

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Καθώς η κλιματική αλλαγή είναι πλέον μια ορατή πραγματικότητα και οι περιβαλλοντικές, οικονομικές και γεωπολιτικές της συνέπειες προβλέπονται δραματικές, η διεθνής κοινότητα αναζητά λύσεις και εργαλεία για την ουσιαστική διαχείριση του φαινομένου.

Η αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και η ενεργειακή αποδοτικότητα είναι θέματα προτεραιότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ σημαντικό ρόλο στις νέες εξελίξεις καλούνται να παίξουν οι τοπικές κοινωνίες και η Αυτοδιοίκηση, οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών και ο ιδιωτικός τομέας.

Πιστεύοντας ότι καθίσταται αναγκαία η επιτάχυνση του διαλόγου μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών για τη λήψη γενναίων πολιτικών αποφάσεων και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης σε τοπικό, εθνικό και διαπεριφερειακό επίπεδο, το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS οργάνωσε στις 11 Δεκεμβρίου 2006, ημερίδα με θέμα «Κλιματική αλλαγή & πολιτική για την εξοικονόμηση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: ο ρόλος της αυτοδιοίκησης και των κοινωνικών εταίρων».

Η διοργάνωσή της πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Κεντρικής Ένωσης Δήμων & Κοινοτήτων Ελλάδας και με την ευγενική υποστήριξη του Ομίλου Εταιρειών ΡΟΚΑΣ. Οι περισσότερες από τις φωτογραφίες που περιέχονται στην παρούσα έκδοση, είναι προσφορά του STUDIO KOMINIS στο Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αλλαγή του κλίματος είναι ένα από τα κρισιμότερα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα παγκοσμίως, ωστόσο, παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι προικισμένη με άφθονο ήλιο και δυνατούς ανέμους για την αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υστερεί σημαντικά συγκριτικά με τους Ευρωπαϊκούς εταίρους της στην ανάπτυξη και εφαρμογή λύσεων για «πράσινη» ενέργεια. Παράλληλα, κυριαρχούν ακόμα αντιλήψεις και πραγματικότητες, που στέκονται εμπόδια στην ενεργειακή αποδοτικότητα, ενώ ο διάλογος μεταξύ των κοινωνικών εταίρων είναι πολύ περιορισμένος και τα όποια υπαρκτά «καλά παραδείγματα» δεν έχουν δημιουργήσει μια ορατή δυναμική στην ελληνική κοινωνία.

Πρόθεση της ημερίδας ήταν να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αναγκαιότητα συνεργασίας μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης, των επιχειρήσεων και των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών για την εξεύρεση και προώθηση λύσεων βιώσιμης ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Οι προσκεκλημένοι ομιλητές και ομιλήτριες της ημερίδας ανέδειξαν τη σημερινή κατάσταση αναφορικά με την εφαρμογή της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας, εντόπισαν τις υπαρκτές ευκαιρίες και εμπόδια, αλλά και διατύπωσαν προτάσεις για τον επαναπροσανατολισμό της ενεργειακής πολιτικής προς «πράσινες» κατευθύνσεις. Επιπλέον, στη διάρκεια της μερίδας υπήρξαν σοβαρές παρεμβάσεις από το ακροατήριο και ουσιαστική συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων.

Το πρώτο «στρογγυλό τραπέζι» της ημερίδας είχε θέμα «Η προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην Ελλάδα σήμερα: ευκαιρίες και εμπόδια - τοπικές κοινωνίες». Σε αυτό συμμετείχαν, με εισαγωγικές ομιλίες και παρεμβάσεις, οι:

- Γεώργιος Μέντζος,
Διευθυντής του τμήματος **ΑΠΕ & ΕΞΕ** στο Υπουργείο Ανάπτυξης
- Ιωάννης Αγαπητίδης,
Πρόεδρος του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (**ΚΑΠΕ**)
- Ανδρέας Κατσαρός,
Εκπρόσωπος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (**ΡΑΕ**)
- Ρέα Τάσιου,
Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Αιολικής Ενέργειας (**ΕΛΕΤΑΕΝ**)
- Τάσος Μαντέλης,
Πρόεδρος του Ελληνικού Ομίλου Διάδοσης των **ΑΠΕ ELFORES**
- Γιάννης Ζήσης,
Μέλος της Γραμματείας του Πανελληνίου Δικτύου Οικολογικών Οργανώσεων (**ΠΑΝΔΟΙΚΟ**)
- Γιώργος Μαυρουδής,
Εκπρόσωπος του Ομίλου Εταιρειών **ΡΟΚΑΣ**
- Ελένη Κανελλοπούλου,
Εκπρόσωπος της **ΚΕΔΚΕ**.

Στη συζήτηση, που συντόνισε ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS Νίκος Χρυσόγελος, παρενέβησαν επίσης ο Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος της Βουλής Αθανάσιος Κατσιγιάννης, ο Νομάρχης Εύβοιας Αθανάσιος Μπουραντάς, η Δήμαρχος Σερίφου Αγγελική Συνοδικού, ο Νομικός Σύμβουλος της ΤΕΔΚ Ν. Αχαΐας Νίκος Αντωνόπουλος και η εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας Χριστίνα Θεοχάρη.

Στις εισηγήσεις τους, οι προσκεκλημένοι ομιλητές ανέδειξαν την ελλιπή ανάπτυξη των ΑΠΕ στη χώρα μας σήμερα: αναφέρθηκε πως μόλις το 11% των επενδύσεων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ στο σύνολο των επενδύσεων που έχει αδειοδοτήσει η ΡΑΕ, σήμερα λειτουργεί. Ειδικότερα, έχουν δοθεί άδειες παραγωγής ενέργειας συνολικού ύψους 6.800MW, από τα οποία τα 6.150MW αφορούν αιολικά πάρκα, τα 520MW μικρά υδροηλεκτρικά έργα και τα 100MW βιομάζα. Σήμερα ωστόσο παράγουμε ενέργεια από ΑΠΕ ύψους μόλις 745 MW και συγκεκριμένα 635MW από αιολικά, 83MW από μικρά υδροηλεκτρικά και 24MW από βιομάζα. Υπενθυμίζεται ότι η χώρα μας οφείλει έως το 2010 να καλύπτει το 20,1% της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ -δηλαδή απαιτούνται συνολικά περίπου 3.000MW.

Πολλοί από τους ομιλητές υπογράμμισαν πως βασική συνιστώσα του προβλήματος είναι η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού, δεδομένου ότι για τη χωροθέτηση έργων απαιτείται προηγούμενη πρόβλεψη από το ειδικό χωροταξικό για τις ΑΠΕ το οποίο βρίσκεται υπό εκπόνηση στο ΥΠΕΧΩΔΕ.

Αντικείμενο ζωηρού διαλόγου έγιναν επίσης οι συχνά έντονες αντιδράσεις αλλά και το έλλειμμα πληροφόρησης των τοπικών κοινωνιών σχετικά με την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. Επισημάνθηκε ότι η ενημέρωση των πολιτών πρέπει να προηγείται και να συνοδεύει τις προτάσεις και έργα για την ανάπτυξη ΑΠΕ, πράγμα που σήμερα δεν συμβαίνει, παρά το γεγονός ότι υπάρχουν αντίστοιχα χρηματοδοτικά μέσα για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των πολιτών που, αν είχαν αξιοποιηθεί, θα είχαν πιθανά αποτρέψει τις αντιδράσεις και το σημερινό «μπλοκάρισμα» των σχετικών επενδύσεων που προκαλούνται από μικροσυμφέροντα.

Οι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, αλλά και εκπρόσωποι οικολογικών φορέων από το Αιγαίο, επισήμαναν στις παρεμβάσεις τους ότι υπάρχει απίστευτο έλλειμμα ενημέρωσης των τοπικών κοινωνιών σχετικά με τους σχεδιασμούς της κεντρικής διοίκησης, πράγμα που εντείνει τις αντιδράσεις.

Υποστήριξαν επίσης ότι, παρά την καταρχήν υποστήριξη όλων στις ΑΠΕ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως η φέρουσα ικανότητα των τόπων υποδοχής των επενδύσεων, η κλίμακα και η αισθητική του - νησιωτικού, ιδιαίτερα - τοπίου, η αλληλεπίδραση των ανεμογεννητριών και των δικτύων μεταφοράς ενέργειας με τις προστατευόμενες περιοχές και γενικότερα με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον των νησιών, αλλά και με τις ανάγκες της τουριστικής ανάπτυξης.

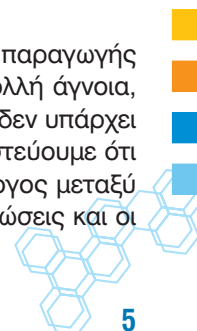
Το απογευματινό «στρογγυλό τραπέζι» είχε ως θέμα «Εξοικονόμηση και ενεργειακή απόδοση στον κτιριακό τομέα: ανεκμετάλλετες δυνατότητες και καινοτόμες εφαρμογές» με ομιλητές τους Απόστολο Ευθυμιάδη, εκπρόσωπο του ΤΕΕ, Μαργαρίτα Χόνδρου - Καραβασίλη Αρχιτέκτονα Πολεοδόμο και Έλενα Πριμικήρη, υπεύθυνη Ενεργειακού Σχεδιασμού στο Γραφείο Περιβαλλοντικών Θεμάτων στην Τράπεζα Πειραιώς. Τη συζήτηση συντόνισε ο υπεύθυνος του πρόγραμματος LIFE-ENVIRONMENT "Sun & Wind" του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS Χάρης Κωνσταντάτος. Παρέμβαση έκανε ο Διευθυντής του τμήματος ΑΠΕ & ΕΞΕ του Υπουργείου Ανάπτυξης Γεώργιος Μέντζος.

Στις ενδιαφέρουσες ομιλίες των δυο πρώτων εισηγητών, υπογραμμίστηκε η αναγκαιότητα της άμεσης προώθησης της εξοικονόμησης ενέργειας στον κτιριακό τομέα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Σε αυτή την κατεύθυνση κινείται και η κοινοτική οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, της οποίας η εφαρμογή καθυστερεί αδικαιολόγητα στην Ελλάδα, παρά την σοβαρή προϋπάρχουσα εμπειρία και τεχνογνωσία, τόσο της διοίκησης, όσο και του τεχνικού κόσμου της χώρας. Η εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας θα πρέπει να επηρεάσει σημαντικά την αγορά ακινήτων και να δημιουργήσει την αναγκαιότητα επενδύσεων, αλλά και νέα χρηματοδοτικά εργαλεία και κίνητρα. Εξάλλου, είναι τεκμηριωμένο ότι ακόμα και για τα παλαιά κτίρια η επένδυση για εξοικονόμηση ενέργειας είναι συμφέρουσα και αποσβένεται γρήγορα σε σχέση με το οικονομικό κόστος της ενέργειας που σπαταλιέται.

Από την πλευρά της, η κ. Έλενα Πριμικήρη αναφέρθηκε στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα εξοικονόμησης ενέργειας και τις σχετικές παρεμβάσεις που υλοποιούνται στα κτίρια και τα υποκαταστήματα της Τράπεζας Πειραιώς και παρουσίασε στοιχεία για τα περιβαλλοντικά και διαχειριστικά οφέλη από την λειτουργία τους.

Στην παρέμβασή του ο κ. Γεώργιος Μέντζος αναφέρθηκε στην πολυπλοκότητα της εφαρμογής της κοινοτικής Οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων στο ελληνικό περιβάλλον, προανήγγειλε την ενσωμάτωση της εν λόγω οδηγίας στην ελληνική νομοθεσία στις αρχές του 2007 και δέχθηκε πλήθος ερωτήσεων για τις ακριβείς μεθόδους ενσωμάτωσης της Οδηγίας και τις δράσεις που θα προωθήσει το ΥΠΑΝ για την εφαρμογή της.

Ως Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS γνωρίζουμε ότι ο δρόμος για την ουσιαστική προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ και την εξοικονόμηση ενέργειας είναι μακρύς και δύσκολος. Υπάρχει πολλή άγνοια, πολλή έλλειψη σωστής ενημέρωσης, έλλειψη οργανωμένου διαλόγου.. Πιστεύουμε όμως ότι δεν υπάρχει δρόμος άλλος από την προαγωγή των ΑΠΕ και την εξοικονόμηση ενέργειας, όπως επίσης πιστεύουμε ότι τέτοιες επιλογές δεν επιβάλλονται με διατάγματα. Απαιτείται ουσιαστικός και επίπονος διάλογος μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Είναι ο μόνος τρόπος για καμφθούν η δυσπιστία, οι αγκυλώσεις και οι εμμονές, αλλά και να αναδειχθούν οι νέες δυνατότητες μιας βιώσιμης ανάπτυξης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

10:00-11:00: Χαιρετισμοί προσκεκλημένων φορέων

11:00-13:30: Στρογγυλό Τραπέζι Α΄
Η προώθηση της παραγωγής ενέργειας
από ανανεώσιμες πηγές στην Ελλάδα σήμερα:
ευκαιρίες και εμπόδια - τοπικές κοινωνίες

Εισαγωγή - Συντονισμός: Νίκος Χρυσόγελος, Πρόεδρος ΔΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS

- Συμμετέχουν:**
- Γεώργιος Μέντζος,
Διευθυντής του Τμήματος ΑΠΕ και ΕΞΕ στο Υπουργείο Ανάπτυξης
 - Ιωάννης Αγαπητίδης,
Πρόεδρος Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ)
 - Γιάννης Ζήσης,
Μέλος Επταμελούς Γραμματείας ΠΑΝΔΟΙΚΟ
 - Ελένη Κανελλοπούλου,
Εκπρόσωπος ΚΕΔΚΕ
 - Ανδρέας Κατσαρός,
Εκπρόσωπος Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ)
 - Ρέα Τάσιου,
Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης
Αιολικής Ενέργειας (ΕΛΕΤΑΕΝ)
 - Τάσος Μαντέλης,
Πρόεδρος ELFORES, Ελληνικός Όμιλος Διάδοσης των ΑΠΕ
 - Γιώργος Μαυρουδής,
Εκπρόσωπος του Ομίλου Εταιρειών ΡΟΚΑΣ

**Συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων και σχόλια
Παρεμβάσεις από το ακροατήριο**

13:30-14:30: Διάλειμμα

14:30-17:00: Στρογγυλό Τραπέζι Β΄
Εξοικονόμηση και ενεργειακή απόδοση στον κτιριακό τομέα:
ανεκμετάλλετες δυνατότητες για καινοτόμες εφαρμογές

Εισαγωγή-Συντονισμός: Χάρης Κωνσταντάτος, ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS
Συντονιστής Προγράμματος LIFE-ENVIRONMENT "Sun & Wind"

- Συμμετέχουν:**
- Απόστολος Ευθυμιάδης,
Δρ. Μηχανικός, Μηχ/γος-Ηλ/γος, Εκπρόσωπος ΤΕΕ
 - Έλενα Πριμικήρη,
Υπεύθυνη Ενεργειακού Σχεδιασμού,
Γραφείο Περιβαλλοντικών Θεμάτων της Τράπεζας Πειραιώς
 - Μαργαρίτα Χόνδρου-Καραβασίλη,
Αρχιτέκτων d.p.l.g.-Πολεοδόμος

**Συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων και σχόλια
Παρεμβάσεις από το ακροατήριο**

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ Α΄

«Η προώθηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην Ελλάδα σήμερα:
ευκαιρίες και εμπόδια - τοπικές κοινωνίες»

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (N. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Να σας ευχαριστήσω όλους σας ιδιαίτερα, γιατί με την αρχή της εβδομάδας σήμερα Δευτέρα είσαστε εδώ για μια συζήτηση που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα, μια συζήτηση για το θέμα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας. Το Δίκτυο Μεσόγειος SOS πήρε αυτή την πρωτοβουλία με στόχο όχι απλώς να προσθέσει άλλη μια συζήτηση στα θέματα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης, αλλά να προκαλέσει έναν διάλογο μεταξύ διαφόρων κοινωνικών εταίρων πάνω σε κρίσιμα ερωτήματα. Είναι σίγουρα η στιγμή να θέσουμε ορισμένα πολύ κρίσιμα ερωτήματα και να επιδιώξουμε έναν διάλογο, ξεκινώντας από αυτή την αίθουσα, που δεν θα μείνει όμως σε αυτή την αίθουσα.

Θα ήθελα καταρχήν εκ μέρους του Δικτύου Μεσόγειος SOS να σας πω ότι αυτή η συζήτηση θα απομαγνητοφωνηθεί, έτσι ώστε αυτό το υλικό να σταλεί και σε άλλους φορείς και σε φορείς Αυτοδιοίκησης και κοινωνικούς φορείς, να μπει στην ιστοσελίδα και λοιπά, έτσι ώστε να μπορεί να έχει πρόσβαση και ο κόσμος που δεν είναι στη συνάντηση αυτή.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας για την υποστήριξη όλης αυτής της προσπάθειας, της παραχώρησης του χώρου και της συμβολής στην υλοποίηση αυτής της συνάντησης εδώ, καθώς και την εταιρία ΡΟΚΑΣ.

Το Δίκτυο Μεσόγειος SOS εδώ και χρόνια ασχολείται με τα θέματα της προστασίας του κλίματος και είναι πάρα πολύ επίκαιρα όλα αυτά τα θέματα. Πριν από λίγο καιρό έγινε στο Ναϊρόμπι η διεθνής διάσκεψη, πρόσφατα επίσης ακούσαμε ορισμένα στοιχεία από την έκθεση Στερν και βέβαια ένα πολύ σημαντικό ερώτημα είναι πώς μπορούμε να πάρουμε αποτελεσματικά μέτρα για την προστασία του παγκόσμιου κλίματος. Είμαστε δυστυχώς στο 12 και 5, δεν είμαστε στο 12 παρά 5, άρα δεν έχουμε την πολυτέλεια να καθυστερούμε

πολύ την εφαρμογή πολιτικών που θα μας οδηγήσουν σε μια εποχή προστασίας του κλίματος αντί σε μια κατάσταση καταστροφής του κλίματος.

Επίσης, το Δίκτυο Μεσόγειος SOS συμμετέχει σε αρκετές δράσεις, παράδειγμα στο πρόγραμμα «Life - Περιβάλλον» με τίτλο «Ήλιος και Άνεμος». Στο πλαίσιο και αυτού του προγράμματος προωθούμε παρόμοιους διαλόγους, που έχουν σαν στόχο να προωθήσουν μορφές βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής από το παρελθόν μέχρι το σήμερα σε παραδοσιακούς οικισμούς, και όχι μόνο. Το πρόγραμμα αυτό συντονίζεται από τον Δήμο του Παλέρμο και συμμετέχουν φορείς από την Ιταλία και από την Ισπανία.

Άρα λοιπόν το πρώτο ερώτημα είναι πώς μπορούμε να αναπτύξουμε μια πολιτική όχι μόνο στα χαρτιά, αλλά και στην πράξη, που θα μας βάλει ως χώρα στην κατηγορία αυτών που προσπαθούν να προστατέψουν το κλίμα. Ξέρουμε ότι δεν έχουμε καλές επιδόσεις, ξέρουμε ότι αυτό δεν είναι μόνο περιβαλλοντικό θέμα αλλά είναι και κοινωνικό και οικονομικό και ξέρουμε, ίσως λιγότεροι, ότι αυτό σημαίνει πως αν δεν υπάρξουν στρατηγικές για την προστασία του κλίματος αυτό θα έχει και σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο μέσα από την διαδικασία εξαγοράς δικαιωμάτων ρύπανσης.

Είναι περίεργο για μια χώρα σαν την Ελλάδα να γίνεται λόγος για αγορά δικαιωμάτων ρύπανσης, άρα λοιπόν το πρώτο ερώτημα που έχει τεθεί είναι πώς μπορούμε να πετύχουμε σταθεροποίηση και μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αυτό συνδέεται βέβαια άμεσα με το θέμα της εξοικονόμησης ενέργειας και της προώθησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Αμέσως ξεπηδάει το επόμενο ερώτημα: γιατί η Ελλάδα, μια χώρα που έχει άφθονη αιολική και ηλιακή ενέργεια δεν ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της, αλλά και σε μια πολιτική ανανεώσιμων πηγών ενέργειας; Πώς μπορούμε δηλαδή να εφαρμόσουμε μια πολιτική τέτοια που θα μας οδηγήσει να ενταχθούμε και εμείς στις χώρες αυτές που έχουν πετύχει σημαντικά αποτελέσματα απεξάρτησης από το πετρέλαιο και εισόδου στην εποχή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας.

Το τρίτο ερώτημα, που είναι πάρα πολύ σημαντικό, είναι ότι ενώ γίνεται πολλή συζήτηση για όλα αυτά τα θέματα υπάρχει ένα κλίμα συγκρουσιακό πράγματι. Δηλαδή ανακοινώνονται προγράμματα για την εξοικονόμηση ενέργειας, δεν βλέπουμε πολλά αποτελέσματα εκεί, αλλά όταν ανακοινώνονται προγράμματα για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας εκεί υπάρχει μεγάλη σύγκρουση και στις τοπικές κοινωνίες, αλλά και μεταξύ φορέων. Σύγκρουση για την μορφή ενός θεσμικού πλαισίου - υπήρξε μια ολόκληρη συζήτηση πριν κατατεθεί το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ στην Βουλή - αλλά και σύγκρουση στις τοπικές κοινωνίες όταν ανακοινώνονται διάφορα σχέδια.

Τι είναι όμως αυτό που οδηγεί κάτι το οποίο θεωρητικά θα μας έβαζε όλους να συνεργαζόμαστε για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα, σε μια διαδικασία αντιπαράθεσης; Θα θέλαμε να συζητήσουμε λοιπόν, το πώς θα ξεπεραστούν τα εμπόδια, ποια είναι τα προβλήματα και τι είναι αυτό που σήμερα εμποδίζει να αναπτυχθούν οι ανανεώσιμες μορφές ενέργειας στην Ελλάδα. Αυτά νομίζω ότι είναι τα τρία καίρια ερωτήματα. Βέβαια θα προκύψουν στη συζήτηση πάρα πολλά άλλα ερωτήματα, αλλά νομίζω ότι είναι τα τρία ερωτήματα με τα οποία θα ξεκινήσουμε την συζήτηση.

Οι εκλεκτοί προσκεκλημένοι και προσκεκλημένες θα ξεκινήσουν στην αρχή με μια δεκάλεπτη εισαγωγή στο θέμα, από τον τομέα του ο καθένας, από το χώρο ευθύνης του, από την οπτική που θέλει να θέσει το θέμα και μετά θα επιδιώξουμε το υπόλοιπο μέρος του χρόνου μας να αφιερωθεί στη συζήτηση και στο διάλογο. Το ακροατήριο θα έχει επομένως την ευκαιρία και ερωτήματα να θέσει και σύντομες παρεμβάσεις να κάνει. Θέλουμε λοιπόν να έχουμε όσο το δυνατόν περισσότερο χρόνο για διάλογο στα παραπάνω κρίσιμα ερωτήματα.

Ήθελα να παρουσιάσω τους προσκεκλημένους ομιλητές: ο κύριος Μέντζος είναι από το Υπουργείο Ανάπτυξης, είναι Διευθυντής στη Διεύθυνση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εξοικονόμησης Ενέργειας. Ο κύριος Αγαπητίδης είναι Πρόεδρος στο Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, το γνωστό ΚΑΠΕ. Η κυρία Τάσιου είναι εκπρόσωπος και Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Επιστημονικής ένωσης Αιολικής ενέργειας (ΕΛΕΤΑΕΝ). Ο κύριος Κατσαρός είναι εκπρόσωπος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ). Ο κύριος Μαντέλης είναι Πρόεδρος του Ελληνικού Ομίλου Διάδοσης των ΑΠΕ ELFORES, παλιός στον χώρο για την διάδοση των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας. Ο κύριος Μαυρουδής είναι εκπρόσωπος της εταιρίας ΡΟΚΑΣ. Ο κύριος Ζήσης είναι εκπρόσωπος του ΠΑΝΔΟΙΚΟ, της συνεργασίας των Περιβαλλοντικών Οργανώσεων, Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων.

Πριν μπούμε βέβαια στο κυρίως θέμα θα ήθελα να προσκαλέσω τον κύριο Κατσιγιάννη για έναν σύντομο χαιρετισμό. Ο κύριος Κατσιγιάννης όπως γνωρίζετε είναι Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος της Βουλής. Επίσης ευχαριστούμε και την κυρία Θεοχάρη από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος που θα θέσει επίσης τους προβληματισμούς της στο θέμα αυτό. Το Τεχνικό Επιμελητήριο θα παρέμβει και στην επόμενη συζήτηση στοτρογγυλής τραπέζης, που αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας, με άλλον βέβαια εκπρόσωπο.

Μέχρι να πάρει μια ανάσα ο κύριος Κατσιγιάννης, θα ήθελα να δώσω πρώτα τον λόγο στον κύριο Μέντζο, προκειμένου, ως άνθρωπος που είναι στο θεσμικό επίπεδο στο Υπουργείο Ανάπτυξης να μας εισαγάγει στα τρία ερωτήματα: γιατί η Ελλάδα δεν έχει ακόμα ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις σε σχέση με την προστασία του κλίματος; Πώς μπορούμε να περάσουμε σε μια εποχή που θα είναι βασισμένη σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και λιγότερο στο πετρέλαιο και στον λιγνίτη; Και το τρίτο: πώς μπορούμε να προωθήσουμε τον κοινωνικό διάλογο αντί την κοινωνική αντιπαράθεση;

ΜΕΝΤΖΟΣ: Τα θέματα αυτά είναι μάλλον πολιτικά και θα έλεγα ότι σε τεχνολογικό επίπεδο θα προτιμούσα να δώσω απαντήσεις σε συγκεκριμένες ερωτήσεις. Το γιατί μια χώρα δεν προχωράει όσο πρέπει ή γιατί δεν υπάρχει κοινωνικός διάλογος, έχει τόσο υψηλό βαθμό αοριστίας που θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να τον αναλύσουμε.

Εν πάση περιπτώσει, εγώ θα μπορούσα να περιοριστώ στο θεσμικό πλαίσιο, πως έχει διαμορφωθεί, την δυναμική, τα προσόντα του και τα ελλείμματα, ώστε να μπορέσουμε να τα διορθώσουμε στον συντομότερο δυνατό χρόνο, να τα εναρμονίσουμε με το χωροταξικό σχεδιασμό αρμοδιότητας ΥΠΕΧΩΔΕ, να διευκρινίσουμε το πολεοδομικό καθεστώς που διέπει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και το οποίο δεν έχει ενσωματωθεί μέσα στο τελευταίο νόμο, να δούμε το δημοσιονομικό πλαίσιο το οποίο θα ισχύσει τα επόμενα χρόνια 2007 έως 2013, εάν θα είναι επαρκής η παροχή δημόσιας ενίσχυσης από το Δ΄ Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης και από τον αναπτυξιακό νόμο.

Και επειδή θα υπάρξει πιθανώς κάποια στενότητα τουλάχιστον από το πρώτο σκέλος παροχής δημόσιας

ενίσχυσης, να κατευθυνθούμε σε πολιτικές άλλες διατήρησης της τιμής της εξασφαλισμένης για την ανανεώσιμη κιοβατώρα, είτε την εμπορία πράσινων πιστοποιητικών ή κάτι άλλους μηχανισμούς κατευθυνόμενους στην οικονομία της αγοράς, για να μπορέσουμε να προσαρμοστούμε στις νέες συνθήκες οι οποίες ακόμα δεν έχουν διαμορφωθεί, αλλά τις οποίες θα βρούμε μπροστά μας το 2007.

Αυτή την στιγμή ολοκληρώνεται σε ορίζοντα Μαρτίου 2007 το κανονιστικό πλαίσιο για το νέο νόμο, με την έννοια των Υπουργικών Αποφάσεων οι οποίες καθορίζουν άδειες παραγωγής, άδειες εγκατάστασης λειτουργίας, σύσταση και λειτουργία και εμβέλεια παρέμβασης της μικρής και της μεγάλης Επιτροπής που προβλέπει ο νέος νόμος. Η μια Υπουργική Απόφαση έχει βγει για το περιεχόμενο και τον τύπο των συμβάσεων αγοραπωλησίας ανανεώσιμης ενέργειας, η άλλη επίκειται. Λίγο-πολύ κλείνει αυτός ο παρεμβατικός κύκλος μέσα στο διάστημα όπως είπαμε μέχρι τον Μάρτιο.

Από εκεί και πέρα, οι σχεδιασμοί, που θα έχουν έναν χρονικό ορίζοντα βαθύτερο, καλό θα ήταν να αποτελέσουν αντικείμενο ερωτήσεων και προβληματισμού στη σημερινή μας συνάντηση, κυρίως ως προς το θέμα του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, ο οποίος πρέπει να συνεργαστεί ομαλά με την ενεργειακή διάσταση του τομέα για να έχουμε τα αποτελέσματα που επιδιώκουμε, έστω και αν το δημοσιονομικό καθεστώς δεν είναι τόσο πλούσιο για να μπορεί να δίνει αφειδώς, να ενισχύει τις επενδύσεις σε αυτό τον τομέα. Αυτά τα λίγα.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Μέντζο, μας εισήγαγε λίγο στο θεσμικό πλαίσιο. Θα μας δοθεί βέβαια η δυνατότητα να κάνουμε συζήτηση μετά σε πιο συγκεκριμένα ερωτήματα.

Θα παρακαλούσα τον κύριο Αγαπητίδη εκ μέρους του ΚΑΠΕ.

Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ. Νιώθω την ανάγκη να συζητήσω τους εμπνευστές αυτής της ημερίδας, διότι πραγματικά υπάρχει σοβαρότατη ανάγκη για ανταλλαγή απόψεων και προβληματισμών σχετικά με θέματα που αφορούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Είναι θέματα ορισμένες

I. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ

φορές αρκετά απλά, για τα οποία λάθος πληροφόρηση ή παρανοήσεις μας έχουν οδηγήσει σε λάθος δρόμους και πολλές φορές και σε αδικαιολόγητες αντιδράσεις και έχει πολύ μεγάλη σημασία οι διάφοροι παίκτες του παιχνιδιού αυτού, οι κοινωνικοί εταίροι όπως θα το λέγαμε καλύτερα, να μπορούν να κάτσουν σε ένα τραπέζι, να συνεννοηθούν και να καταλήξουν σε ορισμένα κοινά συμπεράσματα, τα οποία σε κάποιες περιπτώσεις δεν ξεφεύγουν από τη κοινή λογική.

Θα αναφέρω ένα-δύο παραδείγματα για το πού μπορεί να μας οδηγήσουν κάποιες παρανοήσεις. Πριν από 4-5 χρόνια ξεκίνησε η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας να δίνει τις άδειες παραγωγής για μονάδες ΑΠΕ και στην περίπτωση της Λακωνίας, όπου εντοπίζεται ένας χώρος με πολύ σημαντικό αιολικό δυναμικό, υπήρξαν αθρόες αιτήσεις. Ακούστηκε λοιπόν ένα τεράστιο νούμερο, 10.000 μεγαβάτ ότι ήταν οι αιτήσεις. Αυτό από στόμα σε στόμα και από εφημερίδα σε κανάλι έφτασε να είναι ότι θα εγκατασταθούν 10.000 μεγαβάτ, ενώ ήταν απλώς και μόνο οι αιτούντες. Είναι σαν να λέμε ότι σε μια προκήρυξη του ΑΣΕΠ κατεβαίνουν 5.000 υποψήφιοι και προσλαμβάνονται όλοι, ενώ θα προσληφθούν 500 ή 100. Με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί πανικός και a priori να δημιουργηθεί ένα αρνητικό κλίμα για τις ΑΠΕ, από το οποίο προσπαθούμε ακόμα σήμερα να απαλλαγούμε χωρίς να τα καταφέρνουμε. Δεν θα ξεχάσω τις κοπιώδεις προσπάθειες του τότε Γενικού Γραμματέα Ανάπτυξης κυρίου Καλουδιώτη, του οποίου κινδύνεψε και η σωματική του ακεραιότητα όταν πήγε απλώς και μόνο να ενημερώσει.

Άλλο παράδειγμα παρανοήσεων: αγαπημένος τίτλος στις εφημερίδες «Ουραγός η Ελλάδα στις ΑΠΕ». Σημειώνω ότι αυτός ο τίτλος εμφανίζεται ακόμα και στις σοβαρές εφημερίδες, ανεξαρτήτως πολιτικού στίγματος. Εάν διαβάσουμε από κάτω το κείμενο θα δούμε ότι σίγουρα η πρόοδος δεν είναι η επιθυμητή, αλλά σε ότι αφορά την ανάπτυξη των ΑΠΕ, αυτή την στιγμή η χώρα μας στην Ευρώπη των 25 κατέχει την 10^η θέση. Δεν λέω ότι είναι το ιδανικό, δεν λέω ότι είναι στο σημείο που θα έπρεπε να είναι, σαφώς όμως δεν είναι ουραγός. Εκτός αν έχουμε ξεχάσει τα ελληνικά μας, διότι ουραγός σημαίνει ο αρχηγός από το τέλος ή ο επικεφαλής της οπισθοφυλακής.

Πρόσφατα ξαναβγήκε ο τίτλος «ουραγός στις ΑΠΕ», αυτή την φορά για άσχετο θέμα σχετικά με την ανάπτυξή τους, όπως είναι ο δείκτης ελκυστικότητας που βγάζουν διεθνείς οικονομικοί Οργανισμοί. Έλεγε πάλι ο τίτλος «ουραγός στις ΑΠΕ η Ελλάδα» και από κάτω αν διάβαζε κανείς το κείμενο ήταν οι δείκτες ελκυστικότητας, πόσο ελκυστικό δηλαδή είναι το επιχειρηματικό περιβάλλον για να αναπτυχθούν ΑΠΕ. Εκεί θα διάβαζε κανείς ότι η Ελλάδα βρίσκεται μεταξύ της 11^{ης} και της 13^{ης} θέσης στις 20 υπό εξέταση χώρες.

Δυστυχώς βέβαια τα εν γένει προβλήματα είναι πάρα πολλά, ως αναφέρω μερικά έτσι σκόρπια. Πρώτα από όλα η ύπαρξη πολλών δασικών περιοχών και δασικών εκτάσεων, περίπου το 25% της χώρας είναι είτε δάση, είτε χαρακτηρισμένες δασικές εκτάσεις. Επειδή οι ΑΠΕ στη χώρα μας δεν είναι βέβαια σκόπιμο να αναπτυχθούν στα παράλια για λόγους ανάπτυξης του τουρισμού, είναι σαφές ότι θα αναπτυχθούν σε ορεινές περιοχές, άρα σε δασικές εκτάσεις. Αυτό από μόνο του δημιουργεί μια επιφύλαξη στον πληθυσμό.

Το θέμα των περιοχών NATURA. Η χώρα μας είτε από υπερβολική σπουδή, είτε γιατί πράγματι η βιοποικιλότητά της είναι πολύ σπουδαία, έχει από τα μεγαλύτερα ποσοστά περιοχών NATURA στην Ευρώπη. Ειδικά για τις περιοχές που έχουν ψηλό αιολικό δυναμικό οι περιοχές NATURA είναι περίπου το 30%. Ακόμα λοιπόν ένα πρόβλημα.

Το θέμα της αισθητικής, το οποίο προβάλλεται πάρα πολύ από κάποιες πλευρές που αντιδρούν στην εγκατάσταση ΑΠΕ. Βέβαια το ζήτημα της οπτικής όχλησης σε πάρα πολλές περιπτώσεις είναι υποκειμενικό και είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να το σεβαστούμε, όμως φτάνουμε σε ακραίες καταστάσεις. Θα αναφέρω το παράδειγμα κάποιου νησιού όπου η τοπική Αρχαιολογική Υπηρεσία αρνήθηκε να συγκατανεύσει σε χωροθέτηση αιολικού πάρκου διότι θα εβρίσκετο σε απόσταση 8 χιλιομέτρων από αρχαιολογικό χώρο και υπήρχε, σύμφωνα με την Υπηρεσία αυτή, οπτική επαφή και άρα χαλούσε συνολικά την εικόνα του νησιού.

Βέβαια να μην αναφέρω και κοινότυπες και σε κάποιες περιπτώσεις λίγο ύποπτες αντιδράσεις, όπως είναι από κάτι δήθεν συλλόγους προστασίας του περιβάλλοντος και στην πράξη κυνηγητικούς συλλόγους, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι οι ανεμογεννήτριες σκοτώνουν τα πουλιά, ενώ τα στοιχεία της διεθνούς βιβλιογραφία μας λένε ότι σε μια μελέτη που έχει γίνει στην Αμερική ότι 1.000 μεγαβάτ κοστίζουν την ζωή ετησίως σε 20 περίπου πουλιά, όταν από το κυνήγι ο αντίστοιχος πληθυσμός είναι 1.500 και όταν από ατυχήματα, από πτώσεις σε ηλεκτροφόρα καλώδια ή σε κτήρια ο αριθμός είναι 2.000.

Όπως πολύ σωστά το τοποθέτησε ο κύριος Μέντζος, η απάντηση δεν είναι μονοσήμαντη, αλλά τεράστια σημασία έχει ο χωροταξικός σχεδιασμός. Η μη ύπαρξη χωροταξικού σχεδίου στη χώρα μας είναι κάτι που μας έχει στοιχίσει πολλαπλώς και βέβαια και στις ΑΠΕ. Εδώ και αρκετό καιρό ξεκίνησε η μελέτη ειδικού χωροταξικού πλαισίου για τις ΑΠΕ, στην ομάδα που εκπόνησε την μελέτη αυτή συμμετείχε και το ΚΑΠΕ. Έχουμε επενδύσει πραγματικά πολλές ελπίδες σε αυτό.

Να πω πολύ σύντομα τους γενικούς στόχους του χωροταξικού αυτού σχεδίου: προσπαθούμε να καθορίσουμε κριτήρια χωροθέτησης των δραστηριοτήτων κατά είδος ΑΠΕ για το σύνολο γης της επικράτειας και ειδικότερα να γίνει εντοπισμός και καθορισμός περιοχών εκμεταλλευσιμότητας του υπάρχοντος δυναμικού ΑΠΕ, να γίνει αξιολόγηση και εντοπισμός κατηγοριών περιοχών αποκλεισμού εντός των οποίων δεν θα επιτρέπεται η εγκατάσταση ΑΠΕ για λόγους θεσμικής ή λειτουργικής ασυμβατότητας και να υπάρξει εφαρμογή κανόνων ένταξης των έργων ΑΠΕ στον περιβάλλοντα χώρο με τήρηση ελάχιστων αποστάσεων από

γεγινιάζουσες χρήσης γης ή και δραστηριότητες.

Ειδικότερα, θα πρέπει να γίνει εντοπισμός με βάση κριτήρια περιοχών προτεραιότητας ή ενδιαφέροντος σε εθνικό επίπεδο όπου αυτό είναι εφικτό ανά είδος ανανεώσιμης πηγής, οι οποίες εμφανίζουν ιδιαίτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εγκατάσταση έργων ΑΠΕ, καθώς και η εφαρμογή διαφοροποιημένων κριτηρίων χωροθέτησης των εντός αυτών. Επειδή το μεγάλο παιχνίδι γίνεται στα αιολικά, ειδικότερα για τα αιολικά, θέλουμε να αποφύγουμε την άναρχη και απρογραμματίστη διασπορά των έργων, την επιδίωξη οικονομικών κλίμακας στα δίκτυα και την άμβλυνση και ελαχιστοποίηση της διασποράς των επιπτώσεων στο φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον.

Θέλουμε να καθιερώσουμε μέσω του ειδικού χωροταξικού σχεδίου κανόνες χωροθέτησης για ομαλή συνύπαρξη αιολικών εγκαταστάσεων με άλλες παραγωγικές δραστηριότητες και κατά το δυνατόν ένταξή τους στο φυσικό, πολιτιστικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Να γίνει μια συστηματοποίηση και εξορθολογισμός της διαδικασίας χωροθέτησης των εγκαταστάσεων προκειμένου να δημιουργηθούν βιώσιμες μονάδες και να υπάρχει ένας αποτελεσματικός μηχανισμός χωροθέτησης για να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στους εθνικούς μας στόχους ενόψει εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε όλο αυτό το θέμα έχει έναν πολύ σημαντικό ρόλο να παίξει.

Θα κλείσω με μια αναφορά πολύ εύστοχη που έχει κάνει ο καθηγητής του Πολυτεχνείου κύριος Τάτσιος, σε σχέση με το ποιος είναι ο δρόμος που θα πρέπει να δράσει η Αυτοδιοίκηση προς τα εκεί. Θα πρέπει να δώσει την απάντηση με το τρίπολο «εγώ, εδώ, τώρα», στο τρίπολο «αυτός, εκεί, αλλού». Με άλλα λόγια, να αναλάβει ο καθένας τις ευθύνες που του αντιστοιχούν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστώ τον κύριο Αγαπητίδη για την παρέμβασή του. Ήθελα να σας ενημερώσω ότι ο κύριος Αρθούρος Ζερβός, ο οποίος είναι και Πρόεδρος του Παγκόσμιου Συμβουλίου Αιολικής Ενεργείας, μας ειδοποίησε πριν λίγο ότι έχει υψηλό πυρετό και δυστυχώς δεν μπορεί να έρθει, όπως και η κυρία Κανελλοπούλου που είναι εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος θα έρθει αργότερα.

Ο κύριος Αγαπητίδης μας εισήγαγε σε μερικά ερωτήματα τα οποία είναι πάρα πολύ σημαντικά και θα έλεγα ότι πράγματι έχουμε διάφορες πολιτικές τις οποίες πρέπει να τις συνδυάσουμε. Υπάρχει η πολιτική η οποία στοχεύει στην προστασία του κλίματος, αλλά και στην προώθηση των ΑΠΕ με στόχο να πιάσουμε το 20,1% παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ.

Από την άλλη, πράγματι υπάρχουν άλλες πολιτικές που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά ταυτόχρονα και πιο ειδικά την διαχείριση των περιοχών NATURA. Είναι ενδιαφέροντα ερωτήματα τα οποία θα συζητήσουμε και στη πορεία. Θα έλεγα πάντως καταρχήν ότι η διαχείριση του περιβάλλοντος σημαίνει ότι μπορούμε να προσαρμόσουμε τις οικονομικές δραστηριότητες με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι συμβατές με το περιβάλλον. Άρα το ερώτημα δεν είναι ή ανεμογεννήτριες ή περιοχές NATURA, αλλά πώς οι ΑΠΕ μπορούν να συνδυαστούν με την συνέχεια την πολιτιστική και την περιβαλλοντική συνέχεια σε όλες αυτές τις περιοχές. Ερωτήματα λοιπόν τα οποία εξειδικεύονται στην πορεία.

Θα ήθελα να ζητήσω από τον κύριο Κατσαρό, που είναι και εκπρόσωπος της ΡΑΕ, της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, να μας εισάγει στα δικά του θέματα.

Α. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Οπότε θα κάνουμε ένα μικρό

διάλειμμα.

Ο κύριος Κατσιγιάννης.

ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ: Σας ευχαριστώ πολύ. Κυρίες και κύριοι καλή σας μέρα. Να ζητήσω συγνώμη για την καθυστέρηση στην προσέλευση, όμως υφίσταμαι και εγώ τις συνέπειες του μη διαχωρισμού του ΥΠΕΧΩΔΕ μεταξύ Δημοσίων Έργων

A. ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

και Περιβάλλοντος. Προηγουμένως βρισκόμουν σε κάποια εκδήλωση για τα δημόσια έργα.

Σχετικά με την κλιματική αλλαγή είναι σαφές ότι η παρατηρηθείσα άνοδος της θερμοκρασίας του πλανήτη τον 20^ο αιώνα κατά 0,7^ο C οφείλεται κατά το μεγαλύτερο βαθμό στο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Σημειώθηκαν 10 πιο θερμά χρόνια την τελευταία δεκαετία και το πιο θερμό ήταν το 2005. Ήδη οι συνέπειες από τις κλιματικές αλλαγές χτυπάνε την πόρτα και της χώρας μας, αλλά και της ευρύτερης λεκάνης της Μεσογείου. Τα φαινόμενα της λειψυδρίας που όλοι θυμόμαστε από την δεκαετία του '90 και η πτώση της παραγωγικότητας των καλλιεργειών εξαιτίας παροδικών περιόδων ξηρασίας είναι τα πρώτα δείγματα ήδη από τότε των προβλημάτων που έχουν αρχίσει να δημιουργούν οι κλιματικές αλλαγές στη περιοχή μας.

Σύμφωνα με ορισμένα σενάρια το έτος 2100 η θερμοκρασία στις νησιώτικες περιοχές της Μεσογείου ενδέχεται να ανέβει 4 βαθμούς. Οι βροχοπτώσεις, κυρίως στις περιοχές της Βόρειας Αφρικής και την Ισπανία αναμένεται να μειωθούν σε ποσοστό 10% έως 40%. Δυστυχώς σύμφωνα με το ίδιο σενάριο οι παράκτιες περιοχές του Νομού Θεσσαλονίκης είναι μια από τις 4 ζώνες της Μεσογείου που θα δεχτούν πρώτες τις αρνητικές συνέπειες από το λιώσιμο των πάγων. Η Κρήτη αναμένεται να αντιμετωπίσει αύξηση των βροχοπτώσεων κατά 14,3 έως 23,8 χιλιοστά, που θα είναι και ακανόνιστες και καταρρακτώδεις, ενώ τα καλοκαίρια της θα είναι ξηρότερα και θα υπάρχουν προβλήματα λειψυδρίας.

Τα παραπάνω στοιχεία που σας ανέφερα παρουσιάζουν απλά τις επιπτώσεις που θα έχουμε στο όχι και τόσο μακρινό μέλλον, όπως μέχρι πριν λίγα χρόνια φανταζόμαστε, αν δεν κάνουμε κάτι τώρα. Η κλιματική αλλαγή δεν αναμένεται να έχει μόνο περιβαλλοντικές, αλλά και κοινωνικοοικονομικές

επιπτώσεις: μείωση τροφίμων, νερού και άλλων ζωτικής σημασίας πόρων θα δημιουργήσουν εστίες συγκρούσεων σε πολλά σημεία του κόσμου. Στις περιοχές που θα πληγούν περισσότερο από την αύξηση θερμοκρασίας αναμένεται να δημιουργηθεί μεγάλο κύμα φυγής των κατοίκων, ένα νέο είδος προσφυγιάς, η περιβαλλοντική προσφυγιά. Στην Ευρώπη τα 3/4 των οικονομικών απωλειών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές είναι συνέπεια των φαινομένων που σχετίζονται με τις καιρικές συνθήκες και το κλίμα. Βάσει μιας συντηρητικής εκτίμησης το ετήσιο κόστος των απωλειών αυτών φτάνει στα 10.000.000.000 €.

Άρα, πρέπει να αρχίσουμε να μιλάμε για ανάγκη λήψης μέτρων σήμερα κυρίως στον ενεργειακό τομέα, όπως για παράδειγμα η μεγαλύτερη δυνατή ορθολογική ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η αιολική ενέργεια και οι λοιπές ΑΠΕ μαζί με τα βιοκαύσιμα μπορούν στο μέλλον να υποκαταστήσουν σε μεγάλο βαθμό την χρήση ορυκτών καυσίμων, όμως όπως είπα προηγουμένως και ο Πρόεδρος του ΚΑΠΕ κύριος Γιάννης Αγαπητίδης απαραίτητη προϋπόθεση για την προώθηση των ΑΠΕ στην χώρα, μια ίσως σημαντικότερη προϋπόθεση είναι η προώθηση του ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Δυστυχώς στη χώρα μας χάθηκαν πολλά-πολλά χρόνια και για την προώθηση του εθνικού χωροταξικού σχεδίου, αλλά και για τα ειδικά πλαίσια χωροταξικού σχεδιασμού και δεν έχουμε περιθώριο να χάνουμε άλλο χρόνο. Επίσης η μεγιστοποίηση της εφαρμογής μεγάλων και μικρών προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας, που είναι ο ευκολότερος και ο επικερδέστερος τρόπος καταπολέμησης των κλιματικών αλλαγών, πρέπει να προωθηθεί. Όπως και η χρηματοδότηση της έρευνας και κυρίως η διάδοση του βιοκλιματικού σπιτιού, που τουλάχιστον στην χώρα μας θα είναι καθοριστικής σημασίας, αφού στην Ελλάδα ο παράγοντας κτήριο αποτελεί βασική πηγή εκπομπής αερίων ρύπων.

Εδώ λοιπόν αναδεικνύεται ένα πεδίο δόξης λαμπρόν για την Τοπική Αυτοδιοίκηση που μπορεί να συμβάλει στην προσπάθεια για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην χώρα. Δεν σας κρύβω ότι, επειδή είναι και πρόσφατες οι δημοτικές εκλογές, προσπάθησα σε πολλές περιπτώσεις στην διάρκεια των δημοτικών εκλογών να πείσω φίλους από τον χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που ήταν υποψήφιοι να βάλουν στο πρόγραμμά τους, σε κορυφαία θέση, το θέμα της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον Δήμο τους και της εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια των δημοτών τους.

Ομολογώ ότι δεν στάθηκε τόσο εύκολο να τους πείσω και με αυτό τον προβληματισμό βρέθηκα πριν από περίπου 10 μέρες στην Γερμανία. Εκεί προσπάθησα να δω τι κάνει η Τοπική Αυτοδιοίκηση σε αυτή την κατεύθυνση και επειδή ήταν μηχανικός θέλω να είμαι πρακτικός και να συμβάλλω και ουσιαστικά σε αυτή την ημερίδα, έχω φέρει εδώ και είναι στη διάθεσή σας κάποιες προτάσεις και κάποιες δράσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη Γερμανία προκειμένου να προωθήσουν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όχι μόνο στην κατεύθυνση του ελέγχου ή της βελτιστοποίησης μεγάλων προγραμμάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όπως αιολικά πάρκα, αλλά και στο πώς θα ευαισθητοποιήσουν τους κατοίκους των Δήμων και των Κοινοτήτων προκειμένου να υλοποιήσουν τέτοια προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας ή εφαρμογής οικιακών μορφών ανανεώσιμης ενέργειας στα νοικοκυριά τους.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι για παράδειγμα στην ηλιακή ενέργεια βλέπει κανείς σε Δήμους και σε Κοινότητες, σε περιοχές που δεν έχουν και την τόση ηλιοφάνεια, να προωθούνται δράσεις ιδιαίτερα αποτελεσματικές μέσα από

τον χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση, πιστεύω ότι θα έχω την δυνατότητα να κάνω και πιο συγκεκριμένες παρεμβάσεις αργότερα. Να σας ευχαριστήσω λοιπόν για την πρόσκληση και πιστεύω ότι και εμείς στην Επιτροπή Περιβάλλοντος τα πορίσματα αυτής της συνάντησης θα τα χρησιμοποιήσουμε επαρκώς στον κοινό μας αγώνα για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Κατσιγιάννη. Έθεσε και εκείνος σημαντικά θέματα, όπως παράδειγμα η συνεκτικότητα μεταξύ των διαφόρων πολιτικών. Νομίζω ότι και το Κοινοβούλιο μπορεί να παίξει πάρα πολύ σημαντικό ρόλο μιμούμενο Κοινοβούλια άλλων χωρών που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση τέτοιων πολιτικών. Βέβαια το Ευρωκοινοβούλιο παίζει πολύ σημαντικό ρόλο σε αυτά, αλλά και η Αυτοδιοίκηση μπορεί να παίξει πολύ σημαντικό ρόλο.

Αυτό που μας εισήγαγε ο κύριος Κατσιγιάννης - και νομίζω ότι είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον - είναι ότι, πέραν των εταιρειών και των φορέων και ο πολίτης μπορεί να παραγάγει, στο μέτρο που αυτό είναι εφικτό, ενέργεια από ΑΠΕ. Δηλαδή έχουμε μια αποκέντρωση της παραγωγής ενέργειας, περνάμε από την εποχή του πετρελαίου ή του πυρηνικού εργοστασίου στην παραγωγή ενέργειας και στο επίπεδο της κατοικίας. Είναι μια πολιτική που έχει εφαρμοστεί βέβαια σε πολλές χώρες ήδη και ειδικά Γερμανία, Ισπανία και λοιπά. Θα τα συζητήσουμε ελπίζω και σε αυτό το στρογγυλό τραπέζι και στο επόμενο που αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας.

Θα ήθελα να πάρει τον λόγο ο κύριος Κατσαρός, ο εκπρόσωπος της ΡΑΕ.

Α. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: Ευχαριστώ και καλημέρα σας κυρίες και κύριοι. Μεταφέρω και τον χαιρετισμό του Προέδρου της ΡΑΕ κυρίου Μιχάλη Καραμανή και επίσης θα ήθελα να εκφράσω τα συγχαρητήριά μου και τις ευχαριστίες για την πρόσκληση προς την ΡΑΕ για αυτή την ημερίδα. Η ΡΑΕ θεωρεί ότι τέτοιες ημερίδες ενημέρωσης και διάδοσης πάνω σε βάσεις οι οποίες έχουν σχέση με πραγματική ενημέρωση, βοηθούν πάρα πολύ την ανάπτυξη των ΑΠΕ, όλη αυτή την υπόθεση.

Εγώ θα ήθελα σε δυο πράγματα λίγο να εστιάσω. Αρκετά πράγματα που ειπώθηκαν από τον κύριο Αγαπητίδη ή από τον κύριο Μέντζο με καλύπτουν, δεν θα αναφερθώ σε αυτά. Θα σας κουράσω λιγάκι με ορισμένα στατιστικά στοιχεία τα οποία θεωρώ ότι είναι ενδιαφέροντα, από το αρχείο της ΡΑΕ που δείχνουν το τι έχει γίνει μέχρι σήμερα, την εξέλιξη. Καταρχήν ο στόχος - τον είπα και ο κύριος Χρυσόγελος - είναι γνωστός, το 20,1% για το 2010. Δύσκολο, πρέπει να προσπαθήσουμε όλοι πάρα πολύ, είναι μεγάλη πρόκληση.

Πράγματι, στην ΡΑΕ και στο Υπουργείο Ανάπτυξης έχει υποβληθεί πολύ μεγάλος αριθμός αιτήσεων, φτάνουν τις 32.000 μεγαβάτ από τότε που ξεκίνησε με το καινούργιο θεσμικό πλαίσιο το 2001 αυτή η υπόθεση. Βέβαια τα αιολικά έχουν την μερίδα του λέοντος, γύρω στο 92%. Τα φωτοβολταϊκά ξεκίνησαν μετά τον καινούργιο νόμο, τον 3468, που τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο και είναι περίπου 100 μεγαβάτ ως αιτήσεις.

Τώρα, τι άδειες παραγωγής έχουν χορηγηθεί από το Υπουργείο μετά από γνωμοδότηση της ΡΑΕ; Έχουν χορηγηθεί περίπου 6.800 μεγαβάτ, που είναι το 21% των αιτήσεων που έχουν υποβληθεί. Από αυτά τα 6.150 είναι αιολικά, τα 520 περίπου είναι μικρά υδροηλεκτρικά και 100 περίπου είναι βιομάζα. Τώρα με το καινούργιο θεσμικό πλαίσιο αρχίζει η ανάπτυξη και των φωτοβολταϊκών.

Τι λειτουργεί από αυτά; Δυστυχώς εδώ περιοριζόμαστε

αρκετά χαμηλότερα, το ποσοστό είναι περίπου 11% από τις χορηγηθείσες άδειες παραγωγής. Λειτουργεί ήδη και είναι 635 μεγαβάτ αιολικά, 83 μεγαβάτ μικρά υδροηλεκτρικά και 24 μεγαβάτ βιομάζα. Αυτό κάνει ένα άθροισμα περίπου 745 μεγαβάτ. Ο στόχος από εκτιμήσεις και από κάποιους υπολογισμούς ώστε να πετύχουμε το 20,1% σημαίνει μια εγκατεστημένη ισχύ της τάξης περίπου των 3.000 μεγαβάτ. Άρα έχουμε αρκετό δρόμο να πάμε ακόμα, έναν δρόμο που όμως οι άδειες παραγωγής δεν λείπουν, ίσα-ίσα που υπερεισπράττουν. Να σας πω και μερικά στοιχεία για τα έργα τα οποία έχουν άδεια εγκατάστασης, δηλαδή είναι έτοιμα για να ξεκινήσουν την κατασκευή. Είναι περίπου 900 μεγαβάτ αιολικά, 108 μεγαβάτ μικρά υδροηλεκτρικά και 30 μεγαβάτ βιομάζα. Δηλαδή 1030 μεγαβάτ συνολικά, που είναι το 15% των αδειών παραγωγής που έχει χορηγηθεί.

Συμφωνώ με τον εντοπισμό των θεμάτων στο τι φταίει. Να πω, συμπληρώνοντας για το θεσμικό πλαίσιο όπως το ξεκίνησε ο κύριος Μέντζος και ειδικά για τον 3468, ο οποίος πράγματι αυτή την στιγμή συμπληρώνεται με τις Υπουργικές Αποφάσεις που απορρέουν από αυτόν και μέχρι το αργότερο το πρώτο τετράμηνο του 2007 οι Υπουργικές Αποφάσεις θα έχουν τεθεί σε ισχύ, επομένως θα έχει συμπληρωθεί το νέο θεσμικό πλαίσιο. Κάνει τομέες ο 3468, κάνει σημαντικές τομέες οι οποίες πρέπει να συνδυαστούν με το χωροταξικό - πολύ σωστά εντοπίστηκε και από τους προηγούμενους ομιλητές - το χωροταξικό αποτελεί έναν βασικό άξονα που θα επιλύσει πολλά προβλήματα τα οποία δημιουργούνται τώρα.

Η έλλειψη του ειδικού χωροταξικού σχεδίου συνδυαζόμενη με κάποιες τοπικές αντιδράσεις, οι οποίες πολλές φορές μπορεί να μην είναι και δικαιολογημένες, οδηγούνται από μικροσυμφέροντα, οδηγούνται από διάφορους λόγους - αναφέρθηκε και στους κυνηγούς ο κύριος Αγαπητίδης και πολύ καλά έκανε - δημιουργεί το εύκολο αποτέλεσμα της ακύρωσης πράξεων της διοίκησης όπως άδειες παραγωγής, άδειες εγκατάστασης από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ακριβώς επειδή λείπει ο χωροταξικός σχεδιασμός.

Ας ξαναέρθω λίγο στον 3468, πέντε βασικά σημεία θα πω τα οποία μπορούμε αν θέλετε να τα εστιάσουμε ή να πούμε τι άλλο θα έπρεπε να γίνει. Θεωρώ σημαντικό το ότι

εισάγεται στο στάδιο της άδειας παραγωγής η προκαταρκτική περιβαλλοντική εξέταση του έργου, επομένως η άδεια παραγωγής είναι τώρα πιο ισχυρή, περιλαμβάνει και την προκαταρκτική εξέταση των περιβαλλοντικών, άρα έχει μια εγγύηση για να προχωρήσει, μια ισχυρότερη εγγύηση για να προχωρήσει.

Επίσης τίθεται όριο στην ενεργή διατήρηση των αδειών παραγωγής, δηλαδή μπαίνουν τα 2 χρόνια. Αν δεν έχει ληφθεί άδεια εγκατάστασης μέσα σε 2 χρόνια τότε ανακαλείται η άδεια παραγωγής. Έτσι θα μπορέσει να εκκαθαρίσει το τοπίο από άδειες παραγωγής που όπως σας είπα φτάνουν τις 6.800 μεγαβάτ και οι οποίες για διάφορους λόγους έχουν παραμείνει ανενεργές.

Αυτός ο νόμος εισάγει απλοποιήσεις στις διαδικασίες. Στις αδειοδοτικές διαδικασίες και στις τροποποιήσεις των αδειών παραγωγής, σε συνδυασμό με τις Υπουργικές Αποφάσεις που εκδόθηκαν τον Μάιο από το ΥΠΕΧΩΔΕ, Τις κοινές Υπουργικές Αποφάσεις που εκδόθηκαν τον Μάιο για τα περιβαλλοντικά θέματα. Υπάρχει μια απλοποίηση, τίθενται οι ημερομηνίες, οι προθεσμίες, υπάρχει βελτίωση. Θα το δούμε το σύστημα πώς θα δουλέψει και πώς θα εξελιχθεί.

Πολύ σημαντική είναι η τομή και για τη διασπαρμένη πολιτική που γίνεται με τις εξαιρέσεις. Δηλαδή ανάλογα με την τεχνολογία των ΑΠΕ, μέχρι κάποιο όριο δεν απαιτείται άδεια παραγωγής, ούτε άδεια εγκατάστασης, ούτε άδεια λειτουργίας. Χορηγείται εξαίρεση μέσα σε 10 μέρες από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και μιλάμε ότι σε κάποιες τεχνολογίες, όπως είναι τα φωτοβολταϊκά, το όριο είναι 150 κιλοβάτ, είναι μια σημαντική ισχύς. Μέχρι τα 20 κιλοβάτ δεν υπάρχει καμία διαδικασία πέρα από την υπογραφή της σύμβασης πώλησης και των όρων σύνδεσης. Τα 20 κιλοβάτ είναι μια καλή ισχύς για να τοποθετηθεί σε στέγες, σε κτήρια, σε οικόπεδα. Αυτό σημαίνει ότι οι οικιακοί καταναλωτές μπορούν να δημιουργήσουν μια επένδυση, στη συνέχεια να πουλάνε με πολύ καλές τιμές, όπως θέτει ο 3468 τα όρια της τιμολόγησης στον διαχειριστή του δικτύου και επομένως η εγκατάσταση να μπορεί να αποσβεστεί μέσα σε έναν λογικό χρόνο.

Ο 3468 επίσης δίνει σημαντική ώθηση στους υβριδικούς, δημιουργεί το πλαίσιο για τους υβριδικούς σταθμούς. Είναι σημαντικοί γιατί βοηθούν στη διείσδυση, στην αύξηση της διείσδυσης των αιολικών και των άλλων ΑΠΕ, δημιουργώντας δυνατότητες αποταμίευσης της ενέργειας αυτής. Και βεβαίως αυτό που έχει δημιουργήσει πολύ θετικό κλίμα σε όλους τους επενδυτές είναι η τιμολόγηση, ειδικά ορισμένων τεχνολογιών, όπως είναι τα φωτοβολταϊκά, αλλά και η συμπαραγωγή, τα ηλιοθερμικά.

Δεν θα πρέπει να σταθούμε βέβαια μόνο στο θέμα τιμολόγησης, γιατί έστω και αν υπάρχουν θετικές τιμές και υπάρχει προθυμία από τους επενδυτές βλέπουν ότι άλλα προβλήματα δημιουργούν αναστολή. Ποια είναι αυτά; Δυο κουβέντες θα πω και θα δώσω το μικρόφωνο. Εγώ νομίζω ότι είναι η ανάπτυξη των δικτύων ένα σημαντικό θέμα, δεν αναφέρθηκε πριν και για αυτό το αναφέρω τώρα. Γίνονται προσπάθειες για να αναπτυχθούν τα δίκτυα μεταφοράς, να βελτιωθεί το σύστημα μεταφοράς, έτσι ώστε να είναι δυνατή η συγκέντρωση και η μεταφορά της ενέργειας κυρίως από τα αιολικά που παράγεται σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος. Αν υπήρχαν οι διασυνδέσεις σίγουρα θα ήταν καλύτερη η κατάσταση, ειδικά στις περιοχές οι οποίες έχουν πολύ καλό αιολικό δυναμικό όπως είναι η Εύβοια, όπως είναι η Λακωνία που αναφέρθηκε πριν. Βέβαια εκεί υπάρχει και το θέμα του χωροταξικού σχεδιασμού ειδικότερα, αλλά η Εύβοια θα μπορούσε να είχε δώσει ακόμα 400-500 μεγαβάτ εγκατεστημένα αιολικά.

Το δεύτερο όμως, ίσως το πρώτο σημαντικότερο, είναι

η αντιμετώπιση από τους κατοίκους. Εκεί πραγματικά σε πολλές περιπτώσεις είτε πολιτιστικοί σύλλογοι, είτε μεμονωμένοι κάτοικοι, είτε η Τοπική Αυτοδιοίκηση εκφράζει και παίρνει θέσεις οι οποίες είναι απογοητευτικές, οι οποίες μπορεί να έχουν να κάνουν ή να επικαλούνται την οπτική ρύπανση - η οποία θα δεχτούμε ότι υπάρχει σε ορισμένες περιπτώσεις, παρ' όλα αυτά μπορεί να αντιμετωπιστεί - με πρόσχημα όμως την οπτική ρύπανση ή και άλλους λόγους και αιτίες οι οποίες δεν υφίστανται πραγματικά, δεν έχουν καμία βάση, προσφεύγουν στο Συμβούλιο της Επικρατείας και δημιουργούν αντιδράσεις, με συνέπεια να ακυρώνονται αυτές οι επενδύσεις.

Πιστεύω και η ΡΑΕ γενικότερα πιστεύει ότι χρειάζεται έντονη ενημέρωση σε σωστές βάσεις των πολιτών, ανταλλαγή απόψεων, διόρθωση ορισμένων ενδεχομένως θεμάτων, που μπορεί πράγματι να υφίστανται στην ανάπτυξη των ΑΠΕ, αλλαγή νοοτροπίας όμως και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στις υπηρεσίες των Υπουργείων, των Περιφερειών. Είναι σαφές, αυτό θα πω μόνο και θα κλείσω, ότι υπάρχουν εντελώς διαφορετικές...

(αλλαγή κασέτας)

Α. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: ...προωθούν την ανάπτυξή τους και κάποιες άλλες που εντοπίζονται συγκεκριμένα - δεν θα αναφερθώ σε ποιες Περιφέρειες - δημιουργούν σοβαρότατα προβλήματα, με συνέπεια να καθυστερεί η ανάπτυξη των ΑΠΕ. Ας μην ξεχνάμε ότι και με τον 3468 το τέλος προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση αυξήθηκε στο 3%. Είναι ένας σημαντικός πόρος, ο οποίος ειδικά σε αγροτικές περιοχές όπου οι Δήμοι δεν έχουν οικονομικούς πόρους μπορεί να προσφέρει σημαντικά ποσά για την ανάπτυξη και την βελτίωση αυτών των περιοχών.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Κατσαρό. Μερικά θέματα και εξειδικευμένα ερωτήματα τα οποία θα συζητήσουμε και μετά είναι για παράδειγμα πώς μπορούμε να αναπτύξουμε δίκτυα τα οποία να εναρμονίζονται με τον περιβάλλοντα χώρο. Πρόκειται για ένα θέμα που έχει δημιουργήσει στο παρελθόν αρκετές τριβές. Τα θέματα της συζήτησης με τις τοπικές κοινωνίες θα τεθούν και μετά ως ερωτήματα. Άλλο θέμα είναι η διαμόρφωση ενός κλίματος το οποίο μέσα από τον διάλογο θα βοηθήσει την προώθηση των ΑΠΕ και στην πράξη. Βλέπουμε ότι υπάρχει σημαντικό ενδιαφέρον, αλλά στο τέλος το τελικό αποτέλεσμα είναι μικρό.

Θα ήθελα με την ευκαιρία αυτή να παρακαλέσω τον κύριο Μαντέλη, ο οποίος έχει μια ενδιαφέρουσα ιδιότητα, έχει βρεθεί και από τις δυο πλευρές, και από τη μεριά αυτών που παίρνουν τις αποφάσεις και από τη μεριά των ανθρώπων που προωθούν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επομένως, κύριε Μαντέλη, θέλουμε να μας μεταφέρετε την εμπειρία σας και πώς τα έχετε λύσει αυτά χωρίς να οδηγούμαστε σε δύσκολες καταστάσεις.

Τ. ΜΑΝΤΕΛΗΣ: Σας ευχαριστώ, κύριε Χρυσόγελε, ευχαριστώ και την Μεσόγειο SOS που με προσκάλεσε σε αυτή την ενδιαφέρουσα συζήτηση και θεωρώ ότι η πρωτοβουλία είναι σημαντική που πήρατε. Δυστυχώς δεν τα λύσαμε τα ζητήματα, γιατί αν τα λύναμε δεν θα ήμασταν εδώ σήμερα. Πρέπει όμως να πούμε ότι η Ελλάδα δεν έμεινε πίσω, δηλαδή συμμερίζομαι την αγανάκτηση του κυρίου Αγαπητίδη που λέει «γιατί μας λένε ουραγούς;» Δεν είμαστε ουραγοί, πράγματι. Μάλιστα, αυτό οφείλεται στο ότι πριν 12 περίπου χρόνια μια ομάδα και πολιτικών, ακαδημαϊκών, επιστημόνων και επενδυτών, εκτός του γνωστού κύκλου των επενδυτών, πρωτοπόροι επενδυαί έσπασαν τον φραγμό εκείνων των αντιλήψεων που υπήρχαν

εκείνη την εποχή και η Ελλάδα πήγε μπροστά στην υπόθεση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Τότε θυμάμαι η εγκατεστημένη ισχύς ήταν γύρω στα 12,5-15 μεγαβάτ, υποτιθέμενων λειτουργόντων αιολικών της ΔΕΗ, τα οποία ήταν χαλασμένα και δεν λειτουργούσαν. Σε μια πενταετία αυτό ξεπέρασε τα 500 μεγαβάτ, σήμερα έχει φτάσει τα 700 μεγαβάτ. Πήγαμε μπροστά, είμαστε ικανοποιημένοι; Η απάντηση είναι όχι, υστερούμε. Η πραγματικότητα, η ειλικρινής απάντηση που πρέπει να δώσουμε είναι ότι δεν πήγαμε έτσι όπως έπρεπε να πάμε, γιατί είχαμε συγκεκριμένα μεγέθη για να συγκρίνουμε τον εαυτό μας. Όχι τόσο να συγκριθούμε αν είμαστε δέκατοι ή δωδέκατοι και λοιπά, γιατί και το δωδέκατοι δεν είναι ικανοποιητικό που είπε ο κύριος Αγαπητίδης, γιατί ήμασταν τέταρτοι και βρεθήκαμε δωδέκατοι.

Το ερώτημα είναι γιατί η Ισπανία και η Γερμανία μας ξεπέρασαν; Ιδιαίτερα η Γερμανία, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν έχει ούτε τον αέρα, ούτε τον ήλιο που έχει η Ελλάδα. Είναι πραγματικά κρίμα, γιατί η Ελλάδα είναι μια από τις πλουσιότερες χώρες στην Ευρώπη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και εντούτοις δεν έχει κάνει τα βήματα που έπρεπε να είχε κάνει. Γιατί για να πάρει αποφάσεις, περιμένει να έρθει η ντιρεκτίβα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και να την υποχρεώσει να προχωρήσει σε κάποιες ενέργειες όπως έγινε παραδείγματος χάρι για τα βιοκαύσιμα.

Ένας δεύτερος σημαντικός λόγος που έπρεπε να πάμε ταχύτερα, είναι ότι η Ελλάδα αιμορραγεί σε συνάλλαγμα και είναι μια από τις πλέον εξαρτημένες χώρες σε εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα και δεν έκανε τίποτα για να μειώσει την εξάρτησή της. Μπορεί να μεγάλωσε βέβαια το ποσοστό των ΑΠΕ, έτσι όπως το μεγάλωσε και το χαϊρόμαστε αυτό, όμως στη συνέχεια μεγάλωσε και η εξάρτησή της από τα ορυκτά καύσιμα και δυστυχώς σήμερα γνωρίζουμε ότι πλέον και ο λιγνίτης δεν χρησιμοποιείται απόφιος λιγνίτης, αλλά εισάγουμε και χρησιμοποιούμε και κάρβουνο, ενώ κάποτε λέγαμε ότι ο λιθάνθρακας έχει φύγει από την Ελλάδα.

Είναι πολύ σοβαρό το ζήτημα γιατί στα ζητήματα της χρήσης της ενέργειας η Ελλάδα για να παράγει 1€ παραπάνω στην οικονομία της χρησιμοποιεί 40% παραπάνω ενέργεια από ότι χρησιμοποιεί η υπόλοιπη Ευρώπη και δεν κάναμε τίποτα για να

μειώσουμε αυτό το ποσοστό και να γίνουμε πιο ορθολογικοί στην χρήση της ενέργειας. Δεν λέω εξοικονόμηση, ας μην φτάσουμε στο σημείο να μην στερηθούμε τίποτα, αλλά να κάνουμε σωστή χρήση της ενέργειας, τουλάχιστον για να έχουμε πιο ανταγωνιστικά προϊόντα. Γιατί τα προϊόντα μας ένας από τους κυριότερους λόγους που δεν είναι ανταγωνιστικά είναι γιατί θέλουν 40% παραπάνω ενέργειας για να παραχθούν.

Βέβαια, το σημαντικότερο είναι και το πρόβλημα των κλιματικών αλλαγών. Εκεί πέρα έχουμε διεθνείς δεσμεύσεις, έχουμε υπογράψει διεθνή πρωτόκολλα, έχουν οικονομικές συνέπειες τα πρωτόκολλα αυτά και δεν κάναμε τίποτα. Θα μου επιτρέψετε να επισημάνω ότι το θέμα των κλιματικών αλλαγών είναι σοβαρότατο παγκόσμιο περιβαλλοντικό, αλλά και κοινωνικό πρόβλημα. Μέσα από τις κλιματικές αλλαγές έχουμε την μεγάλη σύγκρουση φτωχών και πλουσίων. Η διόγκωση του προβλήματος των κλιματικών αλλαγών συνδέεται άμεσα με τον περιορισμό της φτώχειας, γιατί ξέρουμε ότι 2,5 δισεκατομμύρια άνθρωποι σε αυτό τον πλανήτη δεν έχουν πρόσβαση στον ηλεκτρισμό, δεν έχουν πρόσβαση στον πολιτισμό. Τρία δισεκατομμύρια δεν έχουν πρόσβαση στο νερό, που είναι και αυτό μια πηγή ενέργειας, αλλά και πηγή ζωής και πρέπει να λύσουμε αυτό το ζήτημα με μια σύγκρουση, διότι οι μεν αναπτυσσόμενες χώρες θέλουν οι πολίτες τους να ζουν καλύτερα και επομένως να μειωθούν οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα, αλλά όλο το πλαίσιο μέσα στο οποίο έχουμε δομήσει το μοντέλο ανάπτυξής μας σημαίνει σπατάλη ενέργειας.

Και οι φτωχές χώρες για να μπορέσουν να ζήσουν και να δουν ηλεκτρισμό και νερό οι άνθρωποί τους χρειάζεται να εκπέμψουν διοξείδιο του άνθρακα. Πώς θα γίνει αυτό και πώς θα συμμεριστούμε αυτή την ανάγκη ανάπτυξης των φτωχών χωρών εάν δεν συμμετάσχουμε στην ανάγκη να πετύχουμε αυτό που έγινε με το πρωτόκολλο του Κιότο, να συμφωνήσουμε πόσες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα θα στείλουμε τα επόμενα 10 χρόνια στην ατμόσφαιρα.

Εδώ πρέπει να πω ότι η Ελλάδα έχει μια πολύ ευνοϊκή μεταχείριση. Δηλαδή ενώ όλες οι ανεπτυγμένες χώρες είτε υποχρεώθηκαν από το '98 μέχρι το 2008-2010 να μην στείλουν παραπάνω εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από ότι είχαν το '90, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε να τις μειώσει κατά 8%, η Ελλάδα είχε το προνόμιο να της επιτραπεί να μην στείλει παραπάνω από 25%. Δηλαδή από αυτά που έστελνε το '90 της επέτρεψαν να στείλει άλλο ένα 25% παραπάνω. Είμαστε από αυτούς που συνεχίζουμε να επιβαρύνουμε το περιβάλλον με την υπογραφή μας και αυτό το 25% δεν μπορέσαμε να το τηρήσουμε. Και έχουμε διαπιστώσει από το 2003 και το ξέρουμε από το 2003 ότι εμείς θα ξεπεράσουμε το 25%, θα φτάσουμε στο 35%, θα ξεπεράσουμε ενδεχόμενα και το 35%.

Επομένως, δεν μας αρκεί το ότι κάναμε βήματα και δεν είμαστε ουραγοί στις ΑΠΕ. Αντικειμενικά υστερήσαμε και δεν ανταποκριθήκαμε σε εκείνο το οποίο απαιτούσαν οι περιστάσεις. Θα μου πείτε, ποια ήταν τα εμπόδια; Για τα περισσότερα ζητήματα που η Ελλάδα υστερεί τα εμπόδια είναι είτε οικονομικά, είτε τεχνολογικά. Για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας τα εμπόδια δεν είναι ούτε οικονομικά, ούτε τεχνολογικά. Και τεχνολογία έχουμε ανεπτυγμένη και οι οικονομίες είναι τέτοιες στις ανανεώσιμες που είναι του χεριού μας. Τα εμπόδια για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που από μόνες τους μπορούν να αντιμετωπίσουν το 50% του προβλήματος του θερμοκηπίου είναι καθαρά ζητήματα νοσοτροπίας, είναι καθαρά ζητήματα αντιλήψεων. Πρέπει να σπάσουμε νοσοτροπίες και αντιλήψεις.

Θα μου επιτρέψετε να πω ότι αυτές οι νοσοτροπίες που εμποδίζουν την ανάπτυξη παρατηρούνται και στα τρία

επίπεδα οργάνωσης της κοινωνίας μας: στο πολιτικό, στο διοικητικό και στο επίπεδο της τοπικής κοινωνίας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πρέπει να επισημάνω, γιατί όπως είπατε πέρασα και από την μια και από την άλλη μεριά του τραπεζιού, ότι πάντοτε είδα ότι δεν υπάρχει πολιτική πρωτοβουλία ικανή να σπάσει τις νοσοτροπίες και τις αντιλήψεις. Πάντοτε είδα να υπάρχει μια άγνοια ή μια προσπάθεια να συμβιβασουμε τα πράγματα, να βρούμε λύσεις εντός των πραγμάτων για να μην στεναχωρηθεί κανένας. Δεν γίνεται έτσι όμως.

Για παράδειγμα να σας πω, παραδείγματα που τα έζησα και από την πλευρά των κυβερνήσεων στις οποίες συμμετείχα και από την μεριά των κυβερνήσεων στις οποίες δεν συμμετέχω, ο νόμος για την γεωθερμία. Το ELFORES επεξεργάστηκε μια πρόταση νόμου σε συνεννόηση με όλους τους κοινωνικούς φορείς, σε συνεννόηση με όλους τους επιστήμονες, τις ακαδημαϊκές κοινότητες και έκανε μια πρόταση νόμου. Την έδωσε στο Υπουργείο Ανάπτυξης, το Υπουργείο Ανάπτυξης είπε ότι θα το προχωρήσει να το φέρει νόμο στην Βουλή, έφερε αυτή την πρόταση νόμου στην Βουλή, αλλά αφαίρεσε από μέσα εκείνο το στοιχείο που χρειαζόταν για να αναπτυχθεί η γεωθερμία.

Η γεωθερμία για να αναπτυχθεί χρειάζεται να αναπτυχθεί η υψηλή ενθαλπία της γεωθερμίας, αυτή έχει οικονομικό ενδιαφέρον. Η υψηλή ενθαλπία για λόγο περιέργου, που ούτε θεσμικά δικαιολογείται, ούτε με λόγια, η υψηλή ενθαλπία είναι εγκλωβισμένη στη ΔΕΗ και δεν επιτρέπεται κανείς να την ακουμπήσει παρά μόνο η ΔΕΗ. Δεν δικαιολογείται όμως αυτού του είδους το μονοπώλιο, έχει σπάσει, δεν υπάρχει τέτοιο μονοπώλιο. Η ΔΕΗ το έχει από το 1962 και δεν χρησιμοποίησε ποτέ και δεν μπορεί να το χρησιμοποιήσει, το δε κράτος αρνείται να το δώσει στη κοινωνία και στην οικονομία και η υψηλή ενθαλπία της γεωθερμίας, που είναι το βασικό κίνητρο για την ανάπτυξή της, παραμένει να κοιμάται μέχρι σήμερα.

Δεύτερο παράδειγμα τα βιοκαύσιμα. Το ELFORES και σε αυτό το σημείο είχε κάνει μια πολύ σημαντική πρόταση, προχώρησε μάλιστα και με την ΠΑΣΕΓΕΣ να μπορέσουν να μπουν και οι αγρότες μέσα, διότι υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις γεωργικής γης στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, οι οποίες, λόγω των διεθνών όρων του εμπορίου, συνεχώς θα αγραναπαύονται. Και όμως μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη καλλιέργεια ενεργειακών φυτών. Δεν κάναμε τίποτα, ήρθε η Ευρωπαϊκή Ένωση και μας υποχρέωσε κάθε χρόνο να έχουμε 1,5%-2% στα ορυκτά καύσιμα μας για τις μεταφορές να έχουμε και μια ανάμιξη βιοκαυσίμου.

Το κάναμε, πώς το κάναμε; Δεν τολμήσαμε να βάλουμε τους αγρότες μέσα, δεν τολμήσαμε να βάλουμε την ελληνική αγροτική παραγωγή μέσα και κάναμε έναν νόμο τον οποίο τον διαχειρίζονται οι πετρελαιοειδή εταιρίες με εισαγόμενα βιοκαύσιμα, γιατί όλα τα βιοκαύσιμα σήμερα είναι εισαγόμενα εκτός από ένα μικρό ποσοστό. Αν πάτε στην Βουλγαρία, στην Ρουμανία, στην Ουκρανία σήμερα θα δείτε να γίνει πανζουρλισμός για την παραγωγή βιοκαυσίμων, να τα διοχετεύσουν στην Ευρώπη και στην Ελλάδα και εμείς δεν κάνουμε τίποτα και οι αγρότες μας κάνουν απεργία για να έχουν καλύτερη τιμή στον καπνό, όταν μπορούν να έχουν και τον καπνό και το ενεργειακό φυτό.

Το δεύτερο επίπεδο, το επίπεδο της Διοίκησης. Όλο το θέμα της Διοίκησης θα μου επιτρέψετε να πω, Υπουργεία, Γενικές Γραμματείες, να βάλω και την ΔΕΗ μέσα, γιατί η ΔΕΗ είναι ένα κομμάτι της Διοίκησης γραφειοκρατικό, απηρησιοκληρωμένο όπως είναι η όλη ελληνική διοίκηση. Εκεί πέρα τα εμπόδια που έχει βάλει η διοίκηση μέχρι σήμερα είναι φοβερά και απορεί κανείς πώς οι επενδυτές έκαναν υπομονή και μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν αυτού του είδους τα εμπόδια και να αναφέρω δύο επειδή τα έφερε η συζήτηση. Το ένα είναι τα δίκτυα,

γιατί δεν έχουμε δίκτυα; Είπε ο κύριος Κατσαρός - και πολύ σωστά - ότι αν δεν έχουμε δίκτυα στην πραγματικότητα δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα, γιατί πώς θα μεταφέρουμε την ενέργεια που θα παράγουμε; Γιατί όμως δεν έχουμε δίκτυα; Δεν έχουμε δίκτυα γιατί επί δεκαετίες η ΔΕΗ αρνείται να επενδύσει στα δίκτυα. Αρνείται κυριολεκτικά. Και δεν αρκεί μόνο αυτό.

Δεύτερον, για να έρθω και σε ένα άλλο, μπορούσε το κράτος αν ήθελε, μπορούσε η πολιτική ηγεσία η προηγούμενη, η τωρινή ή η μελλοντική μπορούσε αν ήθελε να επιτρέψει κάτι που το επιτρέπει το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Να υπάρχει και άλλος τοπικός μεταφορέας. Δεν μπορεί η ΔΕΗ, εντάξει, πολύ καλά, δεν είναι υπεράνθρωποι, έχουν ορισμένες οικονομικές δυνατότητες, έχουν ορισμένα πλάνα, ορισμένα σχέδια, αυτά μπορούν να κάνουν, αυτά κάνουν. Γιατί όμως ο υπόλοιπος ελληνικός λαός, η υπόλοιπη ελληνική οικονομία, η υπόλοιπη κοινωνία της Ευρώπης και του πλανήτη, να μην μπορούν να διοχετεύσουν την ενέργεια τους, επειδή δεν τους δίνουμε το δικαίωμα να υπάρξει ένας άλλος μεταφορέας ηλεκτρικής ενέργειας; Τι κακό θα ήταν π.χ., να υπάρχει ένας άλλος μεταφορέας ηλεκτρικής ενέργειας;

Να σας το πω πιο απλά. Στις Κυκλάδες μένουν σήμερα ανεργά 900 μεγαβάτ, τα οποία δεν μπορούν να διοχετεύσουν την ενέργειά τους στο υπόλοιπο ηπειρωτικό σύστημα, κατεξοχήν στη Αθήνα που πεινάει για ηλεκτρική ενέργεια. Δεν μπορούν να μεταφερθούν αυτά τα 900 μεγαβάτ, γιατί δεν υπάρχει ένα καλώδιο ελάχιστου μήκους, το οποίο να συνδέσει ένα από τα νησιά - την Άνδρο ή την Τήνο με την Αττική, με το Σούνιο ή αν θέλετε με την Εύβοια. Δεν είναι μεγάλη η επένδυση, δεν είναι σπουδαία η επένδυση. Θεσμικά όμως σήμερα εμποδίζεται. Είναι γνωστό ότι εμποδίζεται, όμως κανείς δεν παίρνει την πολιτική πρωτοβουλία να πει ότι «για αυτό το δίκτυο συγκεκριμένα, επιτρέπω εκτός από την ΔΕΗ να κάνει κάποιος άλλος τον μεταφορέα ηλεκτρικής ενέργειας».

Δεύτερο παράδειγμα, θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ στο δεύτερο παράδειγμα, το περίφημο χωροταξικό σχέδιο, που είναι ακριβώς η αποθέωση της γραφειοκρατίας. Εγώ συμμερίζομαι ότι πρέπει να κατανέμονται οι χρήσεις τις γης, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όμως προσπαθώ να αντιληφθώ ότι όταν από την μια μεριά λέμε ότι το μείζον περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι οι κλιματικές αλλαγές, ότι το αντίδοτο για να το αντιμετωπίσουμε είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και επομένως όταν προωθούμε τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προσπατούμε το περιβάλλον. Όταν λέμε ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι τοπικός πόρος, μπορεί να υπάρχει εδώ και να μην υπάρχει στο διπλανό χωριό, όταν λέμε ότι αυτό το υδροηλεκτρικό, αυτά τα νερά τρέχουν μόνο στα Αθαμανικά, δεν τρέχουν στην πεδιάδα της Άρτας, όταν λέμε ότι αυτός ο αέρας υπάρχει μόνο στο Βελούχι, δεν υπάρχει κάτω στο κάμπο της Λαμίας, τι θέλουμε τα χωροταξικά; Έχω ζήσει την υπόθεση των χωροταξικών.

Εγώ θεωρώ ότι τα χωροταξικά είναι μια διαστρέβλωση της γραφειοκρατίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, που ήθελε να τα ελέγξει όλα και θέλοντας να τα ελέγξει όλα έβαλε στα χωροταξικά και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Έρχεται το Συμβούλιο Επικρατείας, θεωρώ θετική την δράση του Συμβουλίου Επικρατείας, ακόμα και όταν φτάνει στο σημείο να ακυρώνει επενδύσεις για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, γιατί εν πάση περιπτώσει οι άνθρωποι δεν είναι ούτε περιβαλλοντολόγοι, εφαρμόζουν τον νόμο. Έχουν έναν νόμο που μιλάει ότι πρέπει όλα τα ανανεώσιμα να περάσουν από χωροταξικά, έρχονται οι άλλοι κάνουν διαμαρτυρία, υπάρχει τυπικός λόγος, ακυρώνεται. Δεν ακυρώνεται επειδή το έβγαλε το Συμβούλιο της Επικρατείας την απόφαση, ακυρώνεται γιατί εμείς βάλαμε στο νομοσχέδιο, στον νόμο για την χωροταξία

βάλαμε και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ έπρεπε να τις είχαμε εξαιρέσει.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας το χαρακτηριστικό τους είναι ότι είναι ελεύθερες. Μπορεί να υπάρχουν εδώ και να μην υπάρχουν εκεί ή μπορεί εκεί πέρα που υπάρχουν να μην υπάρχουν ενδιαφερόμενοι να τις προωθήσουν, κάπου αλλού να υπάρχουν ενδιαφερόμενοι να τις προωθήσουν. Από το γεγονός και μόνο ότι μόνες τους οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προστατεύουν το περιβάλλον, είναι αρκετό αυτό και μόνο για να δικαιολογήσει την ένταξη του στην χωροταξία.

Τώρα θα κάνουμε χωροταξικό σχέδιο, πιστεύω να το κάνουμε δηλαδή. Το χαίρομαι που το ακούω, αλλά αν στο χωροταξικό σχέδιο δεν τα περιλαμβάνει όλα τι θα γίνει; Όπου δεν είναι στο χωροταξικό σχέδιο θα στερηθούμε την τοπική κοινωνία την ικανότητά της και την δυνατότητά της να χρησιμοποιήσει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας; Αν στο δικό μου χωριό αύριο μπορώ εγώ να εγκαταστήσω κάποιο αιολικό πάρκο ή κάποιο μικρό υδροηλεκτρικό, γιατί να μην μπορώ να το κάνω, επειδή κάποιος σε κάποιο Υπουργείο δεν σκέφτηκε να βάλει μέσα και το δικό μου χωριό στο χωροταξικό σχέδιο;

Τρίτο εμπόδιο: τοπικές κοινωνίες και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Μπορώ να πω ότι συνάντησα πάρα πολλές περιπτώσεις φωτεινής Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τοπικών κοινωνιών, που πήρανε επάνω τους την υπόθεση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Αλλά με θλίψη θα πω ότι συνάντησα εξίσου και πάρα πολλές περιπτώσεις που τοπικές κοινωνίες και Τοπικές Αυτοδιοικήσεις, πήραν την πλέον σκοταδιστική άποψη. Εδώ έχω δίπλα μου τον κύριο Ζήση. Έχουμε παλέψει σε χίλια δύο μέρη για να αντιμετωπίσουμε πράγματα που δεν μπορείς να τα αντιμετωπίσεις, γιατί είναι τόσο πρωτοφανή και τόσο σκοταδιστικά που δεν μπορείς να βρεις επιχειρήματα για αυτά τα σκοταδιστικά πράγματα. Ζήσαμε την ιστορία πάνω στο Καρπενήσι. Ακούσαμε πρωτοφανή πράγματα, ότι οι ανεμογεννήτριες όταν είναι χειμώνας θα πετάνε τους πάγους και θα σκοτώνουν τους ανθρώπους. Τι να πεις σε αυτό το πράγμα; Τι αντίκρουση να πεις σε αυτό; Δεν έχεις αντίκρουση, κάθεται αποσβολωμένος και ακούς.

Οι τοπικές κοινωνίες έχουν την δεισιδαμονία της τεχνολογίας. Φοβούνται την τεχνολογία. Και βρίσκονται και διάφοροι άλλοι που πάνε δίπλα τους και εκμεταλλεύονται αυτή την φοβία, την δεισιδαμονία απέναντι στην τεχνολογία και δυστυχώς πολλές φορές είναι οι τοπικές αυτοδιοικήσεις αυτοί που σπρώχνουν τα πράγματα προς τα εκεί, διότι υπάρχει μια υστεροβουλία και θα μου επιτρέψετε να το πω και αυτό το πράγμα, διότι είναι αντίθετο μεν στο καθιερωμένο, αλλά είμαι υποχρεωμένος να το πω γιατί το πιστεύω.

Θεωρώ εκείνο που διέφθειρε τις τοπικές αυτοδιοικήσεις, είναι αυτό που περηφανεύτηκε ο κύριος Κατσαρός, ότι αυξήσαμε το τέλος συμμετοχής κατά 3%. Γιατί δίνουμε 3% στις τοπικές αυτοδιοικήσεις όταν εγκαθιστούμε ένα αιολικό πάρκο ή μια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας; Συνήθως παίρνεις κάτι όταν προσφέρεις κάτι. Πρέπει κάτι να κάνεις για να πάρεις κάτι. Δεν προσφέρεις τίποτα. Ο αέρας είναι του θεού, ο ήλιος είναι του θεού ή όλων των ανθρώπων.

Για ποιο λόγο, επειδή εμείς έχουμε καλό αέρα ή καλό ήλιο στο χωριό μου θα πρέπει να πάρω 2% ή 3% χωρίς να προσφέρω τίποτα; Αυτό είναι που με βάζει στην λογική «μήπως μπορώ να πάρω 4%, μήπως μπορώ να διαπραγματευτώ 5% ή και παραπάνω;» και έχουμε μια ολόκληρη ιστορία, που έβρω, για τα μάτια του κόσμου, κάνουμε τον αγώνα μας για το περιβάλλον, να προστατέψουμε τα πρόβατα μας, να προστατέψουμε τους ανθρώπους μας από τους πάγους που αιωρούνται, πίσω όμως, η δεύτερη σκέψη την οποία έχουμε στο μυαλό μας είναι μήπως μπορούμε να πάρουμε κάτι παραπάνω;

Αυτό όμως το παραπάνω που το παίρνουμε, το παίρνουμε

από την επιχείρηση που δουλεύει και η επιχείρηση που δουλεύει χρεώνει την ηλεκτρική ενέργεια και όσο μεν έχουμε συστήματα χρηματοδότησης και εργαλεία χρηματοδοτικά χαλάλι του. Κάποια στιγμή θα τελειώσουν τα χρηματοδοτικά εργαλεία, τι θα γίνει τότε που θα πρέπει να παράγουμε φτηνή ενέργεια; Και πρέπει να παράγεται φτηνή ενέργεια για να την απολαμβάνει φτηνά ο πολίτης.

Έχουμε λοιπόν έναν φαύλο κύκλο, τον οποίο δεν θέλουμε να τον σπάσουμε αυτό το φαύλο κύκλο και να αντιληφθούμε ότι οι τοπικές κοινωνίες δεν πρέπει να σκέφτονται το 3%. Οι τοπικές κοινωνίες πρέπει να σκέφτονται το συνολικό όφελος του χωριού τους, το οποίο ταυτόχρονα είναι όλη η Ελλάδα, το οποία ταυτόχρονα είναι όλος ο πλανήτης. Γιατί το πρόβλημα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος από τις κλιματικές αλλαγές είναι ένα πρόβλημα ταυτόχρονα τοπικό, υπερτοπικό και παγκόσμιο. Αν θέλουμε να σώσουμε τον πλανήτη μας πρέπει να σώσουμε το χωριό μας. Έτσι πρέπει να αγωνιστούμε και έτσι πρέπει να δούμε τα πράγματα.

Αυτή ήταν η άποψη μου, σας ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Μαντέλη. Μιας και εισήγαγε ένα θέμα ολιστικής σκέψης, ουσιαστικά ότι πρέπει να σκεφτόμαστε τοπικά, υπερτοπικά και παγκόσμια, σε μια εποχή που πράγματι ότι κάνει η Κίνα μας αφορά και ότι κάνουμε εμείς επηρεάζει την Αφρική, είναι πολύ σημαντικό να δούμε αν πράγματι μπορούμε - ο κύριος Μαντέλης ανέφερε πολλά στο επίπεδο της πολιτικής νοοτροπίας, των αξιών και λοιπά.

Σε επιστημονικό επίπεδο έχουμε κάποιο πρόβλημα; Για την Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας η κυρία Τάσιου που είναι και Αντιπρόεδρος, θα μας πει λίγο την εμπειρία της, που είναι τα προβλήματα που συναντά η Επιστημονική Ένωση.

ΤΑΣΙΟΥ: Καλημέρα σας. Ευχαριστώ πολύ την ΜΕΣΟΓΕΙΟ SOS για την πρόσκληση στην Ελληνική Επιστημονική Ένωση Αιολικής Ενέργειας (ΕΛΕΤΑΕΝ). Ζητώ συγνώμη γιατί επρόκειτο να έρθει ο καθηγητής κύριος Λάλας να εκπροσωπήσει την Ένωση, αλλά επειγόντως έπρεπε να φύγει στις Βρυξέλλες. Ο Πρόεδρός μας επίσης βρίσκεται στο εξωτερικό και έτσι ειδοποιήθηκα ΧΘΕς τα μεσάνυχτα ότι θα έπρεπε να έρθω εδώ. Είναι χαρά μου βέβαια, είμαι πάρα πολλά χρόνια, από τους πρώτους που ασχολήθηκαν με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ήδη από το 1980 στην ΔΕΗ, για να μην αποκαλύπτω και τα χρόνια.

Θέσατε ένα συγκεκριμένο ερώτημα. Να απαντήσω πολύ απλά ότι δεν υπάρχει κανένα τεχνικό θέμα, πολύ περισσότερο που όπως ίσως ξέρετε και ακούτε η τεχνολογία έχει προχωρήσει τόσο πολύ που πλέον φτιάχνουν μηχανές του 1, των 2, των 3 μεγαβάτ, χωρίς κανένα πρόβλημα, μηχανές αθόρυβες. Αυτό πια έχει αποδειχτεί και υπάρχουν πολλά στοιχεία επιστημονικά μετρήσεων για αυτά. Επομένως δεν είναι εκεί το πρόβλημα, σίγουρα δεν είναι στο τεχνικό πεδίο. Είναι σε όλα τα άλλα που πολύ εύστοχα ακούστηκαν και δεν θα ήθελα να τα επαναλάβω, γιατί τόσα χρόνια λέμε όλοι τα ίδια πράγματα.

Παρ' όλα αυτά να πω ότι εδώ και 10 - 15 χρόνια δεν είμαστε οι μόνοι που έχουμε δυσκολίες, όλες οι χώρες μηδέν των Ηνωμένων Πολιτειών εξαιρουμένων και όλης της Ευρώπης, περσίασε από αντίστοιχες δυσκολίες. Η Μεγάλη Βρετανία π.χ. που ήταν πρωτοπόρος στην αιολική ενέργεια γύρω στο 80 - 85, έμεινε πάρα πολύ πίσω, γιατί είχε αντίστοιχα προβλήματα. Προβλήματα ενημέρωσης, κατανόησης και συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες. Άλλες χώρες όπως η Γερμανία και η Ισπανία, τα ξεπέρασαν βέβαια εντυπωσιακά και είναι παραδείγματα προς μίμηση. Θα αναφέρω μετά δυο - τρία πραγματάκια που σαν παραδείγματα μπορεί να μας

κινήσουν τον προβληματισμό για δημιουργική σκέψη.

Πάντως ήδη, εδώ και 10 - 15 χρόνια που συμμετείχα στην Επιτροπή του ΙΕΑ, International Energy Association, ως εκπρόσωπος της Ελλάδος, εκείνο που ήταν χαρακτηριστικό, έλεγαν ότι η υλοποίηση των ΑΠΕ είναι μια μεγάλη αλυσίδα. Αυτή ήταν η αντιμετώπιση και ο τρόπος με τον οποίο την περιέγραφαν. Μια αλυσίδα από πολλούς κρίκους, και με την τους πούμε τώρα, είναι πάρα πολλοί, και εάν ένας σπάσει, τελειώσαμε. Αυτό είναι το πρόβλημα. Ένας κρίκος να σπάσει στην αλυσίδα, τελειώσε, το έργο ΑΠΕ δεν γίνεται. Και αυτό μπορεί να ήταν τότε από ένα θέμα τεχνικό στο παρελθόν, μέχρι ένα πολύ μικρό που μπορεί να είναι σήμερα, οποιoσδήποτε πάει στο Συμβούλιο Επικρατείας, το σταματάει και τελειώσαμε.

Θα ήθελα όμως να δώσω μια γενικότερη εικόνα, μια και ο κύριος Ζερβός λείπει και τυχαίνει να έχω μπροστά μου μια πάρα πολύ σημαντική μελέτη, που παίρνοντας τα στοιχεία του Παγκοσμίου Οργανισμού Ενέργειας, κάνει προβλέψεις για τη μελλοντική ζήτηση ενέργειας σε όλο τον κόσμο. Ανάγκες για παραγωγή ενέργειας και πως θα αντιμετωπιστούν. Εδώ λοιπόν βλέπω ότι καταρχήν για το πετρέλαιο, το 2020 θα λείπουν 10.000.000 βαρέλια την ημέρα από αυτά που χρειάζονται, από αυτά που προβλέπεται ότι θα χρειάζεται η κατανάλωση.

Όσον αφορά το φυσικό αέριο, το οποίο το έχουμε ωραιοποιήσει λιγάκι, θα ήθελα να επισημάνω, ότι δεν είναι άμοιρο επιπτώσεων στο περιβάλλον. Για να σας δώσω ένα πολύ απλό νούμερο, αν σήμερα η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα κοστίζει ένα κιλό διοξειδίου του άνθρακα ανά κιλοβατόρα, αν είχαμε μόνο φυσικό αέριο ως πύομα θα κόστιζε το μισό. Μιλάμε για μια σημαντική βελτίωση, αλλά όχι πως το φυσικό αέριο δεν ρυπαίνει. Εν πάση περιπτώσει, για το 2030 έχει προβλεφθεί μια ζήτηση φυσικού αερίου και φαίνεται ότι θα λείπουν 1.200 γιγαβάτ, όχι μεγαβάτ, 1.200 γιγαβάτ φυσικού αερίου. Τι θα γίνει λοιπόν; Πως θα αντιμετωπιστούν αυτά;

Μια διεθνής έκθεση, στην οποία πολλοί διεθνείς φορείς είχαν συμβάλει, και ήλπιζα ότι ο κύριος Ζερβός θα τα έλεγε αυτά, για αυτό παίρνω το θάρρος να συμπληρώσω ορισμένα

πράγματα, εμφανίζει 3 σενάρια για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας. Το 2020 αναμένεται να υπάρχει εγκατεστημένη μια αιολική ενέργεια από 500.000 μεγαβάτ έως 1.000.000 μεγαβάτ παγκοσμίως. Το 2030 για το οποίο είπα ότι θα λείπουν ήδη 1.200 γιγαβάτ από φυσικό αέριο, η έκθεση προβλέπει από 1.000.000 μεγαβάτ, δηλαδή 1.000 γιγαβάτ έως 2.000 γιγαβάτ παγκοσμίως. Αυτές βέβαια είναι εκθέσεις οι οποίες είναι πολύ τεκμηριωμένες. Δεν μπορώ να μπω σε λεπτομέρειες, αλλά είναι στοιχεία τα οποία τα βλέπω μπροστά μου δημοσιευμένα, για αυτό παίρνω και το θάρρος να σας τα αναφέρω.

Τώρα, η Ελλάδα που βρίσκεται σήμερα: 746 μεγαβάτ αναφέρει το τελευταίο τεύχος των «Ανεμολογιών», το οποίο ανά δίμηνο που κυκλοφορεί δημοσιεύει πάντα την εγκατεστημένη ισχύ είτε για να απογοητεύομαστε, είτε να παίρνουμε λίγο κουράγιο ότι κάτι έγινε το τελευταίο δίμηνο ή εξάμηνο. Να μην πω ότι η Γερμανία έχει περάσει τα 20.000 μεγαβάτ εγκατεστημένα και η Ισπανία νομίζω πάνω από 12.000, δεν ξέρω σήμερα που βρίσκεται.

Για εμένα το πρόβλημα πάντως είναι ενημέρωση. Βεβαίως υπάρχουν και όλα τα άλλα. Είπε κάποιος ότι οι πολιτικοί δεν κατάφεραν να σπάσουν αυτή την δυσκαμψία, τα δυσπιστία, την καχυποψία και λοιπά. Μα πώς να την σπάσουν αφού οι ίδιοι δεν τα πιστεύουν; Με συγχωρείτε, κύριε Μαντέλη, αλλά ούτε οι πολιτικοί πιστεύουν στις ανανεώσιμες, με όλο τον σεβασμό που έχω και στον κύριο Κατσιγιάννη, είναι πολύ μικρό το ποσοστό αυτών που πιστεύουν στις ΑΠΕ για να βάλει το μαχαίρι στο κόκαλο δηλαδή, για να πει «αυτό είναι». Δεν τις πιστεύουν και γιατί να τις πιστεύουν; Αντιπροσωπεύουν τον μέσο Έλληνα πολίτη, εκπρόσωποι δικοί μας είναι. Ο μέσος Έλληνας πολίτης τα πιστεύει; Όχι.

Μια μελέτη για την Νότιο Εύβοια, η οποία έχει επίσης δημοσιευτεί στα «Ανεμολογία» και έχει ενδιαφέρον - την έκανε κάποιος σπουδαστής ή τελειόφοιτος στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας του, ο οποίος αξιολόγησε ερωτηματολόγιο που διένειμε και σε ενήλικες και σε μαθητές - έχει ενδιαφέροντα ευρήματα.

Υπάρχει βέβαια μια σχεδόν άγνοια ως προς το πού οφείλονται οι επιπτώσεις της ρύπανσης, άλλοι λένε πυρηνικά, ότι θέλετε λένε. Για την καύση, για την παραγωγή ενέργειας δηλαδή πολύ λίγοι είναι ενήμεροι και αυτό είναι πάρα πολύ ανησυχητικό, και σε επίπεδο μαθητών και σε επίπεδο ενηλίκων. Όταν ερχόμαστε στο ποιοι πρέπει να αποφασίζουν στην τοπική κοινωνία, ας πούμε για τα αιολικά πάρκα, οι μαθητές είναι πολύ φανατικοί. Λένε σε ποσοστό 72% οι κάτοικοι οι ίδιοι, όχι η Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι κάτοικοι. Ενώ οι ενήλικες λένε σε ποσοστό 54% να αποφασίζουν οι κάτοικοι.

Και το άρθρο καταλήγει στο εξής καταπληκτικό: θεωρούν την αιολική ενέργεια ως κάτι μακρινό, δυσνόητο και άγνωστο και άρα φοβιστικό. Αυτό είναι τρομερό, γιατί η αιολική ενέργεια είναι από τις πιο απλές μορφές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και θα ήθελα να θυμίσω εδώ ότι πριν 15-20 χρόνια - δεν ξέρω πια, έχω χάσει τον λογαριασμό - στην Δανία, ένας δάσκαλος του Δημοτικού έβαλε τους μαθητές του και κατασκεύασαν μια ανεμογεννήτρια. Την κατασκεύασαν και τη λειτουργήσαν. Ας κάναμε μια προσπάθεια και εμείς προς αυτή την κατεύθυνση, γιατί οι πολιτικοί βεβαίως δεν πιστεύουν, εμείς δεν πιστεύουμε, πρέπει να πιστέψουν τα παιδιά. Εγώ δεν βλέπω τίποτα άλλο, δηλαδή έχω πάψει να πιστεύω ότι αυτά τα θέματα θα λυθούν σε 1, 2, 3, 4, 5 χρόνια. Μόνο αν η νέα γενιά αλλάξει νοοτροπία, μόνο τότε θα μπορέσουν να λυθούν. Για να αλλάξει νοοτροπία όμως χρειάζομαστε εκπαίδευση, αυτό είναι το πρόβλημα.

Τώρα να πω ένα-δυο πράγματα που μου έρχονται στο νου σε σχέση με τον κόσμο και πώς θα μπορούσε αυτό το πράγμα να σπάσει. Το απόγευμα θα αναλυθεί ελπίζω πολύ διεξοδικά από ειδικούς το θέμα της εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια,

που είναι πάρα πολύ σημαντικό, γιατί καταναλώνουν το 45% της ενέργειας στην Ελλάδα και λίγο λιγότερο σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Είναι τρομακτικά τα νούμερα.

Στη Δανία λοιπόν τι έκαναν; Τα κτήρια που έχουν καλούς ενεργειακούς δείκτες - τώρα θα μπει και εδώ πέρα ελπίζω η μεθοδολογία μέτρησης, βάζουν από έξω ένα πράσινο σήμα, το περφηανεύονται, το δείχνουν στον γείτονα: εγώ είμαι καλός, είμαι πράσινος. Και μπορεί να έχει κοστίσει λίγο παραπάνω στο σπίτι για να χτιστεί, όμως αυτό αποσβένεται τόσο γρήγορα με τις τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου που είναι ένα τίποτα σε σχέση με τις τιμές που χρειαζόμαστε να καταναλώνουμε κάθε χρόνο για θέρμανση ή για ψύξη. Αυτό νομίζω στην Ελλάδα θα έπιναν, μας νοιάζει τι θα πει ο γείτονας για μας. Είναι παράδειγμα προς μίμηση.

Μια άλλη πρωτοβουλία που με είχε εντυπωσιάσει, πάλι θα πάω 10 χρόνια πίσω, ο Υπουργός Οικονομίας, όχι Περιβάλλοντος, ο Υπουργός Οικονομίας της Ολλανδίας τι έκανε; Εξήγγειλε ότι για ένα συγκεκριμένο κονδύλιο α' δέχομαι από ιδιώτες κατάθεση σε έναν συγκεκριμένο λογαριασμό για να γίνουν μόνο έργα ΑΠΕ και αυτό το ποσό που ο κάθε ιδιώτης θα καταθέσει θα αφαιρεθεί από το φορολογητέο του εισόδημα. Πρέπει να σας πω ότι σε μια εβδομάδα είχε υπερκαλυφθεί το ποσό και τον επόμενο μήνα το διπλασίασε και το τριπλασίασε ο Υπουργός Οικονομικών. Αυτό δείχνει λιγάκι πως ορισμένοι άλλοι λαοί έχουν μια αντίληψη που εμάς ίσως μας λείπει και για αυτό παίρνω το θάρρος να αναφέρω ένα δυο, από αυτά τα παραδείγματα.

Τώρα για τα πουλιά που λέγαμε να μην γίνεται λόγος. Υπάρχει και άλλη μελέτη, η οποία λέει ότι στα 10.000 πουλιά που σκοτώνονται κάθε χρόνο για λιγότερο από ένα φταίνε οι ανεμογεννήτριες. Τα 5.500 είναι από κτήρια, χτυπάνε σε παράθυρα κτηρίων και σκοτώνονται, τα 1.000 τα τρώνε οι γάτες, τα 800 οι γραμμές υψηλής τάσεως, τα 700 τα οχήματα, άλλα 700 από τα εντομοκτόνα, 250 από τους πύργους κινητής τηλεφωνίας, 1.000 άλλα - εκεί δεν ξέρω, θα βάλουμε τους κυνηγούς και τι άλλο - και λιγότερο από 1 από τις ανεμογεννήτριες. Θα μου πείτε ότι οι ανεμογεννήτριες δεν είναι πάρα πολλές, υπάρχει αυτός ο αντίλογος, αλλά είμαστε στο λιγότερο από 1 στα 10.000, σκεφτείτε τι περιθώρια έχουμε δηλαδή για να αρχίσουμε να λέμε ότι κάπου διαφαίνεται ένας κίνδυνος. Για τι πράγμα συζητάμε;

Επομένως, επιμένω στη σημασία της ενημέρωσης. Λυπάμαι να πω ότι το Γ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης απέτυχε παταγωδώς στο θέμα της ενημέρωσης, παρ' όλο που υπήρχε ένα σημαντικό κονδύλι και παρ' όλο που έπρεπε να είναι το πρώτο που θα προωθειότο, αφού και μέσα στις εθνικές εκθέσεις λέει ότι έπρεπε μέχρι το 2010, οφείλει η Ελλάδα να έχει εγκαταστήσει 3.000 μεγαβάτ αιολικά για να μπορέσει να καλύψει τις κοινοτικές της υποχρεώσεις. Αυτό το κονδύλι μου φαίνεται ότι ούτε σήμερα δεν έχει απορροφηθεί που είμαστε στο τέλος. Γίνονται κάποιες προσπάθειες, δηλαδή εκ των υστέρων. Βγάλαμε μπροστά τα αιολικά πάρκα και από την άλλη μεριά αφήσαμε τον κόσμο ανενημέρωτο και φυσικά ο κόσμος αντέδρασε και φτάσαμε εκεί που είμαστε.

Μια τελευταία λέξη, επειδή εδώ που είμαστε σήμερα καλώς πιστεύω το πρόβλημα κρέμεται από το ειδικό χωροταξικό, έπρεπε να είχε γίνει πριν 20 χρόνια, πριν 10 χρόνια που το προέβλεπε ο συγκεκριμένος νόμος, δεν έγινε. Τέλος πάντων, κάποτε πρέπει να γίνει. Εγώ θα έκανα έκκληση, μιας και το δίκτυο και εδώ σήμερα είμαστε και από την τοπική κοινωνία, νομίζω ότι πρέπει να πιέσουμε πρώτον το ΥΠΕΧΩΔΕ να ανακοινωνήσει το σχέδιο. Δεν ξέρω σε ποια φάση είναι, ενδεχομένως να έχει ολοκληρωθεί, έτσι ακούω. Έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί από πέρυσι, από πρόπερσι, διάφορες εξαγγελίες ακούγαμε. Γιατί φυσικά έπεται μια διαδικασία υποθέτω, προβλέπεται κάποια διαδικασία διαλόγου, απόψεων

των διαφόρων φορέων, τοπικών κοινωνιών και λοιπά, η οποία είναι και αναγκαία, αλλά είναι και χρονοβόρα.

Θα έλεγα λοιπόν ότι είμαι στον σωστό χώρο για να κάνω μια έκκληση προς τις δυο κατευθύνσεις, και προς το Υπουργείο, αλλά και προς τις τοπικές κοινωνίες να προετοιμάζονται και εν πάση περιπτώσει να υπερβάλλουν λίγο εαυτούς, διότι είναι ηλιού φαεινότερο ότι δεν μπορούμε να προχωρήσουμε. Είναι κρίμα να υποθηκεύουμε το μέλλον των παιδιών μας και είναι κρίμα μεθαύριο βέβαια που η Ελλάδα θα αρχίσει να πληρώνει τρελά λεφτά γιατί δεν μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της. Ήδη μάθαμε ότι ο δικός μας Επίτροπος, ο κύριος Δήμας, μείωσε τις ποσοστιαίες διοξειδίου του άνθρακα που δικαιούμαστε να εκπέμπουμε. Δηλαδή κάπου φανταζόμασταν ότι έχουμε κάποια άλφα περιθώρια ρύπανσης εκπομπών CO₂ και ο κύριος Δήμας τα μείωσε και είπε: όχι, η Ελλάδα δεν έχει τόσα, έχει 7% λιγότερο, ίσως και παραπάνω.

Αυτά τα λίγα είχα να πω και είμαι στη διάθεσή σας για τον διάλογο.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε την κυρία Τάσιου. Κρατάμε και τα θέματα που έβαλε για κοινή συνεργασία και για προώθηση από κοινού ορισμένων παρεμβάσεων.

Ήθελα να παρακαλέσω τον κύριο Μαυρουδή ως εκπρόσωπο μιας από τις εταιρίες που προωθεί αυτά τα σχέδια, κυρίως για τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, τα αιολικά, να σκεφτεί μερικά θέματα και να απαντήσει σε κάποια ερωτήματα τα οποία τέθηκαν και από τους προηγούμενους. Καταρχήν είμαστε στην περίοδο που αφενός πρέπει να μειώσουμε τους ρύπους, μάλλον να μειώσουμε τις εκπομπές που αλλάζουν το κλίμα, διοξείδιο του άνθρακα και λοιπά, αλλά και από την άλλη να μειώσουμε τους ρύπους που οφείλονται σε ενεργειακές εγκαταστάσεις. Ουσιαστικά δηλαδή ένα μεγάλο ποσοστό των υπαρχουσών μονάδων της ΔΕΗ πρέπει να αντικατασταθεί από πιο σύγχρονες, που να ρυπαίνουν λιγότερο ή θα λέγαμε μείως ως οργάνωση, το δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS, από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Άρα δεν μιλάμε μόνο για να μπει η ανανεώσιμη μορφή ενέργειας μέσα στον χώρο της παραγωγής ενέργειας, αλλά και να υποκαταστήσει σε σημαντικό βαθμό ξεπερασμένες μονάδες.

Το δεύτερο είναι ότι όταν λέμε πολύ συχνά να μην γίνουμε Πτολεμαΐδα, Κοζάνη, Αλιβέρι, παλιότερα Ελευσίνα, σημαίνει να σκεφτόμαστε αυτούς τους χώρους και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό για εμάς. Δηλαδή, επειδή έχουμε δουλέψει πολύ και ως δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS και για τις περιοχές όπως είναι το Αλιβέρι, όπως είναι η Μεγαλόπολη και λοιπά μας ενδιαφέρει να κατανοούμε τι σημαίνει σε κάθε περίπτωση η φράση «να μην είμαστε Πτολεμαΐδα, να μην είμαστε Ελευσίνα» και κυρίως να βοηθήσουμε αυτούς τους χώρους να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές αποδόσεις.

Το τρίτο εξίσου σημαντικό είναι ότι αναφέρθηκαν πολλά θέματα τα οποία νομίζω ότι μια εταιρία δεν τα σκέφτεται πραγματικά, γιατί δεν είναι θεωρητικά στο αντικείμενο της, αλλά που είναι καθοριστικά στο να μην σπάσουν οι κρίκοι της αλυσίδας που ανέφερε και η κυρία Τάσιου. Δηλαδή το θέμα των καλών παραδειγμάτων, το θέμα της διαβούλευσης στις τοπικές κοινωνίες, της διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους, είναι αυτό που όλοι εντοπίζουν ότι αυτή την στιγμή δημιουργεί τα μεγαλύτερα προβλήματα στην Ελλάδα, πέρα από την έλλειψη πολιτικής βούλησης ή προβλήματα στην διοίκηση.

Αν όμως οι τοπικές κοινωνίες και γενικά η ελληνική κοινωνία πίεζε πραγματικά για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και δεν ήταν αυτή που απλώς απαντούσε σε ερωτήματα, αν πίεζε πραγματικά, νομίζω ότι θα έχει αλλάξει το τοπίο. Άρα αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Δηλαδή η δημιουργία με την καλή έννοια, των δυναμικών συμφερόντων της κοινωνίας, που απαιτεί προστασία του περιβάλλοντος, που απαιτεί

ανανεώσιμες μορφές ενέργειας αντί για συμβατικά καύσιμα και απαιτεί να έχει έναν λόγο όμως σε αυτή την κατεύθυνση.

Άρα λοιπόν ο κύριος Μαυρουδής θα ήθελα να απαντήσει και σε αυτά τα ερωτήματα τα οποία είναι σημαντικά.

Γ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ: Κυρίες και κύριοι καλημέρα σας, ονομάζομαι Γιώργος Μαυρουδής, είμαι Νομικός Σύμβουλος του ομίλου εταιριών ΡΟΚΑΣ. Εκ μέρους των εταιριών ΡΟΚΑΣ ευχαριστούμε τους διοργανωτές για την ευγενική πρόσκλησή τους να μας δώσουν ένα βήμα να εκθέσουμε κάποιες απόψεις από την πλευρά των επενδυτών και όχι να αποδώσουμε μομφές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Των επενδυτών που ασχολούνται με την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έρχονται πολύ συχνά σε πρώτη επαφή με τις αντιδράσεις των τοπικών κοινωνικών και φυσικά φέρουν το βάρος να διασκεδάσουν την καχυποψία και την παραπληροφόρηση στην ομηρία των οποίων βρίσκονται οι τοπικές κοινωνίες, οι οποίες, ως μην ξεχνάμε, βιώνοντας επί δεκαετίες την έλλειψη προσοχής από την Κεντρική Διοίκηση, την έλλειψη υποδομών, την απομόνωση, την ανεργία, την ερήμωση πολλές φορές, είναι δικαιολογημένο να νιώθουν περιέργα - πως ξαφνικά όλος ο κόσμος τους θυμήθηκε, προκειμένου να αποσπάσουν την συναίνεση τους για την εγκατάσταση ενός αιολικού πάρκου ή ενός υδροηλεκτρικού - και όχι σε λίγες περιπτώσεις, βλέπουν ξαφνικά ο τόπος τους, ο ξεχασμένος να γεμίζει από μεσοσίες, που στο όνομα των ΑΓΠΕ, τους υπόσχονται πολλαπλά οικονομικά οφέλη και πρόοδο με αντάλλαγμα τον φυσικό πλούτο. Είναι λοιπόν φυσικό η πρώτη αντίδραση των τοπικών κοινωνιών να είναι επιφυλακτική.

Βέβαια δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι η χώρα μας έχει την τύχη να διαθέτει ίσως και το πιο όμορφο φυσικό περιβάλλον, το ομορφότερο για μένα της Ευρώπης, εξ' ου βέβαια και οι πλούσιοι φυσικοί πόροι, που αναγκαία προσελκύουν την ανάπτυξη των ΑΓΠΕ. Κάθε γωνιά της πατρίδας μας εύλογα έχει την δικιά της ομορφιά, το δικό της χαρακτηριστικό και κάθε επέμβαση είναι για μένα απολύτως φυσικό να δημιουργεί προβληματισμούς, αλλά και την ευαισθησία των κατοίκων προκειμένου να το διαφυλάξουν.

Το πρόβλημα όμως δεν εστιάζεται σε κάποιες αντιδράσεις από τοπικές κοινωνίες. Πολλές φορές η σύγκρουση της ανάπτυξης των ΑΓΠΕ με άλλες δραστηριότητες, όπως είναι η τουριστική, αλλά κυρίως η οικοδομική, αλλά και ο αθέμιτος ανταγωνισμός που σημειώνεται μερικές φορές μεταξύ υποψηφίων επενδυτών ΑΓΠΕ για μια άδεια, συνέβαλλαν στο να πυροδοτούνται οι αντιδράσεις τοπικών κοινοτήτων. Πολλοί τις χρησιμοποιούσαν ως μοχλό για να πετύχουν κάποια οφέλη και με αποτέλεσμα ο αποπροσανατολισμός τους να γιγαντώνεται.

Νιώθω ότι οι συνομιλητές μου με κάλυψαν σε πάρα πολλά σημεία και ότι έχουν μείνει ελάχιστα πράγματα να πω για τις ΑΓΠΕ. Για αυτό θα ήθελα να κάνω μια επισκόπηση ορισμένων σημείων, που πολύ συχνά έχω διακρίνει ότι παρεξηγούνται ή τουλάχιστον δεν έχουν εντυπωθεί στις τοπικές κοινωνίες. Τα οφέλη προς τις τοπικές κοινωνίες, τα άμεσα οφέλη, είναι όπως αναφέρθηκαν οι συνομιλητές μου, το 3% επί των πωλήσεων της ηλεκτρικής ενέργειας, τα οποία παρακρατούνται από τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, υπέρ των τοπικών ΟΤΑ για έργα ανάπτυξης, δηλαδή κοινωφελείς σκοπούς.

Το 3% σαν αριθμός μπορεί να ακούγεται μικρός, αλλά πολύ συχνά προσεγγίζει το 20% των καθαρών κερδών μιας επιχείρησης που λειτουργεί ένα έργο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Άρα υπό αυτό το πρίσμα δεν είναι ένα καθόλου ευκαταφρόνητο ποσό. Χωρίς βέβαια να είναι ειδικότητα μου τα οικονομικά, αν αναλογιστεί κανείς ότι 1 μεγαβάτ ηλεκτρικής ενέργειας έχει κατά μέσο όρο μια απόδοση - και ως με διορθώσουν βέβαια οι συνομιλητές μου αν αποκλίνω

πολύ - 150.000 € με 180.000 € ετησίως. Σκεφτείτε σε ένα μικρό χωριουδάκι, το αντιστοίχως μικρό έργο των 10 μεγαβάτ τι ποσό μπορεί να δώσει προς την τοπική ανάπτυξη. Σίγουρα το θεωρούν όλοι μια πολύ σοβαρή οικονομική ενίσχυση, έστω και αν από την πλευρά των επενδυτών ακούγεται πολλές φορές και αυτό το 3% δυσβάσταχτο.

Άλλα οφέλη είναι σε κάθε περίπτωση η συνεργασία με τους τοπικούς εργολάβους για την κατασκευή ενός έργου ΑΠΕ, νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται και για την κατασκευή αλλά και για την συντήρηση και την λειτουργία και εμμέσως η βελτίωση κάποιων υποδομών, όπως η διάνοιξη δρόμων και εμμέσως, από το ΔΕΣΜΙΕ αυτό, η ενίσχυση των δικτύων.

Όσον αφορά τις εγγυήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι είναι επαρκείς μόνο και μόνο από το γεγονός ότι για την αδειοδότηση ενός έργου χρειάζονται τουλάχιστον ή και παραπάνω από 25 υπογραφές δημοσίων λειτουργιών και από στοιχεία που έχουν δημοσιευτεί, ο μέσος όρος του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την αδειοδοτική διαδικασία, υπερβαίνει τις 800 ημέρες. Όπου θα έλεγα ότι από πλευράς περιβαλλοντικής αδειοδότησης, το κατατάσσει μαζί με τα μεγάλα τεχνικά έργα, τα οποία εξ ορισμού έχουν από πλευράς τους και σοβαρές επιδράσεις.

Είναι γεγονός ότι η έκδοση μεγάλου αριθμού αδειών παραγωγής από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και τον Υπουργό Ανάπτυξης, τα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, δημιούργησε την ανησυχία ότι σε ορισμένες περιοχές, όπου όπως αναφέρθηκαν οι συνομιλητές μου, είχε κατατεθεί πληθώρα αιτήσεων, θα σημειωθεί η υπερπαραγωγή αιολικών κυρίως πάρκων...

(αλλαγή κασέτας)

Γ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ: ...δίνεται να συνδεθεί στο σύστημα ή στο δίκτυο αργότερα. Επίσης, πέραν της διεξοδικής αδειοδοτικής διαδικασίας δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι η επέμβαση ενός έργου στο φυσικό περιβάλλον και στα δάση πρέπει να θεωρείται ως αμελητέα, διότι δεν περιλαμβάνει ούτε μόνιμες κατασκευές και σε κάθε περίπτωση, η αποκατάσταση του χώρου κατά τον χρόνο διακοπής της λειτουργίας του είναι υποχρεωτική από την αντίστοιχη διοικητική άδεια.

Για να επανέλθω στη αδειοδότηση, υπάρχει ιδιαίτερος σεβασμός και της χλωρίδας και της πανίδας, με έμφαση στην ορνιθοπανίδα, όπου σε περιοχές όπου θεωρούνται ως SPA, ως περιοχές ειδικής προστασίας, είναι υποχρεωτική η σύνταξη ειδικής μελέτης, κυρίως για την μεταναστευτική ορνιθοπανίδα αλλά και την ενδημική προκειμένου να χορηγηθεί τέτοια άδεια.

Όσον αφορά τους δρόμους πρόσβασης, για τους οποίους πολύ συχνά γίνεται κουβέντα, γιατί στην ουσία ξυρίζεται ένα βουνό με το να δημιουργηθεί ένας μεγάλος δρόμος πρόσβασης για την κορυφή όπου θα εγκατασταθεί το αιολικό πάρκο. Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένας δρόμος δεν αδειοδοτείται αν δεν πληροί τις προϋποθέσεις της αντιπυρικής προστασίας που ορίζουν οι Δασικές Υπηρεσίες. Δηλαδή, κάθε δρόμος πρόσβασης για ένα τέτοιο έργο αποτελεί δασική οδό.

Η νομολογία των δικαστηρίων έχει θέσει, είναι γεγονός, στο παρελθόν πολλά εμπόδια στην ανάπτυξη των ΑΠΕ, κόβοντας όπως είπα πριν ο συνομιλητής μου, ο κύριος Μαντέλης, για τυπικούς λόγους, πολλά έργα στο παρελθόν, για τα οποία δεν θα έπρεπε να κατηγορήσουμε κάποιους που προσέφυγαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας για να ακυρώσουν τις διοικητικές άδειες ενός έργου, αλλά σίγουρα στην έλλειψη των τυπικών

studio komins

Γ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

εκείνων προϋποθέσεων επί των οποίων θα έπρεπε να είχαν βασιστεί ορισμένες άδειες οι οποίες τελικά προσβλήθηκαν. Βέβαια, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε και την σημαντική συμβολή του Συμβουλίου της Επικρατείας στην ορθολογική ανάπτυξη των ΑΠΕ.

Χάρis στις αποφάσεις του 5^{ου} τμήματος, τα τελευταία χρόνια μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι μειώθηκαν οι επεμβάσεις σε δάση, σε αντιδιαστολή με τις δασικές εκτάσεις, όπου ως εκ φύσεως και εξ ορισμού μπορούν να εγκατασταθούν αιολικά πάρκα. Δηλαδή μειώθηκε στο μεγαλύτερο δυνατό η θυσία της δασικής βλαστίσεως, ελαχιστοποιήθηκαν περιπτώσεις οπτικής ρύπανσης, κυρίως όσον αφορά αρχαιολογικά ή άλλα πολιτισμικά μνημεία, βελτιώθηκε η εκτίμηση των αθροιστικών επιπτώσεων ενός έργου στις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και προωθήθηκε ο χωροταξικός σχεδιασμός, ακόμα και σε τοπικό επίπεδο, τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο, που αναμένουμε όλοι την έγκριση του ειδικού πλαισίου ΑΠΕ.

Θα ήθελα να μην πάρω περισσότερο χρόνο, αν και είναι πολλά άλλα θέματα που θα ήθελα να αναπτύξω, για να δώσουμε ώρα και χρόνο στην συζήτηση. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Μαυρουδή. Θα δώσω τον λόγο στον κύριο Ζήση. Ήθελα να θέσω μερικά ερωτήματα, γιατί μας ενδιαφέρουν και εμάς ως οικολογική οργάνωση.

Να πω σύντομα, ότι τον Αύγουστο είχαμε μια πολύ ενδιαφέρουσα διεθνή συνάντηση στην Λέσβο με αντικείμενο ακριβώς την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ο τίτλος της διεθνούς αυτής συνάντησης ήταν «Επί-στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας» και συμμετείχαν 45 άνθρωποι από διάφορες μεσογειακές χώρες, για να δούμε ακριβώς και να συζητήσουμε τι συμβαίνει σε κάθε χώρα αλλά και να δούμε τα καλά παραδείγματα, τα στερεότυπα και όλα αυτά. Ήταν μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συνάντηση.

Αν κάποιος θέλει μπορεί να έχει και τα πρακτικά, υπάρχει ένα cd που είναι με όλο αυτό το υλικό από τις διάφορες χώρες. Θα έλεγα όμως ότι το πιο ενδιαφέρον ήταν η επί

τόπου επίσκεψη σε ένα αιολικό πάρκο. Ένα από τα θέματα που ακούμε πολύ συχνά και εμείς στις οργανώσεις είναι ότι δημιουργεί τεράστια προβλήματα, έχει τρομερό θόρυβο, καταστρέφει το περιβάλλον.

Εσείς ως ΠΑΝΔΟΙΚΟ, ποια από αυτά συμμαρρίζετε, τι έχετε προτείνετε και αν θέλετε, πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος των μη κυβερνητικών οργανώσεων, να δημιουργήσουν αυτή την γέφυρα διαλόγου που δεν υπάρχει και που πρέπει να επιδιώξουμε σε στενή συνεργασία όλοι οι φορείς που είμαστε εδώ, πραγματικά να δημιουργηθεί αυτή η γέφυρα για να λυθούν σοβαρά προβλήματα;

Ι. ΖΗΣΗΣ: Έχω δυο πάσες, η μια πάσα είναι από τον κύριο Μαντέλη. Να ευχαριστήσω και εγώ και να συγχαρώ για την διοργάνωση αυτής της συζήτησης. Η άλλη είναι από εσάς κύριε Χρυσόγελε.

Το Πανελλήνιο Δίκτυο κατά ενδιαφέροντα τρόπο και συμπτωματικά πέρυσι τον Οκτώβριο είχε κάνει από κοινού με την ΤΥΔΚ ένα πανελλήνιο συνέδριο, όπου βέβαια υπήρξαν κραυγές και ψίθυροι και από τις τοπικές κοινωνίες και από τους ΜΚΟ και συγκρούσεις μεταξύ τους, ακόμα και σε τοπικό επίπεδο. Ένα εργαστήριο τέτοιας σύγκρουσης το έχουμε ζήσει στην περιοχή την δική μου με τον κύριο Μαντέλη. Εγώ έχω ζήσει επίσης και άλλα, όπως ο κύριος Μαντέλης. Έχουμε διασταυρωθεί όπως είπτε.

Θα περιγράψω την εμπειρία και πώς εμπλέκεται κανείς, αλλά πριν αρχίσω από αυτό θα ήθελα να πω ότι το ζήτημα των ΑΠΕ και ταυτόχρονα και το ζήτημα των κλιματικών αλλαγών έχει τρεις συνιστώσες: η μια είναι η ηθική που βάζει ζητήματα και αλληλεγγύης, όπως πολύ σωστά είπατε τι γίνεται στην Πτολεμαΐδα, τι γίνεται στην Ελευσίνα, αλλά και ευρύτερα ηθικής, παγκόσμιας ηθικής. Ηθικής απέναντι στην φύση, στην βίοσφαιρα και λοιπά.

Το δεύτερο είναι ένα ζήτημα βιωσιμότητας και το τρίτο είναι ζήτημα οικονομίας. Όλα αυτά καλούνται να παντρευτούν, θα παντρευτούν σε δυο άξονες: ο ένας άξονας είναι ο άξονας της παραγωγής με ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και ο δεύτερος άξονας είναι άξονας των ρυθμίσεων, αλλά της νοοτροπίας, του πολιτισμικού πλαισίου στην παραγωγή και την κατανάλωση.

Εδώ θέλω να πω ότι η δημόσια συζήτηση, επειδή ακριβώς έχει παραπληγηθεί από λαϊκισμούς και από άλλα ζητήματα και έχουμε χάσει ήδη τρένα και στόχους. Ας πούμε ο αγροτοκτηνοτροφικός τομέας συνεισφέρει καθοριστικά στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και πρέπει να ετοιμαζόμαστε να διαχειριστούμε και σε αυτό το πεδίο. Αυτό είναι ένα ζήτημα το οποίο το καταθέτω σαν προβληματισμό.

Θα περάσω τώρα στα επόμενα. Στο θέμα του χωροταξικού, επειδή συμμετείχα στη διαβούλευση, στην Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, σαν ΜΚΟ που συμμετέχει στο Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων. Εδώ είμαι σαν Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων, όπως ανέφερα και πριν, αλλά σαν τοπική, περιφερειακή ΜΚΟ συμμετείχαμε στη διαβούλευση για το περιφερειακό χωροταξικό. Εκεί ακριβώς βλέπει κανείς ότι δεν υπάρχει καμιά προβλεπτικότητα. Επειδή το χωροταξικό περπατάει με την λογική του τοπικού πολιτικού κόστους δεν υπάρχει τοπικό πολιτικό θάρρος, από την Αυτοδιοίκηση κυρίως εννοώ.

Θα περιγράψω την περίπτωση του γειτονικού μου Δήμου, για τον οποίο έγινε και όλος αυτός ο σκοτωμός. Ήταν παραλίγο σκοτωμός, με τις ανάλογες εμπειρίες της Λακωνίας. Αυτό είναι ένα έλλειμμα στο χωροταξικό που πρέπει να δούμε πως θα το αντιμετωπίσουμε και σε αυτό θα συμφωνήσω - νομίζω η κυρία Τάσιου το είπε - για τα κονδύλια της δημοσιότητας, της ευαισθητοποίησης, της ενημέρωσης. Αυτά πρέπει να προηγούνται, δεν πρέπει να έρχονται στο τέλος για να καλύψουν την απορροφητικότητα. Αυτές οι λογικές πρέπει

να σπάσουν πια και εδώ είναι ευκαιρία, στο 4^ο ΕΣΠΑ, στην 4^η προγραμματική περίοδο να το αλλάξουμε αυτό. Που βέβαια θα έχουμε και στενότητα όπως είπε ο κύριος Μέντζος κοινοτικών κονδυλίων.

Αυτό είναι το ένα θέμα του χωροταξικού, το άλλο θέμα είναι το τεράστιο θέμα των δικτύων. Εδώ πρέπει να κάνουμε μια πολύ μεγάλη μάχη για να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα στενότητας, μειωμένης φέρουσας ικανότητας στα δίκτυα της ΔΕΗ, να βρούμε λύσεις και ταυτόχρονα να έχουμε και αποκέντρωση στην παραγωγή, γιατί για να περιορίσουμε το πρόβλημα της «συμφόρησης», ας το πούμε έτσι, στο ενεργειακό μας κύκλωμα πρέπει να πάμε σε τοπική παραγωγή - κατανάλωση, που έχει μικρότερες και απώλειες, αλλά και καλύτερες κατανομές και ταυτόχρονα πρέπει να πάμε στο θέμα της διασταύρωσης. Να διασταυρώνεται τελικά που υπάρχει το φυσικό συγκριτικό πλεονέκτημα με την υποστήριξη από τα δίκτυα.

Αυτό που είπτε ο κύριος Μαντέλης χαρακτηριστικά για τις Κυκλάδες είναι δραματικό. Από εκεί που αναμένουμε και έχουμε και ανάγκη και φυσικό πλεονέκτημα, εκεί ακριβώς δεν αξιοποιούμε. Όπως αντίστοιχα η διασταύρωση επιχειρηματικότητας και φυσικού πλεονεκτήματος. Μόνο που την επιχειρηματικότητα ειδικά για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας - και αυτό το συζητάγαμε και με τον κύριο Κατσιγιάννη προηγουμένως - πρέπει να πάμε και σε μια αποκέντρωση παραγωγής σε παραγωγή στην κατανάλωση. Για την ενέργεια πρέπει να αρχίσει να θεωρείται μικροεπιχειρηματίας - το τονίζω αυτό προς την Πολιτεία - και ο καταναλωτής, πρέπει να σπάσει το μοντέλο διχασμού ο δυϊσμός παραγωγός-καταναλωτής. Νομίζω, κύριε Χρυσόγελε, ότι θα συμφωνείτε και εσείς οπωσδήποτε σε αυτό.

Πέραν τούτου, πρέπει να προχωρήσουμε και σε ένα μοντέλο κοινωνικών συμπράξεων και συνεργασιών που θα σπάσει τον δυϊσμό και σε μεγαλύτερη κλίμακα. Εδώ ακριβώς πρέπει να το δούμε. Είναι ένα πεδίο και κοινωνικών συμπράξεων η ενέργεια, αλλά και ΣΔΙΤ που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν στο πλαίσιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Εγώ θέλω να ξεχάσω ότι επιδιώκουμε ένα ποσοστό στόχου. Εγώ θέλω να θυμηθώ ότι είμαστε στην Ελλάδα που έχει ένα τεράστιο φυσικό πλεονέκτημα και να αρχίσουμε από αυτό και να δώσουμε μια μάχη πρωτοπορίας, γιατί αν πάμε με τα ελάχιστα σε αυτή την περίπτωση θα καθηλώσουμε όλο το μέτωπο και στις νοοτροπίες και στις πολιτικές, δεδομένου ότι έχουμε ένα υπερβάλλον βραχυκύκλωμα στη πολιτική για την ενέργεια.

Εμείς σαν Πανελλήνιο Δίκτυο έχουμε συστηθεί από την μια συνεργασία με την ΚΕΔΚΕ, έχουμε και σύμβουλο μας, με τον κύριο Αγαπητίδη, έχουμε συναντηθεί σε αυτό το ΚΑΠΕ και με τον κύριο Μαντέλη έχουμε συνεργαστεί, για να έχουμε το ELFORES, για να έχουμε ένα παρατηρητήριο και μια τράπεζα ιδεών, να παρατηρούμε πλέον πώς εξελίσσεται.

Εδώ στην Ελλάδα πρέπει να αρχίσουμε να αξιολογούμε και να αξιολογούμε αποκεντρωμένα και τοπικά. Αυτό το παρατηρητήριο πιστεύω ότι είναι ανοιχτό σε όλους. Θα προσθέσω εδώ το θέμα ότι θα πρέπει να δούμε ένα μοντέλο ευαισθητοποίησης, διάχυσης και διαχείρισης. Ο κύριος Μαυρουδής προηγουμένως έβριξε ένα θέμα και εδώ αναπτύσσεται ένας πολιτισμός, αλλά καθυστερημένα, από τις εταιρίες, ένας πολιτισμός διαβούλευσης με τις τοπικές κοινωνίες, ώστε να μην υπάρχει καχυποψία. Όταν υπάρχει καχυποψία ότι ο Δήμαρχος είχε κάποια συναλλαγή ο ίδιος, αυτόματα συσπειρώνεται και γίνεται θύμα του όποιου χυδαίου λαϊκιστή η τοπική κοινωνία.

Επίσης, θέλω να σημειώσω ότι υπάρχει ένα δίκτυο τελικά, όπως υπάρχουν αυτά δίκτυα που συζητάμε τώρα που αγωνίζονται για τις ανανεώσιμες πηγές, υπάρχει ένα δίκτυο δαμινοποίησης των ανανεώσιμων πηγών, εθνικής εμβέλειας

και αυτό. Είναι κρυμμένο, δεν έχει αυτή την φανερότητα σαν κοινωνία των πολιτών ενεργητικοί και με παρρησία, όπως εδώ από τους ΜΚΟ, αλλά υπάρχει. Σε αυτά βέβαια υπάρχουν κάποιοι θύλακες, stakeholders, θύλακες συμφερόντων δηλαδή με την κακή έννοια, που φαντάζονται. Θα δούμε ποιες είναι οι φαντασιώσεις αυτές για να ξέρουμε να τις καταπολεμήσουμε. Έχουμε λοιπόν να κάνουμε με ευαισθητοποίηση, διάχυση πληροφορίας και διαχείριση κρίσεων, συγκρούσεων.

Η διαχείριση των συγκρούσεων είναι πολύ δύσκολη, όταν το πράγμα έχει ξεφύγει από ένα σημείο και έπειτα. Θα σας καταθέσουμε μετά και την εισήγηση που είχε υπάρξει για αυτό το θέμα, «ΑΠΕ και κοινή γνώμη. Το επικοινωνιακό πρόβλημα των ΑΠΕ και ιδιαίτερα των αιολικών πάρκων», στο συνέδριο της Λέσβου, για να την έχετε πλήρως στα πρακτικά σας, όπου υπήρχε μια προσέγγιση για το πώς πρέπει να γίνει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στο θέμα της επικοινωνίας και με την έννοια αυτή, το αντιπαρερχόμαστε τώρα για να προχωρήσουμε στο παράδειγμα που λέμε.

Πριν πάμε όμως στο παράδειγμα θέλω να σημειώσω ότι η νοοτροπία της δημόσιας διοίκησης και η νοοτροπία των επιχειρήσεων πράγματι θέλουν πρόοδο για να ξεφύγουμε από αυτή την αγκύλωση και πρέπει να προχωρήσουμε και σε μια ολιστική προσέγγιση. Να σαρώσουμε, ει δυνατόν να δημιουργήσουμε μια θετική νεύρωση για αυτό το ζήτημα, να απελευθερώσουμε ηθικό φορτίο σε όλους τους τομείς. Η γεωθερμία για παράδειγμα που αναφέρθηκε προηγουμένως, δεν πρέπει να παραμεληθεί στο επίπεδο του καταναλωτή ή αυτά που έχουν καθυστερήσει σαν πολιτικές στην χώρα μας και έρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως είτε ο κύριος Μαντέλης, στα δομικά υλικά των κτηρίων, στις δομικές εφαρμογές, που θα είναι το δεύτερο γκρούπ συζήτησης.

Είναι τεράστια θέματα τα οποία θέλουν εκστρατεία ενημέρωσης προς κάθε έναν. Μάλιστα, εδώ καλό θα ήταν να δημιουργηθεί ένα εθνικό σύστημα - εμείς το έχουμε προτείνει αυτό - από εταιρίες του κλάδου, ένα εθνικό σύστημα εταιρικής, κοινωνικής ευθύνης το οποίο θα υποστηρίξει τέτοιες δράσεις και ταυτόχρονα να υπάρξουν και δίκτυα τοπικά ή και περιφερειακά, τεχνικά δίκτυα ποιότητας για την ενέργεια.

Θα περάσω στο παράδειγμα, το οποίο από μια άποψη είναι και ενδιαφέρον και συγκινητικό. Τυγχάνει ο αντίποδας να έχει υψηλόβαθμη θέση, δεν θα τον αναφέρω, στον παράγοντα που διανέμει ενέργεια στην χώρα μας, στην τοπική κοινωνία. Έχει υψηλότατη θέση στον αρμόδιο φορέα και κατάγεται από τον γειτονικό μου Δήμο. Με προσέγγισε με έναν τρόπο που εγώ αισθάνομαι ότι παραπλανήθηκα σε μια αρχική φάση, για να δω το θέμα σε μια ιδιαίτερη ζώνη. Λάθος στοιχεία. Εν πάση περιπτώσει, κάναμε αυτοψία, είχαμε πάει στην Νότια Εύβοια, λέμε «δεν είναι και έτσι». Γυρίζει πίσω στην μια από τις δυο ΜΚΟ που είμαστε στην περιοχή, αλλάζει στάση.

Ενώ ο ένας παράγοντας λέει: προχωρήστε στην επένδυσή σας, οι υπόλοιποι επειδή ήταν συντεταγμένοι με ένα άλλο πλαίσιο σκέπτεσθαι - γιατί λειτουργούμε και σαν πολιτικά όντα και στην ΜΚΟ - λειτούργησαν σε τελείως άλλη βάση. Εγώ είχα βέβαια τις μνήμες και τις είχα φωτογραφήσει κιόλας, είχα και τον ήχο, είχα δει και το γεράκι που ζυγίζονταν κάτω από την έλικα, κατά σύμπτωση καλή, για να κάνει θηρευτική εφόρμηση και λοιπά. Είχαμε αφοπλίσει όλα τα επιχειρήματα με μαρτυρία και εμπειρία.

Όταν έγινε η πρώτη δημόσια συζήτηση, καθυστερημένα όπως είπαμε, με όλες τις πλευρές υπήρξε μια επιθυμία λιτσαρισμού της άποψης. Βγήκαν καλώδια από μικρόφωνα, ορμητικότητα, να μην υπάρχει προβολή των σλάιτς, διεκόπη η προβολή των σλάιτς, τα έχουμε βιντεοσκοπημένα και αυτά όλα. Μετά έπεσε και δεύτερη στο Καρπενήσι με τον κύριο Μαντέλη.

Στην δεύτερη στο Καρπενήσι ήταν πιο πολιτισμένα, παρότι ακούστηκαν εδάφια από την Καινή Διαθήκη και λοιπά. Εδώ εμφανίστηκε μια σύμπραξη ΜΚΟ-Περιβαλλοντικής μαζί με τους κυνηγούς, οι κυνηγοί ξαφνικά έγιναν άγριοι φίλοι του περιβάλλοντος και μάλιστα της ορνιθοπανίδας. Αυτή είναι η πραγματικότητα, αυτή την έζησα. Δηλαδή μπορώ να σας πω ότι είχα πάθει μια νευρική κρίση εκείνο τον καιρό, γιατί είχα δραματικές εμπειρίες αυτού που θα λέγαμε σκοταδισμού, που κάνει τρομερή εφοδο. Μάλιστα, δύο εκπρόσωποι οργάνωσης χαιρόντουσαν την ώρα που ακριβώς υπήρξε ο προπηλακισμός και η βία απέναντι σε συνάδελφό τους.

Αυτό είναι το τοπικό παράδειγμα, δεν έχει τελειώσει όμως εδώ. Η περιοχή αυτή ζήτησε και πέρασε ομοφώνως στο Νομαρχιακό Συμβούλιο να κάνει χιονοδρομικό, τώρα που το χιόνι συναντιέται στην Ευρώπη από τα 3.000 μέτρα και πάνω και πήρε ομόφωνη συγκατάθεση. Εκεί υπήρξε ομόφωνο το Δημοτικό Συμβούλιο, ένα Δημοτικό Συμβούλιο που είχε ζητήσει σε πυρήνα περιοχής NATURA φυλακές, σε υδροβιοτοπική περιοχή, είχε ζητήσει να εγκατασταθούν φυλακές και λοιπά και βέβαια αυτό απερίφθη, γιατί οι όροι και του ειδικού χωροταξικού που υπάρχει, αλλά και το διαχειριστικό σχέδιο το αποκλείει, ζήτησαν και εκεί ομοφώνως το Νομαρχιακό. Ομοφώνως το Νομαρχιακό, σε σχέση με το Δημοτικό, ενάντια τις ανανεώσιμες πηγές και ομοφώνως υπέρ του χιονοδρομικού. Το χιονοδρομικό δεν πειράζει, ούτε οι υποδομές του χιονοδρομικού πειράζουν το περιβάλλον.

Εδώ λοιπόν υπάρχουν εμπειρίες που πρέπει να τις πούμε με παρρησία. Για να το αντιμετωπίσουμε είχαμε ένα αντίστοιχο περιστατικό έντασης και στο συνέδριο της Πάτρας με τους εκπροσώπους της Λακωνίας από τους Δήμους. Εκεί υπήρξε μια συμμαχία μεταξύ Δημάρχων του Βορείου Αιγαίου και Νομαρχιακών παραγόντων και κάποιων οργανώσεων του Δικτύου. Η μια οργάνωση ως πούμε στην Πάτρα κάνει θαυμάσια δουλειά και έχει προχωρήσει, έχει απελευθερώσει δυνατότητες εφαρμογής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Σε εμάς εκεί πάνω έχει καθηλωθεί. Όπως και μια αντίστοιχη παρακάτω, στην Βοιωτία. Εμείς σαν Περιφέρεια πάντως ήμασταν από τις χειρότερες φοβάμαι. Πρέπει να κάνουμε την αυτοκριτική μας σε αυτό. Η εξέλιξη του παραδείγματος είπαμε ποια είναι.

Τώρα, η περιβαλλοντική εκπαίδευση. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση, επειδή ειπώθηκε νομίζω από την κυρία Τάσιου, για το ότι πρέπει να δουλέψουμε πάνω σε αυτή και να κατασκευάσουμε κιόλας. Εδώ στην Ελλάδα πέραν του ότι δεν κατασκευάζουν, δεν έχει μπει στα προγράμματα πρώτον, γιατί δεν έχει καλούς διαχειριστές και δεύτερον, όλοι οι παράγοντες της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης έχουν κάποια κλισέ..

Πρέπει να γίνει μια εκστρατεία κεντρική η οποία να ξεκινήσει από τους παράγοντες αυτής της πρωτοβουλίας, όπως του Πανελληνίου Δικτύου, του ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS, της Greenpeace και λοιπά. Πρέπει λοιπόν να ξεκινήσει και από τους άλλους μια πρωτοβουλία της ΕΛΕΤΑΕΝ και λοιπά που κάνει μια θαυμάσια δουλειά, του ΚΑΠΕ, πρέπει να ξεκινήσει αυτή τη προσπάθεια και να είναι σαρωτική και με πράξη. Είτε κα εκδρομή και κατασκευή και εμπειρία. Να καταλάβουμε ποιος είναι ο κύκλος της ενέργειας στο σπίτι και στην ζωή μας.

Με αυτά θα ήθελα να κλείσω και να σας ευχαριστήσουμε σαν Πανελλήνιο Δίκτυο. Θα είμαστε στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε συνεργασία.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Γιάννη Ζήση. Θα ήθελα να ξεκινήσουμε με ερωτήματα, με τοποθετήσεις και με απόψεις από εσάς που συμμετέχετε εδώ σε αυτή την συνάντηση.

Ήθελα μόνο μια μικρή παρέμβαση να κάνω: η σημερινή γενιά είναι γενιά που μπορεί να μάθει για τις ανεμογεννήτριες

μπαίνοντας στο Ιντερνετ και προσωπικά έχω μια σημαντική εμπειρία τέτοιου είδους. Παιδί της ηλικίας των 13 χρόνων έχει μάθει τα πάντα γύρω από τις ανεμογεννήτριες, συζητάει με επιχειρήματα αν βλάπτουν ή όχι τα πουλιά, κατεβάζει πληροφορίες στο τι ακριβώς οδήγησε στην ανάπτυξη των ΑΠΕ σε διάφορες χώρες και λοιπά. Υπάρχουν κομμάτια στη κοινωνία που είναι πολύ πιο προχωρημένα και είναι πολύ σημαντικό ότι τα παιδιά μέσα από μαθήματα, όχι απλώς αυτοί που ασχολούνται με την περιβαλλοντική εκπαίδευση, αλλά και μέσα από τον χώρο της εκπαίδευσης συνολικότερα, να μπορέσουν να προσεγγίσουν αυτά τα αποσπασματικά πράγματα που υπάρχουν σήμερα στον χώρο της εκπαίδευσης με μια πιο ολιστική αντίληψη.

Προστασία του περιβάλλοντος, το κλίμα, οι ανανεώσιμες μορφές ενέργειας είναι στοιχεία τα οποία πρέπει να διαπερνούν και τα υπόλοιπα μαθήματα και ίσως από τα πρώτα πράγματα που θα πρέπει να κάνουμε είναι να βοηθήσουμε σε έναν διάλογο με τον χώρο της εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί ξέρουν πολύ καλά να κάνουν παιδαγωγικά προγράμματα, αλλά δεν ξέρουν όλες τις διαστάσεις της περιβαλλοντικής πολιτικής. Σε αυτό το πράγμα μπορούμε να βοηθήσουμε νομίζω όλοι.

Θα ήθελα η κυρία Θεοχάρη, ανοίγοντας τον δεύτερο κύκλο αυτής της στρογγυλής τράπεζας, να απαντήσει σε ένα ερώτημα. Ξέρουμε, ακούμε, διαβάζουμε, βλέπουμε πολλές εκθέσεις για τις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή. Ας πούμε για παράδειγμα η έκθεση του Στερν, αλλά υπάρχουν και άλλες που είναι πιο εξειδικευμένες και αφορούν τον τεχνικό κόσμο. Θα έλεγα για παράδειγμα την επίδραση στην παράκτια ζώνη. Θυμάμαι ένα παλιό Συνέδριο του Τεχνικού Επιμελητηρίου, ίσως και 15 χρόνια πριν, το οποίο συζητούσε τις επιπτώσεις κλιματικής αλλαγής στις υποδομές, δίκτυα αποχέτευσης παραδείγματος χάρι.

Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας πού θα οδηγήσει τα δίκτυα αποχέτευσης ή τους βιολογικούς καθαρισμούς ή τις βιομηχανικές μονάδες, τα λιμενικά έργα; Στον σημερινό σχεδιασμό λαμβάνονται υπόψη τέτοιες παράμετροι ή παραμένουμε ότι: ναι, ξέρουμε τι θα γίνει με το κλίμα ή ακούμε για το κλίμα, αλλά έργα τα οποία θα λειτουργήσουν τα επόμενα 20, 30, 50 χρόνια γίνονται με την ίδια λογική; Γιατί πρόσφατα διάβαζα και το ξέρω, ότι κατασκευάζεται το Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης στην Μίκρα, με επέκταση μέσα στην θάλασσα. Και ακούσαμε και πριν από τον κύριο Κατσιγιάννη, ότι μια από τις περιοχές που θα πληγούν με την άνοδο της στάθμης της θάλασσας είναι η Θεσσαλονίκη και θυμάμαι από παλιά συζητιούνται το Αεροδρόμιο της Μίκρας, της Αλεξανδρούπολης και λοιπά.

Το δεύτερο επίπεδο είναι πώς στέκει ο τεχνικός κόσμος, απέναντι στα θέματα της προώθησης των ΑΠΕ; Πώς το βλέπετε εσείς στον χώρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου.

ΘΕΟΧΑΡΗ: Ευχαριστώ πολύ και καλημέρα σας. Καταρχήν έχω να πω και δυο πράγματα παραπάνω, να ξεκινήσω ωστόσο από τις ερωτήσεις σας. Ήδη είχα προβλέψει να μιλήσω για το γεγονός ότι χρειάζεται για την Ελλάδα μια έκθεση Στερν. Δηλαδή να δούμε ποιο είναι το διακύβευμα από την κλιματική αλλαγή για την χώρα μας, αλλά πολύ συγκεκριμένα. Ανάμεσα σε αυτά είναι και τα έργα τα οποία γίνονται στις παράκτιες περιοχές ή μέσα στην θάλασσα, στην περίπτωση που αναφέρατε. Νομίζω ότι κατ' αυτό τον τρόπο θα είναι πολύ πιο εύκολο να αντιληφθούμε τι συμβαίνει, ποια είναι οι υποχρεώσεις μας - σε όλα τα επίπεδα της Διοίκησης, αναφέρομαι και στον τεχνικό κόσμο και στους κοινωνικούς φορείς - και τότε θα γίνει πολύ πιο χειροπιαστό το θέμα της εφαρμογής του πρωτοκόλλου του Κιότο και της κλιματικής αλλαγής.

Τολμώ να πω ότι τα ενεργειακά θέματα σε σχέση με την

κλιματική αλλαγή στην χώρα μας παραμένουν terra incognita και είναι ακριβώς αυτή η άγνοια η οποία αφήνει κενά για δεισιδαιμονίες, προλήψεις, ευχέλαια ή ίσως και εξορκισμούς κάποια στιγμή για τις ΑΠΕ. Πραγματικά είναι πολύ λυπηρό σε μια χώρα που από αρχαιοτάτων χρόνων ήταν αυτή που άνοιξε τον δρόμο, που έδωσε τα φώτα, να φτάνουμε σήμερα, εν έτη 2006 και να αντιμετωπίζουμε με μηνύματα της Παλαιάς Διαθήκης της ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Είναι μια τραγωδία, πραγματικά. Θεωρώ όμως ότι η μη έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση από εκείνους που πρέπει να την κάνουν προς τον απλό πολίτη, έχει οδηγήσει σε αυτά τα αποτελέσματα. Σε ότι αφορά το πώς βλέπει ο τεχνικός κόσμος τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, προφανώς τις βλέπει με θετικό μάτι.

Επίσης, από κοινωνικής απόψεως, ας μην ξεχνάμε ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και εξοικονομήσεως είναι εντάσεως εργασίας. Δηλαδή απαντούν και σε ένα άλλο αίτημα των κοινωνικών εταίρων, που είναι η απασχόληση, και μιλάμε και για μεγάλη γκάμα ειδικοτήτων, όχι μόνο μηχανικοί αλλά και τεχνικοί και τεχνολόγοι και γενικότερα επαγγέλματα του τεχνικού κλάδου, που θα μπορούσαν να βρουν απασχόληση. Άρα δεν θα πρέπει να τις υποτιμούμε και σαφώς να είμαστε υπέρ, βέβαια υπό τις προϋποθέσεις και τους όρους που θέτει το θεσμικό πλαίσιο, το οποίο σαφώς μπορεί να υιοθετηθεί και βελτιωθεί εάν αυτή την στιγμή παρουσιάζει αδυναμίες. Ήταν προθύστερο να πω ότι η σημερινή συζήτηση, ο διάλογος, είναι ένα εξόχως σημαντικό θέμα και είναι και εξαιρετικά επείγον, υπό το φως των εξελίξεων που συμβαίνουν σε ευρωπαϊκό και σε διεθνές επίπεδο σε σχέση με την κλιματική αλλαγή.

Να πω επίσης, ότι τα περιβαλλοντικά ζητήματα εν γένει αλλά και αυτά που αφορούν στην κλιματική αλλαγή, θέτουν πραγματικά σε δοκιμασία δομές, οργανωτικές δομές και αντιλήψεις που αφορούν στην διοίκηση, σε όλα της τα επίπεδα. Νομίζω και ο κύριος Μαντέλης αναφέρθηκε σε αυτό. Δηλαδή στην κεντρική διοίκηση, αλλά και στην αυτοδιοίκηση, όπως επίσης και σε επίπεδο κοινωνικών φορέων, εταίρων.

Θα ήθελα να θέσω το θέμα της ανάγκης ύπαρξης εθνικής στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη στην χώρα μας. Υπήρξε το 2002 μια πρώτη προσπάθεια, η οποία μάλιστα, τότε έγινε και πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου. Έκτοτε, δεν επικαιροποιήθηκε και θεωρώ ότι μας λείπει ένας μπουσούλας για να δούμε με χρονικό ορίζοντα το μέλλον και όχι την τετραετία, τι θα συμβεί στην χώρα μας για τα επόμενα χρόνια. Αν κάποιος αυτή την στιγμή θέλει να δει ποια είναι η ενεργειακή μας πολιτική και προοπτική, παίρνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις μας έναντι του πρωτοκόλλου του Κιότο, και όλα όσα αυτό επισύρει, αλλά και άλλα γεωπολιτικά γεγονότα που συμβαίνουν και έχουν σχέση με την ενέργεια, δεν θα μπορούσε να έχει μια πληροφόρηση. Επομένως, θεωρώ ότι εθνική στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη, με ένα σημαντικό κεφάλαιο εθνική στρατηγική για την ενέργεια, είναι εκ των ων ουκ άνευ και πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατόν. Άλλωστε η εθνική στρατηγική για την βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί και υποχρέωση μας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν είναι κάτι που θα πρωτοτυπούσαμε.

Σε σχέση με το πρωτόκολλο του Κιότο, είναι γεγονός ότι υπάρχει το θέμα του +25% έναντι των επιπέδων του 1990. Αυτό ειπώθηκε ότι το έχουμε ξεπεράσει, οπότε χρειάζονται προσπάθειες για την υλοποίηση του από εκείνους οι οποίοι πρέπει να το πράξουν.

Ένα θέμα το οποίο θα ήθελα να θέσω επίσης είναι ο οριζόντιος χαρακτήρας των περιβαλλοντικών πολιτικών. Χρειάζεται συνέργια, παρακολούθηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των περιβαλλοντικών πολιτικών σε όλους τους τομείς, και στον τομέα της ενέργειας, πάντα το συμπεριλαμβανώ. Και αυτό γιατί εδώ και πάρα πολλά χρόνια

στη χώρα μας έχει ξεκινήσει η προσπάθεια, προφανώς μέσω και της εναρμόνισης με την κοινοτική νομοθεσία, όμως αν θέλουμε να δούμε ποιο είναι το αποτέλεσμα το ενδιάμεσο, γιατί αυτή η ενέργεια είναι στο διηνεκές, η διαδικασία θα συνεχίζεται, δεν έχουμε μια τέτοια αποτίμηση και νομίζω ότι εδώ μας λείπουν οι περιβαλλοντικοί δείκτες ή οι ενεργειακοί δείκτες.

Είναι υποχρέωση της Πολιτείας, εφόσον δεσμεύεται να υλοποιήσει ορισμένες πολιτικές, στο κομμάτι του περιβάλλοντος, να δίνει και το αποτέλεσμα των ενεργειών της και όχι γενικά και περιφραστικά, αλλά συγκεκριμένα με τεχνικό, μαθηματικό τρόπο ότι: στον τομέα αυτό, τον ενεργειακό ή τον ΑΠΕ σε αυτά τα χρόνια είχαμε αυτή την πρόοδο ή δεν είχαμε πρόοδο. Έτσι θα γνωρίζουμε πού βρισκόμαστε και τι πρέπει να κάνουμε προκειμένου να επιταχύνουμε την δράση μας.

Αυτή δε η συνέργια περιλαμβάνει τομείς οι οποίοι δεν ξέρω αν αυτή την στιγμή έχουν αντιληφθεί τον ρόλο τους και την συμβολή τους στα ζητήματα τα ενεργειακά και της κλιματικής αλλαγής. Γεωργία για παράδειγμα, αλιεία, τουρισμός. Αναρωτιέμαι, αν σε επίπεδο ΕΣΠΑ για παράδειγμα, έχει υπάρξει αυτή η συνέργια, προκειμένου να έχουμε κοινούς στόχους, σε ότι αφορά π.χ. την κλιματική αλλαγή και την εμπλοκή αυτών των φορέων.

Σε ό,τι αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ειπώθηκαν πάρα πολλά. Έχω υπόψη μου την προσέγγιση που κάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπου μας κρούει τον κώδωνα του κινδύνου διαπιστώνοντας στασιμότητα, δίνοντας τα δυο στοιχεία ότι το 1997 είχαμε 8,6% ποσοστό παραγωγής ηλεκτρισμού από ΑΠΕ στην χώρα μας και το 2005 είχαμε 8,8%. Μας επέσυρε την προσοχή για στασιμότητα. Προφανώς, επειδή το 2020 έχουμε έναν στόχο 20,1%, ελπίζουμε να τον καταρθώσουμε να φτάσουμε σε αυτό το ποσοστό.

Εδώ θα μας βοηθήσει πολύ και η εμπειρία άλλων χωρών. Να αναφερθώ για παράδειγμα στην Σουηδία ή το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου βασιζόμενοι σε έναν συνδυασμό κανονιστικών μέτρων, φορολογικής μεταρρύθμισης και αναπτυξιακών κινήτρων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, έφτασαν σε πολύ σημαντικό ποσοστό αύξησης. Το ίδιο ισχύει και για την Γερμανία και την Δανία.

Εδώ να πω ότι κάποια στιγμή η χώρα μας πριν από μερικά χρόνια ήταν πρώτη σε επιφάνεια ηλιακών συλλεκτών στην Ευρώπη, αλλά έχουμε χάσει αυτή την πρωτιά δυστυχώς. Να πω επίσης ότι κάποια στιγμή υπήρξε και ένα κίνητρο. Αν κάποιος αγόραζε έναν ηλιακό συσσωρευτή εξέπιπτε το ποσό αυτό από την φορολόγηση, στη συνέχεια αυτό το μέτρο δεν ξέρω αν επανήλθε...

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Όχι.

ΘΕΟΧΑΡΗ: Δεν έχει επανέλθει, αλλά ωστόσο νομίζω ότι είναι εκ των ων ουκ άνευ και μια φορολογική μεταρρύθμιση στην κατεύθυνση αυτή, γιατί αλλιώς φοβάμαι ότι δεν υπάρχουν κίνητρα και σε συνδυασμό και με την άγνοια και την επανάπαυση, δεν ξέρω τι αποτελέσματα μπορούμε να έχουμε.

Ένα τελευταίο σε σχέση με την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια. Η Ελλάδα ήταν αρκετά μπροστά σε επίπεδο σχεδιασμού, καθώς έναν κανονισμό ορθολογικής χρήσης της ενέργειας και εξοικονόμησης, ο ΚΟΧΕ, είχε γίνει προσπάθεια να εκπονηθεί κάποια στιγμή από το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Τελικά έμεινε 10 χρόνια περίπου στα συρτάρια, ίσως και 8 και δεν βγήκε ποτέ. Αν έβγαινε την στιγμή που κάποιος το σκέφτηκε και το σχεδίασε, θεωρώ ότι σήμερα θα μπορούσαμε ως χώρα να εφαρμόζαμε και την οδηγία για την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια, για την οποία ειρήσθω εν παρόδω ζητήσαμε τριετή αναβολή.

Ξέρετε το αίτιο της τριετούς αναβολής όπως δίνεται στην οδηγία από το άρθρο 7 ποιο είναι; Ότι δεν υπάρχουν

αρκετοί εμπειρογνώμονες στη χώρα προκειμένου να παρακολουθήσουν το γεγονός εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια. Δηλαδή, δεν ξέρω αν συμβαίνει αυτό, αλλά θεωρώ ότι μας υποβαθμίζει σε σχέση με το στελεχιακό μας δυναμικό, το οποίο θεωρώ ότι είναι από τα καλύτερα της Ευρώπης, χωρίς να έχουμε καμιά διάθεση περιαυτολογίας. Απλά το υπονομούμε έστω και σε επίπεδο εξαγγελιών.

Ένα τελευταίο, να σας αναφέρω το παράδειγμα της Ισπανίας, όπου η κυβέρνηση της χώρας ανακοίνωσε ότι η χρήση συστημάτων ηλιακής ενέργειας - αυτό έγινε πριν από δυο εβδομάδες - θα είναι στο εξής υποχρεωτική σε όλα τα νεόδμητα κτήρια, στο πλαίσιο του νέου Οικοδομικού Κώδικα που προωθεί την εξοικονόμηση ενέργειας. Έχω εδώ μπροστά μου το σχετικό δελτίο Τύπου που έβγαλε σε κοινή ανακοίνωση του το Υπουργείου Περιβάλλοντος και Στέγασης και που πραγματικά προωθεί αναφανδόν την ηλιακή ενέργεια στα κτήρια και κάνει διάφορες προβλέψεις σε σχέση με την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, που είναι και δέσμευση της χώρας σε σχέση με το πρωτόκολλο του Κιότο, ενώ ανακοίνωσε ότι στην Ανδαλουσία θα φτιάξει μια από τις μεγαλύτερες μονάδες ηλιακής ενέργειας στον κόσμο. Είναι λοιπόν πεδίο δόξης λαμπρόν και για την χώρα μας, επειδή ακριβώς έχει ήλιο από τον θεό για όλους, να προχωρήσει και αυτή σε τέτοιες ενέργειες γιατί πραγματικά είναι μια πρόκληση στην νέα εποχή, την νέα ενεργειακή εποχή.

Να πω επίσης ότι ακόμα και αν είμαστε πίσω σε σχέση με τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, έρχονται νέα που αφορούν τα υπόλοιπα αέρια του θερμοκηπίου, τα οποία και αυτά πρέπει να μειωθούν σε σχέση με τις εκπομπές του 1990. Δηλαδή έχουμε μπροστά μας ένα πολύ μεγάλο πεδίο, δόξης λαμπρόν θα έλεγα, και ελπίζουμε η Πολιτεία να στερήσει, καθώς επίσης και όλοι οι κοινωνικοί φορείς και η αυτοδιοίκηση, που είναι και τα υποκείμενα της σημερινής εκδήλωσης, προκειμένου να έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για την πρόσκληση και περιμένουμε και τα αποτελέσματα, όχι μόνο επειδή συνηθίζεται να λέγεται, αλλά γιατί πραγματικά θέλουμε να τα επεξεργαστούμε και να τα εντάξουμε και στην δική μας θεματολογία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πάρα πολύ. Βλέπω ότι υπάρχουν και κάποιοι εκπρόσωποι της αυτοδιοίκησης και είναι η και η κυρία Συνοδινού, Δήμαρχος Σερήφου, ευχαριστούμε που ήρθατε, παρά τις δυσκολίες. Επειδή είμαι από ένα γεγονικό νησί, με ενδιαφέρει πολύ τι μονάδα της ΔΕΗ θα κατασκευαστεί με λιγνίτη στην περιοχή σας, γιατί άκουσα ότι θα γίνει μονάδα που θα μετατρέψει την Σέριφο σε Πτολεμαΐδα;

ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ: Θα μπορούσα να κάνω μια μικρή παρέμβαση; Σας καλημερίζω, καλησπερίζω όλους. Ζητάω συνώνμη για την καθυστέρηση, αντικειμενικές δυσκολίες πάντα των νησιών μας με τα ακτοπλοϊκά μας προβλήματα δεν παύουν να υπάρχουν, όμως προσπαθούμε πάντοτε να συμμετέχουμε σε θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος και αυτά που αφορούν το νησί μας, αλλά γενικότερα όλα τα νησιά των Κυκλάδων.

Ξεκινώ με κάτι προσωπικό, που δεν το έχω συνηθίσει, θα ήθελα να πω ότι έχω διατελέσει και Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Βιομηχανίας, Ενέργειας Τεχνολογίας, του λεγόμενου ΥΒΕΤ τότε και σημερινού Υπουργείου Ανάπτυξης, με αρμοδιότητα την ενέργεια και τον ορυκτό πλούτο. Μαζί με τον κύριο Πεπονή είχαμε φτιάξει το ΚΑΠΕ, το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και ήμασταν θιασώτες αυτής της προσπάθειας. Παρακολουθούσαμε τότε τα τεκταινόμενα, άκουσα με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον την προηγούμενη ομιλήτρια, τότε η Ολλανδία είχε μόνο στο ενεργειακό της ισοζύγιο ένα 2%, από ήπιες μορφές ενέργειας. Το ότι

X. ΘΕΟΧΑΡΗ

έχουν φτάσει σε αυτό το ποσοστό εγώ το θεωρώ ένα πολύ σημαντικό ζήτημα.

Μιλάμε βέβαια για το 1989, όπου υπήρχε και σε εξέλιξη το πρόγραμμα Valoren για την εξοικονόμηση ενέργειας και τότε είχαν βγει και οι κατευθυντήριες γραμμές για την εξοικονόμηση της ενέργειας στα κτήρια, με πολύ σοβαρές προδιαγραφές. Το παρελθόν όμως είναι παρελθόν και τώρα θα πρέπει να δούμε την σημερινή πραγματικότητα. Πλέον εγώ εδώ και 15-16 χρόνια δεν είμαι Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Βιομηχανίας ή Ανάπτυξης, επομένως είμαι η Δήμαρχος ενός πολύ μικρού νησιού, της Σερίφου. Θα ήθελα να πω ότι εκ των πραγμάτων των δεν μπορώ να ενδιαφερθώ για την εθνική οικονομία, αλλά για την εξέλιξη και την προστασία του δικού μας νησιού. Είμαστε λοιπόν υποχρεωμένοι να δούμε τι κάναμε και δυστυχώς περιχαρκαωμένοι μέσα στο δικό μας τον μικρόκοσμο και πως θα επιβιώσει ο δικός μας ο μικρόκοσμος.

Θα ήθελα να πω ότι αυτή την στιγμή καλώς ή κακώς η κύρια δραστηριότητα στο νησί είναι ο τουρισμός, συμπληρωματικά είναι ο δευτερογενής και ο πρωτογενής τομέας. Εμείς έχουμε γίνει κοινωνοί μιας πληροφορίας, ότι θα εγκατασταθούν 87 ανεμογεννήτριες στο νησί μας, προκειμένου να ηλεκτροδοτηθεί το Λαύριο και να συμβάλλουμε και εμείς στην εθνική οικονομία. Ακούγονται διάφορα νούμερα, ακόμα και από πλευράς ύψους ανεμογεννητριών, ότι θα καταλάβουν όλο το βόρειο τμήμα της Σερίφου, που είναι και το υπό αξιοποίηση κατά κάποιο τρόπο, γιατί τώρα έχουν διανοιχτεί νέοι, ωραίοι δρόμοι, με πολλές παραλίες και έχουμε μείνει κατάπληκτοι γιατί η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν έχει καμιά ενημέρωση σχετικά με το ζήτημα αυτό. Εμείς λειτουργούμε μόνο με τα δημοσιεύματα. Το νησί γενικώς διακατέχεται από μια κοινωνική αναταραχή και από μια αγωνία.

Συν τοις άλλοις, υπάρχουν τα Προεδρικά Διατάγματα του Υπουργείου Αιγαίου που απαγορεύουν οποιαδήποτε δόμηση στις κορυφογραμμές, επομένως πως είναι δυνατόν να μπουν στις κορυφογραμμές αυτές οι ανεμογεννήτριες. Εμείς δεν θα είχαμε βέβαια αντίρρηση να υπάρξουν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για το νησί μας, προκειμένου να ενδυναμωθεί ο χώρος της ηλεκτροπαραγωγής για το νησί μας. Γιατί και

εγώ πιστεύω ότι θα πρέπει να ενισχυθεί αυτή τη προσπάθεια, δεδομένου ότι ελπίζουμε ότι θα υπάρξουν και κάποιες τουριστικές επενδύσεις στην Σερίφο, γιατί ειρήσθω εν παρόδω έχουμε ένα τεράστιο δημογραφικό πρόβλημα, είναι ένα νησί μεγέθους σαν την Σύρο μόνο με 1.000 κατοίκους, χωρίς γεννήσεις.

Επομένως μας ενδιαφέρουν και κάποιες οικονομικές δραστηριότητες στο νησί. Είμαστε όμως αρκετά αγχωμένοι -ας μου επιτραπεί αυτή η έκφραση- γιατί παρακολουθούμε κάποια δημοσιεύματα τα οποία φέρουν την Σερίφο, όπως αναφέρθηκε και ο προηγούμενος ομιλητής, σαν την επόμενη Πτολεμαίδα, σαν τον χώρο που θα ηλεκτροφωτίσει το Λαύριο, σαν έναν φυσικό τοπίο το οποίο θα καταστραφεί.

Δεν μπορώ να τοποθετηθώ περισσότερο, ήδη θα απευθυνθούμε στην Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας για να μας δώσει τις σχετικές πληροφορίες και αφήνω στην κρίση της, να δείτε κατά πόσον μπορεί να συμβεί αυτό σε ένα νησί όπως είναι η Σερίφος, με τις προοπτικές που έχει, με τις δυνατότητες και με την υπάρχουσα κοινωνική δομή αυτή την στιγμή.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε την κυρία Συνοδινού. Βέβαια έθεσε περισσότερα ερωτήματα, μάλλον είπε την δική της άποψη ως Αυτοδιοίκηση.

Θα ήθελα να δω από κάτω ποιοι ενδιαφέρονται για να παρέμβουν. Θα ήθελα απλώς στον πρώτο κύκλο να υπάρχει ένας συγκεκριμένος αριθμός, παρακαλώ σηκώστε τα χέρια. Έχουμε έναν πρώτο κύκλο 10 ανθρώπων, κάποιους τους ξέρω, κάποιους δεν τους ξέρω, παρακαλώ να λέτε το όνομά σας για να γράφονται και στα πρακτικά και να μπορούμε να αποδώσουμε αυτά που είπε κάποιος στο άτομο αυτό.

Ήθελα να θέσω ένα ερώτημα πριν. Ως δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS μας απασχόλησε στο παρελθόν πάρα πολύ το σχέδιο που είχε η ΔΕΗ για πολλά χρόνια να συνδέσει το Λαύριο για να εξάγει ενέργεια από το Λαύριο, την Πτολεμαίδα και την Μεγαλόπολη στα νησιά, γιατί πράγματι σε ορισμένα νησιά υπάρχει μια κατακόρυφη αύξηση κατανάλωσης ενέργειας. Είναι γνωστό και εμείς και η Greenpeace to

έχουμε καταγγείλει πολλές φορές ότι αυτή την στιγμή στα νησιά προστίθενται καινούργιες πρόχειρες γεννήτριες που αυξάνουν την παραγωγή ενέργειας γιατί αυξάνεται η κατανάλωση. Μέχρι τώρα το σχέδιο της ΔΕΗ ήταν να συνδέσει τα νησιά και να εξάγει ενέργεια από συμβατικούς σταθμούς στα νησιά. Αυτή την στιγμή ακούμε μια ανάποδη διαδικασία, που δεν ξέρω αν έχει βάση και αν γίνεται, τα νησιά να παράγουν ενέργεια για να υποκαταστήσουν την ενέργεια της Πτολεμαΐδας, της Αλεξανδρούπολης, της Μεγαλόπολης, του Αλιβερίου, του Λαυρίου και λοιπά.

Έχω επίσης ένα μικρό ερώτημα. Όταν μιλάγαμε στην Αττική στην διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων για παραγωγή πράσινης ενέργειας, οι μόνες επενδύσεις που δεν πήραν έγκριση ήταν τα αιολικά πάρκα, ενώ ταυτόχρονα δίνεται άδεια για επενδύσεις που αφορούν μεγάλες μονάδες παραγωγή φυσικού αερίου. Αναρωτιέμαι πάλι μήπως τελικά οι ανεμογεννήτριες παράγουν περισσότερη ρύπανση από ότι το φυσικό αέριο στην Αττική; Βέβαια είχαμε μια απάντηση, αλλά δεν καταλαβαίνω γιατί δεν έγιναν ποτέ αυτές οι επενδύσεις και δεν φαίνεται να γίνονται, ενώ από την άλλη μεριά, δίνονται σε μονάδες μεγάλες επενδύσεις, 300 μεγαβάτ και παραπάνω. Ας ξεκινήσουμε ακολουθώντας αυτή την ροή.

Θ. ΝΑΠΟΛΙΤΑΝΟΣ: Εκπροσωπώ το Αντιπυρηνικό Παρατηρητήριο Μεσογείου, μια νέα μη κυβερνητική οργάνωση με έδρα την Ρόδο. Επικοινωνούμε, κύριε Χρυσόγελε, μέσω του διαδικτύου, αλλά δεν έχουμε γνωριστεί ποτέ.

Πρώτα από όλα ήθελα να πω γιατί μας ενοχλεί ο όρος «ουραγός». Εμένα προσωπικά δεν με ενοχλεί καθόλου. Μπορεί να είναι υπερβολικός, μπορεί να μην αποδίδει κυριολεκτικά αυτό που είναι η Ελλάδα, όμως τηρουμένων των αναλογιών δεν νομίζω να αδικούμαστε από τον προσδιορισμό αυτό. Παρά τα όσα είπε ο κύριος Μαντέλης προηγουμένως, ο οποίος συμφώνησε με τον κύριο Αγαπητίδη, αλλά εκ των υστέρων όσα ανέφερε ένα-ένα μας κατέταξαν σε αυτή την θέση.

Θέλω να πω πώς αλλιώς θα μπορούσαμε να κριθούμε όταν, ως πούμε για παράδειγμα, μόνο το 2005 εγκαταστάθηκαν στην Γερμανία με τις ελάχιστες ημέρες ηλιοφάνειας 837 μεγαβάτ και την ίδια περίοδο στην χώρα του Ήλιου - Απόλλωνα με τη

λαμπρότερη και μεγαλύτερη ηλιοφάνεια σε όλη την Ευρώπη είχαμε μόλις 0,9 μεγαβάτ εγκατεστημένα από φωτοβολταϊκά; Πώς να κρίνουμε αυτό που είπα προηγουμένως η κυρία Θεοχάρη, ότι πρόσφατα η Ισπανία θέσπισε ότι το 30% σε κάθε νέα κατασκευή θα προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Εμείς πού βρισκόμαστε αυτή την περίοδο; Τι έχουμε κάνει; Θα έλεγα ότι προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε ορισμένα πράγματα έτσι με κάποιους μεταφυσικούς όρους. Ας πούμε, λέμε «ζητήματα νοοτροπίας». Εγώ θα το δεχτώ. Είναι όμως το κύριο τα ζητήματα νοοτροπίας και αντιλήψεων; Εγώ τουλάχιστον προσωπικά από την περιοχή τη δική μας, δεν ξέρω άλλες αντιδράσεις να υπήρξαν για τις ανεμογεννήτριες, πουθενά, σε κανένα άλλο νησί της Δωδεκανήσου, πλην μιας περίπτωσης. Το ξέρουμε και έχουν πειστεί τώρα και οι κάτοικοι και εκεί ότι δεν πρέπει να αντιδρούν. Άρα θέλω να πω ότι δεν πρέπει να τρελαινόμαστε και να οδηγούμαστε σε θεωρίες συλλογικής ευθύνης.

Ειπώθηκε ότι πρέπει να πιέζουμε - το είπε ο φίλος ο Γιάννης Ζήσης - να πιέζουν οι πολίτες και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις. Θαυμάσια, να πιέζουμε. Έλεος όμως, μην αποκτήσουμε και ενοχές. Δηλαδή, ότι δεν κάνουμε πολλά πράγματα εμείς που είμαστε ταγμένοι. Δηλαδή εμείς είμαστε μόνο ταγμένοι; Οι πολιτικές ηγεσίες που βρίσκονται; Ειλικρινά το λέω, λείπει ο κύριος Κατσιγιάννης τώρα, αλλά άμα δεν ήξερα ότι είναι υπεύθυνος για τα περιβαλλοντικά πράγματα της Βουλής, θα έλεγα ότι είναι εκπρόσωπος περιβαλλοντικής οργάνωσης. Δηλαδή ποιες είναι οι δεσμεύσεις της Πολιτείας, η οποία, η ίδια έχει αναλάβει να τηρήσει συγκεκριμένες δεσμεύσεις με το πρωτόκολλο του Κιότο και τα αέρια του θερμοκηπίου και τις κλιματικές αλλαγές. Εγώ βάζω ένα ερώτημα επιπλέον για να το απαντήσουμε. Πού είναι οι δεσμεύσεις της Πολιτείας, οι συγκεκριμένες...

(αλλαγή κασέτας)

Α. ΝΑΠΟΛΙΤΑΝΟΣ: ...δεν μπορούμε να το αποφύγουμε. Εγώρωτάω γιατί ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών πρέπει να

ενεργοποιείται όταν υπάρχουν, είτε και υπάρχουν υποψίες συναλλαγής των Υπουργών; Μήπως το οικολογικό κίνημα πρέπει να γίνει πιο επιθετικό σε αυτό τον τομέα και να ζητήσει και τέτοιου είδους ευθύνες από τις πολιτικές ηγεσίες;

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Θα έλεγα ότι έχει πολύ ενδιαφέρον, γιατί είσατε σε ένα μέρος που γειτνιάζει με την Τουρκία, που σχεδιάζει καινούργιες πυρηνικές μονάδες. Έχουμε τη συνεργασία, βλέπουμε ότι εμείς εισάγουμε ρεύμα που ωθεί και την Βουλγαρία να κάνει καινούργιες μονάδες, επανέρχεται το θέμα των πυρηνικών στην Αίγυπτο και σε άλλες περιοχές. Έχει ένα πολύ ενδιαφέρον άρθρο ένας άνθρωπος που είναι καθηγητής στη Τουρκία και είναι αντιπυρηνικός, θα μπορούσε να το διαβάσετε στο καινούργιο τεύχος του περιοδικού μας «Μεσόγειος», που λέει να συνεργαστούμε για να προωθήσουμε από κοινού της ΑΠΕ για να γλιτώσουμε τα πυρηνικά εργοστάσια. Ήθελα να συνεχίσουμε όμως, σας ευχαριστώ πάρα πολύ που ήσασταν σύντομος, ας κρατήσουμε το 3-5 λεπτά μάξιμουμ, για να μπορέσει να υπάρξει και ένας δεύτερος κύκλος συζήτησης.

Θ. ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΣ: Είμαι ο Νομάρχης της Εύβοιας. Ακούστηκε πολλές φορές η Εύβοια εδώ, είναι άλλωστε η περιοχή που μέχρι αυτή την στιγμή έχει μεγαλύτερη παραγωγή από αιολική ενέργεια. Βέβαια βλέπω εδώ ότι κάπου αναφέρεται ότι ο ρόλος της Αυτοδιοίκησης και των κοινωνικών εταίρων, δεν είδα να συμμετέχει στο πάνελ κανένας από την Αυτοδιοίκηση και μου δίνεται η εντύπωση ότι ή όλη η συζήτηση γίνεται σε επίπεδο τεχνοκρατών, που καλό είναι, δεν είναι άσχημο...

Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ: Συγγνώμη, να σας διακόψω. Μόλις ήρθε η κυρία Κανελλοπούλου, κάτι της είχε τύχει, είναι εδώ και θα συμμετέχει. Φυσικά στον χώρο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων αποκλείεται να μην είχαμε προσκαλέσει ανθρώπους της Αυτοδιοίκησης.

Θ. ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΣ: Επίσης, θέλω να σας πω ότι νιώθω την ανάγκη να απολογηθώ εκ μέρους της Αυτοδιοίκησης και των τοπικών κοινωνιών που αντιδρούν, έτσι ακούστηκε από την αρχή. Ευτυχώς που βρέθηκε ο εκπρόσωπος της εταιρίας που στηρίζει την εκδήλωση και έβαλε τα πράγματα στη θέση τους. Είπε δηλαδή ότι το πρόβλημα δεν είναι οι τοπικές κοινωνίες, αλλά είμαστε εμείς οι ίδιοι ενδεχομένως με τους τρόπους που προσεγγίσαμε τις τοπικές κοινωνίες, δημιουργήσαμε, δημιουργήσατε, δημιουργήσαν το κλίμα ότι εδώ κάτι πάει να γίνει, ότι κάτι δεν είναι σωστό. Και βέβαια όλη αυτή η υπόθεση εστράφη εναντίον της προώθησης και την ανάπτυξης της αιολικής ενέργειας.

Στην Νότια Εύβοια όπως γνωρίζετε έχει σημαντικό αιολικό δυναμικό και αναπτύσσεται αυτή την στιγμή άναρχα, χωρίς να γίνεται και καμιά συζήτηση, αλλά όπως ακούσατε ήδη η κάθε επιχείρηση προσπαθούσε να εξασφαλίσει κάποια γη, με διάφορους τρόπους και όλο αυτό το θέμα όπως είπα ήδη δημιούργησε ένα κλίμα καχυποψίας. Τώρα υπάρχει καχυποψία και από τις δυο πλευρές και η Πολιτεία και οι εταιρίες πιστεύουν ότι έχουν απέναντι τους τις τοπικές κοινωνίες και την Αυτοδιοίκηση σε πολλές περιπτώσεις. Βέβαια η τοπική κοινωνία θεωρεί ότι κάτι κακό γίνεται ή κάτι γίνεται σε βάρος της και πραγματικά έχει καχυποψία.

Δεν μπορεί να γίνει ειλικρινής διάλογος, τουλάχιστον αυτή την στιγμή. Αυτό έχει οδηγήσει την Πολιτεία στο να αποφασίζει εν κρυπτώ για το τι θα κάνει. Απομακρύνεται και από τον Α' βαθμό και από τον Β' βαθμό Αυτοδιοίκησης όταν παίρνει τις αποφάσεις, είτε πρόκειται να συζητηθούν παραδείγματα χάρη μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή ακόμα τώρα ο χωροταξικός σχεδιασμός, που ήταν ένα αίτημα και του Α' και του Β' βαθμού από ότι γνωρίζω, ότι θα πρέπει σε κάθε περιοχή να γίνεται ένας διάλογος.

Βέβαια ξέρω ότι είναι δύσκολο πράγμα και όταν το κλίμα

δεν είναι καλό είναι δύσκολα τα πράγματα, το αντιλαμβάνεται κανείς αυτό, αλλά δεν γίνεται διαφορετικά. Αν θέλετε να προχωρήσουμε, μπορούν να προχωρήσουν τα πράγματα μόνο έτσι. Και βέβαια πρέπει η Πολιτεία και βεβαίως και οι επενδυτές να σεβαστούν τις τοπικές κοινωνίες και ιδιαίτερα περιοχές φτωχές που δεν έχουν άλλη διέξοδο. Δηλαδή η Νότιος Εύβοια δεν έχει άλλη διέξοδο, αν δεν αναπτυχθεί στον τουρισμό αντιλαμβάνεστε ότι δεν έχει άλλες προοπτικές. Φυσικά αν προχωρήσουν το μεγαλύτερο μέρος των αδειών που έχει δώσει ΡΑΕ το επόμενο διάστημα στη Νότια Εύβοια, οι άνθρωποι πρέπει να φύγουν.

Το πρόβλημα δεν είναι βέβαια τα σίδερα ή οι ανεμογεννήτριες που υψώνονται. Είναι και αυτό, τουλάχιστον μέχρι αυτή την στιγμή δεν είναι το μεγάλο πρόβλημα. Το πιο μεγάλο πρόβλημα πάντως είναι τα σύρματα που φεύγουν από τα αιολικά πάρκα και πάνε στους υποσταθμούς. Αυτό το πράγμα έχει ζωές ολόκληρες περιοχές και φανταστείτε τι θα γίνει με την ανάπτυξη τους, που οι περιοχές αυτές τελειώνουν. Πρέπει δηλαδή οι άνθρωποι αυτοί να πάνε να βρουν να ζήσουν σε άλλο μέρος, αν θέλουν να αναπτυχθούν στον τουρισμό που έχουν προοπτική. Δεν μπορεί κανείς νοήμων άνθρωπος να είναι εναντίον της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ιδίως της αιολικής ενέργειας.

Πρέπει όμως να πειστεί και ο κύριος Μαντέλης ότι δεν είναι απλά μια επιχείρηση που πάει και εγκαθίσταται και δεν της δίνουμε και τίποτα. Όχι, ότι δεν της δίνουμε και τίποτα κύριε Μαντέλη. Τη γη τους δίνουμε, την περιοχή τους δίνουμε, τον αέρα. Αυτών έχουν. Αυτών τον παίρνουν, τον αξιοποιούν και παίρνουν τα χρήματα τους και πάνε και τα επενδύουν αλλού. Δεν τους κατηγορώ για αυτό, δεν τους κατηγορώ καθόλου, αλλά αυτή είναι η πραγματικότητα, έτσι λειτουργούν τα πράγματα. Δεν μένει τίποτα ουσιαστικά, κύριε Μαντέλη, στην περιοχή.

Αν μιλάμε για απασχόληση, μόνο κατά την κατασκευή μπορεί να υπάρχει κάποια απασχόληση. Κατά την λειτουργία είναι ελάχιστα τα πράγματα. Δηλαδή δεν μπορεί να συγκριθεί αυτό που δημιουργεί, σε αυτό που θα έπρεπε να έχουν οι τοπικές κοινωνίες εκεί, για να πούμε ότι τροφοδοτούνται οικονομικά. Το 2% και 3% δεν αγγίζει τους πολίτες καθόλου. Και αυτό από τον Α' βαθμό μάλλον κακή χρήση έχει γίνει, γιατί όταν το παίρνουν από ένα Δημοτικό Διαμέρισμα, που εκεί παράγεται, εκεί είναι τα αιολικά πάρκα, τα χρησιμοποιούν όπου θέλουν και υπάρχει αντίδραση των κατοίκων εκεί. Σου λέει: πού πήγαν τα λεφτά αυτά που παίρνει ο Δήμος από εδώ; Γίνονται και αυτά, θέλω να σας πω ότι έχουν γίνει πάρα πολλά τέτοια.

Η άποψη που εμείς έχουμε διαμορφώσει εκεί πέρα είναι ότι θα πρέπει να συζητήσουμε ουσιαστικά και να επιλεγούν θέσεις για την ανάπτυξη αιολικής ενέργειας, η οποία βεβαίως και πρέπει να προωθηθεί. Είναι μια περιοχή η Νότια Εύβοια, τώρα βλέπω απευθύνονται και προς την Κεντρική και την Βόρεια και εκεί τα πράγματα θα είναι πιο δύσκολα για την ανάπτυξη της. Πρέπει όμως να επιλέξουμε θέσεις μέσα από διάλογο, έστω και εξαντλητικό, έστω και κουραστικό. Έστω και αν χρειαστεί να έχουμε κόστος πολιτικό και εμείς οι φορείς του Β' ή του Α' βαθμού της Αυτοδιοίκησης, είμαστε υποχρεωμένοι να μιλούμε στο θέμα. Δεν μπορούμε να μένουμε από έξω και απλά να διαμαρτυρόμαστε.

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να αντιμετωπιστεί πολύ σοβαρά η περίπτωση της υπογειοποίησης των αερίων δικτύων, ιδιαίτερα αυτών που πάνε από τα αιολικά πάρκα στους υποσταθμούς. Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα. Αυτά είναι τα μεγάλα προβλήματα και νομίζω πως αυτά πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Να σας πω και κάτι, εδώ κάνετε συζήτηση, εγώ έτυχε να πάρω μια πρόσκληση και να έρθω γιατί με πονάει το πρόβλημα, με καίει το πρόβλημα στην περιοχή αυτή. Θα πρέπει να σας πω

ότι εσείς είστε πεισμένοι μεταξύ σας και εγώ είμαι πεισμένος, απλά έχω κάποιους προβληματισμούς τους οποίους σας έβαλα, αλλά το θέμα είναι αυτή η συζήτηση ή παρόμοιες συζητήσεις να πάνε να γίνουν και στις περιοχές αυτές. Δεν είναι κακό να γίνουν. Να μπορέσουν δηλαδή να αντιληφθούν οι άνθρωποι τι ακριβώς συμβαίνει, πως είναι τα πράγματα, ότι δεν είναι τίποτα καταστροφικό. Γιατί φοβάμαι, σας λέω και πάλι, ότι με τον τρόπο που αναπτύσσεται η όλη υπόθεση, στρέφεται εναντίον της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Μπουραντά, μεταφέροντας την άποψη μιας περιοχής που συζητήθηκε από τους εδώ, πολύ. Είναι προφανές - και το είπαμε και στην αρχή - ότι τέτοιου είδους συζητήσεις και διάλογος με όλους τους κοινωνικούς εταίρους πρέπει να γίνει περιφερειακά. Δεν έχουμε την εικόνα ότι έχει αναπτυχθεί αυτός ο διάλογος όπου και οι επιχειρήσεις και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι τοπικές κοινωνίες, επιστημονικές ενώσεις, περιβαλλοντικές οργανώσεις και λοιπά αναπτύσσουν τα επιχειρήματα και διαμορφώνουν μια κοινή πρόταση και αυτό είναι που βγήκε και κρατάω εγώ από την εισήγηση του κυρίου Μπουραντά, την αναγκαιότητα ουσιαστικής συζήτησης για να αλλάξουν τα πράγματα.

Ο κύριος Μαβής.

ΜΑΒΗΣ: Είναι και η φυσική συνέχεια με τον κύριο Μπουραντά, είμαι στην Άνδρο εγώ, ο Κάβο Ντόρο συμβολικά μας χωρίζει, είναι μπλε κάθισμα μεταξύ μας. Εκπροσωπώ το δίκτυο οικολογικών οργανώσεων Αιγαίου. Είμαστε μια προσπάθεια 6,5-7 ετών που δραστηριοποιούμαστε στον χώρο του Αιγαίου, έχουμε φίλους και οργανώσεις από 17 περίπου νησιά στον χώρο του Αιγαίου που έχουμε είτε τακτική είτε όχι τόσο τακτική συνεργασία και το θέμα της εφαρμογής των ΑΠΕ και μιλάμε τώρα για την αιολική ενέργεια κυρίως, με ουσιαστικά θα περιοριστώ σε αυτό, μας έχει απασχολήσει πάρα πολύ.

Προσωπικά είμαι βιοτεχνολόγος, έχω κάνει ένα μεταπτυχιακό περιβαλλοντικής διαχείρισης και ο λόγος που το λέω αυτό είναι ότι ένιωσα κάπως άσχημα που υπήρξε μια τοποθέτηση του όποιου αντιλόγου, λες και όλα τα θέματα είναι μονοδιάστατα και δεν έχουν πολλές πτυχές που πρέπει να εξετάσει κανείς και κάποιες δαμινοποιήσεις όποιου αντιλόγου.

Φυσικά και είμαστε υπέρ της αιολικής ενέργειας και ποιος δεν είναι; Φυσικά αποδεχόμαστε ότι μπορεί να αποτελέσει η εφαρμογή αυτή, ένα μέρος της λύσης του παγκόσμιου προβλήματος του θερμοκηπίου. Τώρα πως έχει γίνει, πως έχει διαμορφωθεί η πραγματικότητα στον χώρο των νησιών, που σιγά-σιγά ανθρώπους σαν κι εμάς, που είμαστε καταρχήν αναφανδόν υπέρ, που έχουμε στηρίξει αυτή την προσπάθεια, μας έκανε σταδιακά σκεπτικούς και φτάσαμε για να υπάρχει μια διεύρυνση της επιχειρηματολογίας, να γυρνάμε στις ημερίδες και σε όποιο βήμα μπορούμε, έχουμε και έναν δικτυακό χώρο, ένα ηλεκτρονικό περιοδικό που δημοσιεύουμε. Υπάρχει πάρα πολύ υλικό, το οποίο μοιραία δεν φτάνει σε δημοσιοποίηση.

Παράδειγμα, χωρίς να θέλω να μειώσω την αξιοπιστία κανενός εκ των συμπαριστάμενων εδώ, βλέπετε ότι όταν κάποια προσπάθεια με πράσινη χροιά φτάνει να είναι επιχειρηματικά βιώσιμη. Τότε φυσικά μπαίνει ο ιδιωτικός τομέας και παίρνει τον σάκο στην πλάτη και τραβάει μπροστά και φυσικά δεν μπορούμε να ζητάμε από τον ιδιωτικό τομέα να έχει τις ευαιθεσίες και να υποκαθιστά το κράτος σε όλες τις άλλες πτυχές. Άρα θα ήθελα να προσπαθήσω να σας πω τι γίνεται, με παράδειγμα την Άνδρο. Είναι μια κατάσταση προ της κατάστασης της Ευβοίας. Λείπει το δίκτυο, για αυτό ακόμη η Άνδρος δεν έχει γίνει όπως είναι η Καρυστία.

Είπε ο κύριος Αγαπητίδης πριν για τα τεράστια σχέδια που

ακούμε, όπως είπε και η κυρία Δήμαρχος από την Σέριφο. Δεν υπάρχει ουσιαστική και ολοκληρωμένη πληροφόρηση σε τοπικό επίπεδο. Εμείς που είμαστε ευαισθητοποιημένοι πολίτες προσπαθούμε, έχουμε φτιάξει μια τεράστια βάση δεδομένων στο δικτυακό μας περιοδικό, για να υποκαταστήσουμε αυτό που δεν γίνεται από κανέναν. Άμα θέλει κάποιος να βρει παραδείγματος χάρη τι σημαίνει η εγκατάσταση μιας ανεμογεννήτριας και βάσει των όποιων δικών του προτεραιοτήτων να την κρίνει ο καθένας μόνος του, δεν υπάρχει εδώ μια προελημμένη απόφαση ότι κάθε αιολικό πάρκο, οποιουδήποτε μεγέθους, όπου και να τοποθετείται είναι καλό, ούτε το αντίστροφο φυσικά.

Είναι σαν να μιλάμε για την πενικιλίνη. Η πενικιλίνη φυσικά είναι κάτι καλό, άμα πάρεις όμως 2 κιλά θα πεθάνεις. Ή άμα πάρεις και βάλεις σε μια δόση φαρμάκου σε ένα ζώο που έχει μάζα όπως είναι Σέριφος την δόση που θα έβαζες σε έναν ελέφαντα και είναι ένα ποντίκι, θα πεθάνει παρομοίως. Άρα εδώ δεν μιλάμε για το αν είναι καλή ή κακή η αιολική ενέργεια, φυσικά και είναι καλή, είναι εφαρμόσιμη, είναι επιχειρηματικά ώριμη και πρέπει να το πράξουμε, το θέμα είναι πώς.

Στην Άνδρο η τοπική κατανάλωση ανέρχεται στην αιχμή της, με προοπτική μάλιστα και διετούς αύξησης, γύρω στα 15 μεγαβάτ. Οι αιτήσεις, όπως είπε ο κύριος Αγαπητίδης, ότι ακούει ο κόσμος αιτήσεις, οι αιτήσεις είναι για πάνω από 400. Ήδη λοιπόν βλέπουμε μια τεράστια ψαλίδα, που οποιονδήποτε τον βάζει σε σκέψεις. Ο κύριος από την ΠΑΕ είπε ότι έχουν εγκριθεί κάποια ποσοστά. Βλέπουμε ότι τα υπό έγκριση ποσοστά τελικά, δεν απέχουν από τις αιτήσεις 1 προς 100, όπως είναι η κατανάλωση με την αίτηση. Είναι 1 προς 10 περίπου, επί του παρόντος. Και αυτό πάλι δεν σημαίνει τίποτα. Εμένα δεν μου λείπει να πούμε κανένας ότι το γεγονός ότι προεγκρίθηκαν 5 θέσεις στην Άνδρο και 2 στην Τήνο, ότι αυτό είναι μέρος ενός συνολικού σχεδίου και άρα έχω να αντιμετωπίσω αυτή την συνολική πρόταση και να την κρίνω. Παρουσιάζεται η πρόταση των επιχειρηματιών ως ένα κομμάτι μιας όδευσης που δεν ξέρουμε την κατάληξη της και το όριο της. Όριο δεν μπαίνει πουθενά από κανέναν δηλαδή στο θέμα αυτό.

Τώρα να μιλήσουμε για τις περιοχές, οι περιοχές που προτείνονται για τις εγκαταστάσεις των αιολικών πάρκων, ιδιαίτερα στα νησιά, που έχουν το προνομιακό αιολικό δυναμικό είναι βουνοκορφές. Όπως είπε η κυρία από την Σέριφο, που απαγορεύεται η δόμηση στην κορυφογραμμή, μιλάμε για μια κατασκευή οικιστική ένα-δύο ορόφων. Η κλίμακα των Κυκλάδων απαγορεύει πράγματα τα οποία δεν είναι δυστυχώς συμβατά με τα μεγέθη των μηχανών. Δεν θέλω να πω ποια εταιρία γιατί είναι ανταγωνιστική, θα φανεί ότι εγώ ενισχύω τον ΡΟΚΑ, ας πούμε στην Άνδρο. Έχει καταθέσει αιτήσεις για 5 πάρκα, 170 μεγαβάτ συνολικά, 4 εκ των οποίων είναι μέσα στο NATURA. Έχει και άλλες περιοχές η Άνδρος. Δηλαδή είναι σαν να προτίμησαν το NATURA. Παραδείγματος χάρη είναι μέσα στο ΙΒΕ της Άνδρου, την περιοχή για τα πουλιά.

Όσον αφορά την απεμπόληση κάθε ας πούμε επιχειρήματος για τα πουλιά, φυσικά υπάρχουν περιοχές που δεν ευσταθεί η επιχειρηματολογία για τα αιολικά πάρκα σαν απειλή της ορνιθοπανίδας. Υπάρχουν άλλες περιοχές που ευσταθεί και παρά ευσταθεί. Έχουμε εδώ από το New Scientist, έγκριτο περιοδικό, ένα σωρό δημοσιεύσεις κάπου στην Καλιφόρνια, 1.200 πουλιά από τις ανεμογεννήτριες, γιατί χωροθετήθηκε λανθασμένα όσον αφορά αυτή την παράμετρο.

Δηλαδή ήμουν παλιά επιχειρηματίας, πριν φύγω να ζήσω στην Άνδρο, για 7 χρόνια. Στον κλάδο μου της κλωστοϋφαντουργίας, λέγαμε 10 μέτρα και μία κόψα. Αυτή η αίσθηση ότι οι ανεμογεννήτριες είναι αιρετές, αφαιρέσιμες

studio kominis

T. ΜΑΝΤΕΛΗΣ, Γ. ΖΗΣΗΣ, Α. ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

και ότι μετά δεν θα μείνει τίποτα είναι λανθασμένη κατά την άποψη μου. Δεν μπορεί σε περιοχές που δεν υπάρχει οδικό δίκτυο, ξαναυπογραμμίζω το βασικό μας πρόβλημα, να συντομεύω.

Δυστυχώς έχουμε κάνει πάρα πολύ δουλειά στο θέμα και επειδή παίρνω το δυσβάσταχτο φορτίο του να εκφέρω έναν αντίλογο σε έναν χώρο που φυσικά όλοι θέλουμε να εγκατασταθούν, θέλω να υπογραμμίσω αυτά που συνήθως δεν ακούγονται. Αυτή την στιγμή αν μπει στο Ιντερνετ και ψάξεις για ανεμογεννήτριες το θετικό κλίμα και η θετική αύρα των άρθρων που θα διαβάσεις είναι γύρω στο 95% υπέρ και 5% κατά. Το «κατά» βέβαια, δεν πιστεύω ότι θα πρέπει να πάει 50%-50%, αλλά θέλω να πω ότι υπάρχει μια δυσαναλογία. Είναι ετεροβαρές. Η επιχειρηματολογία και της άλλης πλευράς υφίσταται.

Θα πω δυο πράγματα που θεωρώ σημαντικά γιατί δεν θέλω να μονοπωλήσω τον χρόνο, άλλωστε θα έχουμε πιστεύω και εύχομαι την δυνατότητα να δευτερολογήσουμε πάνω σε κάποια θέματα. Ξεκίνησα να αναφέρω για την κλίμακα των μηχανών. Εφόσον αυτές οι επενδύσεις είναι τόσο προσοδοφόρες, γιατί δεν γίνεται μια προσπάθεια προσαρμογής κλίμακας μηχανών στον νησιωτικό χώρο άλλης; Τα 2 και 3 μεγαβάτ, με 100 μέτρα τα 2 και 140 συνολικό ύψος κατασκευής τα 3, είναι εντελώς έξω από την κυκλαδική και την νησιώτικη αρμονία. Είχαμε ένα λοφάκι με ένα εκκλησάκι, όλες οι αναλογίες τοπίου παίζουσαν στα 10μετρα, όχι σε αυτές τις κλίμακες με το μισό του πύργου του Άιφελ. Οι επιχειρήσεις καλά κάνουν. Οι επιχειρήσεις θέλουν μέγιστη απόδοση, θέλουν, θέλουν, και καλά κάνουν και θέλουν. Εμείς που προωθούμε αυτή την ιστορία όλη, και το ξανατονίζω, δεν πρέπει να βάλουμε και αυτά στην ζυγαριά, αυτές τις αρνητικές παραμέτρους;

Ελπίζω να μπορέσω να έχω κάποια δυνατότητα και μετά.

N. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ: Ευχαριστούμε τον κύριο Μαβή, έθεσε ερωτήματα στα οποία νομίζω ότι θα μιλήσουμε και από εδώ.

Ο κύριος Κρομμύδας έχει τον λόγο και να πω ότι επειδή υπάρχει μια πίεση χρόνου, καλό θα ήταν να υπάρχουν 3 με 4 λεπτά μάξιμουμ από τον καθένα, για να μπορεί να γίνει και συζήτηση και μετά.

A. ΚΡΟΜΜΥΔΑΣ: Τα 3 λεπτά είναι αρκετά σύντομα. Τέλος πάντων, είμαι ηλεκτρολόγος - μηχανικός, ειδικός σε ζητήματα ενέργειας και είμαι με τους Οικολόγους Πράσινους. Νομίζω ότι υπάρχει μια αντιπαράθεση εδώ πέρα, αλλά να δούμε ποια είναι τα πράγματα που σίγουρα μας ενώνουν. Σίγουρα η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι ο πιο εύκολος και ο πιο αποδοτικός τρόπος για να αντιμετωπιστεί ταυτόχρονα και το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής αλλά και ζητήματα ενεργειακής εξάρτησης, το έθεσε και ο κύριος Μαντέλης νωρίτερα την ενεργειακή εξάρτηση της χώρας.

Ποια είναι τα προβλήματα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Εν γένει νομίζω ότι είναι τέσσερις κατηγορίες. Πρώτο ζήτημα οικονομικό. Νομίζω ότι το υφιστάμενο οικονομικό πλαίσιο - μπράβο στο Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Οικονομικών - είναι αρκετά αποδοτικό. Βέβαια μιλώντας για την κλιματική αλλαγή και τον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, πρέπει κάποια στιγμή να μιλήσουμε και για τον ελέφαντα που είναι στο δωμάτιο έτσι; Για τον λιγνίτη. Και για ποιο λόγο συνεχίζουμε να επιδοτούμε τον λιγνίτη και την λιγνιτική παραγωγή, μέσω της μη φορολόγησής του για παράδειγμα, και να μην έχουμε αντίστοιχη συμπεριφορά για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Ένα δεύτερο εμπόδιο - αναφέρθηκε και αυτό - είναι τα ζητήματα των δικτύων. Δεν υπάρχουν δίκτυα εκεί που υπάρχει παραγωγή και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι είναι τοπικός πόρος, συγκεκριμένος οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Τουλάχιστον 6 χρόνια τώρα υπάρχει μελέτη ανάπτυξης συστήματος μεταφοράς. Τι γίνεται με αυτά τα πράγματα; Μετά, το τρίτο και το τέταρτο είναι τα νομικά και οι τοπικές αντιδράσεις, που λίγο-πολύ συνδέονται μέσω της προσφυγής όποιου διαμαρτύρεται τοπικά στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Νομίζω πως σίγουρα το ζήτημα της ενημέρωσης είναι κάτι που έχει λείψει και αν θυμάμαι καλά και στο επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητας υπήρχε και κάποια δράση για ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης κοινού και φορέων και όπως ξέρω δεν έχει γίνει κάτι τέτοιο. Θα μπορούσε όμως το ζήτημα της ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και αποδοχής να βελτιωθεί και με άλλους τρόπους που άπτονται του οικονομικού συστήματος.

Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ, Ρ. ΤΑΣΙΟΥ, Γ. ΜΕΝΤΖΟΣ, Ν.ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ, Α. ΚΑΤΣΑΡΟΣ

Αναφέρθηκε πολύ εδώ πέρα η Δανία και η Γερμανία, μην ξεχνάμε όμως ότι σε αυτές τις χώρες έχουμε και παραδείγματα εταιριών λαϊκής βάσης ή κάπως συνεταιριστικών. Τέτοια επιχειρήματα γιατί δεν έχουν προωθηθεί ως πούμε και στην Ελλάδα και λογικό είναι ότι όταν έρχεται μια επιχείρηση και η πιο καλοπροαίρετη στον κόσμο να είναι και μιλάω για επενδύσεις του ενός και των δύο δισεκατομμυρίων, να υπάρχει μια στοιχειώδης καχυποψία.

Αυτό όμως που θέλω να κρατήσω σε ότι αφορά το ρόλο των τοπικών Αρχών και της Αυτοδιοίκησης είναι ότι πρέπει να καταλάβουμε ότι τα παγκόσμια προβλήματα πρέπει να έχουν και μια παγκόσμια αντιμετώπιση. Ακούσαμε εδώ πέρα ότι η Άνδρος έχει μια θερινή αιχμή το 2008 15 μεγαβάτ και είναι πάρα πολλές οι ανεμογεννήτριες, όμως άμα το αντίστοιχο επιχείρημα το γενικεύσουμε θα δούμε ότι και η Κοζάνη, που ο Νομός Κοζάνης έχει το 50% της εγκατεστημένης ισχύος της Ελλάδας, είναι υπέρ του δέοντος η εγκατεστημένη ισχύς. Άρα πρέπει ακριβώς να δούμε ότι η ιδιαιτερότητα κάθε τόπου και του πόρου της, είτε αυτός ο πόρος είναι ορυκτός, είτε είναι ανανεώσιμη πηγή ενέργειας, πρέπει ακριβώς να αντανακλά και την δυνατότητα στην εθνική συνεισφορά.

Διάβαζα πέρυσι ότι στην Ολλανδία υπήρχε μια σκέψη ότι κάθε Νομός, ανάλογα με το δυναμικό του σε ανανεώσιμη πηγή ενέργειας, να έχει έναν στόχο συνεισφοράς στον εθνικό στόχο. Αντίστοιχα λοιπόν νομίζω ότι τέτοια παραδείγματα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και στην Ελλάδα. Το βασικό όμως είναι ότι για αυτή την καχυποψία - αφήνω στην άκρη, στα όρια του φαιδρού αντιδράσεις περί ραδιενέργειας ή οτιδήποτε άλλο και λοιπά - πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σαν ένα στοιχειώδες έργο υποδομής και προστασίας του περιβάλλοντος. Δεν είναι τόσο πολύ ένα αναπτυξιακό, κερδοσκοπικό έργο.

Στις 16 Νοεμβρίου αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Commission η τελευταία έκδοσή των προβλέψεων για το 2030. Για την Ελλάδα, με ένα σενάριο του να έχουμε αύξηση 3% με τα επίπεδα του '90, το 25% σε όλους μας φαίνεται πολύ γενναίο, σε 23 χρόνια από τώρα προβλέπεται ότι θα υπάρχουν 5.000 μεγαβάτ αιολικών και 4.500 μεγαβάτ φωτοβολταϊκών και όλο αυτό είπαμε για να έχει αυξημένες εκπομπές η

Ελλάδα. Άρα λοιπόν πρέπει να αντιληφθούμε ότι για να γίνει αυτό το ελάχιστον, το +3 η Ελλάδα, απαιτούνται και ιλιγγιώδη κονδύλια της τάξης μεγέθους 25-30 δισεκατομμύρια € μέσα σε λίγα χρόνια, αλλά αυτό είναι μονόδρομος και ο πιο οικονομικός τρόπος η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Αυτό που σίγουρα πρέπει να δούμε, πάντα σε συντονισμό και με τους τοπικούς ανθρώπους που ενδιαφέρονται για αυτό το πράγμα και με έναν σεβασμό στην ιδιαιτερότητα των περιοχών, να αναπτυχθούμε με αυτό. Να ξέρουμε επίσης, ότι χρειαζόμαστε, για να έχουμε μια ελάχιστη συνεισφορά στην υπόθεση της κλιματικής αλλαγής, κάποια χιλιάδες μεγαβάτ ανανεώσιμων. Όταν όμως η αντιπαράθεση είναι ξενοδοχεία ή ανεμογεννήτριες, δεν νομίζω ότι πρέπει να προέχει η υποστήριξη των ξενοδοχείων ή των αυτοκινητοδρόμων, στο όνομα της προστασίας του περιβάλλοντος.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Κρομμύδα. Άλλος ομιλητής; Ορίστε.

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Είμαι Νομικός Σύμβουλος της Τοπικής Ένωσης Δήμων Αχαΐας με εξειδίκευση στα περιβαλλοντικά και πολεοδομικά θέματα. Είναι πράγματι ενδιαφέρον και πλούσιος και πολυπρισματικός ο προβληματισμός που κατατίθεται, πλην όμως βλέπω καταρχήν ένα έλλειμμα, ένα έλλειμμα ενδοσυνεννόησης και συνεργασίας. Βλέπω μια απουσία πολιτική. Η εκδήλωση αυτή, τόσο σημαντική, με τόσο υψηλού επιπέδου τοποθετήσεις και προβληματισμούς που κατατίθενται, δεν έχει πιστεύω αυτούς που έπρεπε να έχει, αυτούς δηλαδή που κατ' ουσίαν αποφασίζουν. Δεν θέλω να πω (...) του κυρίου Μέντζου, αλλά θα μπορούσε να είναι ο κύριος Στεφάνου δηλαδή που είναι και ο Γενικός Γραμματέας ή κάποιος Υφυπουργός από το Υπουργείο Ενέργειας ή να είναι του ΥΠΕΧΩΔΕ εδώ ή να είναι του Μεταφορών εδώ ή να είναι το Υπουργείο Γεωργίας εδώ. Δεν θέλω να καταλογίσω, εγώ πιστεύω ότι η πρωτοβουλία ξεκίνησε μάλλον από κάποιους ακτιβιστές οι οποίοι...

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Όχι, να είστε σίγουροι ότι έχουμε προσκαλέσει όλη την πολιτική ηγεσία σε αυτό το επίπεδο που είπατε.

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ: Καλώς, εντάξει. Καταρχήν να καταγραφεί το πολιτικό έλλειμμα πριν φτάσουμε στο έλλειμμα της κουλτούρας ή των τοπικιστικών ή τοπικών αντιδράσεων. Θέλω να πω ότι πρέπει ο διάλογος να είναι θεσμοθετημένος, να είναι μόνιμος, να είναι τεκμηριωμένος και δεύτερον να γίνεται θεσμικά και ολοκληρωμένα, κάτι που δεν γίνεται αυτή την στιγμή, έστω και στο επίπεδο της τόσο σημαντικής ημερίδας, που ήρθαμε και από την Πάτρα, που θα μπορούσαμε να καυχήσουμε ότι αποτελούμε το καλό τοπικό παράδειγμα, ότι δεν είμαστε αυτοί που αντιδρούν και αυτά.

Έχω όμως να καταθέσω μια δέσμη προβληματισμών προς πάσα κατεύθυνση, δεν αναιμώ δηλαδή απάντηση ολική διότι δεν είστε και εσείς αυτοί οι οποίοι θα αποφασίσετε, απλώς μπορούμε να διαμορφώσουμε μια ευρεία συνάντηση. Καταρχήν υπάρχει η πρόσφατη κοινοτική οδηγία, που εντάσσεται με την νομοθεσία αυτή για την συνολική περιβαλλοντική εκτίμηση.

Επειδή ετέθησαν κατά κόρον τα ζητήματα του πράγματι ευαίσθητου οικοσυστήματος του Αιγαίου, υπάρχουν αυτές οι θαυμάσιες αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας που αναφέρεται στην φέρουσα ικανότητα, εν συνόλω στην φέρουσα ικανότητα και θα λέγαμε πρώτα την οικιστική και των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται, να δούμε πράγματι αν η Σίκινο ή η Φολέγανδρος αντέχουν 1.000 ή 10.000 σπίτια, 1.000 ή 10.000 αυτοκίνητα, 500 ή 1.000 ανεμογεννήτριες, αν θα πρέπει να εξάγουν ή να εισάγουν ενέργεια. Αυτό πρέπει να συνεκτιμηθεί συνολικά.

Πολύ φοβούμαι από ότι πληροφορίες έχω, διότι επίσημη πληροφόρηση δεν υπάρχει, προαναγγελία υπάρχει από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ ότι εντός της ανοίξεως θα ολοκληρωθεί ο ειδικός χωροταξικός σχεδιασμός. Δεν εναρμονίζεται, προσέξτε, ο ειδικός χωροταξικός σχεδιασμός, είτε αναφέρεται στους ενεργειακούς δείκτες στις ανανεώσιμες πηγές, είτε αναφέρεται σε ξενοδοχειακές μονάδες με τον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό. Ο δε περιφερειακός χωροταξικός σχεδιασμός δεν έχει κανένα απολύτως εργαλείο παρακολούθησης και εφαρμογής και δεν υπάρχει ούτε περιβαλλοντικό παρατηρητήριο, ούτε χωροταξικό, ούτε πολεοδομικό παρατηρητήριο. Άρα έχουμε πολλά και μεγάλα θεσμικά ελλείμματα.

Δε συμφωνώ με την αντίληψη ότι πρέπει να μειώσουμε τον όγκο των απορριμμάτων ή να αυξήσουμε τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας επειδή είναι δέσμευση προς την ΕΟΚ ή στην Ευρώπη ή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αποτελεί καταρχήν δέσμευση προς τον εαυτό μας, είναι δέσμευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση να έχουμε εμείς και να μην τον έχουμε; Είναι δέσμευση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση να έχουμε αυτό το αίσιος που λέγεται «Ανώ Λίσια» και να αποτελεί εθνική κρατική επιλογή επί 20 χρόνια και να μην έχει χωροθετήσει όχι τους ΧΥΤΑ, τα ολοκληρωμένα προγράμματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων; Είναι πολλές συνολικές πολιτικές οι οποίες ελλείπουν. Ο κύριος Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ εμφανίζεται μόνο να εξαγγείλει τα μεγάλα έργα οδοποιίας σε μια πρωτόγονη προσέγγιση, αναπτυξιακή και βιώσιμη ανάπτυξη. Δηλαδή παραγνωρίζονται καθοριστικοί παράγοντες και φοβάμαι πως διολισθαίνουμε και εμείς σε μια μερική προσέγγιση.

Αναφέρω ενδεικτικά οι δυο μεγάλες επενδύσεις που έγιναν πρόσφατα στην περιοχή της Αχαΐας, η μία προέρχεται από το αιολικό πάρκο των 50.000.000 €, είμαστε φιλικό, δεν θα συμφωνήσω εν μέρει με την προσέγγιση του φίλου Τάσου Μαντέλη όσον αφορά το ανταποδοτικό τέλος του 2%-3%, αν είναι πολύ, αν είναι (...) κερδών. Το δέχομαι ως αναγκαίο αντισταθμιστικό όφελος και κίνητρο αποδοχής του από την τοπική κοινωνία, αλλά με μια διευκρίνιση, το οποίο θα αποτελούσε δέσμευση για τους τοπικούς άρχοντες: να

μην πηγαίνει στις μαύρες ή άσπρες τρύπες των δημοτικών ταμείων, να επιστρέφει ανταποδοτικά για την περιβαλλοντική αποκατάσταση και προστασία των ορεινών ή των νησιωτικών όγκων. Δηλαδή να είναι κατά κάποιον τρόπο ένα περιβαλλοντικό τέλος το οποίο θα επιστρέφει εξειδικευμένα για την αναδάσωση, για την προστασία, για την δασική οδοποιία και οτιδήποτε άλλο συναφές. Μια τέτοια εξειδίκευση θα το έκανε παραγωγικότατο και ανταποδοτικότατο. Με αυτή την αντίληψη, την διευκρίνιση που θα μπορούσε νομοτεχνικά να καλυφθεί, θα είμαστε πάρα πολύ εντάξει.

Μια άλλη παράμετρος η οποία δεν εθίγη, η οποία παίζει όπως ξέρετε σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι η έρευνα και τεχνολογία. Διακυβεύονται τεράστια στοιχεία και ποσά που επενδύονται από τα φωτοβολταϊκά, μέχρι τις ανεμογεννήτριες της 3^{ης}, 4^{ης} γενιάς, είχαμε και την επένδυση αυτή των φωτοβολταϊκών, των τριάντα εκατομμυρίων που δημιουργεί 150 θέσεις απασχόλησης, αλλά δυστυχώς όλη η παραγωγή είναι προδεδεσμένη για μια 5ετία να εξαχθεί προς την αγγλοαμερικανική εταιρία και αυτό είναι κάτι που πρέπει να μας προβληματίσει.

Έχουμε ένα άλλο πρόβλημα και ένα άλλο έλλειμμα που αφορά - ετέθη από πολλούς ομιλητές - τους κτηριοδομικούς και του πολεοδομικούς κανονισμούς και την διαχείριση των στεγών όσον αφορά το κοινόχρηστο, άρα θέλει ειδικές ρυθμίσεις να περιληφθούν στους γενικούς οικοδομικούς κανονισμούς σε σχέση με την δυνατότητα τοποθέτησης ηλιακών συστημάτων ενεργητικών ή παθητικών επί της στέγης των κτηρίων, για να μην μπορούμε και στο επόμενο στάδιο, το οποίο είναι η επόμενη ενότητα, σε σχέση με την βιοκλιματική αρχιτεκτονική και τα άλλα ζητήματα.

Εκείνο το οποίο όμως λείπει είναι ότι η έρευνα και η τεχνολογία δεν συνδέεται. Εμείς έχουμε 3, 4, 5 ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα και ένα πανεπιστήμιο και υπάρχουν πάρα πολλοί που αποσπασματικά κάνουν πάρα πολλές δουλειές ή συμμετέχουν στο 6^ο πρόγραμμα ή ετοιμάζουν να καταθέσουν προτάσεις για το 7^ο πλαίσιο. Η έρευνα είναι πάρα πολύ χαμηλή, δεν συνδέεται καθόλου.

Δεύτερον, οι πολιτικές είναι κεντρικές. Είμαστε εμείς πρόθυμοι σε κάθε περίπτωση θα λέγαμε και πολιτικά, όπως θα μπορούσαν οι Κυκλάδες ή η Εύβοια, οι οποίες έχουν ισχυρό αιολικό δυναμικό, να αποτελέσουμε έναν πόλο παρατηρητηρίου συνολικού σχεδιασμού και άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής. Αυτή την στιγμή δεν υπάρχει ή υπάρχει η άλλη παράμετρος, η οποία δεν θίγεται καθόλου και για εμάς είναι καθοριστική. Αν ρωτήσεις την τοπική κοινωνία εκεί της Πάτρας (...) 200.000 κατοίκους, το υπ' αριθμόν ένα θέμα είναι πράγματι το περιβαλλοντικό, το οποίο όμως συνδέεται άμεσα με το κυκλοφοριακό και τον κοινωνικό σχεδιασμό, είναι ανύπαρκτος.

Μιλάμε για εξοικονόμηση ενέργειας, δεν μιλάμε όμως γιατί να εξοικονομηθεί στη Θεσσαλονίκη και να μην εξοικονομηθεί και στα άλλα αστικά κέντρα, τα οποία αποτελούν κλώνους του αθηναϊκού πολεοδομικού συστήματος; Σας πληροφορώ ότι τα λεωφορεία που κυκλοφορούν είναι μέσης ηλικίας 25 ετών. Ο καταλυσμός από τα Ι.Χ. πλήττει ακόμα και μικρές πόλεις επιπέδου Αγίου ή Ναυπάκτου. Επομένως, χωρίς αλλαγή κουλτούρας, μείωση της κατανάλωσης, μείωσης της σπατάλης των καυσίμων, η χρησιμοποίηση βιοκαυσίμων ή άλλων σύγχρονων μέσων δεν πρόκειται να αποδώσει.

Επιώθησε αυτή η ενδιαφέρουσα ιδέα να εμπλακούν οι συνεταιρισμοί και αυτοί στην διαδικασία των βιοκαυσίμων, που ήδη χάνονται 12.000 θέσεις απασχόλησης στην Αιτωλοακαρνανία από την κατάργηση της καλλιέργειας καπνού. Και έχουν μεσάνυχτα από την καλλιέργεια καπνού, δεν ξέρει κανείς. Και οι συνεταιρισμοί όμως, όλοι, είναι χρεοκοπημένοι. Άρα δεν υπάρχουν τα κατάλληλα εργαλεία

αγροτικής ανάπτυξης ή μετασχηματισμού των δομών της περιφερειακής ανάπτυξης. Η δε διοίκηση η τοπική της Περιφέρειας λειτουργεί με τους πιο γραφειοκρατικούς και παρωχημένους όρους.

Δεν θέλω να σας κουράσω περισσότερο, καταλήγω όμως σε αυτό που ανέφερα, σαν ένα πιλοτικό επιδεικτικό πρόγραμμα ενημέρωσης, δηλαδή ανταλλαγής απόψεων, τεκμηρίωσης, υπεύθυνου διαλόγου και το μεγαλύτερο έλλειμμα το οποίο κατά την εκτίμηση μου υπάρχει δεν είναι όπως είπα ούτε οικονομικό, ούτε τεχνολογικό. Είναι πολιτικό έλλειμμα, είναι έλλειμμα δημοκρατικής κουλτούρας, συζήτησης, διαλόγου, ανταλλαγής απόψεων, τεκμηρίωσης και είναι αυτό που λέμε η μαθησιακή ικανότητα η οποία ξεκινάει από το σχολείο και αυτό δεν προάγεται, δεν συνδυάζονται τα γραφεία. Υπάρχουν περιβαλλοντικές εφημερίδες και στα Δημοτικά και στα Γυμνάσια. Δεν έχουν καμία σχέση με τους άλλους περιφερειακούς παίκτες ή συμπαίκτες, όπως και η κεντρική εξουσία δεν έχει καμία σχέση κατ' ουσίαν, είναι αποκομμένη κάθε τοπική κοινωνία και κλεισμένη, όπως ειπώθηκε, ο καθένας στον μικρόκοσμο του, αντιδρά όπως θέλει.

Πιστεύω όμως ότι αυτά τα κονδύλια που υπάρχουν της τεκμηρίωσης, της πληροφόρησης, της ευαισθητοποίησης μπορούν και πρέπει να αξιοποιηθούν. Γιατί αν δεν λύσουμε αυτό, που είναι το πρώτο κομβικό σημείο και δεν αντιμετωπιστεί το άλλο κομβικό σημείο που είναι το έλλειμμα της περιλάλητης πολιτικής βούλησης, δεν θα προχωρήσουμε με τα άλλα βήματα και δεν θα πετύχουμε την βιώσιμη ανάπτυξη.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Αντωνόπουλο.

Ο επόμενος ομιλητής, ορίστε.

Γ. ΚΑΛΙΑΜΠΕΤΣΟΣ: Εκπροσωπώ οικολογική οργάνωση και είμαι τώες Αντιδήμαρχος Περιβάλλοντος στο Παλαιό Φάληρο. Καλύφθηκα στα περισσότερα από τους προλαλήσαντες, όμως ένα δεν έχει τονιστεί αρκετά. Σαν χώρα είμαστε πολύ πίσω, έχουμε μείνει πίσω στα θέματα περιβάλλοντος εδώ και πάρα πολύ καιρό λειτουργούσαν προγράμματα, υπήρχε ευαισθησία σε άλλες χώρες. Έτυχε να βρίσκομαι στην Αγγλία την δεκαετία του '70, από τις αρχές υπήρχαν δυνατότητες για εκπαίδευση με επισκέψεις των κολεγίων και των σχολείων στο τότε ιδρυθέν πάρκο εναλλακτικής ενέργειας στην Ουαλία. Υπήρχε μελέτη για βιοκλιματική αρχιτεκτονική από την Σχολή Αρχιτεκτονικής του Cambridge την ίδια εποχή. Μιλάμε από το 1970 μέχρι το 1975 αυτά τα πράγματα.

Υπάρχουν παραδείγματα σε χώρες που είναι μακρινές, εκτός Ευρώπης, όπως είναι η Νέα Ζηλανδία και είναι πολύ ευαισθητοποιημένη στα θέματα περιβάλλοντος, έχουν πολύ ωραίο περιβάλλον για να περιφρουρήσουν, έχουν τις επιπτώσεις από το παγκόσμιο φαινόμενο του θερμοκηπίου και της τρύπας του όζοντος, όμως αντιμετωπίζουν τα πράγματα με πολύ πιο ώριμο τρόπο. Υπάρχει ένα στάδιο έρευνας, αυτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Υπάρχει στην άλλη πλευρά το στάδιο εφαρμογής. Ενδιάμεσα υπάρχει σίγουρα, απαιτείται να υπάρχει, το στάδιο της ενημέρωσης και της διαβούλευσης του κόσμου. Αυτό στην Ελλάδα αν όχι ανύπαρκτο, είναι σε τόσο νηπιακή κατάσταση που δεν μπορεί να το υπολογίζει κανείς. Σε πάρα πολλά κρατικά έργα αυτό δεν υπήρξε και εξακολουθεί να μην υπάρχει.

Θα ήθελα να πιστεύω ότι η κεντρική εξουσία θα αναλάβει τις ευθύνες της σε αυτό τον τομέα. Υπάρχει εθνική περιβαλλοντική ευθύνη και πρέπει να την δούμε έτσι. Το αν το ένα νησί ή μία συγκεκριμένη περιοχή έχει πρόβλημα ή όχι είναι μεγάλο για τους εκεί, δεν είναι όμως αρκετό για να αποτελέσει εμπόδιο στο να προχωρήσουμε με βήματα που δεν χρειάζεται να είναι να ξαναανακαλύψουμε τον τροχό. Πρέπει να αντιγράψουμε

πετυχημένα παραδείγματα.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Καλιαμπέτσο.

Η κυρία Καννελοπούλου, μιας και θα ήσασταν στο πάνελ ασ πάρετε τον λόγο, ορίστε.

Ε. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ: Καταρχήν είμαι καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στον τομέα Γεωγραφίας και Κλιματολογίας και είμαι Διευθύντρια στο Εργαστήριο Φυσικής του Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος, οπότε τα αντικείμενα που αφορούν και στις κλιματικές αλλαγές και σε οτιδήποτε άλλο έχει σχέση με την ατμόσφαιρα, είμαι ειδική.

Θα ήθελα να ξεκινήσω με το εξής: οι αρχαίοι μας έλεγαν «αντείν, κακείν, το μη χείρον βέλτιστον». Γιατί το λέω; Απευθύνομαι και στη Πολιτεία και τους τοπικούς άρχοντες να δουν αυτό το σχήμα, αν επειγόντως δεν περιοριστούν οι εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα στο βόρειο ημισφαίριο η μεταβολή της θερμοκρασίας, η αύξησή της θα είναι αλματώδης. Στο κάτω κομμάτι το μικρό, δείχνω προς τα έξω βέβαια για τα ακραία καιρικά φαινόμενα, έχουν υπερπολλαπλασιαστεί. Θα πρέπει λοιπόν και οι μεν και οι δε να πάψουν είτε να μην χρηματοδοτεί η Πολιτεία, είτε οι τοπικές κοινωνίες να έχουν υπερευαίσθητες.

Από την άλλη πλευρά άκουσα μια ανακρίβεια, ότι δεν γίνεται έρευνα σοβαρή. Σας πληροφορώ ότι το Πολυτεχνείο ως πούμε έχει αυτή την στιγμή ένα ερευνητικό πρόγραμμα για πολύ υψηλές συγχρηματοδοτήσεις με το εξωτερικό για κατασκευή μικροδικτύων που θα λύσουν ακριβώς το πρόβλημα της μεταφοράς, γιατί σήμερα έχουμε αυτό το πρόβλημα. Κυρίως η ΔΕΗ δεν δέχεται να πληρώσει για την βελτίωση των δικτύων της, τώρα πως θα γίνει; Με διάφορα προγράμματα, συγχρηματοδοτούμενα, πάντως υπάρχει το πρόγραμμα σε εξέλιξη.

Επίσης, υπάρχουν και πολλές άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας οι οποίες μπορούν να συνδράμουν σε συμμετοχή σε έναν βαθμό. Ας πούμε η βιομάζα θα μπορούσε να τεθεί υποχρεωτικά στην αυτοκίνηση, χωρίς αλλαγή της τεχνολογίας. Στα εργοστάσια, τα λιγνιτοεργοστάσια. Δηλαδή θα μπορούσε όλα τα καύσιμα να έχουν προσθήκη 2% κατ' όγκο από βιομάζα. Ένας Έλληνας, η εταιρία Λέκτωρ, έχει πάει στην Γερμανία και έχει φτιάξει εργοστάσιο καύσης των σκουπιδιών και παραγωγής βιομάζας από εκεί και προμηθεύει την Γερμανία, ενώ θα μπορούσε να είχε γίνει και στην χώρα μας αυτό.

Υπάρχουν επίσης άλλες προτάσεις. Είναι ντροπή για την Ελλάδα, όσον αφορά την Γερμανία τουλάχιστον που είναι πρώτη, που έχει την μεγαλύτερη ηλιοφάνεια στην Μεσόγειο, να έχει 9% νομίζω, αν είναι σωστό και αν δεν έχουν καταστραφεί και κάποια άλλα αιολικά πάρκα, λόγω κατασκευής ή κάποια άλλα συστήματα. 9% είναι η συμμετοχή της Ελλάδας σε εναλλακτικές μορφές ενέργειας και η Γερμανία να έχει 20% από την κατανάλωση.

Επίσης, ένα άλλο ζοφερό μοντέλο που θα έπρεπε να δείξουμε και να κάνουμε όλοι μας υποχωρήσεις και οι τοπικές κοινωνίες, γιατί εγώ βέβαια έμαθα ότι εκπροσωπώ και τις τοπικές κοινωνίες. Το μοντέλο ανάμεσα στην προσφορά και την ζήτηση των ενεργειακών αποθεμάτων, των συμβατικών μορφών ενέργειας, πυρηνική, γαϊάνθρακα, πετρέλαιο, φυσικό αέριο, έχει αυξητικές τάσεις, που σημαίνει ότι το 2050 δεν θα υπάρχει τίποτα στον πλανήτη μας. Θα πρέπει λοιπόν αναγκαστικά να στραφούμε και με έναν τρόπο οικονομίας κατά κάποιο τρόπο, να συνδράμουμε ώστε βοηθητικά τα συστήματα.

Η λύση βέβαια η μεγάλη, γίνονται προσπάθειες για δημιουργία, τώρα υπάρχει ένα πρόγραμμα άλλο και απαντώ

στον κύριο που είπε ότι δεν υπάρχουν προγράμματα. Σήμερα είναι έτοιμο σχεδόν να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα δημιουργίας αποπυρηνικής. Δηλαδή προσπαθούν να μιμηθούν αυτό που κάνει ο ήλιος, με τον τεράστιο όγκο που έχει σε υδρογόνο, που το κάνει ήλιο και στο εργαστήριο δημιουργείται σύντηξη. Θέλω να πω ότι γίνονται προσπάθειες και είναι σε φάση ολοκλήρωσης αυτά, δεν είναι τα όνειρα κάποιων ονειροπόλων.

Αυτά ήθελα να πω και σας ευχαριστώ για τον χρόνο που μου διαθέσατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε την κυρία Κανελλοπούλου.

Ο κύριος Κουκιάσας.

ΚΟΥΚΙΑΣΑΣ: Για την συντομία του λόγου. Τουρισμός-Τενερίφη 1990 ούτε μια ανεμογεννήτρια, 2002 4 πάρκα από 100 έως 150 ανεμογεννήτριες. Δεν έχει επηρεάσει καθόλου τον τουρισμό της, η Τενερίφη έχει περίπου τα 3/5 του τουρισμού όλης της Ελλάδας. Φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

Ερεσός, το πάρκο μέσα στην περιοχή NATURA, κανένα πρόβλημα. Μόλυβος- παραδοσιακός οικισμός. Απαγορεύονται τα φωτοβολταϊκά, επιτρέπονται τα κλιματιστικά. ΑΠΕ και τοπική κοινωνία, προστασία περιβάλλοντος. Γερμανία: κάθε αγρότης δίπλα εκεί που καλλιεργεί μπορεί να βάλει και ένα φωτοβολταϊκό. Ελλάδα: νέος νόμος, αυτό που ψηφίστηκε μέσα στο 2006, γη υψηλής παραγωγικότητας, δεν επιτρέπεται το να μπουν φωτοβολταϊκά ή άμα θέλετε είναι λίγο μεσοβέζικο. Αν κάποιος προχωρήσει μάλλον θα φάει τα μούτρα του. Γερμανία: δεν ξέρω τι γίνεται τελικά, ποιος παίζει το παιχνίδι.

Κατά την άποψη μου τρία πράγματα: να είναι ξεκάθαρο το νομικό περιβάλλον που διέπει ότι έχει να κάνει με τις ΑΠΕ. Πρέπει να γίνει μια ενημέρωση και ένας διάλογος με την τοπική κοινωνία και συγχρόνως να βρούμε και εκείνες τις μεθόδους και εκείνα τα εργαλεία όταν οι αγρότες, όταν η περιφέρεια καταστρέφεται, με πάρα πολύ μεγάλη ευκολία χιλιάδες στρέμματα στην Μεσοσηνία, αποχαρκτηρίζονται από γη υψηλής παραγωγικότητας για να μπορέσει να χτίσει ένας εφοπλιστής ένα τεράστιο ξενοδοχειακό συγκρότημα, αλλά απαγορεύεται να βάλουμε σε γη υψηλής παραγωγικότητας 4 στρέμματα με φωτοβολταϊκά. Αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Κουκιάσα.

Κ. ΑΡΣΕΝΗΣ: Γεια σας, εκπροσωπώ την Ελληνική Εταιρία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και τα πρόγραμμα για την αειφόρο ανάπτυξη στο Αιγαίο. Καταρχήν να πω συγχαρητήρια στην ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS για την πρωτοβουλία και την υλοποίηση και την οργάνωση της ημερίδας. Θέλω να πω ότι από την μεριά μας τα επόμενα 3 χρόνια ξεκινάμε μια εκστρατεία ανάδειξης των καλών και κακών παραδειγμάτων αιολικών πάρκων στον κόσμο και στην Ελλάδα. Σαφέστατα η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα είναι κατά πολύ το σημαντικότερο ζήτημα του παρόντος.

Η Ελληνική Εταιρία είναι προφανώς υπέρ της αιολικής ενέργειας και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η Ελλάδα έχει ένα τεράστιο δυναμικό και αιολικό και ηλιακό, γεωθερμικό και πολλά άλλα ακόμα. Ίσως όμως δεν χρειάζεται να χρησιμοποιούμε τις περιοχές φυσικού πλούτου και αρχαιολογικούς χώρους για χωροθέτηση αιολικών πάρκων, ίσως κάποιες φορές οι πολίτες να έχουν δίκιο να αντιδρούν. Ο κύριος Μαυρουδής, εκπρόσωπος της εταιρίας ΡΟΚΑΣ, μας είπε ότι θα ήταν λογικό κάθε χωριό να έχει ένα πάρκο δυναμικής 10 μεγαβάτ από αιολική ενέργεια. Απλά μαθηματικά, 3 χωριά 30 μεγαβάτ.

Έχουμε την τύχη να έχουμε εδώ και την Δήμαρχο Σερίφου.

Η περίπτωση της Σερίφου όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα μιας μεγάλης εταιρίας στον χώρο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έχει προεγκριθεί χωροθέτηση για ένα πάρκο σε μια περιοχή 3-4 χωριών, είναι περίπου η μισή έκταση της Σερίφου, η οποία είναι και περιοχή NATURA, ένα πάρκο 270 μεγαβάτ. Θα ήθελα να ρωτήσω τον κύριο Κατσαρό, την κυρία Τάσιου και τον κύριο Αγαπητίδη, δεδομένου ότι ο κύριος Μαυρουδής έχει απαντήσει ήδη, αν πιστεύουν ότι είναι σωστό να υλοποιηθεί αυτό το πάρκο.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον Κρίτωνα Αρσένη.

Τελευταία ερώτηση, ορίστε.

Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΓΛΟΥ: Γεια σας, εργάζομαι στον Συνήγορο του Πολίτη, στον Κύκλο της Ποιότητας Ζωής. Δυο ερωτήσεις θα κάνω, δεν θα τοποθετηθώ.

Η πρώτη ερώτηση, επειδή δεν είμαι τεχνικός, είμαι νομικός και τα ζητήματα αυτά η αλήθεια είναι ότι δεν τα ξέρω, δεν τα γνωρίζω. Έχω την εντύπωση από όλη την συζήτηση ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι κατά 90% αιολικά πάρκα και αυτό όχι μόνο από την συζήτηση, αλλά και από αυτό που βλέπουμε στην Ελλάδα. Δηλαδή δεν έχω δει εγώ προσωπικά στα ταξίδια που κάνω κάποιο φωτοβολταϊκό πάρκο. Βλέπουμε συνεχώς ανεμογεννήτριες, γιατί έχουμε εξισώσει τόσο πολύ τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με τις ανεμογεννήτριες; Είναι θέμα επιδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Είναι θέμα τεχνικό; Δηλαδή οι άλλες μορφές δεν μπορούν να παράγουν, δεν είναι τόσο αποδοτικές; Οι επενδυτές δεν ενδιαφέρονται για του χι-ψι λόγους; Θα ήθελα δηλαδή όποιος μπορεί από τους παρεμβαίνοντες να μου λύσει αυτή την απορία, γιατί πραγματικά είναι απορίας άξιο.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΓΛΟΥ: Ναι, αυτό για παράδειγμα είναι κάτι το οποίο θα ήθελα να ακούσω και για τις άλλες μορφές, όχι μόνο για τα φωτοβολταϊκά.

Το άλλο ερώτημα που θέλω να κάνω είναι ότι άκουσα για τον χωροταξικό σχεδιασμό του ΥΠΕΧΩΔΕ, ποιο χωροταξικό σχεδιασμό; Δεν ξέρουμε καν τις δασικές εκτάσεις της χώρας. Το Δασολόγιο δεν έχει καταρτιστεί, δεν υπάρχει θέληση ακόμα να καταρτιστεί. Δηλαδή ένας χωροταξικός σχεδιασμός στον αέρα; Το οποίο εμμέσως προσβάλλει και τα αιολικά πάρκα και όλες τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας...

(αλλαγή κασέτας)

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Άλλος ομιλητής; Ορίστε.

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Είμαι μηχανολόγος μηχανικός. Νομίζω ότι υπήρχαν πάρα πολλά ενδιαφέροντα θέματα από πάρα πολλούς εισηγητές και από ακροατήριο επίσης, θα σταθώ στο τελευταίο που ανέφερε ο κύριος από την Άνδρο, ότι αυτές οι ανεμογεννήτριες είναι αρκετά μεγάλα δομικά συγκροτήματα, 100-150 μέτρα μαζί με τους έλικες και τον πύργο και όσο πάνε γίνονται και μεγαλύτερα. Είναι κάτι το οποίο προφανώς είναι ευδιάκριτο σε ένα περιβάλλον και οπωσδήποτε έχει περιβαλλοντικές αισθητικές, πέρα από την παραγωγή ενέργειας. Αυτό πάλι, η παραγωγή ενέργειας, το μεγαλύτερο με τα υλικά είναι η αποθήκευση, δεν είναι τόσο πολύ η μεταφορά. Θα μπορούσε να αποθηκευτεί η ενέργεια σαν υδρογόνο παραδείγματος χάρι και να μεταφερθεί από υδρογόνο σε κάποιο άλλο σημείο και από εκεί να παραχθεί πάλι σε ενέργεια, αλλά το θέμα ότι υπάρχει περιβαλλοντικό πρόβλημα υπάρχει. Για αυτό και οι τοπικοί φορείς δικαιολογημένα αντιδρούν.

Σε αυτό που είπε ο κύριος Μαντέλης, ότι «think globally and act locally», φυσικά. Αυτό δεν μπορείς να το επιβάλλεις από

πάνω σαν κράτος μέσα από δείκτες, παρατηρήτρια και όλο το συρφετό αυτών των πραγμάτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, πράγματα που αυτοί από μόνοι τους ξέρουν τι είναι οι ανάγκες του. Φυσικά πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερος διάλογος, αλλά πρέπει να ξεκινήσει από την Τοπική Αυτοδιοίκηση αυτό το πράγμα, γιατί αυτοί θα δεχτούν αυτά τα πράγματα στο περιβάλλον τους.

Αυτή η τεχνολογία είναι εν εξελίξει, συνέχεια αλλάζει. Είναι κάτι το οποίο προφανώς πρέπει να μπει στο μίξερ των ποσοστών από διαφορετικές πηγές ενέργειας που χρησιμοποιεί ένα κράτος, όσο πάμε και το πετρέλαιο λιγοστεύει, το πετρέλαιο είναι για μεταφορές μόνο. Το κάρβουνο και οι εγκαταστάσεις από τον λιγνίτη είναι παλιές εγκαταστάσεις, έχουν αποσβεστεί και άρα η παραγωγή ενέργεια από αυτές, ανά κιλοβατόρα είναι πολύ φτηνές και αυτές κρατάνε την βάση της παραγωγής ενέργειας, οπότε αυτά πρέπει να μπουνε μέσα από έναν συνδυασμό και επιχορηγήσεων και επίσης βλέποντας το πράγμα μέσα από την εξέλιξη της τεχνολογίας.

Αυτό ήθελα να πω.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κύριο Παπαδόπουλο. Ήθελα να πω το εξής: είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση, έχει ξεπεράσει ήδη τον χρόνο μας, ξεκινήσαμε και πιο νωρίς, οπότε σύντομα παρακαλώ.

Β. ΜΠΙΛΙΟΥ: Είμαι πολιτική μηχανικός από τον Συνήγορο του Πολίτη. Ένα σημείο θέλω μόνο να επισημάνω. Έχει ειπωθεί, αλλά νομίζω ότι το θέμα της κοινωνικής αποδοχής δεν είναι κάτι που το συναντάμε στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και μάλιστα στις ανεμογεννήτριες, είναι κάτι στο οποίο πάσχει γενικώς η ελληνική κοινωνία. Δεν είναι θέμα τεχνολογίας, ούτε θέμα ελεγκτικών μηχανισμών. Το ξέρουμε ότι και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί υπάρχουν και αξιόλογοι επιστήμονες. Δεν μπορούμε πάντα να κάνουμε επίκληση των άλλων κρατών γιατί είναι πιο μπροστά. Νομίζω ότι βασικό στοιχείο είναι το ότι (...) ούτε θέμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Το καλύτερο εργαλείο για να πειστεί ο απλός πολίτης είναι να δει ένα έργο να λειτουργεί και να μην υπάρχει υπερβολική επιβάρυνση για αυτόν. Κανένας δεν μπορεί να αποδεχτεί μια εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού δίπλα του η οποία μυρίζει. Σαφώς υπάρχει η τεχνολογία και σαφώς υπάρχει η νομοθεσία η οποία θέτει όρια απόστασης, όρια ασφαλείας. Δεν αρκούν αυτά, ούτε των ελεγκτικών μηχανισμών, ώστε μετά να πάνε να καταγράψουν την κακοδιοίκηση, να επιβάλλουν τα πρόστιμα και να μπουνε σε άλλη διαδικασία ακύρωσης του περιβαλλοντικού ελέγχου. Νομίζω ότι είναι βασικό. Ούτε οι περιβαλλοντικοί δείκτες που ανέφερε η κυρία Θεοχάρη και εδώ δεν είναι το θέμα, τους ξέρουμε, όλοι τους ξέρουμε τους περιβαλλοντικούς δείκτες και αν θα εφαρμοστούν, ποιος θα τους ελέγξει και με τι κριτήρια. Το θέμα είναι να δημοσιοποιούνται τα αποτελέσματα μετρήσεων. Βάσει των αποτελεσμάτων αυτών να γίνεται βελτιστοποίηση των τεχνολογιών και φυσικά πάνω από όλα να γίνει και προσαρμογή των τεχνολογιών στα δεδομένα τα δικά μας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Θα ήθελα να παρακαλέσω τώρα τους συναδέλφους που είναι το πάνελ να είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομοι. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα η συζήτηση, θα υπάρχουν πρακτικά από όλα αυτά που ειπώθηκαν εδώ μέσα, θα καταγραφούν. Αυτό που νομίζω ότι μπορούμε να δεσμευτούμε και ως δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS, είναι ότι αυτόν τον διάλογο θα τον συνεχίσουμε με την συνεργασία όλων των φορέων εδώ πέρα αλλά και θα τον επεκτείνουμε και χωρικά.

Θα ήθελα να παρακαλέσω τον κύριο Μέντζο να ξεκινήσει και μετά τον κύριο Κατσαρό, ως ανθρώπους που έχουν πιο πολύ σχέση με το διαχειριστικό κομμάτι. Σε σχέση με τα ερωτήματα αυτά που ακούστηκαν αν θέλετε κάτι να προσθέσετε.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Άμα υπάρχει συγκεκριμένο ερώτημα να απαντήσω, αλλά σε όλα τα θέματα...

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Δεν εννοώ αυτό, δεν είπα να απαντήσετε σε όλα τα ερωτήματα. Αν θέλετε κάτι να σχολιάσετε με αφορμή τα ερωτήματα που τέθηκαν.

Ο κύριος Κατσαρός.

Α. ΚΑΤΣΑΡΟΣ: Πράγματι είναι πολύ ενδιαφέροντα όλα τα ερωτήματα. Νομίζω ότι θα έπρεπε να διαρκέσει όχι μέχρι το βράδυ, αλλά ίσως και μέχρι αύριο το βράδυ για να μπορέσουμε να δώσουμε απαντήσεις και να έρθουμε σε ένα επίπεδο ενημέρωσης που θα ήταν ικανοποιητικό.

Εγώ θα σταθώ περισσότερο στα τελευταία ερωτήματα που τέθηκαν και αφορούν και την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας. Καταρχήν για αυτά τα αιολικά πάρκα στα οποία αναφέρθηκε και ο κύριος Αρσένης, αλλά και η Δήμαρχος της Σερίφου για την ανάπτυξη. Εδώ θα πρέπει να διευκρινίσω και προκειμένου να υπάρχει πλήρης ενημέρωση, απλώς έχουν κατατεθεί αιτήσεις από επενδυτικούς ομίλους, έχουν κατατεθεί αιτήσεις στην ΠΑΕ και στο Υπουργείο Ανάπτυξης για να αναπτυχθούν αιολικά πάρκα. Αυτό δεν σημαίνει ούτε ότι έχουν προεγκριθεί, ούτε τελικά θα κατασκευαστούν όλες αυτές οι ανεμογεννήτριες, οι 87, τα 250 μεγαβάτ ή τα 1600 κλπ.

Καταρχήν όπως σας είπα και στην τοποθέτησή μου, σε αυτή την φάση η άδεια παραγωγής θα περιλαμβάνει τον προκαταρκτικό περιβαλλοντικό έλεγχο. Αυτό σημαίνει ότι, ως προς τα περιβαλλοντικά θέματα, αλλά και ως προς τα χωροταξικά, έστω και αν δεν υπάρχει χωροταξικός σχεδιασμός, εξετάζεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών και λοιπά, όπου προκειμένου να εγκριθεί η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση γίνονται όλοι αυτοί οι έλεγχοι. Οι φορείς όπως είπε κάποιος από τους ομιλητές είναι 20-25, ανάμεσα σε αυτούς είναι οι αρχαιολογίες, είναι φορείς της Πολιτείας που έχουν να κάνουν με τις προστατευόμενες περιοχές, με τον φυσικό πλούτο, το Δασαρχείο, όλοι. Επομένως, νομίζω ότι με αυτό τον τρόπο δεν πρέπει να υπάρχει ανησυχία, δεδομένου ότι εξασφαλίζεται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και σύμφωνα με τις αρχές και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης η προστασία του περιβάλλοντος.

Να αναφερθώ στο θέμα που εθίγη σε σχέση με την Άνδρο ή γενικότερα με τη Σέριφο, ότι της Σερίφου οι ανάγκες είναι τόσες που θα ηλεκτροδοτήσει το Λαύριο η Σέριφος ή η Άνδρος θα ηλεκτροδοτήσει το Λαύριο. Εδώ θα πω το εξής: η διασύνδεση γίνεται με το Λαύριο και αυτό γίνεται διότι κάπου πρέπει στην ηπειρωτική χώρα να διασυνδεθούν έτσι ώστε να μεταφέρεται ενέργεια και προς την ηπειρωτική χώρα, αλλά και από την ηπειρωτική χώρα. Όλοι τουλάχιστον που είσαστε στα νησιά γνωρίζετε το μεγάλο πρόβλημα που υπάρχει στην ποιότητα ηλεκτρισμού. Διακοπές, βυθίσεις τάσης, μηχανές μικρές, παλιές, που είναι ιδιαίτερα ρυπαντικές για το περιβάλλον.

Θα ήταν ευχής έργον να μπορούσαν να διασυνδεθούν τα νησιά, έτσι ώστε να υπάρχει μια σταθερότητα στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, να εκμεταλλεύεται το αιολικό δυναμικό όπου είναι δυνατόν να γίνει αυτό χωρίς να προσβάλλει το περιβάλλον, χωρίς να μειώνει τον τουρισμό, χωρίς να υπάρχει επίπτωση σημαντική. Κάποια επίπτωση θα υπάρχει, παντού υπάρχει κάποια επίπτωση όταν κάνει ο άνθρωπος κάτι. Το θέμα είναι να μην προσβάλλει το περιβάλλον, να είναι μέσα στα όρια τα ανεκτά. Αυτό μπορεί να γίνει βέβαια και μέσα από τις εγκρίσεις που δίνονται από τα Νομαρχιακά Συμβούλια για τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και λοιπά.

Επομένως, δεν θα έπρεπε να το σκεφτούμε ότι εμείς έχουμε ανάγκη μόνο για 15 μεγαβάτ, τόσες ανεμογεννήτριες να βάλουμε. Η Κοζάνη ή η Πτολεμαίδα έχουν ανάγκη για 8.000 μεγαβάτ που είναι εγκατεστημένα εκεί; Όχι βέβαια και τι

μεγαβάτ πραγματικά. Πολλά είναι τα θέματα, χρειαζόμαστε πολύ ώρα. Γιατί αναπτύσσονται τα αιολικά; Τα αιολικά λόγω ωριμότητας της τεχνολογίας έχουν ένα προβάδισμα στην ανάπτυξη, διότι συνδυάζουν απόδοση με κόστος. Αυτό για παράδειγμα δεν το έχουν τα φωτοβολταϊκά. Τα φωτοβολταϊκά προκειμένου να μπορούν να αποσβένονται μέσα σε μια λογική χρονική περίοδο που ένας επιχειρηματίας θα ήθελε, έχουν με τον καινούργιο νόμο επιδοτηθεί έξι φορές περισσότερο και γιατί έγινε αυτό, που τελικά πάλι ο καταναλωτής θα το πληρώσει.

Άρα πρέπει να το βλέπουμε συνολικά, πρέπει να δούμε ότι κάποια ομάδα θέλει κάτι, μια άλλη ομάδα θέλει κάτι άλλο, πρέπει να υπάρξει ένας συγκερασμός, πρέπει να υπάρξει χωρίς υπερθερμάνσεις της αγοράς, μια λογική ανάπτυξη των ΑΠΕ, να αντικαταστήσουν πετρέλαιο, να αντικαταστήσουν φυσικό αέριο, να αντικαταστήσουν ενδεχομένως αργότερα και λιγνίτη. Δεν μπορούν όμως να εκλείψουν και οι οι θερμικές μονάδες. Το θυμήθηκα τώρα, γιατί κάπου ελέγχθη αυτό, ότι να υποκαταστήσουν μονάδες οποιουδήποτε παραγωγού ή και της ΔΕΗ βέβαια, που έχει και το μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από καύσιμα ορυκτά.

Όλες αυτές οι μορφές ενέργειας, οι ΑΠΕ, κατά μεγάλο ποσοστό είναι μη ελεγχόμενης παραγωγής. Τι θα γίνει αν στηριζόμαστε στην παραγωγή από αιολική ενέργεια και δεν υπάρχει για 2-3 μέρες καθόλου άνεμος στον ελληνικό χώρο; Η ΡΑΕ ήδη έχει ξεκινήσει και κάνει μελέτες προς αυτή την κατεύθυνση, έτσι ώστε να προσδιοριστεί η μέγιστη δυνατή διείσδυση, να προσδιοριστούν τα επίπεδα τα οποία θα δίνουν μια βεβαιότητα στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από αιολικά πάρκα.

Ας πούμε ότι υπάρχουν εγκατεστημένα 2.000 μεγαβάτ. Δεν μπορείτε να τα έχετε σίγουρα αυτά. Θα πρέπει όλη αυτή η λειτουργία να συνδυαστεί με προγνώσεις ακριβείς του καιρού, για τις επόμενες 24 ώρες, ίσως και περισσότερο, θα πρέπει να υπάρχει backup υποδομή σε θερμικά εργοστάσια, έτσι ώστε εάν χαθούν κάποια αιολικά να μπορούν να αντικαταστήσουν.

Τέθηκαν αυτές οι ερωτήσεις, αυτά είχα εγώ να πω.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ τον κύριο

Κατσαρό.

Ο κύριος Αγαπητίδης παρακαλώ.

Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ: Τηλεγραφικά κάποια σχόλια. Αναφέρθηκε κατ' επανάληψη το φαινόμενο της Γερμανίας, τόσα μεγαβάτ η Γερμανία, τόσα η Ελλάδα. Νομίζω ότι η αντιπαράθεση αυτή δεν είναι εύστοχη, αγαπητέ μου κύριε συμπατριώτη Ναπολιτάνε, η κλίμακα είναι διαφορετική. Αν θέλουμε να κάνουμε συγκρίσεις με ευρωπαϊκές χώρες να κάνουμε με την Πορτογαλία, με την Δανία. Από την Γερμανία να αντλήσουμε κάποιες πολιτικές, ναι. Όμως τόσα μεγαβάτ εκεί, τόσα εδώ, δεν κολλάει.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ: Με την Δανία τότε. Σε σχέση με την Δανία είμαστε πιο πίσω, σαφέστατα. Σε σχέση με την Πορτογαλία; Σας αρέσει πολύ η λέξη ουραγοί, πάντως δεν είμαστε. Όσο και να θέλετε ουραγοί δεν είμαστε.

Πάω τώρα στο θέμα της ενημέρωσης, επειδή αναφέρθηκε ότι πρέπει να δώσουμε μεγαλύτερο βάρος στην ενημέρωση. Πριν από 2 χρόνια περίπου προκήρυξε μια εκστρατεία ενημέρωσης το Υπουργείο Ανάπτυξης με χρηματοδότηση του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ο ανάδοχος προέκυψε μετά από μεγάλη διαδικασία και στη συνέχεια κάποιος ο οποίος ήταν επιλαχών προσέφυγε στο Συμβούλιο Επικρατείας και το θέμα βρίσκεται εκεί. Έχει μπλοκαριστεί εδώ και αρκετό καιρό λοιπόν το θέμα της ενημέρωσης σε αυτά τα γρανάζια, επιπρόσθετα όμως έχει ξεκινήσει μια τέτοια διαδικασία και η ΡΑΕ και νομίζω ότι από τις αρχές του χρόνου η εκστρατεία αυτή θα βγει στον αέρα.

Επίσης, αξίζει να αναφέρω ότι το ΚΑΠΕ κατασκευάζει στο πειραματικό αιολικό του πάρκο στην Κερατέα, μια πρότυπη μονάδα ενεργειακής αγωγής η οποία απευθύνεται στα σχολεία, όπου θα μπορούν να έρχονται σχολεία από όλη την Ελλάδα χωρίς να πληρώνουν εισιτήριο και να βλέπουν σε μικρή κλίμακα όλες τις μονάδες ΑΠΕ που είναι δυνατόν να υπάρξουν και να κατασκευαστούν. Γιατί νομίζω η κυρία Τάσιου το είπε, από την εκπαίδευση πρέπει να ξεκινήσουμε.

Ακουστήκη επίσης γιατί επικρατούν τα αιολικά σε σχέση με τα φωτοβολταϊκά ή άλλα. Το κάλυψε σε μεγάλο βαθμό

ο κύριος Κατσαρός, απλώς να προσθέσω ότι το μεγαλύτερο ποσοστό στην ηλεκτροπαραγωγή σε σχέση με τον στόχο 20% που πρέπει να πιάσουμε είναι από τα μεγάλα υδροηλεκτρικά και όχι από τα αιολικά. Πολύ μεγαλύτερο από τα αιολικά.

Τέλος, για τον χωροταξικό σχεδιασμό: πράγματι υπάρχει το δίλημμα ποιο χωροταξικό σχεδιασμό, αν θα πρέπει να τον κάνουμε ή να μην τον κάνουμε εφόσον (δεν) υπάρχει Δασολόγιο και λοιπά. Να θυμίσω ότι το '83 όταν ο μακαρίτης ο Τρίτσης έκανε την νομοθεσία για τον πολεοδομικό σχεδιασμό υπήρχε και τότε το δίλημμα: πώς θα κάνεις αφού δεν υπάρχει Κτηματολόγιο, περίμενε πρώτα 15-20 χρόνια να υπάρξει Κτηματολόγιο και μετά κάνουμε νόμο για τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Αγαπητίδη.

Η κυρία Τάσιου.

ΤΑΣΙΟΥ: Θα ήθελα πρώτα να κάνω μια έκκληση σε όλους μας. Αυτή η υπεραίσθησία που δείχνουμε για τα αιολικά, «είναι άσχημα, σκοτώνουν τα πουλιά και λοιπά, δεν τα θέλουμε εδώ, να πάνε στον δίπλα, να πάνε παραδίπλα, δεν ξέρω αν υπάρχει κανένας Δήμαρχος εδώ από την Πτολεμαΐδα ή από την Μεγαλόπολη. Γιατί έχουμε δυο κατηγορίες πολίτες στην Ελλάδα; Γιατί οι Μεγαλοπολίτες και της Πτολεμαΐδας και της Κοζάνης ζουν υπό τις συνθήκες που ζουν; Έχετε πάει; Πηγαίνετε καμιά φορά, πηγαίνετε να δείτε τι αναπνέουν. Έχουν επωμιστεί όλο το βάρος όλης της ηλεκτροπαραγωγής όλης της Ελλάδας και εμείς έχουμε ευαισθησίες, λέμε: δεν μας αρέσουν, είναι 10 χιλιόμετρα από τον αρχαιολογικό χώρο. Εμένα μου αρέσουν πάρα πολύ παραδείγματα χάρη και γιατί είναι άσχημη η ανεμογεννήτρια που την βλέπετε από τα 10 χιλιόμετρα;

Κάποτε θυμάμαι έναν θα έλεγα φωτισμένο Δήμαρχο της Μυκόνου, ο οποίος μου είχε πει ότι: είμαι πολύ ευτυχής που έχω την ανεμογεννήτρια που έχετε κάνει εδώ πέρα, διότι την έχω εδώ πέρα ως τουριστική ατραξιόν, έρχονται οι τουρίστες και τους αρέσει και τους την δείχνω. Θα ήθελα να παρακαλέσω να σκεφτούμε το πάντρεμα - το λέω για όλους - τουρισμού και αιολικών πάρκων. Σκεφτείτε το καλά, δεν είναι αντίθετα. Υπάρχει μεγάλο λάθος, δεν είναι αντίθετα. Η Ευρώπη διψάει για περιβαλλοντικό τουρισμό και η Νότιος Εύβοια μπορεί να πουλάει περιβαλλοντικό τουρισμό, να δείχνει τα αιολικά πάρκα στο διαδύκτιο και να λέει ότι: οι τουρίστες μας δεν επιβαρύνουν το κλίμα.

Συμφωνώ σε ένα πράγμα: ενδεχομένως να έχει δίκιο ο κύριος από την Νότια Εύβοια ότι οι γραμμές δημιουργούν κάποιο πρόβλημα και αυτό πιστεύω ότι ενδεχομένως πρέπει να αντιμετωπιστεί. Βεβαίως είναι θέμα κόστους, αλλά μπορεί να γίνει ένας καλύτερος σχεδιασμός. Όμως επιμένω ότι ο περιβαλλοντικός τουρισμός πουλάει, σκεφτείτε το αυτό.

Τι άλλο να πω; Ότι τα ανταποδοτικά τέλη πρέπει να πηγαίνουν προς την σωστή κατεύθυνση και αν όχι, όπως είπε κάποιος, για τα δάση ή αποκατάσταση δασών ή δασικών δρόμων ή δεν ξέρω τι. Εν πάση περιπτώσει, για το όφελος της τοπικής κοινωνίας είναι προφανές. Στο γιατί δεν γίνεται, δεν μπορώ να απαντήσω και αυτό το ερώτημα πάει κοντά, μαζί με κάποιον που είπε: γιατί δεν κάνουμε συνεταιρισμούς να φτιάχνουμε αιολικά πάρκα, όπως ας πούμε στην Δανία; Μα γιατί δεν κάνουμε; Δεν είμαστε άξιοι να κάνουμε συνεταιρισμούς, γιατί όλοι οι συνεταιρισμοί οι αγροτικοί διαλύθηκαν γιατί ο ένας έκλεβε τον άλλον. Συγγνώμη δηλαδή που τα λέω τα πράγματα με το όνομα τους, αλλά έτσι είναι. Έχει αποδειχτεί στην Ελλάδα ότι σε συνεταιριστική βάση, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, μπορούμε να πάμε μπροστά; Όλες βουλιάζουν, οι περισσότερες.

Το γιατί τα αιολικά νομίζω απαντήθηκε. Θέλω ίσως να τελειώσω με τα λόγια που είπε ο καθηγητής κύριος Ζερβός

σε ένα πρόσφατο Συνέδριο για την ενέργεια γενικά, όπου ακούστηκαν πολλά πράγματα και θα σας πω γιατί πρέπει να το σκεφτόμαστε και να διερωτόμαστε. Καταρχήν δυο πράγματα: η έκθεση Στερν δεν ξέρουμε πώς θα χρησιμοποιηθεί, υπάρχει μεγάλη υπόνοια ότι θα χρησιμοποιηθεί για να γίνουν πυρηνικά.

Το δεύτερο που ακούσαμε σε αυτό το συνέδριο είναι ότι το μέλλον - ακούστηκε σαν πρόβλεψη, σαν δεν ξέρω, από διακεκριμένο καθηγητή του Πολυτεχνείου, ο οποίος έχει κάνει σχετική μελέτη - είναι ότι η Ευρώπη ευελπιστεί στην καθαρή καύση του κάρβουνου. Γυρίζουμε δηλαδή πίσω τώρα στον Μεσαίωνα, θα ανακαλύψουμε τεχνολογίες που θα είναι τόσο καθαρές που θα μας λύσει το κάρβουνο το πρόβλημα. Αυτή όλη η μελέτη έγινε με μια τιμή πετρελαίου 50 δολάρια το βαρέλι, με μια προοπτική 30-40 ετών μπροστά. Έτσι έγιναν όλες οι τεχνικοοικονομικές συγκρίσεις και ο καθηγητής κύριος Ζερβός είπε: και αν δεν είναι 50 και είναι 100 τι θα γίνει; Όλη αυτή η προσπάθεια πού θα πάει; Θα φουντάει βέβαια και εν τω μεταξύ πού θα βρισκόμαστε; Στο κενό, από πλευράς ενεργειακής και από πλευράς περιβάλλοντος.

Η αιολική ενέργεια σήμερα είναι η μόνη καθαρή ενέργεια, τεχνικά ώριμη, οικονομικά ανταγωνιστική, με τους κλασσικούς σταθμούς, της οποίας το κόστος είναι γνωστό και σήμερα και αύριο και σε 10 χρόνια και σε 30 χρόνια θα είναι γνωστό, διότι θα κατεβαίνει, δεν πρόκειται να ανέβει και νομίζω ότι αυτή είναι η απάντηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε την κυρία Τάσιου.

Θα παρακαλούσα τον κύριο Μαυρουδή λίγο σύντομα.

Γ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ: Για το χωροταξικό σχεδιασμό, την ανάγκη δηλαδή να υπάρξει ένας ορθολογικός σχεδιασμός και των ΑΠΕ, αλλά και του τουρισμού και της βιομηχανίας, που είναι 3 σχέδια που προχωρούν παράλληλα και κατά την γνώμη μου, έτσι θα έπρεπε να είναι. Η άποψή μου είναι ότι το στοίχημα του χωροταξικού σχεδιασμού, για το αν δηλαδή θα επιτύχει και αν δεν θα πέσει στο Συμβούλιο της Επικρατείας μετά από 1-2 χρόνια, είναι ότι πρέπει με γνώμονα τις εθνικές δεσμεύσεις να θέτει κάποια όρια ανά τακτά χρονικά διαστήματα των 3 ή των 5 ετών σχετικά με την ανάπτυξη των ΑΠΕ. Δηλαδή κάπου να σχεδιάζει και την οροφή της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών, έστω και με κάποιες αισιόδοξες προβλέψεις ή περισσότερο του δέοντος αισιόδοξες. Για μένα αυτή η οργάνωση και ο προγραμματισμός θα μπορούσε να κάνει την ανάπτυξη των ΑΠΕ πολύ αποτελεσματική για το μέλλον. Να ξέρουμε δηλαδή κάθε Νομός και κάθε Περιφέρεια ποιος θα είναι ο αριθμός των μεγαβάτ ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή άλλης συμβατικής μορφής, θα απαυχθεί και θα κατασκευαστεί τις επόμενες δεκαετίες.

Δεν έχω τίποτα άλλο να προσθέσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ.

Ο κύριος Μαντέλης.

Α. ΜΑΝΤΕΛΗΣ: Πρώτα από όλα ήθελα να σταθώ στην τοποθέτηση του κυρίου Μαβή που μου άρεσε. Έβαλε ένα ζήτημα ο κύριος Μαβής, το οποίο δεν το απαντάμε στην πράξη όμως. Στην πράξη έχουμε αντίθεση. Όταν η τοπική κοινωνία συγκρούεται, δεν συγκρούεται στο ποιο είναι το καλύτερο, αλλά συγκρούεται επί της αρχής. Αρνείται με την δεισιδαιμονία ή με τον σκοταδισμό να αποδεχτεί ότι πρέπει κάτι να κάνουμε. Όμως δέχομαι απόλυτα την άποψη του κυρίου Μαβή ότι υπάρχουν ζητήματα που πρέπει να συζητούνται και αυτό είναι που δεν έχουμε πετύχει. Δηλαδή φτάνουμε και πολωνόμαστε πολλές φορές σε ζητήματα που υπάρχει λύση, αλλά δεν υπάρχει διάλογος.

Νομίζω ότι πρέπει να υιοθετήσουμε και να είναι από τα πορίσματα αυτή η πρόταση, ότι κάποια θέματα πρέπει να τα συζητάμε. Μπορεί να μην φτάσουμε στα αποτελέσματα

που θέλει η Τοπική Αυτοδιοίκηση, που θέλει ο επενδυτής ή που θέλει το Υπουργείο, αν όμως αποδεχτούμε ότι έχουμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα των κλιματικών αλλαγών και ότι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι λύση, αν μπορούμε σε αυτή την λογική νομίζω ότι τα υπόλοιπα μπορούν να βρεθούν. Δεν υπάρχει όμως αυτή η λογική σήμερα και πρέπει να το πούμε.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο της υφιστάμενης λογικής είναι και η λογική που ήδη είπε η κυρία Τάσιου προηγούμενα και θα μου επιτρέψει να την ενισχύσω σε αυτό που είπε. Το ζήτησε στην Λακωνία αυτό το πρόβλημα. Η Λακωνία είχε ένα μοναδικό επιχείρημα σε τελευταία ανάλυση: γιατί να κάνω εγώ αιολικά πάρκα, όταν μου φέρνετε ενέργεια από την Πτολεμαΐδα; Αλλά χωρίς να σκέφτεται τι πληρώνουν οι κάτοικοι της Πτολεμαΐδας για να έχει ενέργεια η Λακωνία. Είναι τρομερή η δυσαναλογία που υπάρχει, φοβερή, διότι εκεί πέρα οι άνθρωποι εξοντώνονται βιολογικά και τους επιβάλλουμε να εξοντωθούν βιολογικά για να μην ανεχτούμε οπτικά να έχουμε μια ανεμογεννήτρια σε 8 χιλιόμετρα από το σπίτι μας ή από το χωριό μας ή η Μεγαλόπολη και λοιπά.

Είναι πολύ σημαντικό να το αντιληφθούν αυτό το ζήτημα, ότι πρέπει να υπάρχει μια αλληλεγγύη. Όχι επειδή λύσαμε το πρόβλημα με την Πτολεμαΐδα, αν το λύσαμε, σημαίνει ότι δεν πρέπει να προχωρήσουμε παραπέρα. Και θέλω να επαναλάβω σε αυτό το σημείο, κυρία Τάσιου, δεν είναι ότι το κάρβουνο θα γίνει στο μέλλον, ήδη γίνεται και στην Ελλάδα αναμινύουμε λιγνίτη με κάρβουνο εισαγόμενο. Τι να κάνουμε; Έτσι είναι η πραγματικότητα.

Για τα πυρηνικά, έχει μπει πλέον η υπόθεση των πυρηνικών σε πρώτη γραμμή. Ακούσατε προ ημερών ότι η Αμερική ενέκρινε το πυρηνικό πρόγραμμα των Ινδίων, γιατί η Ινδία πεινά σε ενέργεια. Πρέπει να βρεθεί μια λύση για τον κόσμο που πεινά για τον κόσμο των φτωχό, η Κίνα πεινά σε ενέργεια. Αν δεν προχωρήσουμε σε αυτό, η άλλη λύση είναι τα πυρηνικά και ήδη έχει αρχίσει και γίνεται. Εκεί πάλι θα λέμε μετά εκ των υστέρων τι πάθαμε και δεχτήκαμε τα πυρηνικά. Τότε θα καταλάβουμε πως το τοπικό πρόβλημα λύνει το παγκόσμιο, όταν από το παγκόσμιο πρόβλημα των πυρηνικών, πληγεί ο τόπος μας. Γιατί θα πληγεί από κάπου δίπλα, από το

Τσερνομπίλ θα πληγεί. Εμείς δεν θα έχουμε πυρηνικά, αλλά αυτός που θα έχει θα μας δημιουργήσει εμάς το πρόβλημα.

Οι πολιτικές, δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες πολιτικές. Στο ερώτημα γιατί προωθούμε τα αιολικά και λοιπά, είναι γιατί τα αιολικά έπρεσαν πολλές συγκυρίες μαζί. Αλλά συνολικές πολιτικές δεν προχωρήσαμε.

Θέλω να αναφερθώ στο παράδειγμα της Γερμανίας για τα φωτοβολταϊκά. Τα φωτοβολταϊκά είναι ακριβά και για αυτό δεν συμφέρει να τα βάλουμε. Τα φωτοβολταϊκά για να γίνουν φτηνά πρέπει η παραγωγή τους να γίνει φτηνότερη, πρέπει να έχουμε μαζική παραγωγή. Η Γερμανία έκανε το πολύ απλό πράγμα, είπε ότι: πρέπει να αυξήσω την παραγωγή των φωτοβολταϊκών. Για να την αυξήσω βάζω μια υψηλή τιμή ενέργειας, προερχόμενη από φωτοβολταϊκά. Ευτυχώς - και είναι καλό βήμα αυτό - το Υπουργείο Ανάπτυξης με τη νομοθεσία που έκανε έδωσε ένα βήμα σε αυτή την κατεύθυνση, αλλά δεν αρκεί μόνο αυτό.

Η Γερμανία εισήγαγε την έννοια της «πράσινης στέγης» και είπε ότι «όποιος βάλει στην στέγη του ένα φωτοβολταϊκό, του χαρίζω πολεοδομικό ότι είναι εκεί πέρα ανάμεσα». Και αυτό το «εκεί πέρα ανάμεσα», επειδή έχει πολύ αξία η γη, είναι πολύ σημαντικό. Εμείς ποτέ δεν προχωρήσαμε σε μια πολιτική πράσινης στέγης ή πράσινου χωριού ή πράσινου αγρού, δεν ξέρω πως θα το λέγαμε, για να δημιουργήσουμε κίνητρα πέρα από τα οικονομικά, κίνητρα από την φύση τους που θα αναπτύξουν πολιτικές για τα φωτοβολταϊκά.

Λέχθηκε για τα απορρίμματα, να αναφερθώ πάλι στο θέμα των πολιτικών. Όταν σε όλη την Ευρώπη συζητάγαμε την αξιοποίηση των απορριμμάτων για παραγωγή ενέργειας, εμείς εδώ δίναμε μάχες χαρακωμάτων για την «υγειονομική» ταφή των απορριμμάτων και δεν μπορούσε να βρεθεί και κανένας τρόπος για να ταφούν, ενώ επειδή λέγαμε να είναι για επίδειξη και να συνδυάσουμε τον τουρισμό. Αν πάει σήμερα κανείς στην Βιέννη με ένα τουριστικό γραφείο να κάνει τουρισμό, το τουριστικό γραφείο ή ο τοπικός τουριστικός Οργανισμός εκεί πέρα μεταξύ των αξιοθέατων που θα πάει να του δείξει είναι στο κέντρο της Βιέννης δίπλα στον Δούναβη, το μεγάλο εργοστάσιο καύσης των απορριμμάτων για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Το έχουν

διακοσμήσει μάλιστα και με σύγχρονη ζωγραφική, σύγχρονα γλυπτά. Είναι τα αξιόθεατα της Βιέννης. Εκείνοι τα δείχνουν και κάνουν τουρισμό, εμείς δεν ξέρουμε πού να τα βάλουμε. Επομένως είναι συνδυασμός και πολιτικών και υιοθέτησης από την τοπική κοινωνία καινοτόμων λύσεων. Να σπάσουμε νοοτροπίες που μέχρι σήμερα μας καθλώνουν.

Εκεί θέλω να καταλήξω και να πω μια κουβέντα, αναφερόμενος στο 2% ή το 3%, που έθιξε ο κύριος Αντωνόπουλος κατ' εξοχήν, αλλά και άλλοι ομιλητές, πρώτος όμως το έβαλε ο παλιός φίλος, ο Θανάσης Μπουραντάς, ο Νομάρχης Εύβοιας. Πρώτα από όλα υπάρχει ένα θέμα αρχής, το οποίο είναι δικό μου θέμα αρχής, δεν μπορεί να το υιοθετήσει κανείς. Εγώ όμως θεωρώ ότι δεν πρέπει κανείς να παίρνει τίποτα αν δεν δίνει κάτι. Όταν παίρνεις το 2% επειδή δίνεις τον αέρα για μένα δεν ικανοποιητικό, είναι προσωπική άποψη.

Πέρα όμως από την προσωπική άποψη υπάρχει μια πραγματικότητα, η πραγματικότητα είναι ότι αυτό το 2% ή 3% πρώτων επιβαρύνει την παραγωγή και όταν λέμε ότι επιβαρύνει την παραγωγή δεν επιβαρύνει τον επενδυτή. Ο επενδυτής μετακυλύει αυτό το 5% στο κόστος παραγωγής. Σήμερα δεν φαίνεται επειδή χρηματοδοτείται κατά 40% το κόστος της παραγωγής, όταν θα σταματήσει να επιδοτείται τότε το κόστος της παραγωγής θα περάσει στον πολίτη απευθείας, και σήμερα περνάει γιατί το 40% που παίρνει ο επενδυτής το παίρνει από τα λεφτά του φορολογούμενου πολίτη. Δεν το νιώθει όμως σήμερα ο πολίτης, θα έρθει η στιγμή που θα το νιώθει και εμείς δεν μπορούμε να επιβαρύνουμε εσασί τον πολίτη ότι θα μπορούμε να του δώσουμε φτηνότερη και πράσινη ενέργεια.

Το δεύτερο ζήτημα, το οποίο το θεωρώ σοβαρότερο είναι ότι αυτό το 2% ή 3% έχει γεννήσει πολλά προβλήματα συζητήσεων κάτω από το τραπέζι. Δεν θέλω να το πω αλλιώς, αλλά κάπως όλοι καταλαβαίνουμε τι εννοώ. Δεν είναι το θέμα το 2% ή το 3%, είναι τι παζαρεύεις κάθε φορά όταν πας να εγκαταστήσεις ένα ενεργειακό πάρκο πέρα από το 2% ή το 3% και αυτό δημιουργεί σωρεία προβλημάτων.

Αυτά ήθελα να πω, σας ευχαριστώ που μου δώσατε την ευκαιρία.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Ευχαριστούμε τον κύριο Μαντέλη. Θα παρακαλέσω τον Γιάννη να είναι λίγο σύντομος, γιατί υπάρχει δεύτερος κύκλος συζήτησης και ενδιάμεσα υποτίθεται ότι θα έπρεπε να είχαμε και ένα διάλειμμα.

Γ. ΖΗΣΗΣ: Σαν συνάδελφος το καταλαβαίνω αυτό. Υπογειοποίηση γενική, ναι. Η ΔΕΗ πρέπει να υπογειοποιήσει σε πάρα πολλά σημεία τα δίκτυα της και γιατί όχι, να μην υπάρξει αυτή η ευαισθησία των τοπικών κοινωνιών για εγκατεστημένα αισθητικά εγκλήματα, την ώρα που σε παλιότερες εποχές ζητάγαμε να περνάει ο πυλώνας από οπουδήποτε και με οποιοδήποτε τίμημα. Όπως ζητάγαμε και τους δρόμους από την μέση των χωριών μας. Η υπογειοποίηση είναι σοβαρό αίτημα και πρέπει να γίνει.

Δεύτερον, στο θέμα της χωροταξίας. Εγώ είχα υπόψη μου ότι για παράδειγμα στον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό έλεγαν: η Νότια Εύβοια είναι περιοχή για αιολικά πάρκα, όχι η Φθιώτιδα. Εγώ λέω ναι και στην Φθιώτιδα, για να μειωθεί η πίεση στην Εύβοια. Έτσι πρέπει να πάμε και σε αυτό καταλαβαίνω απολύτως τον κύριο Μπουραντά. Όπως αντίστοιχα και στις ιχθυοκαλλιέργειες. Αντιδικούσαν εμένα - λέει ο Δήμαρχος ο συγκεκριμένος, δεν θα πω όνομα - χτίζονται 20 σπίατα εξοχικά τον χρόνο και δεν θέλει την ιχθυοκαλλιέργεια. Για ποιο λόγο; Εγώ είμαι και vegetarian κιόλας, δεν τρώω ούτε ψάρια ούτε τίποτα, δεν μπλέκω. Εν πάση περιπτώσει όμως, καταλαβαίνω ότι πρέπει να συγκεράσουμε τα πράγματα. Για αυτό θα πω μια κουβέντα, ναι στην αυλή μου, ναι σε εμένα. Φιλική η εφαρμογή σε αισθητική και σε βιοποικιλότητα, όσο

το δυνατόν όχι απαγορευτικά. Πρέπει να ξεκινάμε με ένα κάτι, ότι δεν πάμε να εκμεταλλευτούμε το θέμα της βιοποικιλότητας και της αισθητικής για να μην γίνει. Πάμε για να παντρέψουμε τις ανάγκες, όχι για να μην γίνει, αλλά για να γίνει.

Τρίτον, κοινωνικό αγαθό η ενέργεια και υπάρχουν πολλοί τρόποι που να μην βλάπτουν τον ιδιωτικό τομέα, γιατί χρειαζόμαστε και μεγάλες επενδύσεις, με τοπικότητα και πειστικότητα διαβούλευσης.

Τέταρτον και με αυτό θα κλείσω: ισχυρότατη προτεραιότητα η υπόθεση των κλιματικών αλλαγών. Μάλλον δεν καταλαβαίνουμε σε ποιο καράβι ζούμε. Η Αγγλία το 2004-2005 όση εξοικονόμηση έκανε, που έκανε μια από τις μεγαλύτερες εξοικονομήσεις για να πουλάει και δικαιώματα, στην πραγματικότητα την έχασε, αλλά δεν αποτιμάται στο Κιότο, από τις εκπομπές μεθανίου, από την αύξηση θερμοκρασίας του εδάφους άρχισε να απελευθερώνεται σταδιακά μεθάνιο και διοξείδιο του άνθρακα.

Θα πω μια φράση και αυτή είναι το τέλος, την χρησιμοποιώ κάπως και για το μοτίβο που κλείνει και το βιβλίο του για το καράβι στο οποίο ζούμε ο Αλμπέρ Ζακάρ. Είναι παλιότερη, είναι του Κάτωνα του Τιμητή, ότι και να έλεγε, έλεγε μια κουβέντα: Carthago delenda est - αληθινά, η Καρχηδόνα πρέπει να πεθάνει. Εδώ πρέπει να αλλάξουμε το μοτίβο και να αρχίζουμε: αληθινά, πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις κλιματικές αλλαγές τώρα, σαν υπεύθυνοι για παντού και πάντοτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Δεν ξέρω αν η κυρία Συνοδινού ήθελε να πει κάτι πολύ σύντομα.

ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ: Θα είμαι πολύ σύντομη, με μια φράση: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ίσον πολιτισμός. Δεν συζητείται. Το θέμα είναι κάτω από ποιες συνθήκες και με ποια κλίμακα. Εμείς σαν μέγεθος, γιατί αναγκαστικά πρέπει να απαντήσω τοπικά, δεν έχουμε την δύναμη να συμβάλλουμε στην εθνική οικονομία. Σαν χώρος, σαν πληθυσμός δηλαδή δεν έχουμε την δύναμη να στηρίξουμε την εθνική οικονομία. Μπορούμε να στηρίξουμε τον ίδιο μας τον εαυτό. Δεν έχουμε αντίρρηση να τοποθετηθούν για ίδια χρήση ανεμογεννήτριες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αλλά δεν μπορούμε να συμβάλλουμε στην εθνική οικονομία. Ούτε και το βλέπουμε μικρόψαχα, γιατί θα μπουρ σε εμάς και δεν θα μπουρ στην Σίφνο παραδείγματος χάρη, θέλουμε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τις ανάγκες της Σερήφου.

Για τον κύριο Ζήση είπα κάτι πολύ όμορφο, να στην αυλή μου. Να στην αυλή μου, να μην φύγω από την αυλή μου όμως, γιατί έτσι όπως μπαίνει για την Σερήφου είναι: φύγετε όλοι από την Σερήφου. Και σας λέω μόνο ένα μικρό στατιστικό στοιχείο: ένας μεσαίος λόφος της Σερήφου, από τους πολύ χαρακτηριστικούς έχει 50 μέτρα ύψος από την θάλασσα. Ακούμε για 90 μέτρα ύψος ανεμογεννήτρια. Βέβαια υπάρχει και ψηλότερο βουνό, αλλά τι γίνεται; Δηλαδή προσωπικά είμαι αρχιτέκτων και βλέπω πράγματα με διαστάσεις, χωρίς να είμαι υπεροικολόγος, έχω κατηγορηθεί ότι δεν είμαι υπεροικολόγος.

Λέμε για χωροταξικό σχεδιασμό. Κάτω από 5.000 κατοίκους τα νησιά μας έχουν το λεγόμενο ΣΧΟΑΑΠ, το Σχέδιο Οικιστικής Ανάπτυξης Ανοικτών Πόλεων. Είμαστε υποχρεωμένοι δηλαδή να κάνουμε αυτό το ΣΧΟΑΑΠ με ποιοτική και ποσοτική προβολή στο μέλλον. Αυτό το ΣΧΟΑΑΠ τι σχέση θα έχει με αυτή την χωροταξική μελέτη που θα γίνει; Επαναλαμβάνω ότι αυτό που εμείς εισπράξαμε είναι 87 θηρία 100 μέτρων ύψους σε όλο το βόρειο τμήμα της Σερήφου, χωρίς κανείς να μας έχει δώσει κάτι εγγράφως.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Μερικές παρατηρήσεις πριν κλείσουμε και αυτό που θα ήθελα να πω είναι ότι το κύριο συμπέρασμα από εδώ είναι ότι υπάρχει ανάγκη ευρύτατου διαλόγου μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών φορέων. Συνήθως

οι συζητήσεις γίνονται μεταξύ αυτών που συμφωνούν, οπότε υπάρχει αυτό το μεγάλο πρόβλημα της έλλειψης διαλόγου και διαβούλευσης στην Ελλάδα.

Το δεύτερο είναι ότι, όπως είπε ο Γιάννης Ζήσης, πρέπει να καταλάβουμε ότι εδώ πέρα πρέπει να κάνουμε μια τρομερή τομή. Σε 10, σε 20, σε 30 χρόνια ο κόσμος θα είναι εντελώς διαφορετικός, δεν θα είναι κάτι στο οποίο να λέμε ότι μπορούμε να διορθώσουμε μια λεπτομέρεια, δεν μπορούμε να βγάλουμε αυτό το κτήριο και να το φτιάξουμε να είναι καλύτερο. Έχουμε δρομολογήσει μια τεράστια αλλαγή στο παγκόσμιο κλίμα, επομένως αυτό είναι προτεραιότητα πια και όποιος δεν το συνειδητοποιεί ζει σε άλλο πλανήτη πραγματικά. Άρα οποιαδήποτε πολιτική από εδώ και πέρα εφαρμόζεται, οικονομική, περιβαλλοντική, χωροταξική, τουριστική, πρέπει να λαμβάνει αυτό υπόψη. Όχι απλώς ξεκομμένη πολιτική για το κλίμα, κάπου. Είναι η οριζόντια επίδραση σε όλες τις πολιτικές, είτε αυτό σημαίνει αγροτική πολιτική, είτε βιομηχανική, είτε τουριστική και λοιπά.

Μπορεί να αναγκαστείτε και να αναγκαστούμε να εγκαταλείψουμε τα νησιά μας για άλλους λόγους, για λόγους που δεν θα μας επιτρέψουν να ξαναεπιστρέψουμε σε αυτά τα νησιά. Μπορεί να καταστραφεί ο τουρισμός και δεν το λέμε εμείς κινδυνολογώντας, αλλά το λένε πολλές μελέτες, ότι αν εδώ έχουμε καύσωνες η εύκρατη ζώνη θα είναι στον βορά. Επομένως λοιπόν αυτό είναι μια λογική που θα πρέπει να μας επηρεάσει άμεσα και αυτό σημαίνει πάρα πολλά πράγματα.

Το τρίτο είναι ότι αν λέμε στις ΑΠΕ πρέπει να συζητήσουμε πως θα εφαρμοστούν σωστά οι ΑΠΕ, εάν πιάνουμε την λεπτομέρεια και ζητάμε την λεπτομέρεια χωρίς να λέμε το ναι στις ΑΠΕ πάλι οδηγούμαστε σε αδιέξοδο.

Το τέταρτο είναι ότι πρέπει να επιμερίσουμε τις ευθύνες μας, για όλα τα πράγματα. Σήμερα είμαστε καταναλωτές πρώτων υλών που εισάγονται από τον τρίτο κόσμο, καταναλωτές ενέργειας από την Πτολεμαίδα, καταναλωτές προϊόντων που φτιάχνονται φτηνά για να μπορούμε να τα αγοράζουμε φτηνά. Το οικολογικό μας αποτύπωμα είναι διπλάσιο με τριπλάσιο πάνω στον πλανήτη, δεν μπορεί να πει κάποιος: εγώ σταματάω μέχρι εκεί, γιατί τόσο καταναλώνω. Πρέπει να πει: τόσο καταναλώνω σε πρώτες ύλες, τόσο καταναλώνω σε ενέργεια, τόσο καταναλώνω σε προϊόντα, σε τουρισμό και λοιπά.

Άρα, η φέρουσα ικανότητα έχει και μια άλλη αντίστοιχη ευθύνη, τι πραγματικά καταναλώνουμε εμείς και πώς αυτό έχει επίδραση σε άλλες κοινωνίες, πολλές φορές αυτό το αγνοούμε. Για να φτάσουν όμως στο επίπεδο να παράγουν για εμάς οι Κινέζοι ή οι Ινδοί θα χρειαστεί να φτιάξουν πυρηνικά εργοστάσια από τα οποία θα εισπράξουμε την ραδιενέργεια, γιατί εκεί δεν θα υπάρχει έλεγχος.

Λέω και ένα πολύ απλό παράδειγμα, ότι ο Μπους ενώ κάνει φασαρία με το Ιράν αγνοεί ότι και το 1/3 των πυρηνικών εργοστασίων της Ινδίας παράγουν πλουτώνιο, το θέτει εκτός και λέει ότι: εγώ στο Κογκρέσο υποστηρίζω την πυρηνική συνεργασία με την Ινδία και το 1/3 των πυρηνικών μονάδων που παράγουν πλουτώνιο το αγνοώ.

Επομένως λοιπόν η εναλλακτική λύση, όπως και η κυρία Τάσιου είπε, είναι πιθανόν να είναι η πυρηνική ενέργεια στην γειτονία μας. Δεν θα γίνει στην Γερμανία, γιατί οι Γερμανοί έχουν δρομολογήσει άλλες διαδικασίες, θα γίνει όμως στα σύνορα της Ανατολικής Θράκης, γίνεται στο Μπελένε της Βουλγαρίας, από όπου εισάγουμε ενέργεια. Δυστυχώς εισάγουμε ενέργεια και στα νησιά που αυξάνουν την κατανάληση και στην Αθήνα και παντού, αλλά χρηματοδοτούμε αυτό το πρόγραμμα για να γίνουν στο Μπελένε δυο καινούργιες πυρηνικές μονάδες. Στην Αίγυπτο δρομολογείται κατασκευή πυρηνικού σταθμού, στην Τουρκία εκτός από τα παράλια της Θράκης, πάμε και στα παράλια

προς το Νότο. Επομένως λοιπόν το «σκέψου σφαιρικά» θα πρέπει να είναι σε όλες τις διαστάσεις.

Τέλος, υπάρχουν θέματα όπως αναφέρθηκαν πιο πριν τα οποία πρέπει να τα συζητήσουμε. Πράγματι δεν σημαίνει ότι οπουδήποτε θέλει ο καθένας κάνει ό,τι θέλει, υπάρχουν λύσεις όμως και νομίζω ότι η διαβούλευση μπορεί να μας βοηθήσει σε κάτι τέτοιο. Να κάνουμε το κυρίαρχο, να διαβουλευτούμε, να συζητήσουμε για το πώς θα αναπτυχθούν οι ΑΠΕ στην Ελλάδα, όχι να συγκρουστούμε για να μην γίνουν ποτέ αιολικά πάρκα, φωτοβολταϊκά και λοιπά. Άρα λοιπόν έχουμε αντικείμενο συζήτησης, διάλογο και εδώ και η βιομηχανία και οι επενδυτές και οι τοπικές κοινωνίες και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις πρέπει να δημιουργήσουν αυτό το διαφορετικό κλίμα. Είναι πολύ σημαντικό, πράγματι.

Μια φράση και κλείνω: εμείς που πήγαμε στην Λέσβο, στην Άντισσα και είδαμε το αιολικό πάρκο είναι εξαιρετικά γραφικό, δεν φαίνεται πολύ ψηλός ο πυλώνας γιατί έχουν επιλέξει μια κατάλληλη τοποθεσία που έχει αιολικό δυναμικό και είναι εξαιρετικό να βλέπεις απλώς κάποιες φτερωτές να γυρίζουν σε έναν χώρο όπου δένει αρμονικότερα. Γιατί στο κάτω-κάτω οι ανεμόμυλοι ήταν κάτι το οποίο ήταν δεκτό στις τοπικές κοινωνίες; Πρέπει να βρούμε την κλίμακα την αισθητική και εδώ μπορούν να παίξουν ρόλο και οι αρχιτέκτονες αν θέλετε και οι άλλοι φορείς. Να επιλέξουμε πως θα τοποθετηθούν, που θα τοποθετηθούν, πράγματι να μην ενοχλούν. Θα έλεγα όμως επίσης και να μην γίνουν όλα τα νησιά μας «Λούτσα». Γιατί εκεί δεν βλέπω να υπάρχει η αντίστοιχη ευαισθησία. Δηλαδή αυτή την στιγμή όλα τα νησιά μετατρέπονται σε σαββατοκύριακο για όλη την Ευρώπη, ακούω για σχέδια τα οποία θα είναι 1.000.000 κατοικίες στην Ελλάδα, αλλά τι σημαίνει 1.000.000 κατοικίες; Από πού θα παράγεται αυτό το ρεύμα και αυτές οι πρώτες ύλες και αυτά τα σκουπίδια που θα πηγαίνουν; Δηλαδή κάπου θα πρέπει να βλεπούμε σφαιρικά.

Για να κλείσω: βιώσιμη ανάπτυξη στην Ελλάδα, ναι. Βιώσιμη ανάπτυξη με κριτήριο όμως ότι υπάρχουν πολλά πράγματα που πρέπει να δημιουργήσουμε ως υποδομές, ως άμυνες ναι, αλλά όχι σε έναν τομέα να λέμε «όχι» επειδή θεωρούμε ότι είναι ο μέγιστος εχθρός μας και σε άλλον λέμε «ελάτε να χτίσετε, να δομήσετε, να πάνε». Και το λέω γιατί ξέρω πολύ καλά τι γίνεται στις Κυκλάδες και στα άλλα νησιά μας και θα παρακαλούσα να γίνουν αντίστοιχες συζητήσεις σε κάθε τοπική κοινωνία και σε όλα τα νησιά για το τι σημαίνει φέρουσα ικανότητα των νησιών και βιώσιμη ανάπτυξη.

Έχει κομμάτι των ΑΠΕ, έχει κομμάτι ήπιων μορφών τουρισμού, έχει σωστές μεταφορές, σωστό πρωτογενή τομέα. Τα νησιά μπορούν να γίνουν παραγωγοί τοπικών προϊόντων. Πώς διάφορα χωριά σε ορεινές περιοχές στην Ιταλία είναι πόλοι έλξης και για τα τοπικά τους προϊόντα και εμείς δεν μπορούμε να έχουμε τοπικά προϊόντα με ονομασία σε νησιά και σε ορεινές περιοχές; Μπορούμε λοιπόν να κάνουμε αυτή την συζήτηση ξανά πιο ενδυναμωμένοι, με περισσότερο κόσμο και κυρίως επί της ουσίας των θεμάτων.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Ρ. ΤΑΣΙΟΥ: Μου επιτρέπει ο Πρόεδρος να πω ότι είστε όλοι καλεσμένοι στις 9 Μαρτίου, η ΕΛΕΤΑΕΝ έχει μια ημερίδα ακριβώς για τον χωροταξικό σχεδιασμό. Επομένως η συζήτηση θα συνεχιστεί ελπίζουμε στο πρώην Ανατολικό Αεροδρόμιο. Είστε όλοι καλεσμένοι, ελπίζουμε να συνεχιστεί ένας εποικοδομητικός διάλογος.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Διακόπτουμε λοιπόν.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ Β΄

**«Εξοικονόμηση και ενεργειακή απόδοση στον κτιριακό τομέα:
ανεκμετάλλευτες δυνατότητες για καινοτόμες εφαρμογές»**

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Επειδή είναι ακόμα στον προθάλαμο και τελειώνουν το διάλειμμά τους οι συνάδελφοι θα προσπαθήσουμε σιγά-σιγά να ξεκινήσουμε. Η προηγούμενη συνεδρίαση τράβηξε πολύ σε μακρος, ήταν το θέμα πολύ ενδιαφέρον και η συζήτηση που ακολούθησε. Θα θέλαμε τώρα να εισαγάγουμε στο δεύτερο σκέλος της σημερινής μας ημερίδας, που αφορά περισσότερο τα ζητήματα ενεργειακής απόδοσης στα κτήρια. Δηλαδή το πώς η όλη συζήτηση και η όλη προσπάθεια να παράγουμε ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές θα έχει το αναγκαίο της συμπλήρωμα στον τομέα της εξοικονόμησης, καθώς τα κτήρια όπως μιλούν πολύ διαδεδομένα στατιστικά στοιχεία είναι φοβερά ενεργοβόρα. Καταναλώνουν περισσότερο από το 40% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας.

Τα κτήριά μας στην Ευρώπη είναι υπεύθυνα για το 50% των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και το 35% όλων των εκπομπών αερίων στην ατμόσφαιρα. Πέρα από τις μεγάλες ας πούμε επιδράσεις σε πλανητικό επίπεδο, στο πόσο συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, έχουν και επιδράσεις σε επίπεδο πόλης. Δημιουργούν το φαινόμενο της θερμικής αστικής νησίδας, δυσκολεύουν την καθημερινότητά μας μέσα στον αστικό χώρο. Αντιστρόφως υπάρχουν ανεπτυγμένες τεχνικές και μια ανεπτυγμένη συζήτηση σχετικά με την βιοκλιματική αρχιτεκτονική και το πόσο αυτή μπορεί να συμβάλει στην βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων, έτσι ώστε αυτά να καταστούν περισσότερο υγιεινά ακόμα και για τους χρήστες που τα κατοικούν.

Δεν είναι τουλάχιστον κατά την γνώμη μας ή δεν είναι μόνο η βιοκλιματική αρχιτεκτονική οι καινοτομικού χαρακτήρα λύσεις σε ζητήματα στέγης, στα ζητήματα κατοικίας. Μιλάμε για απλές λύσεις, για ορθολογική αρχιτεκτονική και πολεοδομία, που βασίζεται στην ορθολογική όπως είπα λειτουργία και διαχείριση των κτηρίων σε όλο τον κύκλο ζωής τους. Από την παραγωγή των πρώτων υλών και των δομικών υλικών έως την ανακύκλωση των υλικών κατεδάφισής τους. Η σημερινή συζήτηση κατ' αναλογία με το πρωινό σκέλος θέλουμε να είναι περισσότερο μια συζήτηση για τις πολιτικές, για το πού βρισκόμαστε αυτή την στιγμή σε επίπεδο εφαρμογής πολιτικών και κατευθύνσεων που έχουν εκπονηθεί σε ευρωπαϊκό, αλλά και εθνικό επίπεδο και ποιος ο ρόλος των διαφορετικών κοινωνικών εταίρων, της Αυτοδιοίκησης, του ιδιωτικού τομέα, της κοινωνίας των πολιτών σε αυτή την διαδικασία. Αυτό γιατί παρά το ότι τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται πολύ μεγάλος διάλογος για τα σχετικά ζητήματα, γίνονται απαντωτά συνέδρια, ημερίδες, ειδικές εκδόσεις και ούτω καθ' εξής.

(αλλαγή κασέτας)

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Είναι ακριβώς το πώς θα περάσουμε από την θεωρία στην πράξη, σε ότι αφορά την ενεργειακή εξοικονόμηση στα κτήρια. Δεν θα ήθελα τώρα να διαβάσω την προϊστορία των κανονισμών που έχει γίνει απόπειρα στην Ελλάδα να θεσμοθετηθούν ή θεσμοθετήθηκαν και πώς η διαδικασία έχει μείνει λίγο μετέωρη. Νομίζω ότι οι ομιλητές μας έχουν πολύ μεγαλύτερη εμπειρία σε αυτά τα θέματα και θα μας τα αναπτύξουν διεξοδικά.

Επίσης, μας κάνει την χαρά και την τιμή να παραμένει μαζί μας και σε αυτή την συνεδρίαση ο κύριος Μέντζος από το

Υπουργείο Ανάπτυξης, ο οποίος θα μας ενημερώσει και από πρώτο χέρι για το πού βρίσκεται από την πλευρά της Διοίκησης αυτή η διαδικασία σήμερα. Θέλουμε να μιλήσουμε σε αυτό το τραπέζι και για τα δημόσια κτήρια και για τον ρόλο της αυτοδιοίκησης, μιας και βρισκόμαστε στην ΚΕΔΚΕ, σε αυτή τη διαδικασία, στο πώς η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα συμβάλει ως καλό παράδειγμα και θα προωθήσει καλές πρακτικές και στα κτήρια που η ίδια χρησιμοποιεί, αλλά και στις περιοχές της, στις επικράτειές της, πώς θα δώσει κίνητρα στους πολίτες.

Θα θέλαμε επίσης να ενημερώσουμε ή να σας αναφέρουμε ότι εμείς στο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS ξεκινώντας την προβληματική μας από την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι κλιματικές αλλαγές βρεθήκαμε τα τελευταία χρόνια και στον τομέα των κτηρίων. Έχουμε βρεθεί εταίροι σε δυο ευρωπαϊκά προγράμματα με μεσογειακές χώρες που έχουν πάρα πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Είναι ένα πρόγραμμα life-περιβάλλον που λέγεται «Ήλιος και Άνεμος», με κύρια εταίρους από την Σικελία, το Παλέρμο, όπου οι τοπικές Αρχές και οι ευρύτεροι φορείς, ακαδημαϊκά ινστιτούτα, μη κυβερνητικές οργανώσεις συνεργάζονται για να διαμορφώσουν μια τοπική στρατηγική για το Παλέρμο.

Γιατί όπως ίσως θα ξέρετε οι ιταλικές περιφέρειες έχουν ένα βαθμό αυτονομίας προς την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων, κάνουν πιθανά στην επικράτειά τους αυτό που θα έπρεπε να γίνει στην Ελλάδα σε εθνικό επίπεδο και έχουν για τον σκοπό αυτό πετύχει μια ευρωπαϊκή χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος Life-Περιβάλλον, κάνουν δυο πιλοτικές εφαρμογές, φτιάχνουν ένα παλιότερο κτήριο, επισκευάζουν και κατασκευάζουν εκ νέου ένα, με βάση τις παραδοσιακές αρχές της μεσογειακής αρχιτεκτονικής, όπως αυτές πλέον από την σύγχρονη τεχνική και τεχνολογία μπορούν να ενσωματωθούν οργανικότερα στους σύγχρονους τρόπους ζωής.

Συμμετέχουμε και τους τελευταίους μήνες σε συνεργασία με εταίρους από την Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία, σε ένα πρόγραμμα INTERREG - MEDOCC με τον τίτλο «οικογειτονιές - ecoquartier» και εκεί τοπικές αυτοδιοικήσεις και φορείς συνεργάζονται, με άλλες προφανώς παραδόσεις και στον τομέα της πολεοδόμησης και του αστικού περιβάλλοντος για το πώς θα καταφέρουμε, οι οικισμοί που τώρα αναπτύσσονται, οι επεκτάσεις πόλεως ας πούμε να είναι πιο φιλικές στο περιβάλλον και λιγότερο ενεργοβόρες.

Αυτή είναι η συζήτηση στην οποία εμείς μετέχουμε σε διεθνές επίπεδο, αυτή τη συζήτηση θέλουμε να προκαλούμε και στην Ελλάδα σε κάθε ευκαιρία, για αυτό και διοργανώσαμε αυτό το δεύτερο στρογγυλό τραπέζι της σημερινής μέρας, που κατά την γνώμη μας συμπληρώνει την πρωινή προβληματική. Είναι ένα τραπέζι επίσης που περιμέναμε περισσότερους ομιλητές, αλλά έχουμε κάποιες ακυρώσεις. Παρ' όλα αυτά νομίζω ότι είναι εκλεκτοί οι καλεσμένοι μας και θα σας τους παρουσιάσω.

Η κυρία Καραβασίλη είναι αρχιτέκτων πολεοδόμος, έχει μεγάλη εμπειρία και στην διοίκηση και κατέχει πολύ καλά το αντικείμενο της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής και της ενεργειακής απόδοσης στα κτήρια, θα μας μιλήσει πρώτη. Η κυρία Πριμικήρη Έλενα είναι από την Τράπεζα Πειραιώς, σύμβουλος για ενεργειακά θέματα, αλλά και η ίδια από όσο ξέρω ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο Πατρών και ο κύριος Ευθυμιάδης Απόστολος είναι από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος και έχει μεγάλη εμπειρία και στην νομοπαρασκευή

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ, Ε. ΠΡΙΜΙΚΗΡΗ, Μ. ΧΟΝΔΡΟΥ-ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ, Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ

ας πούμε των κανονισμών για τα κτήρια. Ο ίδιος είναι μηχανολόγος-ηλεκτρολόγος.

Κύριε Μέντζο απευθύνω σε εσάς τον λόγο καθώς δεν ξέρω τον χρόνο σας. Θα θέλατε να κάνετε κάποια εισαγωγική παρέμβαση;

ΜΕΝΤΖΟΣ: Να διανθίσουμε, γιατί κουραστήκαμε λίγο το πρωί γιατί κάπου πλατειάσαμε, τώρα να πούμε κανένα καλαμπουράκι θα έλεγα. «Καλαμπουράκι» σημαίνει να το διανθίσουμε όπως ο φίλος ο Τάσος Μαντέλης, με λίγο πολιτική, με λίγο σκέρτσσο.

Ανανεώσιμες και εξοικονόμηση λοιπόν ακολουθούν δυο παράλληλους δρόμους και δεν φαίνεται σε συγκλίνουν σε χώρο ευκλείδειας γεωμετρίας, ευκόλως θα έλεγα. Οι ανανεώσιμες ξεκίνησαν ως γνωστών κυρίως το '94 επί Σημίτη που είχε κάνει το νόμο 2244, ο οποίος είχε προηγηθεί από οδηγίες 77 και λοιπό κοινοτικό κεκτημένο επί του χώρου. Επομένως υπήρχε η καταρχήν πολιτική βούληση, τότε ήταν Υπουργός Βιομηχανίας. Υπήρχε η πολιτική βούληση, την οποία πήραν εντολή οι τεχνοκράτες να την υλοποιήσουν και βγήκε αυτό το αποτέλεσμα, το οποίο δεν είναι άριστο, αλλά δεν είναι και κακό. Νομίζω ότι έχει μια λογική εξέλιξη σε σχέση με τις ελληνικές δυνατότητες.

Στο θέμα της εξοικονόμησης δεν υπήρξε πολιτική βούλησης σαφής και ξεκάθαρη. Λίγο για καλαμπουρί, λέει αυτός ο Αντιπρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Ντικ Τσέινι ότι: το θέμα του ΝΑΤΟ είναι θέμα κεντρικού σχεδιασμού και υλοποίησης από μια κυβέρνηση η οποία δίνει, έχει πληθώρα κεφαλαίων να διαθέσει για κάθε τομέα, ενώ το θέμα της εξοικονόμησης είναι πιο πολύ θέμα mentalite, θέμα ηθικής, διαπαιδαγώγησης και λιγότερο ενημέρωσης.

Την περασμένη εβδομάδα είχε ένα tribune, έγραφε ένα αρθρίδιο στις μέσα σελίδες που έλεγε: «απελπιστική η κατάσταση» κάπου στην Γερμανία αν δεν κάνω λάθος «ο κοσμάκης δεν έχει καμία φαγούρα να ασχοληθεί, να διαβάσει αυτή την καμπάνια που κάνουμε, να κάνει εξοικονόμηση». Επομένως δεν αντιμετωπίζεται με τα ίδια όπλα με τα οποία αντιμετωπίζεται το θέμα των ΑΠΕ. Η εξοικονόμηση έχει τη δική της παραξενιά θα έλεγα, και αυτή δεν πρέπει να μας διαφεύγει, με το να πιστεύουμε ότι η νομοτέλεια ενός δημοσιονομικού γενναιόδωρου καθεστώτος μπορεί να φέρει

την ποθούμενη εξέλιξη.

Έγινε ο ΚΟΧΕΕ γύρω στο '98, όχι από πολιτική πρωτοβουλία, αλλά από τεχνοκρατική προσπάθεια. Στο πλαίσιο κάποιων οδηγιών, ΣΕΔΕ, πώς λεγόταν, να δημιουργηθεί αυτός ο κανονισμός της ορθολογικής χρήσης ενέργειας και λοιπά. Το δε αποτέλεσμα ήταν ως γνωστόν, παρά τις αντιρρήσεις του κυρίου Ευθυμιάδη, ένα πολυπλοκότερο κατασκευάσμα το οποίο μάλλον σύντριψε τους κτίστες του. Αυτούς που το κτίσανε μάλλον τους πλάκωσε από κάτω, διότι τελικά ξεπέρασε και τις δικές τους τις δυνατότητες και ως εκ τούτου δεν είχε την αποδοχή τη πολιτικής ηγεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, γιατί νομίζω ότι το Υπουργείο Ανάπτυξης είχε έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην εξέλιξή του, και υπό το βάρος όχι των αμαρτιών, αλλά εν πάση περιπτώσει των κουσουριών του, αυτό ήταν απρόσιτο στους πολλούς, δηλαδή στον μέσο μηχανικό με απλά λόγια. Ήταν τελείως απρόσιτο στον μέσο μηχανικό, ήταν για τους ολίγους και εκλεκτούς.

Ήρθε η οδηγία τώρα για τα κτήρια στις αρχές της δεκαετίας που διανύουμε, η οποία πήγε να βάλει τα δυο πόδια σε ένα παπούτσι σε όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το θέμα της αποδοτικής χρήσης ενέργειας στα κτήρια. Όσες χώρες ήσαν μεν προηγμένες κατάφεραν να απορροφήσουν το σοκ. Οι δε άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων και η δική μας, δεν είναι τόσο εύκολο να το καταφέρει και αυτό όχι μόνο για λόγους τεχνικούς, δηλαδή επίπεδο δυσκολίας της οδηγίας, όχι της οδηγίας αυτής καθ' αυτής, αλλά του κανονιστικού πλαισίου το οποίο θα μπει για την υλοποίησή της, αλλά για την περιβόητη αυτή πρόβλεψη της οδηγίας, ότι για κάθε δικαιопραξία πώλησης ή μίσθωσης ακινήτου, έστω και αν έχετε ένα ημιυπόγειο στην Κυψέλη, κύριε Χάρη και θέλετε να το ανοικιάστε, πρέπει να επιδείξετε το πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης. Αυτό είναι μια πολύ σοβαρή και σε επίπεδο Αστικού Δικαίου και δημοσιονομικά και η οποία δεν έχει γίνει αντιληπτή στους πολλούς.

Στην Ελλάδα μιλάμε για εκατοντάδες χιλιάδες δικαιопραξίες πώλησης και μίσθωσης το χρόνο. Εάν κάθε μια από αυτές συνοδεύεται από ένα πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης, προϋποτίθεται ένας γιγάντιος μηχανισμός ο οποίος μόνο θα αρχειοθετεί. Όταν εσείς πάτε να του ζητήσετε ένα αντίγραφο

πρέπει να σας βγάλει από το κομπιούτερ ένα αντίγραφο. Μόνο λοιπόν αυτή η αρχειοθέτηση, η αναπαραγωγή, η διάθρωση, η ακύρωση και τα νομικά προβλήματα που δημιουργούνται...

Μια δικαιοπραξία πάσχει από την επίδειξη, γιατί όπως το έχουν μεταφράσει μερικοί, όπως οι Αυστριακοί ας πούμε, η υποχρέωση επίδειξης. Τι σημαίνει «επίδειξης»; Επιδεικνύεις την ταυτότητά σου στο αστυνομικό Όργανο, μετά την ξανακρύβεις. Συνοδεύει τον τίτλο; Μεταγράφεται; Έχει κτηματολογική επέκταση αυτό το πιστοποιητικό; Η οδηγία περί αυτού δεν λέει και πολλά πράγματα, απλώς υπάρχουν φήμες ότι έχει προβλημάτισει και τους συντάκτες της για να πούμε μήπως την ξενερώσουν λίγο, διότι έτσι όπως είναι φτιαγμένη πολλά κράτη δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να την εφαρμόσουν.

Αυτή την στιγμή ο Υπουργός Ανάπτυξης έχει δεσμευτεί μέχρι τέλος του χρόνου. Δεν ξέρω κατά πόσον μπορούμε να μιλάμε μέχρι τέλος του χρόνου, πάντως σήμερα, είχε στις 11 η ώρα η Επιτροπή η οποία επεξεργάζεται σε τελικό χτένισμα το πλαίσιο νομοθετικής παρέμβασης. Αν δεν θα είναι το Δεκέμβριο θα είναι το Γενάρη, εν πάση περιπτώσει κοντή γιορτή. Τελειώνει το νομοθετικό πλαίσιο το οποίο πρέπει να έχει τις ευλογίες του Κοινοβουλίου, αλλά το θέμα είναι κατά πόσον ο κοινός νομοθέτης έναντι του κανονιστικού που θα βγάλει μετά την απόφαση, την Κοινή Υπουργική Απόφαση, θα λειτουργήσει ως ένα είδος feed back, να δει μήπως επιβάλλει ο νομοθέτης από την εν γένει διατύπωση σοβαρές δυσχέρειες, θα κάνει έναν πολύπλοκο μηχανισμό εκδόσεως της ενεργειακής απόδοσης ή κάτι αλαφρωμένο. Δηλαδή κάνουμε απλώς update του κανονισμού θερμομόνωσης θα λέγαμε και καθαρίσαμε, όπως το έχουν σκεφτεί και άλλες χώρες, δεν είμαστε μόνο εμείς πονηροί και τελειώσαμε.

Βέβαια παραμένει το σκέλος, δηλαδή αυτό μεν μπορείς να το ελαφρώσεις όσο θέλεις, να πεις: εγώ διατηρώ τον κανονισμό θερμομόνωσης διότι μου καλύπτει. Αλλάζω μερικές U της καμινάδας και ξέρω εγώ τι. Το θέμα της επίδειξης του πιστοποιητικού σαν μιας νέας έννοιας στις δικαιοπραξίες, εκεί δεν ξέρω κατά πόσον μπορεί να το παρακάμψει. Τι να το παρακάμψει; Να εξαιρέσει γονικές παροχές, πλειστηριασμούς, περιπτώσεις leasing και leasing back; Αφού εσύ ο ίδιος, ας πούμε, το πουλάς το ακίνητο σου, ξαναπαίρνεις πάλι μέσα, αλλά εν πάση περιπτώσει είσαι εσύ. Διάφορα τέτοια περιθωριακά για να απαλλάξει τον τεράστιο όγκο αυτών των πιστοποιητικών.

Αυτός είναι ο προβληματισμός ο δισεκλής, σε ποίο βαθμό εκλέπτυνσης και δυσκολίας θα πάει ο κανονισμός βάσει του οποίου θα εκδίδονται τα ενεργειακά πιστοποιητικά, αλλά και οι οικοδομικές άδειες και επί του οποίου δεν υπάρχει εκπεφρασμένη γνώμη Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, διότι το θέμα έχει και πολιτικό κόστος όπως αντιλαμβάνεστε. Δηλαδή αυτή την στιγμή έχουμε μια στατική μελέτη η οποία μπορεί να είναι τόσο, πρέπει να έχουμε (...) που είναι τόσο, που θα είναι 2,5 κιλά, τι κάνουμε; Από την μια νύχτα στην άλλη δεν μπορούμε να επιβαρύνουμε τον τρόπο εκδόσεως οικοδομικών αδειών με τόσο εξεζητημένο θα έλεγα για την παρούσα στάθμη γνώσεων και εξοικειώσεως με αυτό το θέμα.

Μη σας κουράζω άλλο, γιατί είμαστε ήδη από το πρωί. Αν υπάρχει μια άποψη σε αυτά από κανέναν να την πούμε τώρα για να μην δευτερολογούμε και μετά πλατειάζουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Ο κύριος Μέντζος μας έβαλε κατευθείαν στα βαθιά της κουβέντας μας, δεν ξέρω αν για όλο το ακροατήριο είναι καθαρό ότι η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων λέει ορισμένα πράγματα. Κάποια βασικά είναι ότι τα νέα κτήρια πρέπει να πληρούν ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που θα καθορίσει κάθε κράτος-μέλος σύμφωνα με μια κοινή μεθοδολογία, αλλά προσαρμοσμένη σε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και λοιπά, μιλάει για τα υπάρχοντα κτίρια

ών των 1.000τ.μ. που έχουν προτεραιότητα σε αυτή την διαδικασία πιστοποίησης και αυτό στο οποίο αναφέρθηκε ρητά για το πιστοποιητικό ενεργειακών επιδόσεων σε κάθε μεταπώληση, ενοικίαση και λοιπά. Είναι και μια σειρά από κανονιστικές ρυθμίσεις, όπως ανέφερε, που πρέπει να γίνουν για να ενσωματωθεί ουσιαστικά αυτή η νομοθεσία στο ελληνικό Δίκαιο και πρακτική.

Θα θέλετε να έχουμε μια γρήγορη αντίδραση ή να ξεκινήσουμε; Ο ίδιος ο κύριος Μέντζος ζήτησε κάποια ερωτήματα ει δυνατόν, ορίστε.

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Ο κύριος Μέντζος είναι και αρμόδιος Διευθυντής του Υπουργείου Ανάπτυξης για την εναρμόνιση της οδηγίας. Εγώ ως εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου είχα συνεργαστεί με την πρώτη Επιτροπή που συγκρότησε το Υπουργείο για την συγκρότηση του κανονισμού. Έβαλε ορισμένα θέματα ο κύριος Μέντζος με τα οποία εμείς στο Τεχνικό Επιμελητήριο δεν μπορούμε να πούμε ότι συμφωνούμε.

Το ερώτημα που έχω να κάνω στον κύριο Μέντζο είναι το εξής: το Σύνταγμα της χώρας μας προβλέπει με σαφήνεια ότι βέβαια υπάρχει ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και εμπορευμάτων και δεν μπορεί να σταματήσει αυτή, ζούμε σε μια ελεύθερη οικονομία, προβλέπει όμως το δικό μας το Σύνταγμα την δυνατότητα του κράτους να παρεμβαίνει εκεί που υπάρχουν θέματα προστασίας της υγείας, της ζωής και του περιβάλλοντος; Το περιβάλλον δηλαδή, προστατεύεται από το Σύνταγμα μας και δίνει την δυνατότητα στον νομοθέτη να παρεμβαίνει όταν πρόκειται για την προστασία του περιβάλλοντος, επιβάλλοντας ειδικούς όρους. Εσείς νομίζετε ότι αυτή η οδηγία έχει αντισυνταγματικό περιεχόμενο; Δηλαδή κοντράρει στο Σύνταγμα μας ή είναι εναρμονισμένη; Και όχι μόνο στο δικό μας και όλα τα ευρωπαϊκά Συντάγματα τα οποία προβλέπουν αντίστοιχες διατάξεις.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Όσοι αντιτίθενται με την οδηγία λένε ότι έχει υπερβεί την αρχή της επικουρικότητας. Εκ της ανυπαρξίας πιστοποιητικού; Απλώς πληρώνει 1.500 € πρόστιμο αυτός ο οποίος θα αγοράσει κάποιο ακίνητο και με συμπαγινά αγοράστική και πωλητή, δεν θα το επιδείξει;

Και ένα άλλο παραδειγματάκι, αν μπορούμε να ελαφρώσουμε λίγο γιατί είναι αρκετά βαρύ το θέμα: εγώ θέλω να κάνω μια δωρεά στην κόρη μου ή στην κουνιάδα μου. Επιβαρύνω τους συνιδιοκτήτες της πολυκατοικίας - αυτοί το πληρώνουν κύριε Ευθυμιάδη - και την τελευταία στιγμή ακυρώνω την δικαιοπραξία. Ποιος το πληρώνει αυτό, το οποίο δεν γίνεται με 70 €, όπως ισχυρίζονται μερικοί. Για να εκδοθεί ένα πιστοποιητικό που θα αποτιμήσει την ενεργειακή συμπεριφορά μιας μεγάλης πολυκατοικίας, υπάρχει κάποιο κόστος.

ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Μια φορά θα γίνει.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Μια φορά και αν μταιωθεί την τελευταία στιγμή η δικαιοπραξία θα έχει εκδοθεί αυτό το πιστοποιητικό.

ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Τόσο το καλύτερο.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Για εσάς καλύτερο, για μια κυβέρνηση που σκέφτεται το πολιτικό κόστος δεν είναι το καλύτερο.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Θα παρακαλούσα, επειδή είναι όντως πολύ ενδιαφέρουσα και πολύ νωρίς ενδιαφέρουσα αυτή η συζήτηση, να γίνουν εισηγήσεις από τους προσκεκλημένους μας και όταν θέλουμε να παρέμβουμε να το κάνουμε από μικροφώνου για να καταγράφεται, για να γίνει και κτήρια περισσότερων, που θα το δούνε στα πρακτικά.

Η κυρία Καραβασιλή παρακαλώ.

M. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ: Ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση, σε ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον θέμα, ιδιαίτερα τώρα του απογεύματος για τα κτήρια και μια εισαγωγή που μας έχει προκαλέσει στο να κάνουμε μια πολύ γόνιμη συζήτηση και μάλιστα με τον κύριο Μέντζο, ο οποίος αυτή την στιγμή μας

ενημέρωσε κιόλας επί της ουσίας, για το πώς σκέφτεται αυτή την στιγμή το Υπουργείο Ανάπτυξης για τα θέματα της εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια.

Εγώ θα ήθελα να ξεκινήσω λίγο ανάποδα. Πρώτον, να δούμε πού βρισκόμαστε σήμερα στην Ευρώπη, για να δούμε και πού βρισκόμαστε στην Ελλάδα και να βρούμε τις λύσεις, κάποιες απαντήσεις σε πολύ απλά ερωτήματα. Ξεκινώντας ο κύριος Μέντζος είπε ότι η εξοικονόμηση ενέργειας είναι πιο πολύπλοκη διαδικασία, ότι δεν έχει να κάνει με τις ανανεώσιμες, ότι οι ανανεώσιμες είναι πιο εύκολο να τις προωθήσεις. Εγώ θα έλεγα ότι είναι δυο πράγματα που αλληλοσυμπληρώνονται και αυτό το λέει και η εθνική μας πολιτική, είναι στο πλαίσιο κάθε προσπάθειας που γίνεται για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ευρωπαϊκό πρόγραμμα, αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Το ελληνικό πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή στοχεύει στον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας άρα και στην μείωση των αερίων του θερμοκηπίου στους τομείς που παράγουν και συμβάλλουν. Οι τομείς είναι η βιομηχανία, οι μεταφορές και τα κτήρια. Τα κτήρια είναι το ένα από τα τρία μέρη στα οποία πρέπει να ληφθούν μέτρα για να μπορέσουμε να πετύχουμε βελτίωση της αλλαγής του κλίματος και των φυσικών καταστροφών που όλο και συχνότερα έχουμε - θα ήθελα να το πω αυτό από την αρχή - και που στοιχίζει στην κοινωνία και στην οικονομία τεράστια ποσά. Δεν είναι δε καθόλου παράξενο που οι μεγαλύτεροι ασφαλιστικοί Οργανισμοί αυτή την στιγμή στην Αμερική, αλλά και στην Ευρώπη επενδύουν και χρηματοδοτούν την προσπάθεια για την εξοικονόμηση ενέργειας, ακριβώς λόγω του τεράστιου κόστους που αναλαμβάνουν συνεχώς από τις καταστροφές που έχουμε ως συνέπεια του κλίματος που αλλάζει.

Για να επανέλθουμε στην εξοικονόμηση, η εξοικονόμηση ωστόσο όντως εμπεριέχει την έννοια και της αλλαγής της νοοτροπίας των ανθρώπων. Η αλλαγή όμως των προτύπων, δηλαδή το να περάσουμε από τα πρότυπα που έχουμε σήμερα - που είναι πρότυπα ενεργειακόβρα, πρότυπα κατανάλωσης, πρότυπα που στόχευαν μέχρι σήμερα στην άνευ όρων πρόοδο και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων - όχι μόνο σε στρατηγικές και σε κατευθύνσεις και σε λόγια, αλλά και σε πολιτικές και σε πράξεις, ευτυχώς σε μια στροφή προς άλλες επιλογές που είναι πιο βιώσιμες, που σέβονται το περιβάλλον, που επιτρέπουν νέες θέσεις εργασίας, κοινωνική συνοχή, έχει αρχίσει. Οι νέες τεχνολογίες μάλιστα είναι κινητήρια δύναμη, μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας και μέσα σε στεγνές τεχνολογίες, είναι και οι τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας.

Με αυτή την έννοια λοιπόν και δεδομένου ότι τα κτήρια, το κτιστό περιβάλλον, οι πόλεις είναι αυτές που προκαλούν, που ευθύνονται κατά κύριο λόγο περισσότερο ακόμα και από τις μεταφορές για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, αν κανείς παρέμβει και κάνει βελτιώσεις, έστω και σε μικρό ποσοστό, έχει δηλαδή εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια, το όφελος θα είναι τεράστιο. Οι δυνατότητες αυτές είναι και εύκολες και φτηνές. Πρώτον, είναι νομοθεσία βέβαια. Στην Ευρώπη αυτή την στιγμή μέσα στο πλαίσιο του πακέτου για το κλίμα εντάσσονται και σειρά οδηγιών που αναφέρονται και στα κτήρια.

Ήδη η περασμένη, στην οποία αναφέρθηκε και ο κύριος Μέντζος, η οδηγία του 1993 έβαζε εθελοντικά, ζήτηγε από τα κράτη-μέλη να κάνουν κάποιες προσπάθειες για να ξεκινήσει η ευαισθητοποίηση του κόσμου κατά κύριο λόγο και αυτή η περίφημη αλλαγή νοοτροπίας, για να περάσουμε σε μια πολιτική εξοικονόμησης ενέργειας. Το κράτος μας ανταποκρίθηκε. Εγώ πιστεύω ότι υπήρξε εκείνη την εποχή πολιτική βούληση και πολύ συγκεκριμένη. Την στιγμή που φτιάχναμε το εθνικό πρόγραμμα για το κλίμα το κομμάτι «κτήρια» συνυπολογίστηκε, αντιμετωπίστηκε, εκτιμήθηκε

περίπου στα 30% ως όφελος εξοικονόμησης ενέργειας, εάν και εφόσον εφαρμόζαμε πολύ απλά μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας, όπως ήταν η αλλαγή, αντικατάσταση των λαμπών από ενεργειακόβρα σε λιγότερο ενεργειακόβρα, αν αλλάζαμε τα τζάμια και βάζαμε διπλά υαλοστάσια, αν κάναμε κάποια απλά μέτρα για την ηλιοπροστασία μας, ούτως ώστε να περιορίζαμε τον κλιματισμό και βεβαίως εάν και εφόσον θερμομονώναμε τα κτήριά μας τότε το όφελος θα ήταν πολύ-πολύ μεγάλο.

Στην Ελλάδα το 88% των κτηρίων της χώρας έχει κατασκευαστεί πριν από το 1980, ημερομηνία έκδοσης του κανονισμού θερμομόνωσης. Τι σημαίνει αυτό; Τα κτήρια μας είναι απροστάτευτα, δεν φοράνε ούτε στοιχειωδώς ένα παλτουδάκι για να μπορέσουν να διατηρήσουν θερμική άνεση στο εσωτερικό τους τον χειμώνα και το καλοκαίρι. Αποτέλεσμα είναι να ξοδεύουμε πάρα πολλά χρήματα, ας μην πάμε στο τι συμβαίνει στο περιβάλλον αν δεν μας ενδιαφέρει και τόσο και δεν μας αγγίζει, ας δούμε τι γίνεται με την τσέπη μας. Πόσο πληρώνουμε το χειμώνα για να ζεσταθούμε και το καλοκαίρι στα περισσότερα κτήρια της χώρας, χωρίς να έχουμε και το απαιτούμενο αποτέλεσμα; Αν λοιπόν υπολογίζαμε ότι αυτά τα κτήρια θα μπορούσαμε να τα θερμομονώσουμε και μόνο καταλαβαίνετε τι θα σήμαινε αυτό, με δεδομένο ότι η θερμομόνωση είναι η πρώτη και βασικότερη προστασία των κτηρίων.

Ο κανονισμός μας θερμομόνωσης - πολλές μελέτες το έχουν αποδείξει, αλλά κυρίως η πράξη - πρώτον, άργησε να εφαρμοστεί, χρειάστηκαν και 10 χρόνια μεταβατικά για να μάθουν οι μηχανικοί, να μάθουν οι τεχνίτες και να αρχίσουν να καταλαβαίνουν τι σημαίνει θερμομόνωση και όχι μόνο την τοιχοποιία, αλλά θερμομόνωση και τα τσιμέντα μου και τα δοκάρια μου, δεν έχω θερμομόνωση. Μια δεκαετία έχουμε μια καλή εφαρμογή. Σήμερα έχουμε θερμομόνωση, με κάποια επιπρόσθετα μέτρα μπορούν τα κτήρια μας να είναι ενεργειακά αποδοτικά. Τι σημαίνει αυτό; Τεράστιο όφελος για την οικονομία της χώρας. Το θέμα της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης που βάζει η καινούργια οδηγία, όπως την έβαζε και η παλιότερη, σημαίνει νέες θέσεις εργασίας, ανοικοδόμηση, ποιότητα της κατασκευής, ποιότητα της οικοδομής, αναβάθμιση του ρόλου των μηχανικών, καλύτερες συνθήκες ζωής στα κτήρια μας, ψυχολογικά, ουσιαστικά και στην τσέπη μας.

Για να μη μακρηγορώ, όλα αυτά που εμείς σήμερα ακόμα τα ψάχνουμε στην Ευρώπη είναι δεδομένα. Εφάρμοσαν την προηγούμενη οδηγία του '93 με κάποιο τρόπο, άλλες περισσότερες, άλλες λιγότερες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολόγησε την πρόοδο και μας πρότεινε μια καινούργια οδηγία. Σε αυτή την καινούργια οδηγία τα μέτρα που έλεγε το '93 τα ζητάει υποχρεωτικά. Το πιστοποιητικό, θα μου επιτρέψετε, κύριε Μέντζο, επειδή ακριβώς ήμουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την εποχή που συζητάγαμε αυτή την οδηγία και εκπροσωπούσα την χώρα ως εκπρόσωπος του ΥΠΕΧΩΔΕ με τους εκπροσώπους του Υπουργείου Ανάπτυξης που συνυπογράψαμε την οδηγία.

Η οδηγία στηρίχθηκε - και θέλω να το τονίσω αυτό - όταν την ξεκίνησε η Επιτροπή και μας την κατέβαζε, στις προσπάθειες που είχαν κάνει κάποιες χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα στην εναρμόνιση της οδηγίας της προηγούμενης του '93. Θεωρηθήκαμε ότι η δικιά μας εναρμόνιση, ασχέτως αν είχαμε δυσκολίες στην εφαρμογή, ήταν η καλύτερη δυνατή. Σήμερα ήδη η Επιτροπή αναζητά, μελετά, τροποποίηση της οδηγίας 2002. Ξέρετε γιατί; Γιατί φάνηκε ότι αυτό που ζητάει και λέει ότι όλα τα κτήρια που θα είναι άνω των 1.000τ.μ. υποχρεωτικά θα πρέπει να βελτιώνονται ενεργειακά, δεν επαρκεί.

Δεν μπορεί να έχει το απαιτούμενο, το ζητούμενο αποτέλεσμα μόνο με τα μεγάλα κτήρια, πρέπει και στα μικρά, που στην

αρχή είχε φανεί αντιοικονομικό και για αυτό δεν είχε περάσει στην οδηγία 2002 σε cost benefit analysis που γινόταν. Σήμερα οι νέες μελέτες δείχνουν ότι πρέπει και τα μικρότερα κτήρια να βελτιώνονται. Όλο αυτό το πλαίσιο όμως συνδυάζεται στην Ευρώπη και σε όλες τις χώρες, που αν ανοίξετε το internet και μπειτε σε όλες τις χώρες θα δείτε ότι το πρώτο θέμα στα Υπουργεία είναι: πώς εφαρμόζουμε την οδηγία, ποια κίνητρα παρέχετε στους ιδιοκτήτες, πώς θα κάνετε βήμα-βήμα αυτό, πώς θα βοηθήσετε το άλλο.

Κίνητρα, πολύ σοβαρά κίνητρα, όχι αυτά που συζητιούνται, που έχουμε σήμερα 500 € εξαιρέση από την φοροαπαλλαγή για ναβάλουμε ηλιακούς συλλέκτες, την εποχή που απογειώθηκε αυτή η βιομηχανία των ηλιακών, το 70-75 με την πετρελαϊκή κρίση, μόνο και μόνο γιατί υπήρξε κίνητρο, φοροαπαλλαγή και έγινε η πρώτη βιομηχανία στην Ευρώπη και σήμερα εξαγόμαστε τα καλύτερα προϊόντα έξω και εδώ, επειδή δεν υπάρχει όφελος και κίνητρο, έχει αρχίσει και πέφτει και μας δίνουν μόνο τα προϊόντα παλιάς τεχνολογίας. Η νέα τεχνολογία φεύγει για την Βόρεια Ευρώπη κατά κόρον, Σουηδία, που δεν έχουν ήλιο. Δεν θα δείτε όμως σπιτάκι που δεν έχει ηλιακό συλλέκτη και δεν έχει φωτοβολταϊκό. Είναι κρίμα.

Εγώ αισθάνομαι δηλαδή ότι αυτό που θα μπορούσε η χώρα να είχε πετύχει σε μαζική κλίμακα, θα ήταν τεράστιο το όφελος. Δεν θέλω να μείνω όμως με την εντύπωση ότι δεν έχουν γίνει πράγματα. Μια δεκαετία έφτασε για να υπάρξει εξαιρετική ευαισθητοποίηση του κόσμου. Οι πολίτες θέλουν, ζητούν, έχουν αρχίσει και μαθαίνουν. Όταν πρωτομιλήσαμε για ενέργεια, για βιοκλιματικό σχεδιασμό, για οικολογική δόμηση, όταν κατεβαίναμε και λέγαμε: τι είναι η βιοκλιματική αρχιτεκτονική; Είναι η ορθή αρχιτεκτονική, αυτή η αρχιτεκτονική που εφαρμόζαν χρόνια οι παππούδες μας στα χωριά και στα νησιά μας όταν δεν υπήρχε τεχνολογία, απλώς με την απλή παρατήρηση από πού βγαίνει ο ήλιος, πού δύνει, από πού θα προστατεύσω το κτήριό μου από τους βορινούς ανέμους, πώς θα το σκιάσω. Και όχι που πάμε και χαϊρόμαστε αυτούς τους θαυμάσιους οικισμούς, την δροσιά που παρέχουν το καλοκαίρι, είναι ακριβώς γιατί σκεφτόντουσαν αυτοί που χιζάνε απλά πραγματάκια, στοιχειώδη της φύσης. Αυτό χάθηκε στις μεγάλες πόλεις και είναι πολύ απλό το γιατί χάθηκε. Η ταχύτητα, η αξία γης, το να φτιάζουμε γρήγορα, φτηνά διαμερίσματα, να στεγάσουμε όπως-όπως σωρηδόν τον κόσμο έριξε την ποιότητα.

Αυτό λοιπόν που είναι το αιτούμενο σήμερα Ξανά - και το πιστοποιητικό θα το πω πώς θα το βοηθήσει - είναι να Ξαναβασίσουμε την ποιότητα των κτηρίων. Κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης θεσπίστηκε σαν έννοια για δυο διαφορετικούς λόγους: ο ένας είναι γιατί και τα κτήρια που ζούμε και εργαζόμαστε είναι προϊόν και ως προϊόν όπως όλα τα προϊόντα επισημαίνονται τα χαρακτηριστικά τους, από την κονσέρβα μέχρι τα προϊόντα τα βιολογικά που βλέπουμε την ετικέτα και ξέρει ο καταναλωτής τι θα αγοράσει, πόσο θα το αγοράσει και πόσο θα κινδυνεύσει η ζωή του και είναι υπεύθυνος για το τι αγοράζει.

Το ίδιο και τα κτήρια, θα υπάρχει πιστοποίηση το τι καταναλώνει, τι σημαίνει αυτό σε διοξείδιο του άνθρακα, δηλαδή πόσο προστατεύει το περιβάλλον και κυρίως έχει θερμική άνεση, είναι μονωμένο, θα πληρώνει λιγότερα για ενέργεια; Γιατί αυτό ενδιαφέρει τον καταναλωτή. Το πιστοποιητικό αυτό θα δείχνει και το να το βάζει και να το θεσμοθετεί σε κάθε δικαιοπραξία είναι κίνητρο για να αρχίσουν οι ιδιοκτήτες των παλιών κτηρίων, να βελτιώνουν τα κτήρια τους.

Πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος που σαν στιγμή σημαντική, τη στιγμή που θα μεταβιβαστεί η ιδιοκτησία ή θα αλλάξει χρήση, να φωνάξεις τον ειδικό, τον επιθεωρητή, να έρθει να δει το κτήριο αυτό τι είναι. Όταν το πάρει ο νέος αγοραστής, ο ένας ενοικιαστής ή το παιδί μου που θα το δώσω να ξέρει τι του δίνω. Δεν αγοράζουμε πια στην Ευρώπη γαϊδούρι στο

σακί, ζούμε σε μια κοινωνία που η αγορά και ο καταναλωτής ξύπνησε, ζητάει και εδώ στην Ελλάδα είτε το θέλουμε, είτε δεν το θέλουμε, είτε το θέλει το ΥΠΕΧΩΔΕ, είτε δεν το θέλει το Υπουργείο Ανάπτυξης, οι πολίτες το ζητάνε.

10 χρόνια εμπειρίας κατέγραψε το ΚΑΠΕ σειρά βιοκλιματικών κτηρίων τα οποία έχουν κατασκευαστεί σε όλη την χώρα. Η Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου το 1996 που μελετάγαμε το καινούργιο κτήριο του ΥΠΕΧΩΔΕ να γίνει βιοκλιματικό και πρότυπο, γιατί τα δημόσια κτήρια πρέπει να δώσουν το παράδειγμα, πήρε τις προδιαγραφές που της δώσαμε και έκτοτε μπορεί να μην εφαρμόζει τα κτήρια και να κάνει τα κτήρια υψηλότερης ενεργειακής απόδοσης, αλλά κάνει και δημοπρατεί πολύ καλύτερα κτήρια πια από αυτά που δημοπρατούσε. Τα νοσοκομεία η ΔΕΠΑΝΟΝ στις προσαρμογές που κάνει, ο ΟΣΚ μικροπράγματα, θα μπορούσε να κάνει πολύ παραπάνω. Βλέπουμε όμως σταδιακά μια κίνηση των μηχανικών.

Τι είναι το πρόβλημά μας, ποιος είναι ο φόβος μας; Ξέρετε τι έχουμε οι Έλληνες; Ότι δεν το γνωρίζουμε το αποποιούμαστε, το φοβόμαστε. Γιατί να μην το μάθουμε; Οι επιστήμονες, οι νέοι αρχιτέκτονες που έρχονται στο Υπουργείο κάθε μέρα παίρνουν τηλεφώνω, όταν βρίσκουν εμπόδιο στις Πολεοδομίες, είναι ευτυχείς όταν τους λέμε πως θα βγουν από το πρόβλημα. Περιμένουν πως και πως την οδηγία και τους καινούργιους κανονισμούς για να αναπτύξουν τις ιδέες τους, για να κάνουν καλύτερη αρχιτεκτονική. Νομίζω ότι όλοι οι μηχανικοί, ο τεχνικός κόσμος δηλαδή, όλη αυτή την δεκαετία στην αρχή είχε αντιρρήσεις, δεν καταλάβαινε, δεν ήξερε. Σήμερα γνωρίζουμε, εμπειρία υπάρχει, τεχνολογία υπάρχει, δυνατότητες υπάρχουν.

Το 1996 - πάω παλιά, 10 χρόνια πριν - συζητάγαμε ήδη με τις τράπεζες για δάνεια ενεργειακής απόδοσης και ήταν έτοιμες να δώσουν. Ήδη οι τράπεζες ξεκινούν το Financing για να χρηματοδοτήσουν τις επεμβάσεις ενεργειακής απόδοσης στα κτήρια, στις πολυκατοικίες και στα δημόσια κτήρια. Έχουμε κάνει εφαρμογές με το ΚΑΠΕ χρηματοδοτώντας σε νοσοκομεία για συμπαραγωγή, έχουμε ευτυχώς ένα πολύ καλό επιχειρησιακό πλαίσιο το οποίο δίνει πολύ σημαντικά κίνητρα. Με μια λοιπόν ισχυρή πολιτική κινήτρων, όπως έχουν κάνει όλα τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη, με φοροαπαλλαγές, με διάφορες γκάμες δανείων, δανειοδοτήσεων και λοιπά, σταδιακά και όχι μπαμ και κάτω, σιγά-σιγά ο κόσμος θα αρχίσει να αντιλαμβάνεται τα οφέλη, όσοι δεν το έχουν αντιληφθεί και δεν το περιμένουν, τα οφέλη από αυτή την ιστορία, όχι μόνο στο περιβάλλον.

Το λέω, η οδηγία κτίστηκε με οικονομικό περισσότερο στόχο παρά περιβαλλοντικό. Όλο το πακέτο για το κλίμα - και θα δώσω το παράδειγμα του χρηματιστηρίου των εκπομπών - τι νομίζετε πώς είναι; Περιβαλλοντικό πακέτο; Οικονομικό πακέτο είναι, καθαρά οικονομικό πακέτο. Ήρθε από την Αμερική, στηρίζει όλη την πολιτική για το Κίονο. Γιατί δεν μπορούμε διαφορετικά να φτάσουμε τα μέτρα, μακάρι να μπορούσαμε. Είναι λιγότερο περιβαλλοντικό.

Το ίδιο και εδώ. Αν συνυπολογίσετε το κέρδος που θα έχει η Πολιτεία από την ανοικοδόμηση, τις νέες θέσεις εργασίας, την εξειδίκευση των τεχνιτών στις νέες τεχνικές και το όφελος, το οικονομικό το άμεσο από την εξοικονόμηση ενέργειας, θα είχε ήδη θεσπίσει ένα πολύ ισχυρό πλαίσιο κινήτρων. Και νομίζω ότι και τα πιστοποιητικά, αυτό που είπατε για την επικουρικότητα, δεν υπάρχει οδηγία που έρχεται κόντρα στην επικουρικότητα, δεν μπορεί να εκδοθεί. Οι νομικοί που την επεξεργάζονται σε τελική φάση στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν την εκδίδουν αν υπάρχει σύγκρουση νομική με το εθνικό Δίκαιο μιας χώρας, καθόλου. Δίνει την δυνατότητα όπως είναι διατυπωμένη κάθε χώρα, το κάθε κράτος-μέλος να προσαρμόσει στις δυνατότητες που έχει εθνικά.

Εγώ παρ' όλο που θα έπρεπε να είμαι πολύ απαισιόδοξη γιατί

πολύ κοπιάσα, πολύ αγωνίστηκα, με πολλούς ανθρώπους οι οποίοι κάποιος από αυτούς θα έπρεπε να είναι εδώ σήμερα αλλά δεν είναι, με την Νιόβη Χρυσομμαλίδου, αστέρι από την Θεσσαλονίκη, έδωσε τα φώτα της για να φτιαχτούν ότι φτιάχτηκε μέχρι σήμερα σε αυτό τον τόπο στα θέματα της ενέργειας, με μια έρευνα από πίσω της και με προσομιώσεις απίστευτες για τα ζητήματα του νέου κανονισμού, ωστόσο δεν απαισιοδοξώ. Και ξέρετε γιατί; Δεν με ενδιαφέρει αυτή την στιγμή ποια θα είναι η πολιτική και αν θα θέλουμε ή δεν θα θέλουμε, τα πράγματα έχουν ξεπεράσει την πολιτική βούληση. Ο κόσμος θέλει, περιμένει, ζητάει και φτιάχνει. Όσοι έχουν δυνατότητα και κάνουν μικρές οικοδομές και έχουν τον ήλιο, τον αναζητούν. Οι νέοι αρχιτέκτονες έχουν πάρει καλύτερες βάσεις στα πανεπιστήμιά μας γιατί είναι θέμα παιδείας και οι γονείς δίνουν καλύτερες αξίες στα παιδιά τους για αυτό το έργο περιβάλλον που ζούμε να το δούμε με άλλα μάτια επιτέλους. Είναι η ζωή μας, είναι η οικονομία μας, στο περιβάλλον στηρίζεται. Θα έχετε ακούσει για την αειφόρο ανάπτυξη. Όλες οι χώρες στον κόσμο για αυτό παλεύουν, για μια άλλη ανάπτυξη πια. Είναι ντροπή και κρίμα να μιλάμε με πεπαιτωμένους όρους.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Θέλουμε και εμείς να επιβεβαιώσουμε την κυρία Καραβασιλή στο εξής: στο ενδιαφέρον των νέων αρχιτεκτόνων. Είχαμε μια εμπειρία φέτος το καλοκαίρι στη Σίφνο, όπου με την επίβλεψη και το πνεύμα της Έλλης Γεωργιάδου, αρχιτεκτόνισσας από την Θεσσαλονίκη, που όπως ξέρω έχει συμβάλει επίσης στην διαμόρφωση παλιότερων προσπαθειών, 40 νέα παιδιά - και κάποιος είναι και σήμερα εδώ - δούλεψαν με τα χέρια τους σε ένα σεμινάριο πάνω στην βιοκλιματική αρχιτεκτονική και την παραδοσιακή δόμηση. Έχω την αίσθηση και από άλλες παραστάσεις ότι όντως οι νέοι αρχιτέκτονες αναζητούν περισσότερο αυτή την τεχνολογία και αυτές τις πρακτικές.

Ο κύριος Ευθυμιάδης, που έχει συμμετάσχει επίσης στην Επιτροπή για το ΚΕΝΑΚ, έχει τον λόγο.

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Κανονισμός ενεργειακής απόδοσης κτηρίων. Καταρχήν να ευχαριστήσουμε την ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS για αυτή την ωραία πρωτοβουλία. Το πρωί που ήμουν εδώ πραγματικά είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε ένα πάρα πολύ σοβαρό διάλογο, έναν διάλογο που λείπει στην ελληνική κοινωνία, έναν διάλογο φορέων, άμεσα εμπλεκόμενων φορέων.

Όντως το θέμα της εξοικονόμησης ενέργειας είναι ένα θέμα που τίθεται από πολλά χρόνια στη χώρα μας και το Τεχνικό Επιμελητήριο είχε πάρει πρωτοβουλίες. Η Ρίτα Καραβασιλή από τους πρώτους στην Ελλάδα είχε σηκώσει την σημαία και είναι προς τιμή της αυτό και μας είχε μαζέψει όλους, με αντιθέσεις, με διαφωνίες. Έλληνες είμαστε, αλλά είχαμε κάνει μια προσπάθεια να συγκλίνουμε και έχουμε στην ουσία, η δουλειά που κάναμε στον ΚΕΝΑΚ εν πολλοίς πάτησε πάνω σε αυτή την δουλειά που είχε προηγηθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ και πριν τον ΚΟΧΕΕ. Επομένως, τίποτα δεν πάει χαμένο. Είχε δημιουργηθεί μια πάρα πολύ καλή υποδομή, βάσει της οποίας μπορούσαμε να διαμορφώσουμε μέτρα.

Τι πάει να πει ενεργειακή απόδοση; Είναι εύκολο να το λες, αλλά δύσκολο να το μετράς. Πως μετράς αν ένα κτήριο είναι καλό ή κακό; Θα πούμε δυο κουβέντες επί αυτού, επειδή όμως η ημερίδα εδώ είναι για τις κλιματικές αλλαγές θα μου επιτρέψετε πέντε λεπτά να σας τρομάξω, αν τα καταφέρω. Μέχρι στιγμής είμαι βέβαιος ότι όλοι συμφωνούμε σε αυτή την αίσθηση ότι το θέμα είναι αρκετά σοβαρό, πάρα ταύτα υπάρχουν σοβαρές αντιδράσεις στον πλανήτη που λένε ότι αυτά τα φαινόμενα δεν ξέρουμε αν είναι μόνιμα, μπορεί τα τελευταία 100-200 χρόνια να έγιναν κάποιες αλλαγές αλλά θα επανέλθουμε.

Είναι όμως έτσι; Αυτή η πολιτική όμως σας λέω τώρα,

επηρεάζει πάρα πολύ κόσμο διεθνώς ή όντως πραγματικά έχουμε σοβαρό πρόβλημα. Αυτό το πράγμα αποδείχτηκε τα τελευταία 3-4 χρόνια, ότι όντως έχουμε πάρα πολύ σοβαρό πρόβλημα και αποδείχτηκε επιστημονικά. Δεν αποδείχτηκε επί τη βάσει στοιχείων 100, 150 και 200 χρόνων, αλλά επί τη βάσει στοιχείων 400.000 χρόνων.

Θα μου επιτρέψετε να σας παρουσιάσω, δεν θα μπω σε λεπτομέρειες, είμαι απόφοιτος του MIT επίσης, το διδακτορικό μου το έχω κάνει εκεί και έχω την τιμή να λαμβάνω πληροφορίες και από εκεί τι γίνεται. Ο Τζιμ Χάνσον, ένας ερευνητής της ΝΑΣΑ και γεωλόγος, έκανε την απόδειξη, για αυτό και τον αποκαλούν «messenger», έφερε το μήνυμα και δυστυχώς όχι το καλό μήνυμα, το κακό μήνυμα. Πήραν μετρήσεις από την Σιβηρία, από τους πάγους επάνω, τρύπησαν τους πάγους της Σιβηρίας σε πολύ μεγάλο βάθος και βρήκαν όλα τα στρώματα του φλοιού του πάγου, των παγετώνων, τα οποία έχουν δημιουργηθεί τα τελευταία 400.000 χρόνια και έπαιρναν αναλύσεις από φυσαλίδες που ήταν εγκλωβισμένες μέσα στο νερό των πάγων και μετρούσαν το διοξείδιο.

Είχαν την ευκαιρία αυτή επειδή γνώριζαν με την μέθοδο του ραδιοενεργού άνθρακα πόσο μακριά και πόσο παλιά είναι αυτά τα στρώματα, έφτασαν 400.000 χρόνια πίσω από την ιστορία του πλανήτη. Δεν έχει γίνει τέτοια έρευνα ποτέ. Επίσης μέτρησαν και την θερμοκρασία που είχε η κάθε περίοδος, χρόνο - χρόνο. Κοίταγαν την σχέση υδρογόνου και δευτερίου μέσα στα μόρια του νερού, ανάλογα με την θερμοκρασία το ποσοστό του δευτερίου αλλάζει. Πραγματικά εντυπωσιακές έρευνες, πολύ σοβαρές έρευνες, από πάρα πολύ σοβαρούς ανθρώπους, που έχουν χάσει την θέση τους επειδή επέμειναν σε αυτά τα πράγματα. Δηλαδή πραγματικοί αγωνιστές, όχι μόνο επιστήμονες.

Βλέπετε εδώ πέρα, εδώ βρήκαν την εξέλιξη, ξέρετε όπως έλεγε ο Πλάτωνας, είναι η μετάπτωση του άξονα της γης. Ο άξονας της γης κάθε 130.000 χρόνια περίπου κάνει μια πλήρη μετάπτωση γύρω από τον εαυτό του. Όταν λοιπόν η γη απομακρύνεται από τον ήλιο κρυνεί και έχουμε τους παγετώνες, όταν πλησιάζει στον ήλιο έχουμε θερμάνσεις υψηλές. Όσο ανεβαίνει η θερμοκρασία από πίσω ακολουθεί το διοξείδιο, απελευθερώνεται διοξείδιο από διάφορες καύσεις που γίνονται στην επιφάνεια και έτσι βλέπετε υπάρχει ένας ιστορικός κανόνας, το ατμοσφαιρικό διοξείδιο του άνθρακος ακολουθεί την θερμοκρασία.

Αν αυτή είναι η κόκκινη θερμοκρασία που κάνει τους κύκλους, εδώ έχουμε τους παγετώνες από κάτω, όλα αυτά τα χρόνια από πίσω έρχεται το μαύρο, το διοξείδιο του άνθρακος. Ακολουθεί δηλαδή, ανεβαίνει η θερμοκρασία, μετά από 100 χρόνια ανεβαίνει και το διοξείδιο στην συγκέντρωση. Φτάσαμε μέχρι το 1800 εδώ πέρα που έχουμε την βιομηχανική επανάσταση και αυξάνουν οι καύσεις στον πλανήτη και ξαφνικά τα φαινόμενα αλλάζουν όλα. Αυτό είναι απόδειξη επιστημονική, χωρίς μοντέλα, χωρίς κοπιότερα, χωρίς τίποτα. Είμαι εντυπωσιασμένος και για αυτό ήθελα να την μοιραστώ μαζί σας, σε έναν κόσμο σχετικά πρωτοπόρο θα έλεγα στην προώθηση μέτρων. Να σας φέρω και εγώ το μήνυμα, να μεταφέρω το μήνυμα το επιστημονικό.

Βλέπουμε λοιπόν ότι για πρώτη φορά στην παγκόσμια ιστορία εδώ ανέβαινε η θερμοκρασία της γης κανονικά, έχουμε περάσει τους παγετώνες εδώ και ανεβαίνουμε. Εδώ αρχίζει η φυσιολογική πτώση της θερμοκρασίας, αλλά το διοξείδιο του άνθρακος αντί να πέφτει και να ακολουθεί την πρώτη, κάνει άλμα. Οι συγκεντρώσεις του διοξειδίου στην ατμόσφαιρα κάνουν άλμα, δηλαδή έχουμε αλλαγή ιστορικού κύκλου αυτού του φαινομένου. Αυτό το φαινόμενο τι μας λέει; Αυτή η αύξηση του διοξειδίου που οφείλεται; Μα προφανώς στις καύσεις. Αυτή η αύξηση του διοξειδίου οφείλεται στις καύσεις και πρέπει να σταματήσει, αλλιώς με βάση άλλες

υποθέσεις που έχουμε κάνει πιο μαθητικοποιημένες έχουμε το φαινόμενο της υπερθέρμανσης αποδεδειγμένα πια, με επιστημονικά κριτήρια.

Δεν ξέρω τι μπορεί να κάνει η μικρή Ελλάδα σε αυτό τον κύκλο, αλλά από ότι φαίνεται αυτό αφορά πλέον όλο τον πλανήτη, δεν αφορά μια χώρα μεμονωμένα. Αφορά τους πάντες. Αν παλιά λέγαμε ενέργεια και περιβάλλον και το λέγαμε κάπως εγκυκλοπαιδικά, το πρόβλημα τώρα δεν είναι εγκυκλοπαιδικό πια. Κάποιος άλλος επιστήμονας, χημικός μηχανικός στο MIT - το αναφέρω επειδή βλέπω τον αγαπητό συνάδελφο και φίλο - είπε ότι: αν δεν καταπολεμήσουμε το Aids τίποτα δεν θα αλλάξει, θα υπάρχουμε ως άνθρωποι, αν δεν καταπολεμήσουμε τον καρκίνο επίσης θα υπάρξουμε, αν δεν καταπολεμήσουμε αυτό δεν θα υπάρξουμε. Είναι βέβαιο λοιπόν ότι πρέπει να δημιουργηθεί μια συνείδηση για όλο τον κόσμο ότι τα πράγματα δεν είναι αστεία, είναι αρκετά σοβαρά και πρέπει όλοι να συμβάλλουμε. Δεν δικαιολογείται πραγματικά καθυστέρηση σε αυτό τον τομέα.

Ελπίζω να σας τρώμαξα. Δεν βλέπω να τρομάξατε και πολύ γιατί τα πιστεύατε από ότι καταλαβαίνω. Μερικοί άλλοι προχωράνε πιο μπροστά, μερικοί θέλουν να δουν. Αυτές είναι οι αποδείξεις, υπάρχουν οι αποδείξεις πια και έχει δημιουργηθεί ένα παγκόσμιο ρεύμα τώρα διεθνώς, αυτές οι αποδείξεις επηρέασαν πάρα πολύ κόσμο. Πρέπει ο καθένας λοιπόν να κάνει το μερίδιό του.

Εδώ δείχνει την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, στον οικιακό τομέα. Προσέξτε φαινόμενα, στοιχεία της ΔΕΗ. Η κατανάλωση οδεύει με πάρα πολύ γοργούς ρυθμούς και δεν είναι δυνατόν να την αφήσουμε να εξελιχθεί έτσι. Από την άλλη μεριά εδώ δείχνει κάτι άλλα φαινόμενα πολύ σημαντικά επίσης, ο πληθυσμός της γης από την ανακάλυψη και την χρήση του πετρελαίου εκτοξεύτηκε στα ύψη. Αυτές οι κόκκινες γραμμές είναι οι έρευνες που έχουν γίνει και δείχνει τι ανακαλύπτουμε κάθε χρόνο, από το 50 και το 30. Κάποτε οι έρευνες κορυφώθηκαν, δεν βρέθηκαν άλλα κοιτάσματα, αρχίζει και πέφτει ο ρυθμός εύρεσης νέων κοιτασμάτων.

Η παραγωγή ακολουθεί ιστορικά, προηγείται η έρευνα και ακολουθεί η παραγωγή. Μα έχουμε φτάσει στην κορύφωση,

έχουμε φτάσει στο σημείο που η παραγωγή κορυφώθηκε, για αυτό εισάγεται ο διεθνές όρος, το *peak roipit*. Είμαστε στην φάση ότι η παραγωγή μας έχει κορυφωθεί και θα αρχίσει να πέφτει, η ζήτηση αυξάνεται, Κίνα, Ινδίες και λοιπά. Θα ζήσουμε έναν αιώνα καταστροφών, οικονομικών καταστροφών και πλην των θερμοκηπίων, καθαρά οικονομικών, ποιος θα αγοράσει το πετρέλαιο στα 73 δολάρια; Θα μείνει στα 63 που είναι τώρα; Ποιος το λέει αυτό; Μη πάει στα 100, στα επόμενα 2-3, 5-10 χρόνια, τι θα κάνουμε; Πολέμους καταστροφικούς;

Ήθελα να σας πω επίσης ότι οι άλλες εναλλακτικές λύσεις δεν είναι καλύτερες. Τι θα κάνουμε, πώς θα παράγουμε με φυσικό αέριο και μονάδες; Πώς θα το ταπώσεις το φυσικό αέριο στην γη; Και αυτή η τάπα τι θα είναι; Ειδικά τοιμεντά; Δεν διαβρώνεται το τοιμεντό με το νερό και το διοξείδιο; Τι λένε οι χημικοί; «Βεβαίως, υπάρχει κίνδυνος». Δίνουν οι ασφαλιστικές εταιρίες εγγύηση, θα βάλουμε πυρηνική ενέργεια; Και τα πυρηνικά; Θα βάλουμε ΑΠΕ; Ναι, αλλά πόσο κοστίζουν οι ΑΠΕ; Με όλο τον σεβασμό και την υποστήριξη στις ΑΠΕ, όταν σου κοστίζει 45 λεπτά η κιλοβατόρα για να τις ενθαρρύνουμε, είναι ένα κόστος και ποιος θα το πληρώσει;

Άρα η λύση είναι όλα αυτά. Προφανώς η ΑΠΕ είναι το πρώτο από όλα αυτά, όσο αντέχει η τσέπη μας και η οικονομία μας, αλλά πάνω από όλα εξοικονόμηση. Είναι μονόδρομος η εξοικονόμηση, δεν υπάρχει περίπτωση να τη γλιτώσουμε χωρίς εξοικονόμηση ενέργειας. Αυτό το μήνυμα δεν ξέρω, έχουμε πει πολλά για την εξοικονόμηση, έκανε μια πάρα πολύ ωραία τοποθέτηση η Ρίτα, είμαστε όλοι πεισμένοι ότι πραγματικά συμβαίνει, δεν περπατάει για πολλούς λόγους και ανέφερε ο κύριος Μέντζος μερικούς. Είναι η νοοτροπία μας, είναι πολλά θέματα. Τώρα δεν θα κάσουμε να τα επιλύσουμε αυτά, κάποια στιγμή πρέπει να το ξαναδούμε από την αρχή ίσως το θέμα.

Έρχεται λοιπόν η ευρωπαϊκή οδηγία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πρωτοπόρος σε όλα αυτά τα θέματα, παγκοσμίως πρωτοπόρος και προσπαθεί να δημιουργήσει μια οικονομία με βάση την εξοικονόμηση και με βάση τις ΑΠΕ. Εκεί έγκειται το στοιχείο, έχουν συλλάβει οι Ευρωπαίοι ότι αυτά δεν προχωρούν αν δεν δημιουργηθεί οικονομία. Γιατί δεν περπατάνε τα αιολικά στην Ελλάδα, που είναι και τα πιο

ώριμα μεταξύ των ΑΠΕ; Γιατί ακόμα δεν έχουμε δημιουργήσει οικονομία.

Τι πάει να πει «οικονομία»; Όχι να εισάγουμε την τεχνολογία, να εισάγουμε ένα μεγάλο μέρος, να δημιουργούμε προστιθέμενη αξία εδώ, να δουλεύει ο κόσμος, να δημιουργείται οικονομία με την κλασική έννοια του όρου. Αυτό προπαθεί να κάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση, να δημιουργήσει οικονομία. Αν θα τα καταφέρει είναι ζητούμενο, αλλά χωρίς την δημιουργία οικονομίας και την εμπλοκή όλης της κοινωνίας είναι αδύνατον να προχωρήσει, ούτε οι ανανεώσιμες, ούτε η εξοικονόμηση αν δεν δημιουργηθεί μια οικονομία, όπως η είπα πολύ ωραία η Ρίτα προηγουμένως.

Προσπαθούμε λοιπόν να δημιουργήσουμε μια οικονομία γύρω από τα κτήρια, γύρω από τον φόρο του άνθρακα, γύρω από τις ΑΠΕ. Ήρθε λοιπόν η οδηγία και σωστά ο κύριος Μέντζος εκφράζει ένα πολύ σοβαρό προβληματισμό - και μπορεί να μην μας αρέσει σε κοινό σαν και αυτό, αλλά εκφράζει έναν πολύ ειλικρινή και σοβαρό προβληματισμό - τον οποίο πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη. Είναι έτοιμη η κοινωνία να ακολουθήσει αυτό τον κυκλώνα των πιστοποιητικών που όπως ακούστηκε και λέει η οδηγία, να βγαίνουν σε κάθε δικαιοπραξία; Και πώς θα την κάνουμε την κοινωνία να ακολουθήσει;

Εγώ αντιστρέφω κάπως το πνεύμα του κυρίου Μέντζου και λέω πώς θα μπορέσουμε να το πετύχουμε αυτό, γιατί είναι όντως δύσκολο. Πώς θα μπορέσουμε να το καταφέρουμε αυτό; Έρχεται η οδηγία και λέει: Ξέρετε κάτι, να μην στην ελεύθερη κυκλοφορία. Επιβάλλεται από τα Συντάγματα όλων των χωρών, δεν μπορείς να περιορίσεις προϊόν, ένα κακό ηλιακό θα το κυκλοφορήσεις, ένα κακό μονωτικό υλικό θα κυκλοφορήσει, αλλά όλα μαζί, δεν ξέρω που θα πας, θα φτάσουν μέχρι εκεί. Βάζει ένα καπάκι. Αυτό είναι και ο νεωτερισμός, ο νεωτερισμός που πηγάζει από τα περιβαλλοντικά προβλήματα και λέει για κανένα προϊόν δεν του απαγορεύω την κυκλοφορία στην αγορά, αυτό είναι αντίθετο στα συντάγματα μας όλων των χωρών, αλλά βάζω σε σύνολο ένα καπάκι. Σου λέει βάλε μια κακή μόνωση, βάλε ένα καλό λέβητα, ένα καλό κλιματιστικό, ένα καλό φωτιστικό ή βάλε πολύ μόνωση και βάλε ένα πιο φτηνό, ένα κινεζικό κλιματιστικό, φτηνότερο. Δεν σου λέει τι να βάλεις, σου λέει ότι όλα μαζί πρέπει να έρθουν σε ένα όριο. Δεν σου λέει ποιο είναι το όριο, βάλε το εσύ το όριο.

Έτσι λοιπόν προσπαθήσαμε όλα αυτά τα 10 χρόνια, δεν είναι εύκολη υπόθεση. Πολύ καλοί, εξαιρετικοί επιστήμονες, ήρθαμε σε σύγκρουση, διαφωνήσαμε. Είμαστε και Έλληνες, πάρα ταύτα όμως οι διαφορές είναι ουσιαστικές. Ανέφερε πολύ σωστά ο κύριος Μέντζος ότι δεν πρέπει να φτιάχνουμε μια διδακτορική διατριβή σε κάθε κτήριο που του βγάλω πιστοποιητικό, πρέπει να είναι απλό και ωραίο. Είναι πρακτικά και τεχνικά τα προβλήματα. Εν πάση περιπτώσει, οι σημερινές οδηγίες που λίγο έως πολύ το κάνουν αυτό, ο κανονισμός θερμομόνωσης δεν περιορίζει κάθε ένα υλικό θερμομόνωσης, αλλά σου λέει το σύνολο των υλικών που θα βάλεις επάνω θα είναι εκεί. Σου βάζει ένα όριο. Μπορούμε εμείς να βάλουμε ένα όριο; Εκεί τσακωθήκαμε πολλές φορές μεταξύ μας.

Εν πάση περιπτώσει, έχουμε καταλήξει, βοηθάει και η οδηγία ότι πρέπει να ορίσουμε ένα ιδεατό κτήριο. Τι είναι για εμάς ένα ιδεατό κτήριο; Είναι αυτό που λένε οι μηχανικοί. Με όλο τον σεβασμό, οι μηχανικοί έχουν μια εμπειρία και πρέπει να τους πιστέψουμε, δηλαδή πρέπει να πιστεύουμε τα επαγγέλματα στην Ελλάδα. Τι λέει ένας αρχιτέκτονας, τι είναι ένα καλό κτήριο από αρχιτεκτονικής απόψεως; Πόση σκίαση έχει; Που να είναι φτηνό και αποδοτικό. Τι λέει ένας μηχανολόγος, ποιος είναι ένας καλός λέβητας, που να μην είναι ο ακριβέστερος, ο συμπυκνώσεως με βαθμό απόδοσης 150%, αλλά να έχει έναν βαθμό απόδοσης 92%. Είναι εφικτό; Τι λέει ένας ηλεκτρολόγος; Πόσο πρέπει να είναι το φωτιστικό;

Δηλαδή τι ονομάζουμε πρότυπες εγκαταστάσεις.

Αποφασίσαμε λοιπόν να χρησιμοποιήσουμε αυτή την έννοια, όπως το λένε στα αγγλικά «reference building». Να δημιουργούμε την έννοια του κτηρίου αναφοράς, του πρότυπου κτηρίου βάσει του οποίου να συγκρίνουμε το δικό μας το κτήριο. Είναι εύκολο να δημιουργήσουμε αυτό το πρότυπο; Όχι τόσο. Παράδειγμα, πόσο άνοιγμα θα πούμε στους συνάδελφους αρχιτέκτονες ότι το πρότυπο κτήριο είναι στην περιοχή της Αθηνών, ένα κτήριο που έχει άνοιγμα 40% με 50% στα νότια ανοίγματα και 20%, 30% στα βόρεια; Δεν επηρεάζουμε την αρχιτεκτονική σύνθεση; Μήπως έχουμε άλλα προβλήματα; Εν πάση περιπτώσει, το πρότυπο κτήριο δεν είναι υποχρεωτικό κτήριο, είναι ένα κτήριο βάσει του οποίου βγαίνει το μέτρο με το οποίο θα μετρηθεί το οποιοδήποτε άλλο κτήριο. Λέει η οδηγία ότι τα νέα κτήρια πρέπει υποχρεωτικά να περνάνε ένα μίνιμουμ, αυτό είναι η καινοτομία της οδηγίας για το οποίο εκφράζει τις επιφυλάξεις του ο κύριος Μέντζος.

Μπορούμε να υποχρεώσουμε σε ένα καθεστώς ελεύθερης οικονομίας ελάχιστες απαιτήσεις; Μα λίγο έως πολύ το κάναμε και στην θερμομόνωση, αλλά δεν το κάναμε σε τέτοια έκταση. Για πρώτη φορά είναι τα προβλήματα περιβαλλοντολογικά που έγειρε η πλάστιγγα υπέρ τέτοιων νομοθετικών ρυθμίσεων, δεν εξηγείται αλλιώς.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Και ο ΓΟΚ τι είναι; Χτίζουμε χωρίς ΓΟΚ; Περιορισμοί είναι.

Α. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Οι περιορισμοί στη δόμηση υπάρχουν, οι οποίοι δημιουργούν ένα περιβάλλον αισθητικά σωστό. Σε τέτοια έκταση παρέμβαση νομοθετική όμως δεν έχει ξαναγίνει. Όντως είναι πολύ έντονη, κρατικίστικη παρέμβαση της οδηγίας, αλλά είναι αναγκαστική και το Τεχνικό Επιμελητήριο τη στηρίζει αναφανδόν. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία δηλαδή επί αυτού. Οι μηχανικοί δηλαδή θα σταθούν στο πλευρό της Πολιτείας στην δημιουργία αυτών των απαιτήσεων. Θα εξηγήσουμε στην κοινωνία ότι όπως είπα πολύ σωστά η Ρίτα αυτά όλα αποσβένονται. Δεν είναι μια απόσβεση 30 χρόνια, στα 5-10, 12-15 το πολύ χρόνια αποσβένονται. Ένα κτήριο έχει κύκλο ζωής 30-40 χρόνια, επομένως δεν είναι κάτι που έγινε φόρτωμα στη κοινωνία από τους μηχανικούς ή από τις συντεχνίες ή από τους πολιτικούς, είναι κάτι που τελικά μπορεί να γίνει αρκεί να υπάρξουν τα εργαλεία.

Εν πάση περιπτώσει, να μη σας κουράσω τώρα με την οδηγία, δεν έχει σημασία. Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι προσπαθούμε να φτιάξουμε αυτά τα μέτρα που σας έλεγα και να δημιουργήσουμε ένα είδος βαθμονόμησης. Να πούμε δηλαδή ότι αν ας πούμε το κτήριο αναφοράς το βάλουμε στο 100, όλα κτήρια καταναλώνουν παραπάνω ενέργεια επί τοις εκατό από το κτήριο αναφοράς τους θα παίρνουν βαθμούς χαμηλότερους στην κλίμακα για τα υφιστάμενα. Όλα τα καινούργια κτήρια πρέπει να παίρνουν κάτω από 100, δηλαδή να καταναλώνουν λιγότερη ενέργεια.

Δεν ξέρω τι κάνει το Υπουργείο, εγώ συμμετείχα μέχρι κάποιο στάδιο στις εργασίες, τώρα το Υπουργείο ολοκληρώνει τις διαδικασίες χωρίς εμάς, το Τεχνικό Επιμελητήριο θα είναι πάντα δίπλα να βοηθήσει και δημιουργήσαμε 3 βαθμίδες. Ένα κτήριο που καταναλώνει σχεδόν 0 ενέργεια θα παίρνει Α, ένα κτήριο που καταναλώνει περίπου στο 50% θα παίρνει Β και ένα κτήριο που θα φτάνει μέχρι το 100 θα παίρνει Γ και ούτω καθ' εξής. Αυτή είναι η έννοια του πιστοποιητικού, έχει διπλή ιδιότητα, σημαίνει και εγκατάσταση στο οποιοδήποτε κτήριο παλιό ή νέο και βάζει έναν πήχη που πρέπει να ψηφίξουν όλα τα νέα κτήρια. Θα βγαίνει ένα τέτοιου είδους πιστοποιητικό που θα επικολλάται στις εισόδους κάθε πολυκατοικίας, σε κάθε κτήριο.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Στα δημόσια κτήρια.

Α. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Στα δημόσια κτήρια σκεφτόμασταν να γίνεται

υποχρεωτικά, αλλά πρέπει να επιδεικνύεται είναι και αυτό που λέμε επίδειξη. Δεν ξέρω τελικά ο νόμος τι θα προβλέψει και πώς θα εξελιχθούν ως το πούμε τα επιχειρήματα μεταξύ των πολιτικών.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Θα είναι μαζί με τα στοιχεία του κτηρίου, όπως είναι η άδεια.

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Ναι, θα το έχει στον φάκελό του, θα το έχει στην πόρτα του. Μπορεί κάποιος να θέλει να το βάλει στην πόρτα του αν παίρνει υψηλό βαθμό, να το επικολλάει κιάλας. Αυτό ελπίζουμε να επηρεάσει την αγορά ακινήτων. Η αγορά ακινήτων στην Ελλάδα είναι αστεία και είναι ατμομηχανή της οικονομίας δυστυχώς τα κτήρια, ο οικοδομικός τομέας είναι βιομηχανία. Δεν βάζει εύκολα το κράτος οποιαδήποτε Βουλή, δεν βάζει εύκολα χέρι εκεί πέρα να πειράξει μια κατάσταση που δημιουργεί θέσεις εργασίας, απασχολεί κόσμο και λοιπά. Για αυτό είναι βέβαιο ότι τα βήματα θα είναι αργά. Θα πρέπει να συμφωνήσουν και οι μεγάλοι κατασκευαστές, θα επιτρέψουμε αυτά τα γυάλινα κτήρια στην Κηφισίας; Ο κανονισμός πού θα το βάλει το C;

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Θα επιτρέψουμε λέτε;

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Για τα νέα λέω, δεν λέω για τα παλιά. Λέω για από εδώ και πέρα. Εάν βάλουμε τον πήχη στα κτήρια αυτά τα γυάλινα, θα τον βάλουμε τον πήχη πιο ψηλά φαντάζομαι. Είναι θέμα πολιτικής απόφασης, δεν είναι θέμα τεχνικό.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Ο πήχης θα είναι ο ίδιος. Κάθε ζώνη θα έχει τον δικό της πήχη, αλλά εν πάση περιπτώσει, ο πήχης είναι εξατομικευμένος. Το κάθε κτήριο θα έχει τον δικό του πήχη, που θα μετριέται με το δικό του πρότυπο κτήριο. Δεν θα υπάρχει ένα απόλυτο νούμερο που θα είναι το ίδιο για Α κτήρια για όλη την Ελλάδα, για να μην αδικούμε κάποιον. Δηλαδή μια κλινική που έχει λιγότερα κρεβάτια, αλλά έχει πιο πολλά εργαστήρια θα έχει άλλο πήχη με ένα νοσοκομείο που έχει πιο πολλά κρεβάτια και λιγότερο κλινικές. Άλλες καταναλώσεις, δεν είναι δυνατόν να τα ισοπεδώσουμε όλα αυτά. Θα φτιάξουμε όμως έναν πήχη που θα έχει να κάνει με το κέλυφος για παράδειγμα.

Πού θα τον βάλουμε τον πήχη; Σε τι συντελεστή Κ ή ΟΥ ως πούμε; Εμάς η πρότασή μας είναι να τα κόψουμε αυτά τα γυάλινα κτήρια. Δεν ξέρω πώς θα περάσει, εμείς είμαστε ο τεχνικός κόσμος, το τι θα κάνει τώρα η πολιτική ηγεσία η οποία υφίσταται τις πιέσεις από όλους, δεν το ξέρει κανείς. Θα πιέσουμε εμείς προς την κατεύθυνσή μας. Όλοι πιέζουν σε αυτή την χώρα, να δούμε τελικά τι θα βγει. Πρέπει όμως τον πήχη να τον βάλουμε ψηλά, αν τον βάλουμε χαμηλά δεν έχει νόημα να το βάλουμε στην υφιστάμενη κατάσταση.

Για να μη σας τα πολυλογώ, υπάρχουν και δυο άλλα επίσης θέματα τα οποία αφορά η οδηγία. Είναι ότι όλα τα λεβητοστάσια πρέπει να έχουν μια καλή απόδοση και όλες οι εγκαταστάσεις κλιματισμού και ψύξης πρέπει να έχουν καλή απόδοση. Δεν σας είπα τίποτα για αυτό, αλλά είναι άλλες διαστάσεις, αρκετά δύσκολες και αυτές να υλοποιηθούν.

Τι γίνεται τώρα; Γιατί δεν περπατάει η εξοικονόμηση; Αυτό είναι ένα φαινόμενο διεθνές, το ανέφερε ο κύριος Μέντζος. Πολλά χρόνια μιλάμε, αλλά δεν έχει γίνει μια σοβαρή προσπάθεια. Ένα από τα προβλήματα είναι η εύκολη λύση, τι πάει να πει εύκολη λύση; Μαζεύονται η ΠΑΕ, η ΔΕΗ, ο Υπουργός, ο Υφυπουργός σε ένα τραπέζι και λένε: δεν έχουμε ρεύμα, τι κάνουμε; Φτιάξε δυο μονάδες. Αυτό είναι όντως και εγώ στην θέση τους να ήμουν το ίδιο θα αποφάσιζα. Τώρα να μιλήσουμε σε 100.000 διαχειριστές, να τους κάνουμε καμπάνια για να κόψουν τις αιχμές τους ή εκείνο; Τρέχα γύρευε. Είναι πολύ πιο εύκολο να βάλουμε άλλους 50 ή 100 ανθρώπους στην παραγωγή ενέργειας, παρά 100 - 300 χιλιάδες ανθρώπους που είναι στον τομέα της ζήτησης. Με αυτό δεν πάμε μπροστά.

Κάποια στιγμή πρέπει να σπάσουμε ένα ρόδι, να δούμε την διαχείριση της ζήτησης, demand management που λέγεται διεθνώς ως εργαλείο πολιτικής, για να μειώσουμε τις απαιτήσεις για νέους σταθμούς παραγωγής ενέργειας, για να δίκτυα μεταφοράς. Είναι λύση αυτό το πράγμα.

Μετά, η γραφειοκρατία. Η Ελλάδα δυστυχώς τρώει τα παιδιά της. Η γραφειοκρατία στην χώρα μας είναι τέτοια που δεν επιτρέπει συνέχεια, διάρκεια, αξιοκρατία. Εκεί που μαθαίνει κάποιος την δουλειά τον πάμε κάπου αλλού. Δηλαδή εκπαιδεύουμε κάποιους ανθρώπους 5-10 χρόνια ως χώρα και εκεί που λέμε: κάτι φτιάξαμε, αποκτήσαμε στελέχη; Καταλαβαίνουμε όλοι τι θέλω να πω. Εμείς είμαστε ελεύθεροι επαγγελματίες, μηχανικοί και εκφραζόμαστε πιο ελεύθερα, δεν έχουμε το βάρος και το άγχος του πολιτικού συστήματος, προσπαθούμε τουλάχιστον στο Τεχνικό Επιμελητήριο να είμαστε πιο ανεξάρτητοι και πιο ελεύθεροι στο να εκφραζόμαστε ανοιχτά με τον κόσμο.

Το τρίτο είναι το αντικίνητρο των δημοσίων οικονομικών. Ο Υπουργός Οικονομικών παίρνει φόρους από το πετρέλαιο, τώρα έχουν βγάλει λεφτά. Η χώρα χρειάστηκε να μπαλώσει τρύπες, πας στον Υπουργό Οικονομικών, τον εκάστοτε Υπουργό και να του πεις: ξέρεις κάτι, να κόψουμε τώρα το πετρέλαιο. Θα σου πει: μα με το έλλειμμα τι γίνεται; Που θα πάει; Είναι τεράστιες οι δυνάμεις γύρω από το πετρέλαιο και το ρεύμα. Τα κοινόχρηστα των Δήμων τα περνούν μέσα από το ρεύμα, η δημοσιονομική πολιτική εξαρτάται από την ενέργεια.

Μετά υπάρχει και ο ανταγωνισμός μεταξύ παραγωγής και εξοικονόμησης. Δηλαδή ο τομέας παραγωγής δεν έχει κανένα ενδιαφέρον να προχωρήσει η εξοικονόμηση, διότι δεν έχει λάβει θεσμικά κίνητρα ακόμα. Δηλαδή η ΔΕΗ ποιο κίνητρο έχει για να κάνει εξοικονόμηση; Ξέρετε τι έκανε η ΔΕΗ πριν 6 μήνες; Πήγε στον Υπουργό Οικονομικών και έδωσε τον λογαριασμό: εγώ δεν σου πληρώνω το ρεύμα στα νησιά; Δεν μου το δίνεις μόνο 10 λεπτά η κιλοβατόρα και εμένα μου κοστίζει 20 -30 - 40 λεπτά η κιλοβατόρα; Φέρε την διαφορά. Εμένα δεν με βάζεις και δίνω το χαμηλό τιμολόγιο για κοινωνική πολιτική; Ωραία, πλήρωσε. Δηλαδή η ΔΕΗ δεν έχει κανέναν λόγο, πάει κάθε 2-3 χρόνια και δίνει τον λογαριασμό. Κάτι δισεκατομμύρια είναι αυτά, είναι υποχρεωμένο το κράτος να τα πληρώσει γιατί την αναγκάζει την ΔΕΗ να είναι παροχέας ρεύματος. Βεβαίως και η έλλειψη πείρας και τεχνικών στελεχών είναι όντως πρόβλημα. Τα τεχνικά στελέχη όμως δεν δημιουργούνται με παρθενόγένεση, δημιουργούνται με την ανάπτυξη της οικονομίας. Αποτέλεσμα; Αυτά είναι τα γνωστά εμπόδια που αντιμετωπίζουμε τακτικά.

Μετά ένα άλλο θέμα είναι πως μετράει κανείς την εξοικονόμηση ενέργειας. Η εξοικονόμηση ενέργειας δεν είναι μετρήσιμο μέγεθος, όπως πολλοί κακώς πιστεύουν, είναι υπολογίσιμο μέγεθος. Γιατί αν πούμε ότι έχεις ένα εργοστάσιο, έχεις μια παραγωγή, ανάλογα με την παραγωγή έχεις και την κατανάλωση. Μα η μηνιαία παραγωγή αν μηδενιστεί, κατανάλωση θα έχεις; Αν βάλεις τα στοιχεία ενέργειας και παραγωγής πρέπει να δημιουργήσεις ένα μοντέλο βάσης, ένα base model όπως λένε ο αγγλοσάξονες και όταν πας μετά και πάρεις τα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και μετρήσεις μια κατανάλωση θα την συγκρίνεις με το μοντέλο σου, δεν μπορείς να την συγκρίνεις με κάτι άλλο γιατί έχουν αλλάξει οι συνθήκες.

Άρα πρέπει να μπούμε στην νοοτροπία να γνωρίζουμε καλά μαθηματικά, στατιστικά, δεν είναι γυρίσαμε και μετράμε. Βγαίνει ο άλλος και λέει: 32% εξοικονόμηση, 45% λέει ο άλλος. Δεν είναι έτσι, θέλει μια σοβαρή απόδειξη. Δεν είναι δύσκολη, αλλά θέλει μια σοβαρότητα και συγκρότηση. Αυτό προσπαθούμε να επιδιώξουμε.

Προοπτικές πάντως ποιες είναι, για να μην σας κουράζω άλλο; Πρώτα-πρώτα σαν Τεχνικό Επιμελητήριο πιστεύουμε

ότι πρέπει να γίνει άμεση εναρμόνιση όλων των οδηγιών. Εμείς θα προσπαθήσουμε όσο μπορούμε και θα σας πω πώς. Οι οδηγίες αυτές όμως θεωρούμε ότι είναι προς την σωστή κατεύθυνση, λαμβάνουν σοβαρά το θέμα του περιβάλλοντος και προσπαθούν να δημιουργήσουν οικονομία η οποία είναι η μόνη διέξοδος για το περιβάλλον. Φαντάζομαι σε αυτό θα συμφωνήσουμε οι περισσότεροι.

Πρέπει να κάνουμε πλήρη εναρμόνιση της οδηγίας, πρέπει να σοβαρεύουμε λίγο και τα φορολογικά κίνητρα. Προσέξτε, πάω εγώ και αγοράζω ένα κλιματιστικό, πόσο θα μου κοστίσει το κλιματιστικό; Αν πάρουμε ένα κινέζικο με βαθμό απόδοσης 2 π.χ., θα το πάρουμε 400 €. Αν πάρουμε έναν άλλο βαθμό με inverter, ίδιας ικανότητας ψυκτικής, με βαθμό απόδοσης 4, διπλό βαθμό δηλαδή, θα πληρώσουμε 700 €. Ναι, αλλά αυτό θα καταναλώσει την μισή ενέργεια για τον ίδιο κλιματισμό. Από την άλλη μεριά, τρέχει τώρα ο Υπουργός να κάνει διαγωνισμούς, να κάνει μονάδες φυσικού αερίου γιατί η ζήτηση θα χτυπήσει πάλι κόκκινο, εάν όμως έδινε σε κάθε κλιματιστικό υψηλής απόδοσης 200 € μπόνους θα στεφόταν η αγορά αμέσως εκεί. Δεν το έχει κάνει όμως αυτό.

Δηλαδή αυτά που λέγονται μέτρα για την διαχείριση της συζήτησης, όπου αντί τα λεφτά να τα δίνεις στην παραγωγή, που τα δίνεις ως κράτος, δώσε και κάτι ψιλά στη ζήτηση. Αν τα δώσεις στην ζήτηση να είστε βέβαιοι ότι τα λεφτά που θα επενδύσουμε ως χώρα στην ζήτηση θα είναι πολύ λιγότερα από τα λεφτά που βάζουμε για την παραγωγή, διότι όταν επενδύσετε 1 € για να εξοικονομήσετε μια κιλοβατόρα, εξοικονομείτε πολύ περισσότερες από το να παράγετε μια κιλοβατόρα. Αυτά είναι αποδεδειγμένα παντοιοτρόπως. Πρέπει να έχουμε το σθένος σαν χώρα να στηρίξουμε την ζήτηση, να στηρίζουμε τα μέτρα εξοικονόμησης, μειώσης αιχμών και λοιπά. Χρειάζεται αναδιάρθρωση των τιμολογίων ενέργειας και δεν μιλάω για τα μικρά τιμολόγια.

MENTZOS: Αναδιάρθρωση σημαίνει σε ποιανού τσέπη θα πάνε τα παραπάνω, για αποθάρρυνση αλόγιστης κατανάλωσης. Ποιος θα κοπομήσει από αυτό;

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Εσείς και εγώ κύριε Μέντζο.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Τι σημαίνει; Να κοπανήσει αυτούς τους οποίους δεν κοπανάει σήμερα; Αγρότες παραδείγματος χάρη;

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Το λέω πιο κάτω, λέω τιμολογιακά κέντρα. Δεν μιλάμε για την μικρή κατανάλωση. Πρέπει το ρεύμα να πληρωθεί στην τιμή του, αυτό που λέει ο κύριος Μέντζος. Βεβαίως πάντα για κοινωνικούς λόγους θα στηρίξουμε τα νησιά, δεν θα ακριβύνουμε την τιμή, θα στηρίξουμε τα χαμηλά εισοδήματα. Δεν μπορεί όμως ο άλλος να έχει ένα σπίτι 100-150 κιλοβάτ και να πληρώνει την κιλοβατόρα το ίδιο με κάποιον που έχει ένα σπίτι 10-15 κιλοβάτ. Ο 150 κιλοβάτ απασχολεί το δίκτυο, κάνουμε επενδύσεις ως χώρα, ο άλλος με 10 κιλοβάτ τι απασχολεί; Δεν μπορεί να μην χρεώνουμε ισχύ στα σπίτια, γιατί στα μεγάλα έχουν ανέβει πάρα πολύ οι καταναλώσεις. Είμαστε ακριβοδίκαιοι, δεν χαριζόμαστε σε κανέναν, κύριε Μέντζο, είμαστε ισόρροποι πολιτικοί.

MENTZOS: Μα όταν λέτε στα νησιά να πληρώνουν περισσότερο, τι φταίει ο νησιώτης;

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Δεν είπα να πληρώνει περισσότερο.

MENTZOS: Δεν το είπατε εσείς, το λένε άλλοι.

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Όχι, δεν το λέμε αυτό εμείς, εμείς λέμε κάτι άλλο. Εμείς λέμε γιατί το κράτος έχει βάλει καπάκι στα αιολικά στα νησιά ενώ μας κοστίζει η κιλοβατόρα 30 και 40 λεπτά, γιατί εμποδίζει τα αιολικά να πάνε δυο φορές την ισχύ; Υπάρχει τεχνολογία σήμερα που μπορούμε να τα βάλουμε τα αιολικά να κερδίσουν και οι κατασκευαστές, να κερδίσει και το κράτος που πληρώνει τόσα λεφτά. Κάτι άλλο λέμε, τεχνολογία λέμε.

Εν πάση περιπτώσει, οι προοπτικές είναι πάρα πολλές, δεν θέλω να σας κουράσω άλλο. Εκείνο που θέλω να σας

ανακοινώσω, κλείνοντας, είναι νέο αυτό και να κάνω και την αυτοκριτική μου γιατί ασχολούμαι χρόνια με αυτό τον τομέα. Φταίω και εγώ για ότι γίνεται, όλοι φταίμε, φταίω και εγώ. Γιατί φταίω; Γιατί πίστεψα και εγώ πολύ στο κράτος, είναι λάθος. Έπρεπε από καιρό, από χρόνια να είχαμε βάλει το Τεχνικό Επιμελητήριο, το οποίο είναι μια καλή μορφή κράτους, δεν είναι κακή μορφή κράτους το Τεχνικό Επιμελητήριο...

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

A. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Και εγώ φταίω και τα παιδιά μου, όλοι είμαστε υπεύθυνοι. Θέλω να πω όμως ότι έπρεπε να κάνω κάτι που δεν το είχα κάνει, το έκανα όμως. Σε συνεργασία με τον Πρόεδρο του ΤΕΕ θα δημιουργήσουμε 5 τουλάχιστον Επιτροπές, μια για τα παθητικά ηλιακά, βιοκλιματική αρχιτεκτονική και ΓΟΚ, μια για το κέλυφος των κτηρίων, μια για την θέρμανση, μια για τον κλιματισμό, μια για τον φωτισμό και βλέπουμε. Ομάδες οι οποίες θα εκδώσουν οδηγίες προς τους μηχανικούς και προς κάθε ενδιαφερόμενο. Ας ξεκινήσει τουλάχιστον σε εθελοντική βάση με σύμφωνη γνώμη του τεχνικού κόσμου και νομίζω ότι αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος. Δεν πρέπει να περιμένουμε τα πάντα από το κράτος, πρέπει εμείς οι ίδιοι ως φορείς και για αυτό συγκαίρουμε την ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS η οποία πήρε αυτή την πρωτοβουλία να φέρει τους φορείς να μιλήσουν όλοι μαζί και να συντονιστούμε σιγά-σιγά, να περνάμε το ένα μέτρο μετά το άλλο.

Σας ευχαριστούμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (X. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Και οι δυο προηγούμενοι ομιλητές μίλησαν για την ανάγκη να δημιουργηθεί αγορά για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες εξοικονόμησης ενέργειας. Η κυρία Πριμικήρη εκτός από ερευνήτρια είναι και στην Τράπεζα Πειραιώς, υπεύθυνη ενεργειακού σχεδιασμού και θα μας μιλήσει για την εμπειρία της επιχείρησής της.

E. ΠΡΙΜΙΚΗΡΗ: Γεια σας και από μένα. Καταρχάς είναι πολύ ενδιαφέροντα όλα αυτά που ακούσαμε μέχρι τώρα. Η κυρία Καραβασίλη νομίζω εξέφρασε κατά πολύ όλους αυτούς τους αρχιτέκτονες που εργάζονται ως βιοκλιματικοί αρχιτέκτονες, ως το πούμε έτσι, παρότι διαφωνώ με την τεχνολογία.

Ευχαριστούμε και τη ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS που διάλεξε να καλέσει κάποιον από τον ιδιωτικό τομέα όπως η Τράπεζα Πειραιώς σε μια συγκεκριμένη ημερίδα και αυτό μπορεί να αποτελεί έκπληξη σε μερικούς, ότι πώς μια τράπεζα είναι εδώ σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας. Μπορώ να σας πω ότι μάλλον θα είναι ένα αισιόδοξο μήνυμα για όλους αυτούς που θέλουν να εξοικονομήσουν ενέργεια, διότι οι στόχοι της τράπεζας εναρμονίζονται κατά πολύ με την οδηγία που περιμένει ο κόσμος να δει και να διαβάσει. Η Τράπεζα Πειραιώς δίνει πολύ μεγάλη σημασία στην αρχιτεκτονική των κτηρίων και των καταστημάτων και διατηρώντας την εταιρική ταυτότητα του ομίλου, προσπαθεί να δημιουργήσει ένα άριστο εργονομικό περιβάλλον, προσπαθεί να χρησιμοποιήσει ανανεώσιμες πηγές στις υποδομές της, προσπαθεί να βελτιώσει την ενεργειακή κατανάλωση και δημιουργεί μουσεία πολιτιστικού και βιομηχανικού ενδιαφέροντος στα πλαίσια της εταιρικής, κοινωνικής ευθύνης.

Πρόσφατα υπήρξε μέλος του Green Building ενός ευρωπαϊκού προγράμματος, όπου μερικοί από αυτούς τους στόχους της τράπεζας μπορώ να πω ότι υλοποιήθηκαν. Μάλιστα στο πλαίσιο αυτό κέρδισε και ένα βραβείο green light ως στρατηγική ενεργειακής εξοικονόμησης, για την εκπόνηση μιας ενεργειακής μελέτης για τη διαμόρφωση και τη λειτουργία συστημάτων φωτισμού και κλιματισμού στο τότε κεντρικό κτήριο διοίκησης της τράπεζας, που ήταν στην Αμαλία, το οποίο κτήριο είναι 6.000τ.μ. περίπου. Η τράπεζα έφυγε, ο σχεδιασμός παρέμεινε.

Η Πειραιώς λοιπόν είναι από το 2002 μέλος του προγράμματος του Green light και εφάρμοσε ένα σενάριο αναδιάρθρωσης των φωτιστικών στους χώρους, καθώς και την

εφαρμογή τοπικών διακοπών λειτουργίας, με αποτέλεσμα, η εξοικονόμηση μόνο και μόνο από το φωτισμό, να ξεπεράσει το 22%, ποσοστό καθόλου αμελητέο.

Το γυάλινο κτήριο, στο οποίο ο κύριος Ευθυμιάδης ήταν ενάντια, παρ' όλα αυτά προσπαθήσαμε και σε αυτό το κτήριο κάτι να εφαρμόσουμε. Είναι μια κατασκευή του τέλους της δεκαετίας του '80, περίπου 20.000τ.μ., 7όροφο, με 5 υπόγεια παρκινγκ και βέβαια το κύριο χαρακτηριστικό του είναι το γυάλινο κέλυφος. Τι μπορεί να κάνει κανείς σε ένα τέτοιο κτήριο; Αυτό που κάναμε εμείς, αυτό που προσπαθήσαμε ήταν προφανώς να εξασφαλίσουμε τις συνθήκες θερμικής και οπτικής άνεσης και ταυτόχρονα να εξοικονομήσουμε ενέργεια, δύο παράγοντες που πραγματικά πηγαίνουν εντελώς αντίθετα ο ένας με τον άλλον.

Προσπαθήσαμε λοιπόν το εξής: προσπαθήσαμε να χρησιμοποιήσουμε ανάκτηση της θερμότητας από τον απορριπτόμενο αέρα, δηλαδή σε καθαρά μηχανολογικό επίπεδο, να αυξήσουμε την ψυκτική ικανότητα των πύργων ψύξης. Εγκαταστήσαμε εσωτερικά σκίαστρα σε όλα τα παράθυρα που ήταν εκτεθειμένα στην ηλιακή ακτινοβολία, εγκατάσταση φωτιστικών νέας τεχνολογίας και εκμετάλλευσης του φυσικού φωτισμού όσο αυτό ήταν δυνατόν. Δεξιά, βλέπετε την εξοικονόμηση ενέργειας σε μεγαλύτερες το χρόνο και αυτό ήταν μετρήσιμο, διότι μπορούσαμε να δούμε ακριβώς τι καταναλώνουμε πριν γίνουν αυτά τα μέτρα και τι μετά.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Ναι, αλλά ήταν πιο φωτεινή η περίοδος η μια;

Ε. ΠΡΙΜΙΚΗΡΗ: Εντάξει, για τα μηχανολογικά συστήματα. Εν πάση περιπτώσει, ένα σύστημα ελέγχου κτηρίου, το building management system, το οποίο θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να εφαρμόζεται, ιδιαίτερα σε μεγάλα κτήρια διοίκησης, γιατί μπορεί κανείς να καταγράψει και να ελέγξει τις θερμοκρασίες που επικρατούν μέσα σε ένα χώρο και να ελέγξει το πότε πρέπει να λειτουργεί ένα σύστημα, πότε να ξεκινήσει, πότε να σταματήσει και όλα αυτά. Και βέβαια, εξαερισμός των υπογείων με μέτρηση της ποιότητας του αέρα, προκειμένου να δημιουργηθούν και οι κατάλληλες συνθήκες μέσα εκεί. Η συνολική ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας, 476 μεγαλύτερες τον χρόνο. Αυτό, καθόλου αμελητέο θα έλεγα.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

Ε. ΠΡΙΜΙΚΗΡΗ: Δεν το θυμάμαι σε ποσοστό. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι είναι περιβαλλοντικό το όφελος, αλλά νομίζω ότι το συγκεκριμένο έχει και μια οικονομική διάσταση. Όσον αφορά τον ενεργειακό σχεδιασμό των κτηρίων της τράπεζας, μπορώ να πω ότι προσπαθούμε να συλλέξουμε δεδομένα και να τα επεξεργαστούμε στατιστικά όσον αφορά τον υπολογισμό των ενεργειακών δεικτών, σε όλα τα καταστήματα της τράπεζας και θα έλεγα και εκτός της Ελλάδος. Δηλαδή βεβαίως πρώτα αυτά που βρίσκονται εντός της Ελλάδος, αλλά και σε αυτά που βρίσκονται στο εξωτερικό. Θέλουμε να καταγράψουμε τις ενεργειακές καταναλώσεις σε 15 επιλεγμένα καταστήματα της τράπεζας μας, για να δούμε πόσο καταναλώνουν πριν και μετά την εφαρμογή των μέτρων, και κάποια ανακατασκευή υφιστάμενων κτηρίων, προκειμένου να εξοικονομήσουν ενέργεια, όπως επίσης και στα νέα κτήρια.

Ένα παράδειγμα είναι το κτήριο του Citylink. Όλοι το ξέρετε το μέγαρο του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, πολλοί από εσάς το ξέρετε με την λάθος ορολογία «Attica». Εν πάση περιπτώσει, το κτήριο λέγεται Citylink. Στο συγκεκριμένο κτήριο μας ενδιαφέρει ο ορθολογικός ενεργειακός σχεδιασμός του μεγάρου, προσπαθήσαν να βελτιώσουν την μονωτική ιδιότητα του κελύφους. Έχω την αίσθηση ότι το κτήριο όταν πρωτοκατασκευάστηκε δεν είχε καθόλου μόνωση και μετά τους αρχιτέκτονες τον κύριο Γκίζη που ανέλαβε την αρχιτεκτονική του συγκεκριμένου κτηρίου, εφαρμόσαν

κάποιες έξτρα εξωτερικές μονώσεις. Έγιναν επεμβάσεις στα συστήματα φωτισμού, γίνανε πολλές επεμβάσεις στα συστήματα κλιματισμού και βεβαίως εφαρμόστηκε σύστημα ενεργειακού ελέγχου του κτηρίου, που ουσιαστικά μετράει τη θερμοκρασία και διάφορες άλλες παραμέτρους μέσα στο κτήριο, προκειμένου να ρυθμίσει και το κατά πόσο θα λειτουργήσει το μηχανολογικό σύστημα.

Πέρα από αυτά, που αφορούν αυτά τα έργα, πρέπει να πω ότι η Τράπεζα Πειραιώς πήρε ένα πρόγραμμα life environment με τον αγγλικό τίτλο «development of green products in the financial sector and reducing environmental impact of bank services», με το ακρώνυμο Green Banking for life που βλέπετε, το οποίο γίνεται σε συνεργασία με την Οικολογική Εταιρία Ανακύκλωσης και προσπαθούμε εκεί να κάνουμε διάφορα πράγματα. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει ξεκινήσει από τον Οκτώβριο του 2006, έχει δύο βασικές κατηγορίες επεμβάσεων: η μια αφορά στα λειτουργικά, στην εσωτερική χρήση των κτηρίων και γενικότερα στην εσωτερική λειτουργία της τράπεζας, αλλά αφορά και τον εξωτερικό τομέα. Δηλαδή πώς με την λειτουργία της τράπεζας μπορούμε και εκεί ακόμα να έχουμε περιβαλλοντική πολιτική.

Μελλοντικοί στόχοι είναι η εγκατάσταση πληροφοριακού συστήματος τηλεμέτρησης και τηλεέγχου ενεργειακών δεικτών σε καταστήματα τη τράπεζας, διότι βεβαίως το να εφαρμόσουμε building management system μπορεί να είναι κάτι ακριβό, αλλά ο τηλεέγχος, ο τηλεχειρισμός των συστημάτων είναι κάτι πιο εύκολο. Προφανώς θα μπορούμε και εμείς στην εγκατάσταση και λειτουργία φωτοβολταϊκών συστημάτων.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να πούμε ότι ξέρουμε πολύ καλά ότι είναι διαφορετικό η εξοικονόμηση και διαφορετικές οι ανανεώσιμες πηγές. Οι ανανεώσιμες πηγές είναι για να παράγουν ρεύμα, η εξοικονόμηση ενέργειας είναι κάτι εντελώς διαφορετικό. Δεν θεωρώ δηλαδή ότι τα φωτοβολταϊκά είναι μέτρο εξοικονόμησης, είναι κάτι άλλο.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Στο βαθμό που σας κερδίζει ρεύμα είναι εξοικονόμηση.

Ε. ΠΡΙΜΙΚΗΡΗ: Τέλος πάντων. Η δημιουργία λοιπόν βάσης δεδομένων για την περιβαλλοντική ταυτότητα των υποδομών της τράπεζας. Εμείς δεν θα περιμένουμε τη νομοθεσία να ξεκινήσουμε να βεβαιώσουμε ταυτότητα στα κτήρια μας και στα καταστήματα μας και να ακολουθήσουμε τις οδηγίες, τουλάχιστον μέχρις ότου βγει η καινούργια οδηγία στην ελληνική νομοθεσία. Θα ακολουθήσουμε της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το τελευταίο, που μοιάζει λίγο με αυτό που προτείνεται από το ΤΕΕ: θα προσπαθήσουμε να κατηγοριοποιήσουμε τις περιβαλλοντικές συνθήκες υπαρχουσών και νέων υποδομών, με στόχο τη δημιουργία αρχέτυπου ενεργειακού σχεδιασμού. Δηλαδή θα προσπαθήσουμε να δούμε τι καταστήματα έχουμε, πώς λειτουργούν, να βγάλουμε 5-6 αρχέτυπα τα οποία θα μπορούμε να τα δώσουμε στην Τεχνική Υπηρεσία της τράπεζας, κτήρια αναφοράς, προκειμένου να εξοικονομήσουμε ενέργεια.

Αυτό ήταν το τελευταίο σλάιτ και θέλω να προσθέσω μια τελευταία φράση και εδώ θα μιλήσω με την ιδιότητα μου ως λέκτορας του Πανεπιστημίου Πατρών. Θέλω να πω ότι η εκπαίδευση είναι πολύ σημαντική. Αυτό που προσπαθώ εγώ να πω στους φοιτητές μου είναι ότι έχουμε πρόβλημα και πρέπει σιγά-σιγά να ξεκινήσουμε να κάνουμε κάτι. Μην περιμένετε την νομοθεσία, κάντε το εσείς, σαν αρχιτέκτονες και εσείς θα διδάξετε τους πελάτες, τους εκάστοτε πελάτες το πόσο καλό θα είναι να εφαρμόσουμε κάποιες τέτοιες τεχνικές. Και τα κόστη δεν είναι μεγάλα, θερμομόνωση θα έβαζαν ούτως ή άλλως. Υαλοπετάσματα θα βάζαμε ούτως ή άλλως, δεν είναι κάτι δύσκολο, ούτε κάτι πολύπλοκο.

Θα σταματήσω εδώ, ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Ερωτήσεις, παρεμβάσεις; Ορίστε.

Κ. ΜΑΝΤΗΣ: Τα τελευταία 32 χρόνια είμαι στέλεχος της εταιρίας ΕΛΒΑΛ, Ελληνική Βιομηχανία Αλουμινίου. Η εμπλοκή μου με τα θέματα εξοικονόμησης ενέργειας ξεκινάει από την εποχή που έχω το βιομηχανικό μάρκετινγκ και σέρνω κάπως την εταιρία στο να αναγνωρίσει καταρχήν αυτό το οποίο ήταν μια μόδα, η επένδυση των κτηρίων με αλουμίνιο, τι επίδραση έχει στην απαιτούμενη ενέργεια για την λειτουργία του κτηρίου. Το ζεσταίνει το κτήριο; Το κρυώνει το κτήριο; Τι το κάνει;

Μας πήρε κάποιον χρόνο να το κάνουμε αυτό, εγκρίθηκαν τα κατάλληλα budget, βρήκαμε ένα ινστιτούτο ενεργειακής έρευνας και καταλήξαμε σε πολύ θετικά αποτελέσματα, εφόσον η όλη εργασία γίνει με τον τρόπο που πρέπει να γίνει, με τους κανόνες της καλής τεχνικής. Βέβαια η επένδυση, αυτός ο δεύτερος φλοιός διευκολύνει πάρα πολύ το μεγάλο πληθυσμό των αμόνωντων κτηρίων που υπάρχει και μάλιστα των μεγάλων κτηρίων γραφείων, των μεγάλων δημοσίων κτηρίων για τα οποία σήμερα συζητήθηκε πάρα πολύ, στο να μπορέσει σε αυτά τα κτήρια να γίνει reengineering, να γίνει μια αποκατάσταση της ενεργειακής τους κατανάλωσης σε ενεργειακά επίπεδα, αυτά τα οποία εν πάση περιπτώσει θα θεωρούμε λογικά σε λίγο.

Η επένδυση η εξωτερική είναι κάτι που διευκολύνει πάρα πολύ, μάλιστα διευκολύνει και την ανανέωση της τεχνολογίας του κτηρίου. Αντί δηλαδή να τρυπάς το κτήριο περνάς όλα τα δίκτυα απέξω και είσαι μια χαρά, βάζεις και την μόνωση, βάζεις και την απόσταση αυτή τον εξωτερικό φλοιό και είσαι μια χαρά. Εν πάση περιπτώσει, φροντίσαμε και για να κάνουμε γνωστή όλη αυτή την προσπάθεια και οργανώσαμε και έναν αρχιτεκτονικό διαγωνισμό διεθνή-μεσογειακό, με την βοήθεια μάλιστα και την συνέργια της ΙΥΑ, της Διεθνούς Ενώσεως Αρχιτεκτόνων, ο οποίος είχε και μεγάλη επιτυχία το 2003. Αυτά έγιναν - για να καταλάβετε πόσο έχω εμπλακεί - και έκτοτε ασχολούμαι εντατικά με το θέμα, γιατί πολύ απλά οι άνθρωποι με τους οποίους έκατσα μαζί δεν μπορώ να τους απογοητεύσω τώρα πλέον και συνεχίζω να ερευνώ έστω και προσωπικά το θέμα πάρα πολύ.

Ακούστηκαν μερικά πράγματα σε αυτή την αίθουσα και ήθελα και να δευτερολογήσω και να υποστηρίξω ορισμένες θέσεις. Καταρχήν ο κανονισμός θερμομόνωσης έγινε από τον Μιχάλη Παπαδόπουλο το 1979. Θα έλεγα ότι είναι ένα κείμενο εντελώς στατικό, μιλάει για ιδιότητες υλικών, αναφέρεται στον συντελεστή θερμοκικής διαπερατότητας, για τους ενήμερους τεχνικά αυτό το U Value, δεν παίρνει υπόψη του ούτε προσανατολισμούς, ούτε ηλιασμούς στην χώρα που ηλιάζεται κατά κανόνα, ούτε ανοίγματα σωστά.

Δεν θέλω να προχωρήσω παραπάνω, δεν έχει καμιά δυναμική μέσα του. Σήμερα όλα τα σύγχρονα εργαλεία με τα οποία γίνονται οι ενεργειακές αναλύσεις των κτηρίων είναι δυναμικά, εξετάζουν το φαινόμενο μέσα στον χρόνο, εξετάζουν πόσο καθυστερεί να μπει η ζέση που έρχεται απέξω ή το κρύο που έρχεται απέξω. Εξετάζουν τον φλοιό, ο οποίος είναι το σημείο ακριβώς, η γραμμή επικοινωνίας του κτηρίου του έσω χώρου με τον έξω χώρο.

Αυτός ο κανονισμός της θερμομόνωσης λοιπόν που γράφτηκε το '79 και ακούστηκε από την κυρία Καραβασιλή ότι μετά από 10 χρόνια άρχισε πρακτικά να εφαρμόζεται, ήδη από το 1987 υπάρχει κείμενο το οποίο τον βγάζει ξεπερασμένο, επιστημονικό κείμενο και πρόκειται για μια διατριβή. Στην ίδια διατριβή αναγράφεται και η έννοια της ενεργειακής ταυτότητας των κτηρίων, από εκεί έχει μπει αυτή η οποία σήμερα συζητάμε. Δεν ξέρω πόσο η έννοια της ενεργειακής ταυτότητας των κτηρίων όπως είναι γραμμένη σε αυτό το ελληνικό κείμενο του πανεπιστημιακού του '87 έχει προηγηθεί

άλλων ευρωπαϊκών αντίστοιχων νομοθετημάτων, αυτό όμως που είναι σίγουρο - και απευθύνομαι στο Υπουργείο Ανάπτυξης - είναι ότι τουλάχιστον 18 έως 20 κράτη και έχουν μπει και οι Βαλτικές χώρες κίολας, οι οποίες έχουν και αυτές σε ενέργεια κανονισμούς όπως ο ΚΟΧΕΕ.

Όσον αφορά δε την μη σύμπτωση, που είπατε κάτι σε ασύμβατο χώρο της εξοικονόμησης ενέργειας και των ΑΠΕ, είναι μέσα σε όλες αυτές τις νομοθεσίες των αντιστοιχών ευρωπαϊκών κρατών και πάνε μαζί. Θα έλεγα συμπλέουν, είναι δηλαδή στο ίδιο επίπεδο ακριβώς, για να μην πω ότι ταυτίζονται. Η δυσκολία την οποία τονίσατε, υπερτονίσατε ίσως, για τους ελεγκτές ενέργειας, για την έλλειψη των ικανών στελεχών, για αυτή έχω να πω, γιατί έχω μελετήσει και τους δανέζικους κανονισμούς.

Στη Δανία λοιπόν υπάρχει ένα φυλλαδάκι τόσο πολύ απλό, οι ελεγκτές ενέργειας είναι απόφοιτοι Γυμνασίου, αγαπητοί κύριοι και κυρίες. Είναι τέτοιοι επιπέδου, τόσο εύκολα γίνεται ο έλεγχος του σπιτιού, της κατοικίας και δεν μιλάμε ούτε για...

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Εκεί έχουμε μόνο θέρμανση όμως.

Κ. ΜΑΝΤΗΣ: Αυτό που ήθελα να πω είναι ότι και για θέρμανση το βασικό ενεργειακό επίπεδο που ζητάει ένα κτήριο και (...) στο νερό και το ζεστό νερό είναι στη Δανία. Δέχομαι αυτό που λέτε, αλλά εγώ αυτό που δεν μπορώ να καταλάβω - και δεν μπορώ να το κατανοήσω γιατί θεωρώ ότι αυτή είναι κρατική ευθύνη, η τεράστια κρατική ευθύνη γενικώς και δεν την επιμερίζω σε Υπουργείο και είναι ευθύνη όλων μας, γιατί κάθε κυβέρνηση είναι αυτό που είναι ο λαός - είναι ότι από το 1979, για αυτό και έκανα αυτή την χρονική εξιστόρηση, ότι το '87 ήδη έχει καταπέσει επιστημονικά ο κανονισμός θερμομόνωσης του Μιχάλη Παπαδόπουλου. Από τότε δεν έγινε τίποτα από αυτά που λέμε, δηλαδή μια απλή βελτίωση αυτού του κανονισμού, να βάλουμε μέσα τα παραθύρα πιο καλά, να βάλουμε μέσα τον προσανατολισμό, να βάλουμε μέσα τον ηλιασμό που δεν τον έχουμε βάλει, να βάλουμε τα εσωτερικά θερμικά κέρδη. Να λογαριάσουμε δηλαδή ότι μέσα είναι 5 άνθρωποι και δεν είναι 5, είναι 25 και ο καθένας έχει 300 βατ.

Ξέχασα να σας πω ότι το 1987 σε αυτό το πανεπιστημιακό κείμενο έχει μπει και η έννοια που ανέφερε ο κύριος Ευθυμιάδης για την ενεργειακή απόδοση του κτηρίου, δηλαδή η έννοια κιλοβατώρες ανά τετραγωνικό μέτρο ετησίως έχει μπει από τότε σε ελληνικό τεχνικό κείμενο. Υπάρχει μεγάλη βάση γνώσης και μεγάλη ιστορία πάνω στο θέμα, τεράστια. Το πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης είναι ευρωπαϊκή πρακτική πια. Εντάξει, εμείς αν δεν μπορούμε να το σκεφτούμε, μπορούμε να το αντιγράψουμε κάλλιστα από κάποια χώρα, έστω την τελευταία στιγμή κάτι πρέπει να κάνουμε. Εκείνο το οποίο νομίζω ότι έχουμε μεγάλη ευθύνη συνολικά είναι ότι δεν έχουμε κάνει την παραμικρή βελτίωση σε αυτό τον στατικότατο κανονισμό θερμομόνωσης.

Η καθυστέρηση του ΚΟΧΕΕ τώρα, δεν είναι μόνη της, δεν είναι δηλαδή ένα γράμμα κενό η καθυστέρηση του ΚΟΧΕΕ. Καθυστερώντας να βγει ο ΚΟΧΕΕ καθυστερούν παράλληλα τεχνικές προδιαγραφές υλικών. Εγώ 32 χρόνια ζω στην βιομηχανία, δεν μπορεί η βιομηχανία να αρχίσει να βγάζει προϊόντα αν δεν υπάρχουν οι κανονισμοί και η νομοθεσία να πει ότι: εγώ θέλω ο τοίχος μου ο βόρειος να έχει αυτό. Το «αυτό» μεταφράζεται, πας κάνει reverse engineering και λες: τι θα βάλω; Τουβλάκι, γυαλί, διπλό τζάμι, τριπλό τζάμι; Και κάθεται και τα λογαριάζεις και βγάζεις προϊόντα και τους βάζεις και ταυτότητα, κάνεις και κέντρα πιστοποίησης.

Εκείνο το έρμιο το ΚΑΠΕ αγωνίζεται, είναι τώρα 5 χρόνια που ασχολούμαι με το θέμα, που ακούω την κυρία Λάζαρη να λέει για τον άτλαντα δομικών υλικών. Πώς θα βγει άτλαντας δομικών υλικών τη στιγμή που δεν έχεις βασική νομοθεσία που να νομοθετεί βασικά, όχι λεπτομερειακά;

Μου έδωσε όμως την ευκαιρία και ο εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου να πω κάτι άλλο. Το Τεχνικό Επιμελητήριο ποιος είναι ο ρόλος του; Εγώ το ξέρω από τότε που βγήκα από το Πολυτεχνείο το '72, ότι θεωρείται ο τεχνικός σύμβουλος του κράτους, αυτό δεν το διαπίστωσα όμως μέχρι τώρα πολύ έντονα. Μάλλον θέλει και δεν μπορεί; Δεν μπορεί; Τι κάνει; Φαντάζομαι όμως ότι στο Τεχνικό Επιμελητήριο λείπει η επιστημονικότητα και σε αυτό θα ήθελα επίσης να δοθεί μια πολύ μεγάλη βάση, γιατί πραγματικά είναι η λήψη γνώσης από την οποία μπορούν τα Υπουργεία και η Δημόσια Διοίκηση να τραβήξει δυναμικό το οποίο να χρησιμοποιήσει. Εκεί που του λείπει το δυναμικό από εκεί να τραβήξει, από το Τεχνικό Επιμελητήριο και βεβαίως να τραβήξει και από την ιδιωτική πρωτοβουλία. Ποιους θέλετε, τους ρέκτες; Τους ειδικούς; Θα τους βρείτε. Υπάρχουν στην ιδιωτική πρωτοβουλία, υπάρχουν στην βιομηχανία και περιμένουν να τους φωνάξουν.

Πάμε παραπέρα, ελέχθη σε αυτή την αίθουσα η ευκολία με την οποία θα μάθουν οι ελεγκτές και οι μηχανικοί να εφαρμόζουν αυτά τα πράγματα και είπαμε ότι είναι δύσκολα. Είναι πολύ δύσκολα. Λυπάμαι ειλικρινά γιατί δεν ήξερα τις δυνατότητες που είχε η αίθουσα, αλλιώς θα έφερνα τον υπολογιστή μου να σας δείξω, το είπα ΣΕΛΕΝΑ - Ελενίστα το έβγαλαν οι Γερμανοί το energy pass. Αν δείτε με τι ευκολία πας βήμα-βήμα και κοιτάς τι έχεις κάνει, στέγη που είναι έτσι η κλίση ή αλλιώς. Βάζεις τα στοιχεία ένα-ένα. Απόφοιτος Γυμνασίου πρέπει να είσαι και τελειώνει το θέμα. Αυτά τα πράγματα είναι απλά.

Το αναθέτεις σε κάποιον και σου κάνει ένα εργαλείο του υπολογιστή, το βάζουν όλα τα τεχνικά γραφεία μέσα και τελειώνει το θέμα, είναι απλά τα πράγματα. Σήμερα που η πληροφορική και αυτού του είδους οι επιστήμες έχουν προχωρήσει τόσο, το να εκπαιδεύσεις τον κόσμο είναι ασταίριο, είναι παιχνιδάκι. Αρκεί να το θέλει κάποιος και αρκεί να το ξέρει κιόλας ότι υπάρχει αλλού για να το αντιγράψει. Το έχω στον υπολογιστή μου, λυπάμαι που δεν το έφερα.

Ένα πράγμα πολύ σημαντικό με τις τεχνικές προδιαγραφές που είπα - και αυτό είναι καθήκον του Τεχνικού Επιμελητηρίου γιατί θεωρείται φορέας και αυτός και τεχνικός σύμβουλος του κράτους, όπως και ο ΕΛΟΤ - σχετικά με το θέμα στην Ευρώπη υπάρχει η CEN, η Comité Européen de Normalisation. Εκεί λοιπόν έχουν δημιουργηθεί τα working groups και Τεχνικές Επιτροπές οι οποίες εργάζονται για να βάλουν τα νέα πρότυπα στα προϊόντα, στις διεργασίες, στις υποομάδες δομικών κατασκευαστικών υλικών, στα σίδερα, για τα παράθυρα, για τις πόρτες, για τα πάντα. Αυτοί στην ουσία απεργάζονται την καταστροφή όλης της ελληνικής βιομηχανίας και όλων των άλλων που δεν συμμετέχουν. Εγώ τουλάχιστον δεν ξέρω, εύχομαι να είναι λάθος, αλλά δεν έχω ενημερωθεί καθόλου αν σε αυτές τις Επιτροπές έχει πάει ένας Έλληνας εκπρόσωπος μηχανικός. Ρώτησα μάλιστα τον ΕΛΟΤ προ διετίας, το 2004, λέω: υπάρχουν τρεις Επιτροπές στις οποίες θα μπορούσα να πάω εγώ, μπορώ να πάω; Μου είπαν να.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Άμα πληρώσεις.

Κ. ΜΑΝΤΗΣ: Εντάξει, να πληρώσω. Μπορεί να πλήρωνε η εταιρία μου, να την έπειθα, αλλά αυτά ξεκινάνε από μια κρατική καθοδήγηση.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Θεωρητικά μιλώντας.

Κ. ΜΑΝΤΗΣ: Όχι καθόλου, τα πράγματα είναι απλά, εγώ δεν μιλάω θεωρητικά. Ξέρετε ότι στην βιομηχανία δεν έχει θεωρητικά, πρέπει να βγει το ψωμί. Εμείς όμως δεν ξέρουμε τι προϊόντα να βγάλουμε γιατί δεν έχουμε νομοθεσία.

Φαντάζομαι σας κούρασα. Ήθελα να τελειώσω με κάτι το οποίο θεωρώ πολύ σημαντικό, είναι αυτό που ξεκίνησε ο κύριος Ευθυμιάδης πάλι και είπε να μας τρομάξει. Η φόρτιση του περιβάλλοντος έχει πλέον περιγραφεί και μαθηματικά με αλγόριθμο, η περιβαλλοντική φόρτιση είναι το γινόμενο τριών

παραγόντων: του γινόμενου του πληθυσμού, ο δεύτερος παράγοντας λέγεται affluence, είναι ο παράγοντας του πόσο ξοδεύουμε, ενέργεια, φαί, το affluence και ο τρίτος παράγοντας είναι η τεχνολογία. Στα επόμενα 20 με 30 χρόνια ο πρώτος από τους τρεις παράγοντες που ανέφερα, ο πληθυσμιακός παράγοντας θα διπλασιαστεί. Αυτό είναι δεδομένο. Έχουμε λοιπόν επί δύο την φόρτιση του περιβάλλοντος.

Ο δεύτερος παράγοντας, το affluence, επειδή η πληθυσμιακή ανάπτυξη γίνεται σε περιοχές οι οποίες κατά κανόνα είναι πάμφτωχες, εκεί γίνεται η μεγάλη ανάπτυξη του πληθυσμού, έχει υπολογιστεί επεικώς ότι πρέπει να είναι 10. Δηλαδή αυτόματα οι δυο πρώτοι παράγοντες του γινομένου αυτού εικοσαπλασιάζουν την περιβαλλοντική φόρτιση την οποία θα υφιστάμεθα. Επομένως η μόνη μας ελπίδα είναι ο τρίτος παράγοντας, η τεχνολογία. Η τεχνολογία όμως μπορεί να βελτιωθεί 20 φορές ούτως ώστε αν και διπλάσιοι πάνω σε αυτό τον πλανήτη να απολαμβάνουμε την ίδια περιβαλλοντική φόρτιση που έχουμε σήμερα. Αυτό μπορούμε να το κάνουμε και αυτή είναι η πρόκληση ακριβώς για την νέα μορφή οικονομίας, για την νέα μορφή προϊόντων.

Εδώ θέλω να πω ότι υπάρχουν μελέτες συγκεκριμένων εταιριών και μάλιστα στην Αμερική οι περισσότερες, μια από τις οποίες είναι και η RANK XEROX, όπου είπαν: εμείς θα ξαναδούμε την παραγωγή μας πάλι από την αρχή, θα βάλουμε τις best available technologies για να μην βλέπουμε το περιβάλλον. Η MONSANTO, μια άλλη αμερικανική εταιρία, ξαναείδε τα πράγματα από την αρχή...

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

Κ. ΜΑΝΤΗΣ: Δεν έχει σημασία, είναι καταγραμμένη σε μια έρευνα του Χάρβαρντ. Δεν την υποστηρίζω, απλώς μεταφέρω κάτι που είδα σε μια έρευνα του Χάρβαρντ για κάποια προϊόντα. Δεν παίρνω προσωπική άποψη σε αυτά, απλώς μεταφέρω αυτό που διάβασα. Πραγματικά μπορούν να παρουσιάσουν προϊόντα τα οποία να είναι και φτηνότερα και πιο ανταγωνιστικά. Αυτή είναι η ελπίδα, η τεχνολογία και η βελτίωση της τεχνολογίας. Μέσα όμως από ένα...

(αλλαγή κασέτας)

Κ. ΜΑΝΤΗΣ: ...στην UIA και σε αυτά. Εκεί άκουσα κάτι από έναν αρχιτέκτονα Νορβηγό, ο οποίος είπε ότι: με ρωτούν πολλοί εάν όλα αυτά τα νέα μέτρα, οι βιοκλιματική σκέψη, η εξοικονόμηση ενέργειας και όλα αυτά είναι δεσμεύσεις για τον παγκόσμιο αρχιτέκτονα και λέω όχι. Γιατί πραγματικά μέσα από αυτά περιμένουμε να βγουν νέες ιδέες ακόμα και στην αρχιτεκτονική, μια νέα αρχιτεκτονική αναμένεται να βγει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ που μας εισάγατε και από την σκοπιά των Ελλήνων κατασκευαστών υλικών, γιατί δεν έχει σαφώς νόημα ένα οικολογικό κτήριο, ένα βιοκλιματικό κτήριο που θα κατασκευάζεται με υλικά που θα έρχονται από πολύ μακριά. Δεν έχει νόημα να ενσωματώνει άλλο του τύπου ενέργειες. Σημασία έχει, να ενισχυθεί και να δουλέψει και η ελληνική βιομηχανία κατασκευαστικών υλικών.

Η Ηρώ Μπενεσσία έχει ζητήσει τον λόγο.

Η. ΜΠΕΝΕΣΑΪΑ: Εγώ απλώς ήθελα να καταθέσω ορισμένα προβλήματα που βλέπουμε πολύ συχνά στον τομέα της κατασκευής και που έχουν πολύ μεγάλη επίδραση στην οικολογική δόμηση. Γιατί σήμερα οι μηχανικοί μπορεί να είναι πιο ενήμεροι και ευαισθητοποιημένοι όσον αφορά την βιοκλιματική, οικολογική δόμηση και την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτήρια, αλλά υπάρχει ένα τεράστιο πρόβλημα στην εκπαίδευση, πληροφόρηση και νοσοτροπία των τεχνικών και των συνεργείων που εμπλέκονται στην κατασκευή. Έχουν

Ε. ΠΡΙΜΙΚΗΡΗ, Α. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ, Μ. ΧΟΝΔΡΟΥ-ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ, Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ

στο μυαλό τους έναν τρόπο δόμησης και είναι πάρα πολύ δύσκολο να φύγουν από αυτό, που μεταξύ εισαγωγικών λέμε «κλασσικό τρόπο του χτίζεин» ας πούμε.

Υπάρχει επίσης ένα άλλο πρόβλημα στην επιλογή των υλικών, γιατί εκεί η πληροφόρηση είναι ελλιπής και συχνά παραπλανητική και συχνά βλέπουμε υλικά και σε εκθέσεις εξειδικευμένες, όπου παρουσιάζονται σαν οικολογικά, αλλά βλέπουμε πολύ συχνά ότι ορισμένες διαστάσεις της παραγωγής τους δεν είναι καθόλου οικολογικές, όπως παραδείγματος χάρη η κατανάλωση ενέργειας που κάνουν για την παραγωγή τους. Αυτά ήθελα να πω.

Γ. ΚΑΛΙΑΜΠΕΤΣΟΣ: Είχα πει και το πρωί ότι βρίσκομαι εδώ και σαν εκπρόσωπος οικολογικής οργάνωσης, αλλά και σαν τέως Αντιδήμαρχος Περιβάλλοντος στο Παλιό Φάληρο. Εγώ απλώς ήθελα να δώσω την ευκαιρία σε ομάδες ίσως φοιτητών, καθοδηγούμενους σωστά από κάποιον δικό τους καθηγητή, να κοιτάξουν λίγο ένα καλό παράδειγμα και ένα όχι τόσο καλό παράδειγμα, μοντέλων κτηρίων στον Δήμο που υπηρέτησα και υπηρετώ. Έχουμε μέσα στον χώρο του Παλιού Φαλήρου ένα νέο, πρότυπο βιοκλιματικό σχολείο και ένα νέο Δημαρχείο και τα δυο λειτούργησαν για πρώτη φορά φέτος. Για το βιοκλιματικό σχολείο πιστεύω ότι λίγο-πολύ ο ΟΣΚ θα βοηθήσει να δώσει τις οποιοσδήποτε πληροφορίες, αν θέλουν να μελετήσουν την δική του ενεργειακή συμπεριφορά.

Για το νέο Δημαρχείο εκεί τα πράγματα δυσκολεύουν. Νομίζω πως η κυρία Καραβασίλη γνωρίζει τον Δήμαρχο του Παλιού Φαλήρου, έχουμε και παλιότερα βρεθεί για θέματα του τραμ μαζί, αλλά η ουσία είναι ότι εκεί έχουμε την περίπτωση ενός κτηρίου το οποίο υπήρξε το αποτέλεσμα διεθνούς αρχιτεκτονικού διαγωνισμού των αδελφών Μπίρη και του Κόκορη από το '83 αν δεν κάνω λάθος και το οποίο για διάφορους λόγους καθυστέρησε στο να ξεκινήσει και προκειμένου να χαθεί βάσει κάποιων προϋποθέσεων ο χώρος στον οποίον επρόκειτο να χτιστεί - και όχι μόνο για αυτό τον λόγο - ακριβώς πριν από τις εκλογές του 2002 ξεκίνησαν οι εργασίες, κάτι χωματουργικές, υποτυπώδεις εργασίες μπορεί να πω σε εκείνη τη φάση.

Άλλαξε η Διοίκηση και λίγο πριν τις τωρινές εκλογές ολοκληρώθηκε το νέο Δημαρχείο αφού προηγήθηκε μια

«επικαιροποίηση» της τότε μελέτης, γιατί μιλάμε για μελέτη η οποία τότε έλαβε υπόψη το τι ήταν της μόδας. Τότε κοιτούσαμε το κτήριο πως μπορεί να εξασφαλίσει θερμικά φορτία για την θέρμανσή του, ήταν έτσι η εποχή εκείνη. Τώρα έχουμε την ψύξη σαν πρόβλημα και βέβαια δεν άλλαξε το σχέδιο.

Το θέτω απλώς υπόψη σας, είναι πολύ ενδιαφέρον, έχουμε μιλήσει για αυτό εσωτερικά μέσα στον Δήμο, έπρεπε να γίνει το έργο, αλλά το τι κόστος θα έχει αυτό ενεργειακά θα φανεί στην πορεία, γιατί τελείωσε τον Σεπτέμβριο, τέλος Σεπτεμβρίου, 20 μέρες πριν τις εκλογές. Θα περάσει ο χειμώνας και θα έχουμε μετά τα πρώτα δείγματα του κατά πόσον μπορεί να αντεπεξέλθει σε λογικά πλαίσια στις ενεργειακές ανάγκες.

Αυτά, ευχαριστώ.

Α. ΜΑΒΗΣ: Καλησπέρα, Άλεξ Μαβής από τον χώρο του Αιγαίου. Τα θέματα είναι όλα αλληλένδετα.

Πρώτον ένα σχόλιο: θα έπρεπε η απογευματινή συζήτηση να προηγείται της πρωινής, η εξοικονόμηση προέρχεται της εναλλακτικής παραγωγής. Στον τίτλο το έχετε σωστά. Το βασικό πρόβλημα στις Κυκλάδες είναι οικιστικό, οι ανεμογεννήτριες έρχονται τώρα. Γίνεται μια φοβερή κατάχρηση μεγέθους και υλικού. Δηλαδή, το να κάνει κάποιος ένα παραδοσιακού στυλ σπίτι στην Μύκονο το οποίο είναι 1.500τ.μ. πείτε μου εσείς αν δεν είναι μια αντίφαση τραγελαφική. Το να υποθεθεί ότι κάποιος χρησιμοποιεί βιοκλιματικά υλικά επίσης σε αυτό το σπίτι, αυτής της κλίμακας, πώς είναι δυνατόν; Αυτός έχει την συνείδηση του ήσυχη; Είναι σαν τον κύριο που ανοίγει το παράθυρο της Ρολς Ρόις και δίνει την ελεημοσύνη και τα έχει εντάξει με την συνείδηση του; Κάπου πρέπει να δούμε τα πράγματα με τις διαστάσεις που μας απειλούν.

Δυστυχώς ζω σε ένα σπίτι που είναι πάνω από 250 χρόνια, σε ένα βουνό επάνω. Έκατσα, το έφτιαξα, διαπίστωσα από μόνος μου την απαραίτητη σοφία αυτών των ανθρώπων σε σχέση με το πώς λειτουργούσαν με τα υλικά και το λωμ να πω ότι είναι αξεπέραστη, γιατί καταρχήν τα όρια που τους έβαζε η φύση δεν μπορούσαν και να θέλουν να τα ξεπεράσουν. Τώρα τα ξεπερνάνε, τα έχουμε καταξεπεράσει, για να μην

χρησιμοποίησω πιο βαριές εκφράσεις.

Είπε ο κύριος Ευθυμιάδης για την λέξη «καπάκι», κάπου πρέπει να μπει σε όλα αυτά μια έννοια του ορίου. Δηλαδή στην Άνδρο, που έχω στοιχεία, έχουμε 200 καινούργιες οικοδομές τον χρόνο. Μέσα τετραγωνικά οικοδομής, πάνω από 150. Δηλαδή θα καλούμεθα να θερμάνουμε ή να ψύξουμε τον Αύγουστο, τώρα βάζουν κλιματιστικά για τις Κυκλάδες, είναι η νέα μόδα αυτή. Δηλαδή αυτό δεν το ήξερα ποτέ τόσα χρόνια.

Είπε ο κύριος από το Υπουργείο: θα βάλουμε τον νησιώτη να πληρώσει την επιδοτούμενη ενέργεια; Τα δίκτυα μπαίνουν για τους παραθεριστές τελικά. Όταν οι μόνιμοι κάτοικοι σε ένα νησί είναι 1.000 και οι παραθεριστές είναι 4.000, μια τέτοια αναλογία κατά μέσο όρο τότε τελικά ο επωφελούμενος από την κρατική επιχορήγηση του τιμολογίου είναι αυτός που χτίζει τα 1.500τ.μ. Άρα έχουμε αυτό το οξύμωρο. Ούτε παραδοσιακό νοείται ένα κτήριο αυτών των διαστάσεων, ούτε στην πυκνότητα χώρου δόμησης νοείται, ούτε φυσικά στην συμπεριφορά του κατανάλωσης ενέργειας.

Έχουμε μια τάση και το βλέπω και σε διαφημίσεις και διεθνώς, όλες οι εταιρίες προσπαθούν να αποκτήσουν ένα πράσινο προφίλ και διαφημίζουν τις επιδόσεις τους. Δηλαδή ότι: εμείς σε σχέση με πέρυσι πήραμε το ISO 14001 ή βελτιώσαμε και αυτά που μας είπε η κυρία από την Τράπεζα Πειραιώς - χωρίς να θέλω να μειώσω καθόλου το έργο, από κάπου πρέπει να ξεκινήσει κανείς - και βλέπουμε το ποσοστό το εξοικονομούμενο. Τον ελέφαντα τον χάνουμε από πίσω. Το τι είναι αυτό που δεν μπορείς να εξοικονομήσεις και το πώς τελικά αυτό το συνολικά αυξανόμενο, καθιστά την εξοικονόμηση αστεία. Αυτό είναι γενικό θέμα.

Το πρώι με το θέμα της αιολικής ενέργειας δεν ήθελα να σκοτεινάσω την ψυχολογική αυτή υποστήριξη, στην οποία και εγώ θέλω να μεταδώσω με τα όσα προβλήματα, αλλά δεν μπορεί αυτό το πράγμα της εναλλακτικής παραγωγής να λύσει το θέμα εάν δεν διαχειριστούμε την ζήτηση. Και πώς θα διαχειριστούμε την ζήτηση, όπως είπε και ο κύριος Ευθυμιάδης, όταν καλούμαστε να ανατρέψουμε το οικονομικό σύστημα; Δηλαδή πρέπει αυτό που λέγεται «growth» εμείς να το αντιστρέψουμε. Είναι σαν τον Μινχάουζεν που τραβάει τα μαλλιά του για να βγει από τον βάλτο, ένα κλειστό κύκλωμα που λειτουργεί με τους ίδιους κανόνες, που θρέφει το αδιέξοδο.

Δεν θέλω να σκοτεινάσω και άλλο το κλίμα, θέλω να πω ότι μπορούμε στις Κυκλάδες να επιδοτήσουμε ενέργειες που να μαθαίνουν κυρίως τον κόσμο ότι παραδοσιακό δεν είναι, όταν έχει και μπιλιάρδο και τένις και swimming pool και δεν ξέρω τι άλλο ο χώρος δεν είναι μια μακέτα. Υπάρχουν πάρα πολλές ενέργειες μικρές που μπορούν να βοηθήσουν τους ανθρώπους, οι οποίοι στο κάτω-κάτω τι κάνουν; Χτίζουν αυτό που θέλουν, αυτά τα απωθημένα που έχουν μέσα τους υλοποιούν με την ενέργεια αυτή. Αν δεν υπάρξει μια συγκροτημένη προσπάθεια αλλαγής των προτύπων για το τι είναι καλό, δηλαδή όπως οι εταιρίες προσπαθούμε με το πράσινο logo τους να το βάλουν μπροστά από τα άλλα οικονομικά στοιχεία τους πρέπει αυτό να γίνει σε επίπεδο επικύρωσης. Είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Στην Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου που μετέχω σαν εκπρόσωπος βλέπω αυτό το φοβερό οξύμωρο σχήμα. Υπάρχει μια πολιτική από την Ευρωπαϊκή Ένωση μιας α' φιλοσοφίας που διέπει όλους τους παρόντες εδώ, που είναι η μετααστική νοοτροπία που έρχεται να επιβληθεί, να υπαγορευτεί, να υλοποιηθεί, όπως θέλετε πείτε το, σε καταστάσεις κοινωνικά ανώριμες. Βλέπω τις δομές να έχουν μια νομοτελειακή τάση, να στρέφουν οποιασδήποτε μορφής χρηματοδότηση προς το τσιμέντο και τα χυματοεργικά. Θα παίρνει ο Δήμαρχος οποιουδήποτε μέρους των Κυκλάδων αυτό το 3% και εγώ ξέρω καλά τι θα

το κάνει γιατί το ζω καθημερινά. Το θέμα είναι να πιάσουμε να δούμε όχι το εξοικονομούμενο, αλλά το ξοδευόμενο, το οποίο είναι τεράστιο, είναι αυξανόμενο.

Ο κύριος Μάντης - που έχει και όνομα αισιόδοξο, γιατί πρέπει να είσαι μάντης για να καταλάβεις πού θα πάει αυτή η ιστορία όλη - είπε για την τεχνολογία λειτουργούσα ως τον μόνο υποολλαπλασιαστή αυτού του γινομένου. Εφόσον έχουμε αυτό το επί 2 και επί 10 δεδομένο σε μικροκλίμακα που μπορώ να κοιμώ την εμπειρία μου, βλέπω την τεχνολογία να δρα, υπηρετώντας, πολλαπλασιάζοντας. Δηλαδή ελλείψει παιδείας ένας Δήμος που είχε μια μπουλντόζα μπορούσε να κάνει μια α' ζημιά, άμα έχει 15; Είναι η απλή μέθοδος των τριών.

Ήθελα να πω για τα κτήρια. Βιοκλιματικό κτήριο για χρήση καταρχήν σε ένα νησί εγκατεστημένης ισχύς της ΔΕΗ αφορά τον Αύγουστο. Δηλαδή είχα επιχείρηση παλιά, ξέρω τι είναι το συνήμιτονο, όταν στην αιχμή ζητάς πάρα πολύ πρέπει να καλύψεις αυτή την αιχμή. Τότε γίνεται το σώσε που έρχονται οι Αθηναίοι στα νησιά. Πρέπει να καταλάβουμε, να το υπογραμμίσω ξανά, ότι δεν είναι δυνατόν να χτίζεις στα νησιά αενάως, είναι μεγάλη η μηχανή στην Ελλάδα. Συμφωνούμε, κύριε Ευθυμιάδη, είναι de facto αυτή η κατάσταση, έχει αποκτήσει τεράστια δυναμική, με τον κακό τρόπο. Δεν είναι εύκολο να βάλεις χέρι εκεί πέρα μέσα και να βάλεις όρια, αν δεν το κάνουμε νομίζω ότι είναι θέμα τελειωμένο.

Σ. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ: Είμαι χημικός-μηχανικός, ήθελα μερικές ερωτήσεις να κάνω και μια θέση να πω. Πρώτα-πρώτα τι προτείνει το Τεχνικό Επιμελητήριο για τους μηχανικούς που θα είναι υπεύθυνοι για την έκδοση αυτών των πιστοποιητικών ενέργειας; Δηλαδή θα είναι πιστοποιημένα γραφεία; Γιατί από την ανάλυση που έκανε ο κύριος Ευθυμιάδης φαίνεται ότι δεν αφορά μόνο μια ειδικότητα μηχανικού, αφορά σύνολο μηχανικών. Ποιος θα υπογράψει το πιστοποιητικό κατά νόμο; Και αν αυτό θα ενσωματώνεται μέσα στην πολεοδομική άδεια, όταν θα πάει να εκδίδει κάποιος μια άδεια; Γιατί εγώ φαντάζομαι ότι κάποτε θα φτάσει και πρέπει να φτάσει σε επίπεδο ιδιωτικής παραγωγής. Όταν θα πηγαίνει ο ιδιώτης να βγάλει την άδεια του μαζί με τον φάκελο της μηχανολογικής μελέτης για το φυσικό αέριο αν θα υπάρχει και το πιστοποιητικό αυτό, υπογεγραμμένο από ποιους; Αν θα υπάρχουν δηλαδή γραφεία που να βγάζουν αυτά τα πιστοποιητικά.

Δεύτερον, σήμερα εάν υπήρχε ο άτλαντας θερμοχωρητικότητας των υλικών θα μπορούσε να βοηθήσει πάρα πολύ στους υπολογισμούς, σε κατοικίες ιδιωτικές και μη, στην τοποθέτηση συστημάτων, είτε ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, είτε οτιδήποτε άλλο. Γιατί και εδώ που μένουμε βλέπετε ότι η ΚΕΔΚΕ έχει μια αίσθηση η οποία θερμαίνεται - δεν ξέρω - χωρίς έλεγχο και δεν ξέρω αν θερμαίνεται από μαζούτι ή από φυσικό αέριο ή από οτιδήποτε άλλο. Τουλάχιστον μιας και φιλοξενούμαστε στο σπίτι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από εκεί θα ξεκινήσουμε.

Οι ίδιοι οι Δήμοι, οι οποίοι είναι πιο προσίτη εξουσία και ελέγξιμη και είναι και υποτροπιάζουσα βέβαια, ένα κομμάτι του ελεγκτικού μηχανισμού είναι και αυτή, με τις διαπλοκές και με όλα, αλλά είναι πιο κοντά στον πολίτη και πιο ελέγξιμη και μπορεί να υποστεί τις ταλαιπωρίες των δικαστηρίων και των μηνύσεων. Πολύ πιο εύκολα ο δημότης «εκδικείται» τον Δήμαρχο και τον Δημοτικό Σύμβουλο για αυτά που του προκαλεί, για τις μπουλντόζες στα χωριά και λοιπά και μπορεί να βρει το δίκιο του, παρά το απρόσωπο κράτος, το κεντρικό.

Θα έλεγα λοιπόν ότι το Τεχνικό Επιμελητήριο μια πρόταση προς τα εκεί θα έπρεπε να στρέψει πιο πολύ την παρέμβαση του σαν σύμβουλος του κράτους. Δηλαδή κάποιον κανονισμό ενημέρωσης των Δημάρχων και θα πρότεινα ενός μοντέλου ενός Δήμου στον οποίο θα έμπαινε μέσα η έννοια του ενεργειακά αυτόνομου Δήμου, δηλαδή ενός Δήμου ο

οποίος θα είχε κάνει την σωστή μελέτη στο Δημαρχείο του, θα υποδείκνυε στους δημότες του σωστό κτιριολογικό κανονισμό, θα έκανε παρεμβάσεις στα σχολεία που τα έχουμε γεμίσει με πίσσα τα προαύλια για να παίζουν τα παιδιά και η αντανάκλαση είναι κάτι το τρομερό στις ταράτσες των σχολείων και όλα αυτά.

Θα εφήρμοζε στα δίκτυα του συστήματα μείωσης της ηλεκτρικής κατανάλωσης, γιατί σας πληροφορώ ότι υπάρχουν προγράμματα, αν ανοίξετε το Life θα δείτε πολλά που έχουν γίνει πειραματισμοί μείωσης κατανάλωσης ρεύματος στα ηλεκτρικά δίκτυα του δημοτικού φωτισμού. Με παρεμβάσεις, όχι με ανανεώσιμες πηγές, αλλά με παρεμβάσεις, με συστήματα πληροφορικής, μείωσης της κατανάλωσης του ρεύματος μέσω μείωσης της εντάσεως του ρεύματος και λοιπά, αλλαγή των πετρελαιοκινητήρων των αυτοκινήτων των απορριμματοφόρων και τώρα αρχίζει ένα πρόγραμμα για φυσικό αέριο, εφαρμογή συμπαραγωγής σε ορισμένα κτήρια των Δήμων, διότι υπάρχει μεγάλη άγνοια στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Μόνο λοιπόν αν υπήρχε ένα μοντέλο βάσει μιας πρότασης του Τεχνικού Επιμελητηρίου, που θα έπαιρνε μια πόλη, έναν μικρό Δήμο και θα εφαρμόζε αυτές όλες τις προτάσεις σε επίπεδο μελέτης, με βάση ένα πρόγραμμα, έναν Δήμο-πilotό και συμφωνών μαζί σας, αφού η Πολιτεία δεν μπορεί παρά μετά από χρόνια να εφαρμόσει ορισμένα πράγματα και η πολιτική ξεπερνάει την τεχνολογία, γιατί να μην πάρουμε αυτή την πρωτοβουλία και να προτείνουμε έναν Δήμο-πilotό, να εφαρμόσουμε αυτά ακριβώς τα ζητήματα; Τίποτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Η Μάρω Ευαγγελίδου έχει τον λόγο, ορίστε.

Μ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ: Είμαι πολεοδόμος. Η απορία μου ήταν όταν μιλούσε ο κύριος Μέντζος. Εντάξει, νομίζω στην πορεία η συζήτηση αντιμετώπισε τις αμφιβολίες που έβαζε, αλλά θα ήθελα να το επαναφέρω με αφορμή την παρέμβαση του Στέλιου Λογοθέτη που ανέφερε συγκεκριμένες θετικές ενέργειες.

Η ανησυχία λοιπόν αφορά αυτό που λέτε πολιτικό κόστος. Κατανόω ότι οποιοσδήποτε πολιτικός, στην Ελλάδα ζούμε, αναγνωρίζει το πολιτικό κόστος. Αυτό που δεν κατανοώ είναι το ότι δεν κάνει τα δέοντα ο τεχνικός κόσμος και τα στελέχη της Διοίκησης πολύ συχνά - ανήκω στην Διοίκηση σπεύδω να πω - για να εξηγήσει στους πολιτικούς το λανθάνον αν θέλετε πολιτικό όφελος που υπάρχει από μερικές ενέργειες που μπορεί να κάνουν.

Έχουμε ήδη πει ότι αυτή την στιγμή ο κόσμος έχει αρχίσει να ευαισθητοποιείται πολύ περισσότερο, έχει αρχίσει να αναζητά τις λύσεις, γιατί δεν υπάρχει η δέουσα ενημέρωση. Πιστεύω λοιπόν ότι μια καμπάνια με την συνεργασία του Τεχνικού Επιμελητηρίου, της Αυτοδιοίκησης, η ΚΕΔΚΕ νομίζω έχει έναν εμπνευσμένο πολιτικό λόγο ή πολιτικό προβληματισμό που διαφέρει από τον μέσο Δήμαρχο. Ενδεχομένως με κάποια παραδείγματα Αυτοδιοίκησης, συγκεκριμένων Δημάρχων που κάνουν πράγματα, να μπορούν να πειστούν οι πολιτικοί - και εκεί είναι νομίζω στο χέρι μας - ότι αυτό που θα επιβάλλουν θα έχει μεν καταρχήν ένα κόστος, μάλλον θα ακουστεί άσχημα, αλλά μπορεί να το γυρίσει μπουμερανγκ και να το κάνει θετικό του πολιτικό χαρτί ο πολιτικός που θα το επιβάλλει και να μπορέσει από εκεί και πέρα να το προχωρήσει.

Θα φέρω ένα παράδειγμα: το '79 επί Μάνου όταν μπήκε η υποχρέωση γκαράζ στις πολυκατοικίες υπήρχε μια αντίδραση του κόσμου, όπως επίσης υπήρχε και μια αντίδραση του Τεχνικού Επιμελητηρίου εκείνη την περίοδο. Το '80 περίπου μπήκε η πρώτη υποχρέωση θερμομονωτικών μελετών για τα κτήρια, όπου επίσης υπήρχε μια αντίδραση. Όταν αυξάνει ο κτηριοδομικός και βάζει κάποιες υποχρεώσεις επίσης υπάρχουν αντιδράσεις, δεν σημαίνει όμως ότι δεν μπορεί κανείς να το θέσει μακροπρόθεσμα και δεν μπορεί να το

υπερασπιστεί σαν τέτοιο.

Ευχαριστώ.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Υπάρχει το πολιτικό κόστος για τον πολύπλοκο μηχανισμό, με τον οποίο μια νέα οικοδομική άδεια θα επιβαρύνεται. Αυτό είπε ο κύριος Λογοθέτης «ποιοι θα υπογράφουν» και σταμάτησε μετά, δεν ολοκλήρωσε την ερώτησή του. Το άλλο σκέλος σε υφιστάμενα κτήρια ηλικίας 150 ετών, που για να τα νοικιάσεις στον Αλβανό θα πρέπει να προσκομίσεις πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης. Ας τα ξεχωρίσουμε αυτά τα πράγματα. Το πολιτικό κόστος για την δεύτερη περίπτωση πώς το βλέπετε;

Μ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ: Καταρχήν ξεκινάμε, όπως όλοι νομίζω συμφωνούμε, από αυτά που είναι τα πιο μεγάλα προβλήματα. Έτσι δεν είναι; Τα πιο μεγάλα κτήρια, τις πιο μεγάλες περιπτώσεις που μπορείς να περισώσεις πιο πολλά πράγματα από ό,τι τη τελευταία γκαρσονιέρα, δεν υπάρχει αμφιβολία. Για να βγει όμως ο κανονισμός υπάρχουν μεταβατικοί τρόποι και μεταβατικές διατάξεις για να πεις ότι αργότερα θα ισχύσει και για την τελευταία γκαρσονιέρα. Αν δεν θέλεις να ζυμώσεις 10 μέρες κοσκινίζεις και αν δεν θέλεις να ζυμώσεις βρίσκεις εκατομμύρια προβλήματα του τύπου ο Αλβανός και γκαρσονιέρα. Δεν είναι δύσκολο, μπορούμε να βρούμε σε οποιοδήποτε πράγμα θέλουμε. Αν θέλεις να προχωρήσεις ένα πράγμα δεν κοιτάς τον Αλβανό και την γκαρσονιέρα, κοιτάς το κυρίαρχο πρόβλημα που πας να επιλύσεις και λες του Υπουργού ότι: μεταβατικά, Υπουργέ μου, σε 20 χρόνια θα περάσει το πράγμα και στον Αλβανό, αν δεν περάσει και στον Αλβανό και στην γκαρσονιέρα τότε δεν έχεις κάνει τίποτα.

Άρα υπάρχει μεθοδολογία και νομίζω ότι έχουμε μεγάλη ευθύνη εμείς και ως τεχνικοί και ως στελέχη της Διοίκησης απέναντι στις πολιτικές ηγεσίες. Τους αφήνουμε να μονοπωλούν, τους λέμε πολύ συχνά αυτά που θέλουν να ακούσουν για να μην κάψουν τα χέρια τους, γιατί αυτά βολεύει ενδεχομένως και εμάς στην πολιτική μας καριέρα - τέλος πάντων, αυτά είναι θέματα που τα ξέρετε εσείς, όπως τα ξέρουν και άλλοι πολύ καλύτερα ίσως - αλλά φοβούμεστε να πούμε αυτό που είναι δύσκολο και που δεν έχει έτοιμο το αυτί να το ακούσει ο Υπουργός. Κάποια στιγμή όμως και ο Υπουργός πρέπει να στήσει το αυτί του.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Το γνωρίζει πολύ καλά οποιοσδήποτε Υπουργός αυτό το πράγμα, γιατί το δεύτερο που είπαμε με την επίδειξη του πιστοποιητικού δεν χρειάζεται ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις από τον Υπουργό για να το καταλάβει. Την επίπτωση του όμως στην κοινωνική ζωή και στις δικαιопραξίες την καταλαβαίνει αμέσως. Δηλαδή τι πρέπει να πειστεί; Για υφιστάμενα κτήρια, ανεξαρτήτως μεγέθους, θα πρέπει η δικαιοπραξία να συνοδεύεται από πιστοποιητικό; Τοποθετηθείτε επί' αυτού του συγκεκριμένου θέματος, είστε υπέρ;

Μ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ: Σας εξήγησα. Ο αντίλογος λοιπόν, ότι το δικαίωμα προτίμησης δεν μπορεί να λειτουργήσει διότι θα καταστρέψει την κτηματαγορά στην Ελλάδα, χρησιμοποιήθηκε για να παγώσει αυτό το εργαλείο. Ξέρουμε όλοι πόσες ευκαιρίες έχασε ο Δήμος Αθηναίων και μόνο όταν είχαν πέσει οι τιμές γης στην Αθήνα, τότε που με δυο εκατομμύρια μπορούσες να αγοράσεις ένα οικόπεδο στις πυκνοδομημένες περιοχές, που ακριβώς εκεί χρειαζόνταν να αγοράσει οικόπεδο, να κάνει Οικοδομικά Τετράγωνα και λοιπά, επειδή πάγωσε αυτό το εργαλείο και πάγωσε επειδή πονάει μάτι, βγάζει μάτι.

Αντίθετα, αυτό που είπα - και νομίζω απάντησα ήδη στην ερώτησή σας, απλώς επαναλαμβάνοντας μου δίνετε την ευκαιρία να πω πιο πολλά και να κουράσω τον κόσμο - η λύση είναι ότι δίνεις την δυνατότητα στην αρχή να εφαρμοστεί. Δεν είναι ότι ο ΚΟΧΕΕ είναι βαρύς και λες άρα δεν τον βγάζω, είναι ότι τον βγάζω και βάζω ένα μεταβατικό διάστημα ούτως ώστε να αρχίσει να εφαρμόζεται στις πιο αποδοτικές περιπτώσεις, αλλά ξέροντας ότι κάποια στιγμή θα εφαρμοστεί και σε

μικρότερα πράγματα, εκτός αν πει ο ίδιος ο κανονισμός ότι δεν χρειάζεται να εφαρμοστεί στις γκαρσονιέρες. Αυτό είναι ένα θέμα που δεν μπορούμε καταρχήν να το λέμε για να το αναστείλουμε.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Ήθελα να ρωτήσω, δεν έχει πολιτικό κόστος το να πληρώνουμε για δικαιώματα ρύπανσης; Δεν επιβαρύνει την τσέπη του φορολογούμενου; Για το ένα είναι πιο μεγάλο πολιτικό κόστος από το άλλο; Γιατί να μην ξεκινήσουμε με τα καινούργια κτήρια που είναι πιο απλό και γιατί να μην γίνει μια πανελλήνια καμπάνια ευαισθητοποίησης, να φανεί το Υπουργείο πρωτοπόρο, ότι καταλαβαίνει τα προβλήματα της εποχής; Γιατί αυτή την στιγμή αν λέμε ότι είναι δύσκολο, θα σας μιλήσω λίγο κυνικά, αλλά το εννοώ, είναι έγκλημα απέναντι στα παιδιά μας. Εσείς πρέπει να πάρετε την πρωτοβουλία, όχι εμείς. Πρέπει να την πάρετε, δηλαδή πρέπει να καταλάβετε το μέγεθος της ευθύνης σας.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Εάν ήμουν πολιτικός θα σας απαντούσα, σε αυτό το στυλ όταν κάνετε ρητορικές ερωτήσεις για τα παιδιά, για τα εγγόνια και λοιπά τι να πω; Εγώ είμαι τεχνοκράτης απλώς και δεν μπορώ να φορτίζω συναισθηματικά αυτές τις επιλογές. Δηλαδή τι θέλετε να μου πείτε με αυτό το πράγμα;

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Θέλω να σας πω ότι σύμφωνα με τα επιστημονικά στοιχεία που έδωσε ο κύριος Ευθυμιάδης το 2040 οι άνθρωποι θα αρχίσουν να υποφέρουν φοβερά αν δεν κάνουμε κάτι σήμερα. Δεν είναι ρητορικό, είναι μια πραγματικότητα και έχετε ευθύνη. Θα μείνετε στην ιστορία ως εγκληματίες.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Αν ήμουν Υπουργός θα είχα ευθύνη, τώρα δεν έχω την ευθύνη που μου αποδίδετε εσείς. Δεν μιλάμε για καινούργια κτήρια, τα περισσότερα κτήρια είναι υφιστάμενα. Για το καινούργιο κτήριο μαζί με την οικοδομική άδεια...

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Έχετε μελετήσει τι γίνεται στις υπόλοιπες χώρες;

ΜΕΝΤΖΟΣ: Οι Αυστριακοί τι κάνουν; Η ενσωμάτωση της οδηγίας είναι δυο σελίδες σκάρτες, την οποία τη κάνει το Υπουργείο Δικαιοσύνης και λέει: «ρυθμίζω γενικότητα το θέμα της επίδειξης πιστοποιητικού κατά τις συναλλαγές, το δε τεχνικό μέρος όλο, επειδή δεν το κατέχω σαν κεντρική κυβέρνηση, το παραπέμπω στους περιφερειάρχες, στα κρατίδια - γιατί έχουμε μια δομή αντίστοιχης γεωμετρικής και ασ κόψουν το λαϊμό τους. Αυτό είναι στο διαδύκτιο του Αυστριακού Υπουργείου Δικαιοσύνης.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Να ανακτήσω λίγο τον λόγο. Καταρχάς έχω την αίσθηση, κύριε Διευθυντά, ότι αφορά τα παλιά κτήρια όταν υφίσταται ανακαίνιση πάνω από τα 2/3 της αξίας τους το 25% της αξίας τους, έστω και από τις αντικειμενικές αξίες των διαμερισμάτων, το 25% δεν είναι κάτι καθημερινό, δεν είναι κάτι που θα χρειαστεί καθημερινά.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Μα δεν μιλάμε όταν υφίσταται ανακαίνιση.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Σε αυτό αναφέρεται η οδηγία όμως.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Όχι, λέει κάθε δικαιοπραξία ενοικίασης και πώλησης. Μιλάμε για εκατοντάδες χιλιάδες δικαιοπραξίες ετησίως.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Έχει ζητήσει τον λόγο η κυρία Καραβασιλή, ορίστε.

Μ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ: Ήθελα και εγώ πάνω στο διάλογο αυτό που γίνεται για την περίπτωση αυτή που λέτε τώρα. Όντως είναι μια τελείως ειδική περίπτωση, δηλαδή κάθε φορά που γίνεται μια δικαιοπραξία όντως έχει ένα πρόβλημα και στο Υποθηκοφυλακείο και με τους δικηγόρους. Θέλει καλή συνεργασία. Παλιότερα που είχαμε κάνει μια συζήτηση με τους συμβολαιογράφους μας είχαν υποδείξει μάλιστα και τρόπους, όπως με την μεταβίβαση, που πας την οικοδομική σου άδεια και τον αριθμό της άδειας. Δεν είναι δύσκολο στο να γίνει η διαδικασία, αυτό που είναι το πρόβλημα είναι να γίνει επιθεώρηση. Δηλαδή θα πρέπει κάθε φορά που

κάποιος θα κάνει μια αλλαγή χρήσης, δικαιοπραξία, να έχει πιστοποιητικό.

Για να βοηθηθεί να έχει πιστοποιητικό, για να το βγάλει χωρίς να επιβαρυνθεί, εδώ πρέπει η Πολιτεία πρέπει να έχει δώσει τα ισχυρότερα κίνητρα ούτως ώστε σταδιακά να κάνουν σε όλες τις πολυκατοικίες, να μην χρειάζεται κάθε φορά ένα-ένα. Αν δηλαδή προωθηθεί μια τέτοια λογική θα είναι πιο εύκολο για τους πολίτες, δεν θα υπάρχει πίεση και κοινωνικό πρόβλημα και πολιτικό - το καταλαβαίνω αυτό που λέτε - και ταυτόχρονα θα υπάρξει και μια βελτίωση και στις παλιότερες περιπτώσεις κατοικιών, διότι εκεί είναι το πρόβλημα. Εσείς λέτε ότι εκεί είναι το πρόβλημα γιατί είναι πολλά, εγώ θα σας πω ότι εκεί είναι το πρόβλημα ακριβώς γιατί είναι πολλά και γιατί καταναλίσκουν πολλά. Είναι τελείως αμόνωτα, τελείως απροστάτευτα σπίτια, πολύ κακής ποιότητας κατασκευές, γιατί να μην δώσουμε μια ευκαιρία να γίνουν καλύτερα;

ΜΕΝΤΖΟΣ: Μα έχει γίνει παρανόηση. Ένα σπίτι 70 ετών έπί ευκαιρία ενοικίασεως του ημιυπόγειου στον Αλβανό δεν θα προβεί...

Μ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ: Έμμεσα θα προβεί, επειδή ακριβώς είναι υποχρεωμένο να βγάλει πιστοποιητικό. Αυτό είναι το κίνητρο που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να θελήσει να κάνει επέμβαση, να το βελτιώσει το σπίτι του ο ιδιοκτήτης.

ΜΕΝΤΖΟΣ: Σε μια πολυκατοικία; Για ένα ημιυπόγειο, για μια γκαρσονιέρα θα προβεί σε ανακαίνιση όλη η πολυκατοικία;

Μ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ: Όλοι μαζί οι ιδιοκτήτες θα αρχίσουν να το συζητάνε. Δεν είναι δύσκολο, απλώς θέλει και μια αλλαγή η νομοθεσία που διέπει την ιδιοκτησία, που είναι από το 1920. Ο κανονισμός των πολυκατοικιών λιγάκι να διαφοροποιηθεί, να δώσει την δυνατότητα στην πλειοψηφία των ιδιοκτητών να μπορεί να αποφασίζει.

Να σας πω ένα παράδειγμα: είναι κατάσταση σήμερα στην εποχή μας να μην μπορεί ένας που θέλει να βάλει ηλιακό συλλέκτη στην πολυκατοικία του και παρά το γεγονός ότι και ο ΓΟΚ το επιτρέπει και ο κτηριοδομικός το επιτρέπει, οι κανονισμοί της πολυκατοικίας που είναι του 1940 δεν το επιτρέπουν και δεν μπορούν να τοποθετήσουν ηλιακούς; Αυτά δηλαδή είναι πράγματα απλά που μπορεί η Πολιτεία...

(κλειστά μικρόφωνα)

Μ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ: Πάντως είναι λάθος. Γιατί δηλαδή να πριμοδοτούμε μόνο το φυσικό αέριο και να μην πριμοδοτούμε τον ήλιο;

ΜΕΝΤΖΟΣ: (εκτός μικροφώνου)

Μ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ: Εσείς είστε Διευθυντής σε ένα Υπουργείο που εισηγείστε, έτσι δεν είναι; Μακάρι να ήμουν και εγώ Διευθύντρια να μπορώ να εισηγηθώ στην Πολιτεία το καλύτερο δυνατό, επιστημονικά τεκμηριωμένα.

Και τελειώνω, γιατί έχει γίνει μάλλον λάθος κατανόηση του θέματος του τι έχει κάνει η άλλη Ευρώπη. Εάν είδατε στην Αυστρία δυο σελίδες, κύριε Διευθυντά, είναι γιατί η Αυστρία από το 1993 έχει τον τελειότερο κτηριοδομικό κανονισμό για να κατασκευάζει τα κτήρια της. Είναι πρώτη χώρα στην Ευρώπη στα θέματα εξοικονόμησης ενέργειας και ΑΠΕ. Δεν χρειάστηκε λοιπόν να φτιάξει νέο κανονισμό, τον είχε έτοιμο. Αυτό του '93, που εμείς το εναρμονίσαμε μεν αλλά δεν το εφαρμόσαμε, το είχε εφαρμόσει η Αυστρία. Άρα απλώς πήρε την μετάφραση όπως ήταν 2 σελίδες και το έκανε. Εμείς είχαμε υποχρεωμένοι να το ψάξουμε λίγο παραπάνω, γιατί δεν ξεκίνησε ως θα έπρεπε η διαδικασία.

Η Γαλλία δείτε πρόσφατα το site του Υπουργείου Περιβάλλοντος και θα δείτε το βασικότερο: σου δίνει λίστα ολόκληρη από 15 ειδών διαφορετικά κίνητρα για να βελτιώσεις το σπίτι σου και εκτός από την οδηγία και 1.000τ.μ. να μην έχετε και για μικρά σπίτια 100τ.μ. με 200τ.μ. η Πολιτεία

δίνει κίνητρα, γιατί έχει την δυνατότητα το κράτος να κάνει την οδήγία πιο αυστηρή ή πιο ελαστική. Δεν νομίζω λοιπόν, είναι θέματα ευρείας συζήτησης. Γιατί δεν άνοιξε μια διαβούλευση με όλους τους φορείς εγκαίρως πριν ξεκινήσει οτιδήποτε και να ακούσετε γνώμες, να μαζέψετε από ανθρώπους που χρόνια στην ζωή τους είναι επιστήμονες πάνω στο είδος ή άλλους που δουλεύουν στην παραγωγή;

Δ. ΜΑΤΣΙΚΟΥΔΗΣ: Μηχανολόγος-ηλεκτρολόγος είμαι. Το σπίτι αυτή την στιγμή φορολογείται με 30 διαφορετικούς φόρους. Η ζωή μας είναι τέτοια που κάθε μέρα επιδεινώνεται σε αυτή την πόλη και εμείς όλο και πληρώνουμε περισσότερους φόρους. Το μέλλον δηλαδή από ότι φαίνεται είναι τραγικό. Αν λοιπόν δεν αποφασίσουμε κάποια στιγμή πού θα πρέπει να δώσουμε χρήματα και τι θα πρέπει να κάνουμε και προς τα πού θα πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας, φοβάμαι ότι και εμείς και τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας δεν θα έχουν μέλλον.

Επομένως, πιστεύω ότι η εισήγηση προς την Πολιτεία θα είναι και θα πρέπει να είναι επιτακτική και πιεστική και αυτό είναι ένα θέμα το οποίο το ζω πολλά χρόνια. Δεν ξέρω αν ξέρετε την οδηγία 50/2000 που αφορά τις πόλεις και την βελτίωση την οποία πρέπει να έχουν για την συγκράτηση τουλάχιστον των νερών. Το νερό είναι ένα θέμα το οποίο θα μας βασανίσει πάρα πολύ τα επόμενα χρόνια. Ήδη το νερό είναι ακριβότερο από το γάλα, ακριβότερο από το πετρέλαιο κατά κίλο.

Εκείνο το οποίο κάνουμε εμείς και δημιουργούμε διάφορα σχέδια πολύ σπουδαία στις πόλεις και η Διοίκηση, εκείνο το οποίο κυνηγάει να κάνει είναι πως θα αποχετεύει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα νερά στην θάλασσα για να μην πλημμυρίζει και να μην πνίγονται οι πόλεις. Και αυτά τα νερά αντί να μένουν κάπου, με άλλο τρόπο τον οποίο προτείνει αυτή η οδηγία, με πράσινες στέγες, με διάφορους χώρους κοινόχρηστους στους οποίους θα μαζεύονται με διάφορες ελεγχόμενες λιμνάσεις των νερών κλπ. πάνε και φεύγουν στην θάλασσα.

Είναι από το 2000 αυτή η οδηγία και η Διοίκηση δεν έχει κάνει τίποτα. Να σας πω γιατί δεν έχει κάνει τίποτα; Γιατί δυστυχώς όλοι αυτοί οι οποίοι είναι παρατρεχάμενοι των συμβούλων αυτό που τους ενδιαφέρει είναι μη τυχόν και δυσανεχθούν κανέναν υπουργό, μη τυχόν τον βάλουν μπροστά στις ευθύνες τους. Έχω τύχει ως Σύμβουλος Υπουργού και πήγα για τα Ολυμπιακά έργα να βοηθήσω, 70 έργα τα οποία γίνονταν στον Πειραιά, ένα από αυτά ήταν η εκβολή του Κηφισού. Ένας άλλος Σύμβουλος που ήταν εκεί και ο οποίος ήταν μετακλητός δημόσιος υπάλληλος - εγώ ήμουν από τον ιδιωτικό χώρο - μόλις ανέφερα στον Υπουργό ότι στον Κηφισό πρέπει να κάνουμε αυτό ή εκείνο, πετάχτηκε όρθιος και του λέει: κύριε Υπουργέ, μη τυχόν και το αγγίξετε αυτό, μακριά από τον Κηφισό, είναι σίγουρο ότι θα σας δημιουργήσει πρόβλημα στο image σας. Κατάλαβαίνετε λοιπόν ότι έχουμε φοβερό πρόβλημα με την παρηγοσία των ανδρών οι οποίοι στελεχώνουν την Διοίκηση. Αυτή λοιπόν την παρηγοσία σας επικαλούμαι, κύριε Μέντζο, σε ότι αφορά τον δικό σας τομέα, να δείτε πώς θα μπορέσετε να περάσετε αυτό το μήνυμα το οποίο σας δίνουμε τόσο εδώ πέρα.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Ευχαριστούμε πάρα πολύ. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όσους συμμετείχαν σήμερα και στο πρωινό τραπέζι και στο απογευματινό, ιδιαίτερα τον Διευθυντή από το Υπουργείο Ανάπτυξης κύριο Μέντζο, που ξαναλέω ήταν μεγάλη μια χαρά που τον είχαμε από το πρωί από την αρχή της διαδικασίας μέχρι το τέλος της, πράγμα αρκετά ασυνήθιστο κατά την γνώμη μου. Ευχαριστούμε τους φίλους μας που ήρθαν από μη κυβερνητικές οργανώσεις και από άλλες περιοχές της Ελλάδας και τους φορείς της Αυτοδιοίκησης που ήρθαν σε αυτή τη αίθουσα.

Ο κύριος Ευθυμιάδης.

Α. ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ: Πρώτα στον κύριο Μάντη να απαντήσω. Το Τεχνικό Επιμελητήριο έχει στελέχη πραγματικά άξια και παρά τα όποια κομματικά συστήματα που παρεμβαίνουν και στο Τεχνικό Επιμελητήριο έχει διατηρήσει αξιοκρατία. Το πρόβλημα με εμάς ήταν ότι εξαρχής - σας το είπα και προηγουμένως - δεν αντιληφθήκαμε την σημαντικότητα της αυτόνομης παρέμβασής μας. Συμμετείχαμε σε όλες τις προτάσεις που έκανε το Υπουργείο Περιβάλλοντος με την κυρία Καραβασιλή, κατόπιν στον ΚΟΧΕΕ και είχαμε πάρει τις σωστές θέσεις. Ιστορικά δικαιωθήκαμε.

Δεν θέλω να τα λέω αυτά τα πράγματα διότι ακολουθήσαμε πάντα τον κανονισμό της ΑΣΕΡΑΕ, η οποία προηγήθηκε από τους Ευρωπαίους. Οι Αμερικάνοι τα έχουν βγάλει όλα εδώ και 30 χρόνια και είπαμε τότε ότι δεν χρειάζεται να ανακαλύψουμε την πυρίτιδα, θα πάρουμε έναν κανονισμό που υπάρχει και αν οι Ευρωπαίοι φτιάξουν καινούργιο τον προσαρμόζουμε. Τότε εισηγήθηκα το reference building. Δεν είχε γίνει αποδεκτή αυτή από τον ΚΟΧΕΕ, είχαμε μεγάλες συγκρούσεις. Υπήρχε πρόβλημα για το πώς θα ορίσουμε το νούμερο, θα βάλουμε 50 κιλοβατόρες στο τετραγωνικό; Ανεξαρτήτως κτηρίου, χρήσεως και λοιπά;

Άρα να είστε βέβαιοι ότι το Τεχνικό Επιμελητήριο πάντα στάθηκε σωστά. Η αυτοκριτική που σας έκανα είναι ότι δεν κάναμε από το νόμο μόνοι μας κάτι που θα μπορούσαμε να το προσφέρουμε ως δώρο στην Πολιτεία και στην κοινωνία, όμως θα το κάνουμε τώρα. Βάλαμε μυαλό δηλαδή και εδώ έγκειται και η ευθύνη μας. Ποτέ δεν είναι αργά, ας το κάνουμε τώρα με την βοήθεια όλων σας και νομίζω πως όλοι θα κληθείτε σε δημόσιο διάλογο, σε συνεργασία και με την ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ και άλλες οργανώσεις. Είμαστε πραγματικά ανοιχτοί. Ήδη, έχουμε ετοιμάσει κάποια σχέδια, τα οποία έχω καταθέσει εγώ στο Υπουργείο, τα έχω τώρα εδώ, στο Τεχνικό Επιμελητήριο και συγκροτούμε αρμόδιες Επιτροπές για να βγάλουμε πραγματικά τεχνικές οδηγίες, χωρίς να μπαίνουμε στα χωράφια του Υπουργείου. Το Υπουργείο θα βγάλει την πολιτική του και εμείς θα βγάλουμε την δικιά μας. Όση από αυτή νόμιμη, θα γίνει και νόμιμη. Όση είναι εθελοντική θα γίνει εθελοντική. Εμείς θα προχωρήσουμε μια παράλληλη και πρωτοποριακή θα έλεγα διαδικασία.

Αναφέρομαι στον κύριο Τασούλη Λογοθέτη, όλοι οι συνάδελφοι μηχανικοί ανεξαρτήτως ειδικότητας, ενεργειακά είναι τα θέματα, με κάποια εμπειρία σχετική. Πρέπει να φέρεις κάποια εμπειρία, θα γίνεσαι επιθεωρητής Α και Β βαθμίδας. Κάτι τέτοιο το έχουμε βάλει και στο Υπουργείο σαν προσχέδιο, νομίζω ότι τελικά δεν θα αλλάξει αυτό, δεν κάνουμε διακρίσεις. Απλώς αν είσαι άπειρος μπαίνεις στην πρώτη σε μικρά κτήρια και όσο αποκτάς εμπειρία πας και στην επόμενη βαθμίδα και όχι μόνο για μηχανικούς, το έχουμε αφήσει το σύστημα ανοιχτό. Δεν υπάρχει θέμα συντεχνιασμού, πραγματικά θα είναι ελεύθερο.

Γενικώς θέλω να πω ότι έγινε και εδώ ένας πολύ ενδιαφέρων διάλογος, παρά τον μικρό αριθμό του ακρωτηρίου. Ουκ εν τω πολλώ το ευ. Σημασία έχει να τα βγάλουμε τα προβλήματα στην επιφάνεια πρώτη φορά σε ακρωτήριο και προς τιμή του κυρίου Μέντζου που ήταν παρών, βγήκαν τα προβλήματα στην επιφάνεια. Είναι η πρώτη συνάντηση που πραγματικά εγώ βλέπω να συζητάμε ουσία, έστω και με 20-30 άτομα, δεν έχει σημασία. Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι θα πρέπει επιτέλους όσοι πραγματικά ενδιαφέρονται για αυτό τον τομέα να συντονιστούν.

Εμείς θα πάρουμε την πρωτοβουλία να καλέσουμε και ειδική ημερίδα, αφού πρώτα ετοιμάσουμε ένα υλικό να σας το μοιράσουμε. Ελπίζω μέχρι τον Μάρτιο-Απρίλιο να βγάλουμε αυτές τις οδηγίες στον αέρα και να συζητηθούμε να τις κουβεντιάσουμε. Μέχρι τώρα κακώς δεν είχαμε πάρει την πρωτοβουλία, σε συνεννόηση όμως με τον Πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου τον απερχόμενο και τα πιο πολλά

μέλη της διοικούσας νομίζω πως θα προχωρήσουμε σε αυτή την κατεύθυνση.

Ευχαριστούμε πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ): Όπως είπαμε και το πρωί, νομίζω ότι είναι πολύ ενδιαφέρον το ότι πράγματι γίνεται ένας ουσιαστικός διάλογος, πολλές φορές λείπει αυτός ο διάλογος.

Θα έλεγα από την άλλη μεριά ότι χρειάζονται ορισμένες τομές στον τρόπο σκέψης. Θα αναφέρω ένα κλασσικό εργαλείο, όπως είναι το cost benefit analysis που συζητάμε. Πρέπει να κάτσουμε να αποτιμήσουμε ποιο είναι το πραγματικό κόστος και ποιο είναι το πραγματικό όφελος, γιατί σε τελευταία ανάλυση λέμε πολύ συχνά ότι υπάρχει πολιτικό κόστος και ότι θα ξεσηκωθεί η κοινωνία και λοιπά, αλλά όταν είναι για ταμειακούς λόγους ας πούμε ανεβαίνει η αντικειμενική αξία και πληρώνει ο άλλος εξαιρετικά πολλά λεφτά. Τότε δεν συζητάμε το πολιτικό κόστος, συζητάμε ότι πρέπει να έρθουν τα χρήματα για να γεμίσουν κάποιες ελλείψεις.

Από την άλλη μεριά, ένα πολιτικό κόστος που είναι αυξανόμενο είναι ότι ο πολίτης πληρώνει στο ταμείο συνέχεια όλο και περισσότερα λεφτά για την θέρμανση, για τον κλιματισμό και λοιπά. Αυτό δεν είναι κόστος; Το πληρώνει αυτό το κόστος. Δεν έχει γίνει κατανοητό ότι η εξοικονόμηση μπορεί να αποφέρει χρήματα και να αποσβέσει. Θυμάμαι μερικά χρόνια πιο πριν στην Ολλανδία ξεκίνησε ένα πρόγραμμα που ήταν για ανέργους και έλεγε: επάγγελμά μου είναι η προστασία του κλίματος. Αυτοί οι νέοι άνθρωποι που εκπαιδεύτηκαν τι έκαναν; Εκπαιδεύτηκαν για να πηγαίνουν σε πολυκατοικίες, να υπογράφουν συμβόλαια και αφού υπήρχε ένα στάδιο προσαρμογής μετά ο μισθός τους έβγαινε μέσα από ένα στοίχημα αν θέλετε που παιζόταν με τις πολυκατοικίες και με τα κτήρια, να εξοικονομήσουν τον μισθό τους μέσα από προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας στα κτήρια. Πολύ έξυπνη πολιτική, δηλαδή τι έκανε; Συνδύασε απασχόληση, περιβαλλοντική πολιτική, κίνητρα.

Αυτό λοιπόν πρέπει να κάνουμε, να κάνουμε τομές, να σκεφτούμε καινούργιους τρόπους δράσης στη κοινωνία που δεν είναι μόνο οι κλασσικοί, άντε βγάσουμε νομοθεσία και εξαγγέλλουμε κάποια πράγματα, αλλά να αρχίσουμε να εφαρμόζουμε εργαλεία, εργαλεία πολύ συγκεκριμένα και αυτά πρέπει να σκεφτούμε. Δηλαδή, σε τελευταία ανάλυση θα είναι ρεαλιστικό να είμαστε μια χώρα η οποία αναζητώντας συνέχεια παράθυρα για διάφορα πράγματα καταβάλλει ένα υπερβολικό μεγάλο κόστος για διάφορα θέματα που άπτονται του περιβάλλοντος;

Θα αναφέρω ένα πολύ απλό παράδειγμα: Αναφέρθηκε πριν για το νερό και πράγματι ασχολούμαστε με την εξοικονόμηση νερού. Η Αθήνα μετά από μια πετυχημένη εκστρατεία μείωσης κατανάλωσης νερού τι αντιπρότεινε; Να πάει ακόμα πιο μακριά. Πρέπει να επηρεάσουμε και τον πολιτικό κόσμο, να μιλάει για επίδομα εξοικονόμησης. Το επίδομα θέρμανσης σημαίνει ότι δίνουμε χρήματα για να αγοράζει ο άλλος πετρέλαιο και να πληρώνουμε όλο και πιο ακριβά το πετρέλαιο. Το επίδομα εξοικονόμησης θα δίνονταν μια φορά και μετά θα υπήρχε εξοικονόμηση μονίμως, άρα θα υπήρχε ένα σημαντικό όφελος και για την τσέπη του συγκεκριμένου ανθρώπου που δεν έχει μεγάλα εισοδήματα, αλλά και για την οικονομία μας συνολικότερα ως χώρα. Δηλαδή είναι πολύ απλές σκέψεις, δεν μας πέφτουν στο κεφάλι έτσι. Είναι πράγματα τα οποία ένας λογικός άνθρωπος θα έλεγε ότι το όφελος είναι τεράστιο.

Κλείνω με δυο άλλα παραδείγματα. Η Ελλάδα θα αναγκαστεί να πληρώσει 100, 200, 400 - παίζει το νόμισμα - για αγορά δικαιωμάτων ρύπανσης. Αυτό δεν θα είναι πολιτικό κόστος αύριο, σε οποιονδήποτε ξαφνικά βρεθεί να λέει ότι η ΔΕΗ μπαίνει μέσα γιατί πληρώνει κστή αγοράς

δικαιωμάτων ρύπανσης; Δηλαδή σήμερα υπογείως κάπως συζητιέται, άντε να βάλουμε 1 €, άντε να βάλουμε 2 €, στον λογαριασμό για να μοιράσουμε το κόστος.

Αναφέρω και ένα άλλο παράδειγμα και κλείνω: πολλά χρόνια ήμασταν υποχρεωμένοι να κλείσουμε τους χώρους ανεξέλεγκτης διαχείρισης των απορριμμάτων. Δεν το κάναμε, θεωρούμε ότι είμαστε και λίγο έξυπνοι, ότι άντε θα πάρουμε και 3 και 4 χρόνια παράταση. Βεβαίως, όπως ειπώθηκε και στην πρωινή συζήτηση, θα έπρεπε η Κοινότητα να μας βάζει αυτά τα θέματα, και να απαιτεί τη διακοπή λειτουργίας των χώρων ανεξέλεγκτης διαχείρισης των απορριμμάτων; Θα έπρεπε να το κάνουμε εμείς πρώτοι, αλλά τέλος πάντων, τελειώνει και η επόμενη χρονιά, το 2007 και επικρεμάται ένα πρόστιμο το οποίο θα είναι της τάξης 26 εκατομμύρια εφάπαξ και 40-45 εκατομμύρια ανά εξάμηνο για κάθε χώρο που θα λειτουργεί ανεξέλεγκτα και θα δέχεται σκουπίδια.

Κλείνω με ένα αισιόδοξο μήνυμα: πριν από λίγες μέρες το δικαστήριο στην Κόρινθο έδωσε προθεσμία σε έναν Δήμαρχο 60 μέρες και είπε ότι από την στιγμή που δεν θα κλείσει ο χώρος ανεξέλεγκτης διαχείρισης σκουπιδιών από τις 61 μέρες και μετά θα πληρώνει 3.000 € την ημέρα. Θέλω να πω ότι το πολιτικό κόστος έχει πολλές πλευρές. Αν εμείς ως κοινωνία των πολιτών θέταμε όλα αυτά τα θέματα και κατανοούσε και η πολιτική ηγεσία ότι θα έχει ένα πολιτικό κόστος αν δεν παίρνει μέτρα, νομίζω ότι θα ήταν διαφορετικά τα πράγματα. Δεν θα συζητάγαμε την περίπτωση του Αλβανού που θα νοικιάσει το υπόγειο, αλλά θα συζητάγαμε την περίπτωση που σπαταλάμε και αγοράζουμε ενέργεια ή αγοράζουμε πετρέλαιο και πληρώνουμε πάρα πολλά χρήματα.

Γιατί αυτό αν κάτσει κάποιος να το κάνει με ένα ορθολογικό τρόπο, είναι τεράστιο το κόστος αυτό που πληρώνουμε. Είμαστε η χώρα με την μεγαλύτερη εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, έτσι δεν είναι; Άρα λοιπόν εξοικονόμηση και ανανεώσιμες μορφές ενέργειας είναι η προοπτική από άποψη οικονομική, όπως είπε και η Μαργαρίτα. Κυρίως οικονομικό θα έπρεπε να είναι το θέμα, δεν θα έπρεπε να είναι περιβαλλοντικό. Περιβαλλοντικό ξέρουμε τι θα γίνει.

Μπορούμε να διαμορφώσουμε μια κοινωνία που θα είναι ανεξαρτημένη από τον άνθρακα, όπως λέει και η Κοινότητα; Εμείς ως χώρα μπορούμε να το κάνουμε. Όσο χάνουμε το τρένο αυτό, το χάνουμε και από άποψη επενδύσεων, οικονομίας, απασχόλησης και λοιπά. Δεν είναι τυχαίο το ότι εμείς δεν έχουμε στον τομέα του περιβάλλοντος τόσες θέσεις εργασίας όσο έχουν άλλες χώρες πολλαπλάσιου αριθμού ανθρώπων.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ (Χ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ): Ευχαριστούμε πολύ.

ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΣΤΡΟΦΗ ΣΕ ΑΠΕ, ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS

Ο καιρός τρελάθηκε! Το κλίμα άλλαξε! Δύο φράσεις που χρησιμοποιούνται πλέον συχνά στην καθημερινή μας ζωή και δείχνουν αυτό που πλέον και οι επιστήμονες παραδέχονται. Ανατρέψαμε το παγκόσμιο κλίμα και οι επιπτώσεις στη ζωή των καθημερινών ανθρώπων γίνονται φανερές. Η αλλαγή του παγκόσμιου κλίματος («φαινόμενο θερμοκηπίου») οφείλεται στην αύξηση των εκπομπών αερίων όπως το διοξείδιο του άνθρακα από την καύση ορυκτών καυσίμων (πετρελαιοειδή, λιγνίτης, κάρβουνο) κι άλλων αερίων (μεθάνιο, οξείδια του αζώτου, φθοροχλωράνθρακες) που σχετίζονται με το σημερινό μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης (χρήση αγροχημικών, βιομηχανικής κλίμακας γεωργία και κτηνοτροφία, ανερόβια αποσύνθεση σκουπιδιών σε χωματερές κ.α.).

Οι επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών είναι, δυστυχώς, πιο μετρήσιμες, δεν είναι μια υπόθεση για το μέλλον: Αύξηση ήδη της μέσης θερμοκρασίας της Γης κατά τουλάχιστον 0,6° Κελσίου, ραγδαίο λιώσιμο των πάγων, επιτάχυνση της ανόδου της στάθμης της θάλασσας, μεγαλύτερη ένταση και συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων (πλημμύρες, τυφώνες, καύσωνες), απώλεια ετησίως πάνω από 230.000 ανθρώπινων ζώων που συνδέονται με κλιματικά φαινόμενα, καταστροφές στα οικοσυστήματα, υπερτετραπλασιασμός τις τελευταίες δεκαετίες του μετρήσιμου κόστους των καταστροφών από παρόμοια φαινόμενα.

Ζωντανές είναι ακόμη οι εικόνες από τις επιπτώσεις των τυφώνων Ρίτα και Κατρίνα, που σάρωσαν το 2005 την Αμερική και σκότωσαν τουλάχιστον 1800 ανθρώπους και ξεσπίτωσαν δεκάδες χιλιάδες άλλους, προκαλώντας ζημιές δισεκατομμυρίων δολαρίων. Αλλά και στην Ευρώπη, το καλοκαίρι του 2003, καύσωνες σκότωσαν 18-23.000 ανθρώπους, σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (2004), ενώ σημαντικές επιπτώσεις είχαν και οι πλημμύρες του 2002. Οι οικονομικές ζημιές εκτιμώνται σε δεκάδες δισεκατομμύρια Ευρώ. Αλλά και το 2006, ιδιαίτερα το καλοκαίρι, αποδείχθηκε εξαιρετικά «εχθρικό» σε ολόκληρη την Ευρώπη, με ακραία καιρικά φαινόμενα, ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες, πλημμύρες κ.α.

Έχουμε ευθύνη απέναντι στις σημερινές και αυριανές γενιές. Η αλλαγή του παγκόσμιου κλίματος επηρεάζει ήδη τις σημερινές γενιές, αλλά, αν δεν παρθούν αποφασιστικά και αποτελεσματικά μέτρα, οι επόμενες γενιές θα ζήσουν μια πλήρη ανατροπή της ζωής, όπως την ξέρουμε σήμερα. Το Πρωτόκολλο του Κιότο (1997), ένα πρώτο αλλά ατελές βήμα για την προστασία του κλίματος, θέτει ως στόχο τη μείωση από τις βιομηχανικές χώρες, την περίοδο 2008-2012, των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 5,2% κάτω από τα επίπεδα του 1990. Αν και για να περιοριστεί η μεταβολή του κλίματος μακροπρόθεσμα είναι απαραίτητο να μειωθούν μέχρι το 2030 οι εκπομπές σε παγκόσμιο επίπεδο κατά 70%, ακόμα κι αυτός ο ελάχιστος φιλόδοξος στόχος της μείωσης κατά 5,2% είναι απίθανο να επιτευχθεί μέχρι το 2012.

Οι κυβερνήσεις να αναλάβουν τις ευθύνες τους! Αλλά και η αυτοδιοίκηση, η βιομηχανία και οι πολίτες πρέπει ν' αναλάβουν τις δικές τους! Οι τρόποι για τη μετάβαση προς ένα πιο βιώσιμο πρότυπο ανάπτυξης υπάρχουν. Ζητούμενο είναι η πολιτική δέσμευση σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο καθώς και η ευαισθητοποίηση των πολιτών για να προωθηθούν αλλαγές στην καθημερινή ζωή. Καθοριστικές θα

είναι οι αποφάσεις και αλλαγές στο μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας. Αυτό σημαίνει:

- βαθιές αλλαγές στον **τρόπο παραγωγής ενέργειας** με σταδιακή αλλά σταθερή απεξάρτηση από το πετρέλαιο μέσα στις επόμενες 1-2 δεκαετίες και στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,
- σημαντικές προσπάθειες για την **εξοικονόμηση ενέργειας** στη βιομηχανία, τις υπηρεσίες, τις μεταφορές και τα κτίρια,
- αλλαγές στον **τρόπο διαχείρισης των αποβλήτων, στην βιομηχανικής κλίμακας κτηνοτροφία, τη χρήση αγροχημικών στη γεωργία**, με στόχο να μειωθεί η εκπομπή άλλων αερίων, όπως μεθάνιο, οξείδια αζώτου κλπ.

Η νέα ενεργειακή κρίση: Ακόμα κι αν δεν υπήρχε το πρόβλημα της αλλαγής του κλίματος, η στροφή προς τις ΑΠΕ είναι επείγουσα λόγω της νέας ενεργειακής κρίσης. Η πρώτη σοβαρή ενεργειακή κρίση ξέσπασε τη δεκαετία του '70. Δυστυχώς, σύντομα ξεχάστηκε και τα πρώτα θετικά βήματα εξόδου από την εποχή του πετρελαίου συνεχίστηκαν σε μερικές μόνο χώρες. Η νέα, όμως, ενεργειακή κρίση έχει πιο μόνιμα και δομικά χαρακτηριστικά, που επηρεάζουν πλέον μακροπρόθεσμα την εξέλιξη των κοινωνιών:

- Από την έναρξη της βιομηχανικής επανάστασης, 150 περίπου χρόνια πριν, μέχρι σήμερα η ανθρωπότητα έχει καταναλώσει το 50% περίπου των αποθεμάτων πετρελαίου, που όμως χρειάστηκαν δισεκατομμύρια χρόνια για να σχηματιστούν. Αυτά τα αποθέματα ήταν μέχρι σήμερα τα πιο εύκολα να αντληθούν. Υπάρχει ακόμα πολύ πετρέλαιο αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό του είναι δύσκολο να αντληθεί ή περιέχει θειάφι και κατά συνέπεια το κόστος εκμετάλλευσής του είναι πιο ακριβό.
- Αν και υπάρχουν ακόμα σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, δεν αναμένεται να ανακαλυφθούν νέες περιοχές που θα έχουν κοιτάσματα όπως αυτά στη Β. Θάλασσα, τον Κόλπο, της Αλάσκα ή την Κασιπία. Επομένως, λίγο πολύ είναι γνωστές οι περιοχές από όπου η ανθρωπότητα θα συνεχίσει να προμηθεύεται πετρέλαιο, με ότι και αν σημαίνει αυτό από άποψη γεωπολιτική και οικονομική.
- Τα τελευταία εικοσιπέντε χρόνια έχει για πρώτη φορά παρουσιαστεί το φαινόμενο να καταναλώνουμε πολύ περισσότερο πετρέλαιο από αυτό που ανακαλύπτεται. Για κάθε πέντε βαρέλια πετρελαίου που καταναλώνουμε σήμερα, ανακαλύπτεται μόνο ένα νέο βαρέλι πετρελαίου σε κάποια περιοχή. Με αυτές τις τάσεις πολλοί ειδικοί προετοιμάζονται ήδη για την εποχή μετά το πετρέλαιο, που δεν πρόκειται να είναι πολύ μακριά από σήμερα. Άλλοι μιλάνε για το 2010 αλλά ακόμα και οι πιο αισιόδοξοι υπολογίζουν ότι αυτή θα έρθει κάπου γύρω στο 2050. Δεν είναι τυχαίο ότι ο πετρελαϊκός γίγαντας, η Β.Ρ. μετονομάστηκε σε Beyond Petroleum («Μετά το Πετρέλαιο»), ενώ και άλλες μεγάλες εταιρίες πετρελαίου αλλά και πετρελαιοπαραγωγές χώρες (π.χ. Νορβηγία) αναζητούν τον ρόλο τους στην μετά το πετρέλαιο εποχή.
- Μέχρι πριν λίγα χρόνια η κύρια κινητήρια δύναμη στην κατανάλωση ορυκτών καυσίμων ήταν ο βιομηχανικός κόσμος (Β. Αμερική και Ευρώπη κυρίως). Την τελευταία, όμως, δεκαετία η κινέζικη οικονομία - και σε μικρότερο βαθμό η Ινδία κι άλλες χώρες σε μετάβαση - ακολουθούν

φρενήρη ρυθμό ανάπτυξης και κυρίως κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων, με αποτέλεσμα να έχει αυξηθεί κατακόρυφα η ζήτηση για προϊόντα του πετρελαίου (συμπεριλαμβανομένου και του «φυσικού» αερίου). Με δεδομένη λοιπόν την τάση αυτή στην κατανάλωση πετρελαίου, είναι πιθανό ότι πολύ πιο γρήγορα η ανθρωπότητα θα βρεθεί μπροστά σε πολύ πιο σοβαρά προβλήματα. Δεν έχει, λοιπόν, σημασία μόνο το πότε θα τελειώσουν τα πετρελαϊκά αποθέματα αλλά και ποια θα είναι η τιμή του πετρελαίου και των προϊόντων του τα επόμενα χρόνια μέχρι την εξάντληση των αξιοποιήσιμων αποθεμάτων (μέχρι δηλαδή το αργότερο το 2050). Με δεδομένη την κατακόρυφη αύξηση της ζήτησης και τη σταδιακή μείωση της παραγωγής, είναι πολύ πιθανό η τιμή του πετρελαίου να αγγίζει σύντομα τα 100 δολάρια.

Η ιδιαίτερη ελληνική πραγματικότητα

Η κατανάλωση ενέργειας στην Ελλάδα αυξάνεται ετησίως με ρυθμό της τάξης του 4-5%. Ο βαθμός εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο είναι από τους μεγαλύτερους σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αν και η Ελλάδα είναι καθαρά εισαγωγέας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, εκτός από την αύξηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων (ρύπανση ατμόσφαιρας, εκπομπές αερίων θερμοκηπίου), να επηρεάζεται σοβαρά και το ισοζύγιο τρέχουσων συναλλαγών, δηλαδή ν' αυξάνονται ραγδαία οι δαπάνες για την εισαγωγή καυσίμων, ιδιαίτερα σε περιόδους όπως αυτή που διανύουμε, κατά την οποία αυξάνεται η τιμή του πετρελαίου διεθνώς.

Η χώρα συνεχίζει να αυξάνει ραγδαία τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου: μέχρι το 2004 αυξήθηκαν κατά 23,9% σε σχέση με τις εκπομπές βάσης (1990), χωρίς να έχει διαφοροποιήσει ουσιαστικά μέχρι στιγμής το ενεργειακό μοντέλο της. Έτσι, φαίνεται ότι όχι μόνο δεν καταφέρνει να μείνει στο όριο αύξησης των εκπομπών (+25%), αλλά, σύμφωνα με τις προβλέψεις του αστεροσκοπίου Αθηνών, το 2010 οι εκπομπές της θα αυξηθούν κατά τουλάχιστον 39,2%, σε σχέση με το 1990, ενώ ορισμένοι εκτιμούν ότι η αύξηση μπορεί να είναι και της τάξης του 45%.

Αν και στα χαρτιά εμφανίζεται μια στρατηγική για τη μείωση της εξάρτησης από το πετρέλαιο και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, στην πράξη η στρατηγική αυτή δεν είναι αποτελεσματική ή δεν εφαρμόζεται. Αυτό το γεγονός οδηγεί σε συσσώρευση προβλημάτων τόσο στην παρούσα φάση, όσο και ιδιαίτερα στις επόμενες φάσεις του Πρωτοκόλλου με τις πιθανώς πιο αυστηρές δεσμεύσεις για την περίοδο μετά το 2012.

Μια αποτελεσματική στρατηγική για την ανάληψη της ευθύνης που μας αναλογεί στην αλλαγή του παγκόσμιου κλίματος, προσφέρει σημαντικά οφέλη σε περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια: Ο συνδυασμός κακής ενεργειακής απόδοσης κτιρίων και συσκευών με την αύξηση της ποικιλίας και του αριθμού των συσκευών που χρησιμοποιούνται οδηγούν σε εκρηκτική αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας από τα νοικοκυριά και τις υπηρεσίες και κατά συνέπεια των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στην αλλαγή του παγκόσμιου κλίματος. Αυτή είναι και η περίπτωση της Ελλάδας. Σημαντική κατανάλωση ενέργειας συνδέεται με τις οικιακές συσκευές, όπως οι κουζίνες για το μαγείρεμα του φαγητού αλλά και τα ψυγεία και οι καταψύκτες για τη διατήρηση των τροφίμων. Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες μεσογειακές χώρες αυξάνεται ραγδαία η χρήση κλιματιστικών που καταναλώνουν σημαντική ενέργεια. Αν και πολλές συσκευές σήμερα καταναλώνουν λιγότερη ενέργεια, η έμφαση δίνεται ακόμα στο σχεδιασμό για την προσέλκυση πελατών και όχι στην εξοικονόμηση ενέργειας,

κάτι που αναμένεται να αλλάξει μετά την πρόσφατη υιοθέτηση της ευρωπαϊκής Οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό και την κατανάλωση ενέργειας από ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές.

Μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στα υπάρχοντα κτίρια μπορούν να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας μέχρι και 60%, ενώ σε νεόδομητα, με σωστό σχεδιασμό, η κατανάλωση μπορεί να μειωθεί ακόμα και σε ποσοστό 90%. Η αγορά ενεργειακά αποδοτικών συσκευών καθώς και η σωστή χρήση τους (π.χ. δεν αφήνουμε συσκευές, όπως μια τηλεόραση, σε κατάσταση αναμονής – stand by, γιατί συνεχίζουν να καταναλώνουν μέχρι και το 1/3 της ενέργειας που χρειάζονται για πλήρη λειτουργία) μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στον περιορισμό της σπατάλης ενέργειας.

Η Οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (Οδηγία 2002/91/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων θέτει σημαντικές απαιτήσεις για τα κτίρια:

- Τα **νέα κτίρια** πρέπει να πληρούν ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης που θα καθορίσει κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα με μία κοινή μεθοδολογία.
- Υποχρεώνει σε **έλεγχο της απόδοσης των καυστήρων και της θερμομόνωσης των κτιρίων**
- Επιβάλλει στους ιδιοκτήτες υπαρχόντων ακινήτων συνολικής επιφάνειας άνω των 1.000 τ.μ. που ανακατασκευάζουν τα κτίριά τους, την υποχρέωση να προχωρήσουν σε εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης σε περίπτωση που το κόστος της ανακατασκευής ξεπερνά το 25% της αξίας του ακινήτου.
- Όταν κατασκευάζονται, πωλούνται ή μισθώνονται κτίρια, πρέπει να εκδίδεται **πιστοποιητικό ενεργειακών επιδόσεων**.
- Ορίζεται υποχρέωση για ενεργειακή σήμανση των κτιρίων με έμφαση στο δημόσιο τομέα, δηλαδή **κάθε δημόσιο κτίριο πρέπει να έχει αναρτημένη ειδική σήμανση για την ενεργειακή αποδοτικότητα του κτιρίου**, και μάλιστα σε χώρο που να είναι εύκολα ορατή από τους επισκέπτες του κτιρίου

Η έναρξη υποχρεωτικής εφαρμογής της Οδηγίας 2002/91/ΕΚ «για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιρίων» από τις 4/1/2006, βρίσκει την Ελλάδα απροετοίμαστη και ήδη υπόλογο στην Επιτροπή για τη μη εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με το κοινοτικό δίκαιο.

Το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS υποστηρίζει:

- Άμεση εφαρμογή μέτρων για εξοικονόμηση ενέργειας στα δημόσια κτίρια, συμπεριλαμβανομένων των δημοτικών κτιρίων, νοσοκομείων και σχολείων – πανεπιστημίων, ιδιαίτερα τώρα που ένα μεγάλο ποσοστό των δαπανών του ευρύτερου δημόσιου τομέα αφορά ενεργειακές δαπάνες.
- Ουσιαστικά κίνητρα για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας παλιών κτιρίων. Για παράδειγμα αντί για τη συζητούμενη καταβολή «επιδόματος θέρμανσης», για ενίσχυση των πιο αδύναμων νοικοκυριών προτείνουμε την καταβολή «ενίσχυσης για την εφαρμογή μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας» και εφαρμογή πρακτικών λύσεων βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής. Μια τέτοια οικονομική ενίσχυση είναι άμεσης απόδοσης με μακροχρόνια όμως προοπτική, αφού με ένα εφάπαξ ποσό θα μπορεί μακροχρόνια να επιτυγχάνεται πολλαπλάσιου οφέλους εξοικονόμηση ενέργειας και δαπανών τόσο στο επίπεδο του οικογενειακού προϋπολογισμού όσο και στο επίπεδο των δαπανών της χώρας για εισαγωγή πετρελαιοειδών.

- Άμεση ενεργοποίηση της υποχρέωσης ενεργειακού σχεδιασμού όλων των νέων κτιρίων, αξιοποιώντας τις αρχές της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής
- Εγκατάσταση ηλιοθερμικών συστημάτων στα νέα κτίρια κατά το πετυχημένο παράδειγμα της Ισπανίας και της Πορτογαλίας
- Εκπαίδευση των πολιτών και κυρίως των αρχιτεκτόνων, πολιτικών μηχανικών και οικοδομικών επιχειρήσεων σε θέματα βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής.
- Υποχρεωτικά εφαρμογή αρχών βιοκλιματικής σε όλα τα κτίρια που κατασκευάζονται σε νησιά και στις περιοχές όπου υπάρχει ήδη σημαντική σχετική εμπειρία από πρακτικές της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων πρέπει να είναι το κύριο αντικείμενο των κατασκευαστικών εταιριών στην μεταολυμπιακή περίοδο και μετά την εξάντληση των χρηματοδοτήσεων για οδικά και μεγάλα γενικά έργα στο πλαίσιο του Δ' ΚΠΣ. Μια τέτοια πολιτική θα μειώσει και τις αυξανόμενες πιέσεις στα νησιωτικά και παράκτια συστήματα από την υπερβολική δόμηση που παρατηρείται τα τελευταία 3-4 χρόνια.

Να αξιοποιήσουμε τον ήλιο και τον άνεμο. Το ποσοστό συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην ηλεκτροπαραγωγή της χώρας είναι σήμερα γύρω στο 7-9% (μαζί με τα μεγάλα υδροηλεκτρικά), όταν η ευρωπαϊκή Οδηγία 2001/77/ΕΚ θέτει ως στόχο το 20,1% μέχρι το 2010. Χωρίς τα μεγάλα υδροηλεκτρικά (που κατά την άποψη πολλών επιστημόνων και περιβαλλοντικών οργανώσεων δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνονται στις ΑΠΕ), η συμμετοχή των ΑΠΕ στην παραγωγή ενέργειας στη χώρα μας είναι της τάξης του 4% περίπου, μια και η εγκατεστημένη μέχρι σήμερα ισχύς των αιολικών πάρκων στην Ελλάδα φτάνει τα 600 MW περίπου, ενώ η συνεισφορά των φωτοβολταϊκών είναι ελάχιστη.

Οι μισές μονάδες της ΔΕΗ ρυπαίνουν σοβαρά το περιβάλλον και προκαλούν σοβαρά προβλήματα στην υγεία των κατοίκων γειτονικών σε αυτές περιοχών. Μερικές από τις μονάδες είναι από τις πιο ρυπογόνες σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σχεδιάζεται να αντικατασταθούν από νέες, πιο σύγχρονες. Το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS υποστηρίζει την προώθηση μιας σοβαρής εθνικής πολιτικής για την ανάπτυξη των ΑΠΕ, με ισχυρά κίνητρα και δεσμευτικά μέτρα και στο πλαίσιο αυτό μπορούμε να αντικατασταθούν οι ρυπογόνες, απαρχαιομένες αυτές μονάδες της ΔΕΗ όχι από νέες μονάδες που χρησιμοποιούν λιγνίτη ή πετρελαιοειδή αλλά από **προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας** στα κτίρια, τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, **από αιολικά πάρκα και φωτοβολταϊκά συστήματα**. Υποστηρίζουμε σταθερά τον στόχο να ξεπεράσει η παραγωγή ενέργειας από αιολικά πάρκα τα **3.000 MW μέχρι το 2010**, κάτι απολύτως εφικτό και υλοποιήσιμο σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η αιολική ενέργεια προστατεύει τον πλανήτη μια και κάθε εγκατεστημένο μεγαβάτ (MW) αιολικής ενέργειας στην χώρα μας αποσοβεί την έκλυση περίπου 3.000 τόνων διοξειδίου του άνθρακα ετησίως. Με παραγωγή 3.000 MW από ΑΠΕ θα μπορούσαμε να περιορίσουμε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά τουλάχιστον 9.000.000 τόνους ετησίως, κάτι εξαιρετικά σημαντικό για να μειώσουμε ως χώρα τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Μια τέτοια πολιτική δεν θα φελέσει μόνο το περιβάλλον και τη υγεία των πολιτών αλλά θα γλυτώσει τη χώρα και από την καταβολή προστίμων (100 Ευρώ ανά επιπλέον τόνο διοξειδίου του άνθρακα), επειδή αδυνατεί να πετύχει τους συμφωνημένους στόχους για το Πρωτόκολλο του Κιότο, ή την καταβολή σημαντικών ποσών σε ετήσια βάση για «αγορά δικαιωμάτων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα» της τάξης

των 150-450.000.000 Ευρώ το χρόνο. Ήδη η ΔΕΗ για το 2005 δέσμευσε ποσό τουλάχιστον 50.000.000 Ευρώ για «αγορά δικαιωμάτων» ρύπανσης, κάτι που είχε επιπτώσεις και στα αποτελέσματά της.

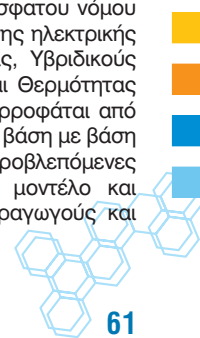
Υποστηρίζουμε, λοιπόν για οικολογικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους την εκτεταμένη δημιουργία αιολικών πάρκων στις περιοχές με ισχυρό και μεσαίο δυναμικό ανέμων - ιδιαίτερα στα νησιά. Μια τέτοια πολιτική συνδυάζεται, νομίζουμε, με την ευρύτερη πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος, με την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων για να εντάσσονται τα σύγχρονα αιολικά πάρκα στο νησιωτικό περιβάλλον (υπογειοποίηση των κυρίων δικτύων διανομής και μεταφοράς, επιλογή κατάλληλων περιοχών για την τοποθέτηση των ανεμογεννητριών, εκπαίδευση ντόπιου προσωπικού, συνεργασία και ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών). Τα νησιά πάντα αξιοποιούσαν το αιολικό δυναμικό με τους ανεμόμυλους, τα ιστιοφόρα πλοία και άλλες εξυπνες τεχνικές (π.χ. μεταφορά προϊόντων από τον κάμπο στα βουνά με αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας στην Κάρπαθο). Τα νησιά μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην αλλαγή του ενεργειακού μοντέλου στη χώρα μας, στην κατεύθυνση της απεξάρτησης από το πετρέλαιο και το λιγνίτη, ιδιαίτερα νησιά όπου ήδη η παραγωγή ενέργειας από ορυκτά καύσιμα κοστίζει δυσανάλογα σε οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

Πρώθηση της ηλιακής τεχνολογίας. Η ηλιόλουστη Ελλάδα θα μπορούσε να καλύψει μεγάλο ποσοστό των ενεργειακών της αναγκών αν στις σκεπές σημαντικού αριθμού κτιρίων τοποθετούνταν φωτοβολταϊκά συστήματα.

Κάθε κιλοβατώρα που παράγεται από φωτοβολταϊκά και άρα όχι από συμβατικά καύσιμα, συνεπάγεται την αποφυγή έκλυσης 1,1 κιλών διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα.

Το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS υποστηρίζει εκτεταμένα προγράμματα εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων τόσο με τη μορφή ηλιακών πάρκων όσο και -κυρίως- με την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε όλα τα δημόσια και δημοτικά κτίρια, τους σταθμούς του Μετρό και τις στάσεις του ΤΡΑΜ (στην Αττική) και τα σχολεία μέχρι το 2008. Αξιοποιώντας και τα κίνητρα που υιοθετήθηκαν με τον νόμο για τις ΑΠΕ, που ψηφίστηκε πρόσφατα από τη βουλή (στη βελτίωση του οποίου συνέβαλλαν σημαντικά τόσο οι περιβαλλοντικές όσο και οι επιστημονικές ενώσεις), υποστηρίζουμε ότι μέχρι το 2010 τουλάχιστον 50.000 κατοικίες και εργασιακό χώρο πρέπει να παράγουν ενέργεια από τον ήλιο. Έτσι όχι μόνο σε απομονωμένες περιοχές αλλά και σε νησιά και πόλεις μπορούν οι φορείς της αυτοδιοίκησης, οι υπηρεσίες καθώς και τα νοικοκυριά να μετατραπούν σε παραγωγούς ενέργειας από την ήλιο, μειώνοντας τη δική τους κατανάλωση (για ενεργειακές ανάγκες των κτιρίων τους) και πουλώντας το περίσσειμα ενέργειας στον εθνικό σύστημα. Ο ρόλος της αυτοδιοίκησης θεωρούμε ότι μπορεί να είναι σημαντικός προς αυτή την κατεύθυνση τόσο με την ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών που μπορεί να είναι και οικονομικά αποτελεσματικές όσο και με την ενημέρωση, εκπαίδευση και υποστήριξη των πολιτών.

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία του πρόσφατου νόμου για τις ΑΠΕ είναι η τιμολόγηση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Υβριδικούς σταθμούς και Συμπαράγωγής Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης. Η ενέργεια αυτή που απορροφάται από το Δίκτυο ή το Σύστημα τιμολογείται σε μηνιαία βάση με βάση την τιμή σε Ευρώ ανά μεγαβατώρα. Με τις προβλεπόμενες τιμές η Ελλάδα προσεγγίζει το Γερμανικό μοντέλο και κάνει τις ανανεώσιμες πιο ελκυστικές σε παραγωγούς και αυτοπαραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας.

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ: «Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ»

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από:	Τιμή Ενέργειας (€/MWh)	
	Διασυνδεδεμένο Σύστημα	Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά
(α) Αιολική ενέργεια	73	84,6
(β) Αιολική ενέργεια από αιολικά πάρκα στη θάλασσα	90	
(γ) Υδραυλική ενέργεια που αξιοποιείται με μικρούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς με Εγκατεστημένη Ισχύ έως δεκαπέντε (15) MWe	73	84,6
(δ) Ηλιακή ενέργεια που αξιοποιείται από φωτοβολταϊκές μονάδες, με Εγκατεστημένη Ισχύ μικρότερη ή ίση των εκατό (100) kWpeak, οι οποίες εγκαθίστανται σε ακίνητο ιδιοκτησίας ή νόμιμης κατοχής ή όμορα ακίνητα του ίδιου ιδιοκτήτη ή νομίμου κατόχου	450	500
(ε) Ηλιακή ενέργεια που αξιοποιείται από φωτοβολταϊκές μονάδες, με Εγκατεστημένη Ισχύ μεγαλύτερη των εκατό (100) kWpeak	400	450
(στ) Ηλιακή ενέργεια που αξιοποιείται από μονάδες άλλης τεχνολογίας, πλην αυτής των φωτοβολταϊκών, με Εγκατεστημένη Ισχύ έως πέντε (5) MWe	250	270
(ζ) Ηλιακή ενέργεια που αξιοποιείται από μονάδες άλλης τεχνολογίας, πλην αυτής των φωτοβολταϊκών, με Εγκατεστημένη Ισχύ μεγαλύτερη των πέντε (5) MWe	230	250
(η) Γεωθερμική ενέργεια, βιομάζα, αέρια εκλυόμενα από χώρους υγειονομικής ταφής και από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού και βιοαέρια	73	84,6
(θ) Λοιπές Α.Π.Ε.	73	84,6
(ι) Σ.Η.Θ.Υ.Α.	73	84,6

Βιώσιμες μεταφορές για ποιότητα ζωής. Η αύξηση της χρήσης του ΙΧ αυτοκινήτου έχει ως αποτέλεσμα να διανύονται περισσότερα χιλιόμετρα ανά άτομο και να καταναλώνονται κατά κεφαλή μεγαλύτερες ποσότητες καυσίμων, τελικά να προκαλείται μεγαλύτερη ρύπανση της ατμόσφαιρας και να εκπέμπονται μεγαλύτερες ποσότητες «αερίων του θερμοκηπίου». Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Κατανανομής Δικαιωμάτων των Εκπομπών Αερίων Θερμοκηπίου για την περίοδο 2008-2010 (Πηγή ΥΠΕΧΩΔΕ) μεταξύ των αλλαγών που συντελούνται είναι και η αύξηση των χιλιομέτρων που θα διανύονται κατά μέσον όρο ανά επιβάτη σε ετήσια βάση στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα τα επιβατοχιλιόμετρα (χιλιόμετρα που διανύει ένας επιβάτης κατά μέσον όρο) αναμένεται να αυξηθούν ραγδαία και να φτάσουν από τα 85 (1990) στα 192 το 2010 και στα **224 επιβατοχιλιόμετρα το 2015.**

Ο τομέας των μεταφορών συμβάλλει περίπου κατά 28% στις παγκόσμιες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα με αυξητικές τάσεις.

Το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS υποστηρίζει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο μετακίνησης των πολιτών (ιδιαίτερα μέσα στις πόλεις, στις προτεραιότητες των καθημερινών πρακτικών και των πολιτικών για τις μεταφορές εμπορευμάτων και

τις μετακινήσεις, αντλώντας και από την εμπειρία πολλών ευρωπαϊκών χωρών και πόλεων:

- Ενίσχυση των δημόσιων μέσων μεταφοράς με πιο αξιόπιστες συγκοινωνίες και ανάπτυξη εκτεταμένου δικτύου Τραμ και ποδηλατοδρόμων στις μεγάλες πόλεις
- Επέκταση κατά προτεραιότητα των σιδηροδρόμων και προώθηση συνδυασμένων μεταφορών (μεταφορά φορτίων με σιδηρόδρομο και πλοία, μείωση της κίνησης φορτηγών στο εθνικό δίκτυο)
- Αναλογική φορολόγηση αυτοκινήτων με βάση την κατανάλωση καυσίμων και κατά συνέπεια τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και υιοθέτηση κινήτρων για την προώθηση των «καθαρών» οχημάτων.

Να περάσουμε από το πετρέλαιο στα βιοκαύσιμα, το υδρογόνο και τις ΑΠΕ στις μεταφορές.

Η Οδηγία 2003/30/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει ότι μέχρι το 2005 το 2% των καυσίμων κίνησης έπρεπε να προέρχεται από βιοκαύσιμα (από καλλιέργειες, υπολείμματα καλλιέργειών ή/και χρησιμοποιημένα λάδια μαγειρικής). Μόλις πριν λίγους μήνες απέκτησε η Ελλάδα το θεσμικό πλαίσιο και έχει εμφανισθεί ενδιαφέρον στην αγορά για επενδύσεις στα βιοκαύσιμα.

Το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS υποστηρίζει την άμεση προώθηση της χρήσης βιοκαυσίμων και στην Ελλάδα που βρίσκεται ακόμη στο μηδέν, αν και έχει αξιολογές δυνατότητες:

- Όλα τα μέσα μεταφοράς και τα άλλα δημόσια οχήματα (συμπεριλαμβανομένων και των δημοτικών οχημάτων, των απορριμματοφόρων κ) να αρχίσουν να χρησιμοποιούν υποχρεωτικά βιοκαύσιμα μέχρι το 2007 σε ένα ποσοστό τουλάχιστον 5% του συνολικού καυσίμου, μέχρι το 2010. Επίσης, 5% των καυσίμων για τις μεταφορές να καλυφθεί από τις ΑΠΕ και το υδρογόνο μέχρι το 2010.
- Να οργανωθεί με διαφάνεια και μετά από διάλογο το πλαίσιο και οι μηχανισμοί για τα προβλεπόμενα κίνητρα στους αγρότες που παραδίδουν τα αγροτικά υπολείμματα για παραγωγή υγρών ή στερεών βιοκαυσίμων, και να μην αντιμετωπισθεί το θέμα με μικροκομματικά κριτήρια. Η παραγωγή βιοκαυσίμων δεν πρέπει, όμως, να στηριχθεί σε γενετικά τροποποιημένα είδη ή καλλιέργειες που απαιτούν μεγάλη κατανάλωση νερού. Σε πρώτη προτεραιότητα πρέπει να είναι η συλλογή των μαγειρικών λαδιών και η κατάλληλη αξιοποίησή τους ως βιοκαύσιμα.

Ο διάλογος με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τις περιβαλλοντικές ΜΚΟ είναι απαραίτητος για να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο με διαφανείς διαδικασίες, μακροπρόθεσμη στρατηγική και συγκεκριμένους ποσοστικούς και ποιοτικούς στόχους.

Τι μπορούν να κάνουν οι πολίτες

Εγκαταστήστε ηλιακό θερμοσίφωνα: Θα σας παρέχει ζεστό νερό και θα εξοικονομήσετε πολλά χρήματα: ένας ηλιακός θερμοσίφοντας αποτρέπει, σ'ένα χρόνο, την έκλυση ενός περίπου τόνου διοξειδίου του άνθρακα, όσο δηλαδή θα απορροφούσε 1,5 στρέμμα δάσους.

Μονώστε το σπίτι σας (κλείνοντας χαραμάδες και τοποθετώντας διπλά τζάμια στα παράθυρα). Αναζητήστε τις συμβουλές ειδικών για το βιοκλιματικό σχεδιασμό της νέας κατοικίας σας κι αλλαγές που μπορεί να γίνουν στις υπάρχουσες κατοικίες. Μπορείτε να μειώσετε κατά πολύ τις ανάγκες θέρμανσης το χειμώνα και ψύξης το καλοκαίρι, ζώντας ταυτόχρονα σε ένα πιο υγιεινό σπίτι. Αντί για κλιματιστικό επιλέξτε ανεμιστήρια – οροφής καλύτερα – που δημιουργεί καλύτερο περιβάλλον στο εσωτερικό κτιρίων, καταναλώνοντας πολύ λιγότερη ενέργεια.

Ανακυκλώστε το χαρτί, το γυαλί, το αλουμίνιο και πολλά άλλα υλικά: Το ανακυκλωμένο χαρτί χρησιμοποιεί 30-50%, το ανακυκλωμένο γυαλί 50% και το ανακυκλωμένο αλουμίνιο 95% λιγότερη ενέργεια. Περιορίστε τη σπατάλη πρώτων υλών, μειώστε συνολικά τα απόβλητα σας και μετατρέψτε τα οργανικά απόβλητά σας σε κομπόστ.

Χρησιμοποιήστε τα μέσα μαζικής μεταφοράς για τις περισσότερες μετακινήσεις σας σε συνδυασμό με ποδήλατο. Εφόσον επιλέγετε να αγοράσετε αυτοκίνητο, προτιμήστε κάποιο με υψηλή ενεργειακή απόδοση, χαμηλή κατανάλωση ανά χιλιόμετρο και χαμηλές εκπομπές ρύπων. Ενδιαφερθείτε για τη χρήση βιοκαυσίμων στο όχημα σας.

Τι κάνει το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS για την προστασία του παγκόσμιου κλίματος, και την προώθηση της εξοικονόμησης ενέργειας και των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας:

- Ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών μέσα από καμπάνιες, εκδηλώσεις, περιβαλλοντικές παρουσιάσεις στα σχολεία, ημερίδες, συνεργασία με ΜΜΕ, ειδικές εκδόσεις του περιοδικού «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

SOS», διοργάνωση εκπαιδευτικών εργαστηρίων (θεωρητικών και πρακτικών), όπως πρόσφατα στη Σίφνο (14-23/7/2006).

- Άσκηση πίεσης στις κυβερνήσεις και στους διεθνείς οργανισμούς μέσα από τη συνεργασία με διεθνή δίκτυα για την προστασία του κλίματος (Climate Action Network, INFORSE, Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος), διοργάνωση εκδηλώσεων και δρώμενων, διατύπωση προτάσεων και τεκμηριωμένη κριτική.
- Συνεργασία με Δήμους για την προώθηση τοπικών πολιτικών εξοικονόμησης ενέργειας και προστασίας του παγκόσμιου κλίματος
- Συμμετοχή ως εταίρος στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα LIFE-Επν “Ήλιος και Άνεμος», με συντονιστή εταίρο το Δήμο Παλέρμου και με άλλους εταίρους από την Ιταλία και την Ισπανία (αυτοδιοίκηση, πανεπιστήμια, κατασκευαστικός τομέας, δημοτικές επιχειρήσεις)
- Συμμετοχή ως εταίρος στο πρόγραμμα INTERREG “Μεσογειακές Οικολογικές γειτονιές» με εταίρους Δήμους και Πανεπιστήμια από την Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία καθώς και τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας και το Δήμο Ελευσίνας
- Διοργάνωση Διεθνών Συναντήσεων Νέων, όπως αυτή που υλοποιήθηκε το καλοκαίρι 2006 στην ANTISΣΑ ΛΕΣΒΟΥ με θέμα «Επι-στροφή στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας» (με την υποστήριξη του ευρωπαϊκού προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ και της ΓΓΝΓ, καθώς και με τη συνεργασία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λέσβου και του Δήμου ΕΡΕΣΣΟΥ-ΑΝΤΙΣΣΗΣ). Στη διεθνή συνάντηση συμμετείχαν 42 νέοι από 8 μεσογειακές και ευρωπαϊκές χώρες.

Το Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS θα συνεχίσει τη συνεργασία του με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης για τη διαμόρφωση τοπικών πολιτικών προστασίας του παγκόσμιου κλίματος, προώθησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας όσο και πρακτικών και τεχνικών εξοικονόμησης ενέργειας και βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής. Φέτος ξεκινήσαμε έναν παράλληλο θεσμό, με εξαιρετική επιτυχία, εκπαίδευσης θεωρητικά και πρακτικά νέων αρχιτεκτόνων, πολιτικών μηχανικών και οικοδόμων σε θέματα βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής ιδιαίτερα σε παραδοσιακούς και νησιωτικούς οικισμούς. Θα μας ενδιέφερε λοιπόν, να αποφασίσουμε και να προωθήσουμε από κοινού με την αυτοδιοίκηση ένα θερινό θεσμό, που θα συγκεντρώνει νέους από την Ευρώπη, τη Μεσόγειο και άλλες περιοχές του πλανήτη που θα συζητούν την εμπειρία τους και το τι μπορεί να κάνουν οι ίδιοι για την απεξάρτηση από το πετρέλαιο και την πυρηνική ενέργεια και την είσοδο στην εποχή του ανέμου, του ήλιου και των βιοκαυσίμων.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

(με αλφαβητική σειρά)

ΟΜΙΛΗΤΗΣ	Σελίδες
ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ:	9, 35
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ:	30, 31
ΑΡΣΕΝΗΣ:	33
ΕΥΑΓΓΕΛΑΔΟΥ:	55
ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ:	42, 45, 47, 48, 49, 57
ΖΗΣΗΣ:	21, 38
ΘΕΟΧΑΡΗ:	23
ΚΑΛΙΑΜΠΕΤΣΟΣ:	32, 53
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ:	32
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ:	42, 56
ΚΑΤΣΑΡΟΣ:	11, 12, 14, 34
ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ:	11
ΚΟΥΚΙΑΣΑΣ:	33
ΚΡΟΜΜΥΔΑΣ:	29
ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΤΟΣ:	40, 42, 45, 49, 51, 52, 55, 56, 57, 58
ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ:	54
ΜΑΒΗΣ:	28, 53
ΜΑΝΤΗΣ:	51, 52
ΜΑΝΤΕΛΗΣ:	14, 36
ΜΑΤΣΙΚΟΥΔΗΣ:	57
ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ:	19, 20, 36
ΜΕΝΤΖΟΣ:	9, 34, 41, 42, 49, 55, 56
ΜΠΕΝΕΣΑΪΑ:	52
ΜΠΙΛΙΟΥ:	34
ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΣ:	26, 27
ΝΑΠΟΛΙΤΑΝΟΣ:	26
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:	33
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΓΛΟΥ:	33
ΠΡΙΜΙΚΗΡΗ:	49, 50
ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ:	24, 38
ΤΑΣΙΟΥ:	17, 36, 39
ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ:	8, 9, 11, 12, 14, 17, 19, 20, 22, 24, 25, 27 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 58